

DE SKRIFTLIGE KILDER
til
DANMARKS MIDDLEALDERLIGE
MØNTVÆSEN

Et udvalg
1085 – 1500

Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet
og
Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad
København 1989

Denne publikation er bekostet af
Advokat Axel Ernsts og
frøken Alfrida Ernsts legat
Oprindelig trykt i Nordisk Numismatisk
Årsskrift 1955, 1960, 1961 og 1982.
Samlet sidetal 249 sider. Den oprindelige
paginering er beholdt i denne udgave.

ISBN 87-997098-4-8

Indledning

Takket være forudseenhed hos tidligere ledere af Den kgl. Mønt- og Medaillesamling blev der i sin tid reserveret et større antal særtryk m.v. af »Kilder til Danmarks Møntvæsen i Middelalderen«. Disse udsendes nu i bogform, således som planlagt. Men vi beder læserne huske på, at bogen gengiver forskningens tilstand for en menneskealder siden. Der er i øvrigt tale om et kompilatorisk kildeudvalg, hvis udarbejdelse er betinget af 1950'ernes forskningssituation. Et tillæg antyder ny muligheder, også for senmiddelalderen. Det er givet, at der her er mere utrykt materiale, som ved anden lejlighed forhåbentlig kan fremdrages.

De spredte kilder har for længst bevist deres brugbarhed, ikke blot hos indenlandske, men også hos udenlandske forskere. Eksempelvis Nils Ludvig Rasmussens inspirerende artikler i »Kulturhistorisk Leksikon for Nordisk Middelalder« om florin, mark penningar, sterling og tyska mynt. Nyeste eksempel kan findes i Peter Spuffords »Handbook of Medieval Exchange« (Royal Historical Society. Guides & Handbooks, 13, 1986).

En lang række personer har medvirket ved bogens udarbejdelse, og de findes nævnt på rette sted. Her skal vi blot mindes selve initiativtageren, Georg Galster.

Februar 1989

Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet

Jørgen Steen Jensen

KILDER TIL DANMARKS MØNTVÆSEN I MIDDELALDEREN I Af Otto Mørkholm.

Denne samling af de skriftlige kilder angående møntforholdene i Danmark i middelalderen er tænkt udgivet i tre dele, som tilsammen skal dække tiden indtil ca. 1520. Den her fremlagte første del omhandler perioden indtil 1340, et tidspunkt der anbefales af både saglige og praktiske grunde, idet det gamle danske møntsystem bryder sammen omkring ved denne tid og først genrejses i en ny skikkelse under Erik af Pommern. Endvidere har man den fordel, at største delen af kilderne fra denne periode findes samlet i *Diplomatarium Danicum*, hvad der naturligvis har betydet en stor lettelse af arbejdet. Som naturligt er, medtages kilderne fra de gamle danske provinser øst for Øresund.

Meningen med denne materialesamling har været at give et arbejdsapparat til den økonomiske historieforskning. Her kan man finde materiale til udforskningen af f. x. prisforhold, den danske mønts svingende værdi og den økonomiske forbindelse mellem Danmark og udlandet i den omhandlede periode. På disse punkter er tilstræbt fuldstændighed. Derimod har det ikke været hensigten at medtage alle kildesteder, der blot nævner pengesummer i de gængse former mark penge og mark sølv, idet en sådan fremgangsmåde ville få samlingen til at svulme op til det dobbelte omfang, til skade for overskueligheden uden at man alligevel kunne få et sikkert grundlag for en eventuel kvantitativ statistik over de forskellige mønts sorters betydning i dansk økonomi ned gennem tiden (en sådan statistik er opstillet af P. Hauberg: *Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie*, 1884, side 265, hvis resultater næppe kan anfægtes). Sidste del af denne samling vil blive ledsaget af et sagregister.

En tak skyldes Statens Videnskabsfond for finansiell støtte og hr. cand. mag. Niels Skyum-Nielsen, det danske Sprog- og Litteraturselskab, for venlig tilladelse til benytte endnu upublicerede bind af *Diplomatarium Danicum's* første række.

KILDER TIL DANMARKS MØNTVÆSEN I MIDDELALDEREN I.
 (til 1340).

1. 1085, 21. maj. Dipl. Dan. I, 2, 21.

Kong Knud den Helliges gavebrev til Lunds domkirke.

... De annuali pecunia, que datur pro areis in Lumaby tres marce. De eadem pecunia in Helsingaburg tres marce. De areis Lunde .xx. marce et .i^ä

2. C. 1085. Saxo XI, 12, 8 (Olrik-Ræder s. 322).

Kong Knud den Hellige skænker gaver til Lunds domkirke.

Prima itaque dedicationis die rex, sollemniter altaria veneratus, quartam regii numismatis, quartam suæ in cives exactionis, quartam æstivi census portionem ei, qui pro tempore loci antistes exstiterit, muneric loco perpetuo iure possidendum concessit.

3. 1085—86. Ælnoth kap. XVI (Gertz, side 102). Se Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie, 1934, side 135.

Kong Knud den Helliges voldssyre i Jylland.

... regalium negotiorum executores siue exactores plus iusto in causis exaggerandis insistere, staterarum pondera adaugere, rerum quarumque precia uilipendere et, ut uulgariter edisseram, unciarum ualentiam uix solidi precio admittere ...

4. 1095—1103. Saxo XII, 3, 1 (Olrik-Ræder s. 332).

De lykkelige tilstande under Erik Egode.

Nam regnante eo agrorum habitus ad tantam ubertatem excessit, ut singuli cuiuslibet annonæ modii totidem denariis permutarentur.

5. 1104—1120. Gesta abbatum monasterii sancti Albani (udg. af Riley, London 1867, side 84—85). Se Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie, 1955, side 78—79.

Memoratus autem Anketillus, monachus et aurifaber, quandoque in Daciam venerat, ad Regis Dacorum mandatum et supplicationem, ad quippiam operis eidem faciendum. Ubi per septennium moram continuans, regiis praererat operibus aurifabilibus, monetae custos, et summus trapezita. In verbis enim, et operibus, fidelis inventus est, et acceptus.

² Oplysningen om, at Knud den Hellige skænker domkirken en fjerdedel af mønten i Lund, er næppe rigtig. Dette sker sandsynligvis først under Erik Lam. Se nr. 26.

6. 1104—1134. Dipl. Dan. I, 2, 35.

Kong Niels udsteder et gavebrev til St. Knuds kirke og munkene i Odense.

... contul... xx marcas de pecunia quæ singulis annis solet regibus persolui, item alias xx marcas de pecunia tributorum ex Iutlandia.

7. 1122, 2. juni. Dipl. Dan. I, 2, 45.

Kejser Henrik V.'s toldforordning for Utrecht.

§ 6. Dani cum mercandi causa introierint ciuitatem, de capite suo singuli, qui magistri dicuntur nauium, quatuor denarios dent.

8. 1141, 7. dec. Dipl. Dan. I, 2, 81.

Kong Erik Lams gavebrev til munkene i Odense.

... concedit annuatim xxx marcas de insula Sild ...

9. 1144—45. Dipl. Dan. I, 2, 86.

Thomas, prior ved St. Knuds kloster i Odense, afhænder ejendomme i Sorterup på Sjælland til bisp Rikulf af Odense, som sælger de samme ejendomme til bisp Asser af Roskilde.

... pro quinque marcis auri ...

10. 1146—1157. Dipl. Dan. I, 2, 96.

Slesvigs gamle stadsret.

§ 31. . . Secunda est. ut argentum ciuitatis in Sleswicensium sit potestate et arbitrio. quale debeat esse. hoc tamen pacto. ut plus solidi cupri. de una marca. nequeat comburi. Tertia est. cum rex nouam monetam iusserit fieri. ciues tantum debent regi offerre. quantum confert monetarius. postea ipsi fieri faciant monetam. secundum uelle regis. et sint prouidi inspectores. ne aliqua falsitas in nummis fiat.

§ 32. Seniores .iiii.^{or} de ciuitate. tenentur habere duas marcas denariorum de noua moneta.[•] Sutores tenentur regi quolibet anno .iii. marcas. denariorum. Pellifices uero unam marcam denariorum. uel regi cum tenuerit curiam in ciuitate. tenentur mille pelles.

⁸ Denne ydelse på 30 mark penge ombyttes i Valdemar I's stadfæstelse af Odense klostrets privilegier med 10 mark sølv. Se nr. 16.

¹⁰ Sandsyndigvis er § 31 et tillæg til stadsretten, hvorved bestemmelserne i § 32 ophæves. Se Diplomatarium Danicum I, 2, side 180 (endnu ikke udkommet).

11. 1147, 17. april. Dipl. Dan. I, 2, 99.

*Bisp Rikulf af Odense skænker gaver til St. Knuds kloster samme-
steds.*

... xvi marcas argenti puri ...

12. 1158. Dipl. Dan. I, 2, 126.

Ærkebisp Eskils gavebrev til Esrom kloster.

... Alteram uero mansionem ... Waldemarus rex eisdem fratribus ... contulit. cui ad deaurandum patris eius scrinium fratres predicti tradiderunt marcas auri duas ...

... Bundo quidam Bo nomine in predicta Therbi habitans hereditatem suam quam illic possidebat. pro .decem. marcis argenti uendidit predictis fratribus ...

13. 1158. Saxo XIV, 21, 1 (Olrik-Ræder s. 413).

Uroligheder i Roskilde ved bisp Assers død.

Eadem etiam tempestate, dividua Roskyldensis populi coniuratione, cum mutuis cædibus civitas exundaret, advenis partim cæsis partim urbe eiectis, non contenta indigenarum sodalitas, etiam in eum, qui regium numisma administrabat, non tantum ædes eius solo æquando, sed etiam bona omnia diripiendo vesaniam suæ consternationis exercuit. Tunc rex, ob maiestatis suæ contemptum acrius civitati infensus, cum ad excidium eius magna provincialium manu niteretur, missis ad se deprecandum legatis, ne armis, quæ pro patria ferre debuerat, adversum patriam uteretur, incolumentatem urbi suscepta pecuniaæ pactione donavit.

14. 1158—1160, 10. dec. Dipl. Dan. I, 2, 30.

Kong Valdemar 1. udsteder et privilegium til Esrom kloster.

... Verum ipsi fratres ut hoc factum ratum foret. et inconuulsum perpetuo .iiijor. marcas argenti nobis ultro amministrauerunt.

... Hec omnia facta sunt in stuba Gerardi monetarii.

15. 1175. Westphalen IV, 3113—14. (Rep. I, udat. 6).

Kong Valdemar 1.'s privilegier til Slesvig domkirke.

Woldemarus Danorum Rex conferimus Ecclesiæ B. Petri Slesvicensi in usus videlicet episcopatus dimidium fabricæ monetariæ ejusdem civitatis, præterea in perpetuum conferimus dimidiæ Capitulo summam patrimoniæ nostri.

16. 1180, 6. feb. Dipl. AM. I, 263 (Rep. I, 34).

Kong Valdemar 1. bekræfter Odense klostrets privilegier.

... Statuimus etiam ut decem Marchas argenti de insula Seland annuatim reddendas et censum estiualem de Othense, que utraque ad supplementum vestiture a nostris antecessoribus habuere, non noster exactor, sed ipsorum tutor iam modo suscipiat.

17. 1183, 21. marts. Dipl. AM. I, 269 (Rep. I, 40).

Kong Knud Valdemarsøn skænker gods til Odense kloster.

... Has possessiones XX scilicet marcharum auri, secundum pecuniariam pretii earum pensationem et pensionem eterno Regi Christo sanctoque martiri et regi Kanuto ... sustentationi ... deditus.

18. C. 1196. Scr. R. D. VI, 145. (Reg. 449).

Abbed Vilhelm af Æbelholt træffer bestemmelser angående sin årtid.

... eodem obitus mei die marcam argenti ad plenam refectionem fratrum in pane triticeo et piscibus et medone ... assignavi.

19. 1197? Dipl. AM. I, 276. (Rep. I, udat. 41).

Ærkebisp Absalon stadfæster sine gaver til Sorø kloster.

Preterea partem decimarum que ad ius vestrum pertinebat dum ecclesie Roskildensi preessemus contulimus vobis in Ringstedhe hered sub attestatione sigilli nostri eo scilicet tempore quo nummi soluebantur pro decima. Sed cum ad hoc ventum erat ut annonা solueretur nolentes deferre successoribus nostris recepimus illud et in recompensatione assignavimus vobis decimam in parrochiis istis iure perpetuo colligendam Ölösæ, Haralstad, Finnetog, Geslöff cum capella de Leogæ, Sundetop, Swartetop, Bierpii cum adiacente capella de Görslöff.

20. 1199. Scr. R. D. IV, 478 (Reg. 498).

Ridder Jens Sunesøn overlader før en pilgrimsrejse sit gods på Sjælland i Sorø klostrets varetægt.

... accepit in mutuum a Fratribus de Sora ducentas marchas usualis monete pro sumptibus ad iter.

21. C. 1200, 19. juni. Liber dat. Lund. vet. (Weeke s. 158).

Obiit Haquinus monetarius.

22. 1201, før 21. marts. Dipl. Dan. I, 4, 32.

Absalons testamente.

... Dominus Alexander autem argentum suum non habet, nisi quantum

conflari poterit ex septingentis marcis denariorum Schaniensium ueteris monetæ, et ex eodem argento praecepit domino Alexandro, ut XVI. marcas Soræ mitteret quibusdam persoluendas.

23. 1202—1215. Danmarks gamle landskabslove I.

Skånske lov.

Kap. 96. . . . siah's mark sua gothæ sum tua mark silfs . . .

Kap. 98. . . . three mark sua gothæ sum enæ mark silfs . . .

Kap. 175. . . . tua øræ sua gothe sum fiura ørtoha pænninge . . .

Kap. 226. . . . en pænning æller skeppæ biugs ællær tua skæppæ hafra . . .

24. 1202—1215. Danmarks gamle landskabslove II.

Anders Sunesøns parafrase af Skånske lov.

Kap. 65. Quia sepe monete precium variatur et modo vilius modo carior reputatur, statutum est, ut semper pro tribus marcis numorum, que nominantur in satisfaccione, sit una marca argenti vel ipsius estimacio in solucione, in superiori vel inferiori summa semper eadem proporcione inter argentum et denarios observata.

25. 1202—1240 (Gesta abbatum monasterii sancti Albani (udg. af Riley, London 1867, side 19). Se Numismatisk Forenings Medlemsblad, XII, side 192.

Blandt munke, som har gjort tjeneste i Danmark, nævnes:

. . . Nicolao de Sancto Albano, qui quandoque cuneum et monetam dicti regis Daciae triginta annis custodivit, qui Rex, dictus Aldemarus (*sc. Valdemar Sejr*), plus quam quadraginta annis regnavit. Ipse Nicolaus etiam Domini Regis Anglorum postea monetam et cuneum custodivit . . .

26. 1211—1214. Dipl. Dan. 1, 5, 7.

Niels, søn af vicegrev Niels, sælger sine ejendomme i Huseby og Skærød til Esrom kloster.

. . . pretio .xx^{ti}. marcharum auri . . .

. . . Inprimis persoluerunt michi .ix. marchas. auri. in equis et argento . . .

. . . Insuper contuli de his pro redemptione anime mee. duas marchas singulis claustris et ecclesiis. quas ipsi persoluent. hoc est Eplaholt .i.^a Slangethorp .i.^a monialibus Roskildis .i.^a Ringstadis .i.^a Nestwet .i.^a Soræ .i.^a Handuuortscoht .i.^a hospitali Roskildis .i.^a ecclesiis Ramløs .i.^a Annes .i.^a Skeping .i.^a Crocstorp .i.^a Iarløs .i.^a Horsleff .i.^a Akethorp .i.^a ecclesie sancti Clementis .i.^a in Slagløs.

²⁶ To mark guld fordeles på 16 kirkelige institutioner med 1 mark *sølv* til hver.

27. 1213, 13. maj. Dipl. Dan. 1, 5, 34.

Kong Valdemar Sejr stadfæster de gaver som Lundekirken har modtaget i ærkebisperne Eskils og Absalons tid.

... quartam partem ciuitatis Lundensis et quartam partem monete ...

28. 1214, efter 29. april. Dipl. Dan. 1, 5, 45.

Bisp Tue af Ribe skænker sin domkirke indtægterne fra Tønder og Ballum kirker til beklædning og underhold for tre nye kanniker.

... ita tamen quod horum trium quilibet .iiii.or marchas de ecclesia Balghum ad uestitum recipiat ...

29. Efter 1215. Danmarks gamle landskabslove V.

Eriks sjællandske lov.

II, 58. ... twa øræ silfs. thet ær siæx øræ bot.

III, 46 ... frith køp the siæx marc. ællær fyuræ marc silfs ...

30. 1224, 4. juli. Dipl. AM. I, 289—92 (Reg. 701*).

Overenskomst mellem grev Henrik af Sverin og de danske stormænd om kong Valdemar Sejrs frigivelse. I løsepenge skal betales

... quadraginta millia marcharum argenti ... Ista pecunia debitum in pondere Coloniensi uno lothone minus valente in unaquaque marcha examinato argento.

31. 1226. Annales Danici side 107 (Annales Lundenses).

Hoc anno solutus est rex Waldemarus cum filio suo et redemit se 90 libris examinati, hoc est 45 milibus marcarum.

32. 1229, 25. juni. Nordalbingische Studien I, 84—85 (Reg. * 208).

Kong Valdemar Sejr giver sin svigerdatter Elinor i medgift

... medietatem tocius Pheonie, illam videlicet que est versus australem plagam... et medietatem monete eiusdem terre.

33. 1230, u. d. Mecklenburgisches Urkundenbuch I, 359—360 (Reg. * 209a).

Kong Valdemar Sejr betaler grev Gunzelin af Sverin løsepenge.

... septem millia marcharum argenti, ita quod marcha sit pura preter lothonem in pondere Lubicensi.

²⁹ III, 46, Forholdet 6:4 mellem mark penge og mark sølv er overraskende her. Det normale forhold på denne tid er 3:1, som jo også findes i II, 48.

34. 1231, 9. aug. Mecklenburgisches Urkundenbuch X, 471 (Reg. * 213).

Ærkebispe Uffe af Lund takker pave Gregor IX, fordi han er gået ind på at modtage 1000 mark sølv i stedet for visse tiendebetalinger og tilføjer som forklaring på sin fattigdom:

... compulsi sumus liquefacere cupream monetam nostram et eligere inde argenti modicam portionem.

35. 1231. Kong Valdemars Jordebog (udg. af Sv. Aakjær). Hovedlisten.

S. 1, 6. Burlunheret. xx mr. denariorum vel tres mr. siliginis.

S. 1, 11. Hanæheret. Seruicum duarum noctium uel xx mr. annone. et Næs seruicum i noctis. uel lxx mr. puri ex utroque uel xxviii mr. annone et xvi mr. argenti.

S. 3, 9. Hiarmæheret. ... et xl metretas mellis uel x mr. argenti.

S. 4, 12. Lyungæheret nørreæ. Vvibiærgh cxx mr. denariorum pro expedizione et lxxx mr. denariorum pro moneta.

S. 6, 11. Hattyngheret. ... Seruicum ii noctium de Horsnæs et lx mr. denariorum de expedizione et xl mr. pro moneta.

S. 7, 4. IALYNGSYSÆL. c mr. denariorum et x de molendino. Ialyngheret. xl mr. puri.

S. 8, 11. Rafnsthorpheret. ... De Ripis cc mr. denariorum pro exactione et theloneo et forban. Item pro expedizione cxx mr. et pro moneta cl mr. Item pro theloneo equorum cccl mr. et amplius. Item pro theloneo salis xl mr. Item de monetario c mr. denariorum.

S. 8, 21. Risæheret. lx mr. uel x mr. siliginis iiiii mr. auene xxviii mr. denariorum exceptis theloneo et exactione.

S. 9, 12. ISTATHSYSÆL. cc mr. puri preter Slæswich et monetam et Danwirky et Ykærnburgh.

S. 14, 2. Othænsheret. De exactione xxx mr. puri. De ipsa civitate xx mr. puri uel cl mr. denariorum.

S. 18, 1. Withskyæl. xvi mr. puri in minori pondere.

S. 18, 3. Flackebyærgheret. Skiælfiskør xvi mr. puri in maiori pondere.

S. 20, 12. ... De moneta Roskildensi cm mr. argenti.

S. 21, 10. Myærløsheret. In Holæbæc emit dominus rex fundum quendam de abbate de Ryngstath pro v mr. auri.

³⁵ S. 7,4. De 100 mark penge fra Jelling syssel anses undertiden for at være lig med de 40 mark sølv fra Jelling herred. Dette er dog tvivlsomt. Se Aakjær's udgave II, side 66.

S. 14,2. De 150 mark penge må svare til 50 mark sølv: 30 mark af fogedafgiften og 20 mark af byen Odense.

- S. 21, 16. *Møen.* xx mr. tritici uel c mr. argenti.
 S. 21, 19. *Imbræ.* d mr. denariorum Lybicensium.
 S. 23, 2. ... De moneta Lundensi mcc mr. puri et viii mr. auri...
 S. 24, 6. *Bjærgheret.* ... centum et duo porci ad estimacionem xxx mr. argenti.

36. 1232—1250. Kong Valdemars Jordebog. Indkomstlisten.

- S. 53, 19. *De Fonia.* Othænsø clxvii mr. Salænghæreth cc mr. Foburgh x mr. Kalændæburgh ccxl mr. et pro moneta xxx et de Othænshæreth, Salænghæreth et Sundzhæreth pro plogpennynge cxxxv mr.
 S. 54, 5. *De moneta Roskildensi* lxxx mr. denariorum.
 S. 54, 3. *De moneta Lundensi* denarios pro ccc mr. argenti.

37. 1234, 24. maj. Dipl. AM. I, 117 (Rep. I, 123).

Valdemar Sejr fritager Sorø klostrets besiddelser for alle kongelige afgifter.

Fratres vero predicti monasterii propter hanc libertatis gratiam scotaverunt nobis quicquid habuerunt in Suerthinge cum omnibus attinentiis suis et centum marchas argenti puri ponderis minoris.

38. 1234, 6. juli. Ribe Oldemoder 5 (Rep. I, s. 24; Reg. *219).

Valdemar Sejr overdrager bispen i Ribe plovskatten af tre jyske sysler

... pro dimidia fabrica, quam habuit in civitate Ripensi.

39. 1237. Ann. Dan., s. 109 (Annales Ryenses).

Abbed Peder af Ry frikøber klostrets besiddelser fra alle kongelige afgifter

... pro 53 marcis denariorum usualium.

40. 1240, 3. aug. Ribe Oldemoder 9 (Rep I, s. 26).

Hertug Abels privilegier til Ribe Domkirke; hertil er senere føjet:
 Hanc libertatem emit dominus gunnerus episcopus a domine duce abel pro ducentis marchis, que tunc temporis valebant centum marchas argenti puri minoris, unde non debet dici concessio set magis empicio.

³⁶ S. 53, 19. Den her nævnte mønt må være beliggende i Odense. Kalundborg har aldrig været møntsted og er her placeret i en fejlagtig sammenhæng mellem indtægterne fra Fyn. Se Aakjær's udgave II, side 349.

41. 1241, 22. juni. Dipl. AM. I, 133 (Rep. I, 144).

Hertug Otto af Brunsvig sælger gården Ramsø og andet jordegods. . . pro CCCtis & XXti marcis puri & examinati argenti secundum pondus Sialandense.

42. 1241. Jyske Lov III, 65 (Danmarks gamle landskabslove II, s. 495).

Hwilket fals ær.

Fals ær thæt of man sættær stæth oc stapæl oc slaær pænning vtæn kunungs orlof æth hans both æth brænnær fals silf oc kørær æth sæl mæth the pænning thær han weet fals væræ æth mæth fals silf. hwilk man thær gør fals tha a kunung hans hand oc hin thær fals fæk scathæ giald. æn wrthær annæn man swikæn oc fær antugh fals silf æth pænning oc bær thæm til myntær æth gull smith æth annæn man thær a scynnæ kan oc scothæ oc wil æi mæth thæm køræ fyrræ æn han hauær thæt prouæth hwat thæt ær fals æth æi tha ær han æi scylduth at hætæ falsær. num of han wæt sinæ køræ giuæ hanum saak oc hauæ af hanum antugh scathæ gialdæ æth logh oc fals bithæ tho mæth witnæs byrth thæræ thær thæt ær hit. thæt fals thær swo wrthær funnæt thæt scal æi meræ wt giuæs num scal antugh thæræ brænnæs æth synær hoggæ æth i haf castæ swo at ængi man ma thæt finnæ.

43. Efter 1241. Valdemars sjællandske lov, yngre redaktion (Danmarks gamle landskabslove VIII, s. 350 og 360).

Kap. 86, 16. . . botæ wirhning thet ær twa ørtughæ silf for twa øræ.

Kap. 87, 11. . . twa øræ thet ær twa ørtugh silfs.

44. 1243. Tønder Stadsret (Danmarks gamle købstadslovgivning I, s. 223).

Kap. 47. De indatiuo argento.

Si quispiam argentum non datium produxerit et monetarius illud falsum esse pronunciauerit, et ille uidelicet producens in uenalitatibus suis illud se accepisse asseruerit, et hoc sola manu probauerit, ipse pocius quam monetarius preualebit, dummodo signum, quod uulgo dicitur munetmal (*håndskriftvariant*: muntemal), in manu sua repertum non fuerit. Si uero repertum fuerit signum, manuali sentencie subiacebit.

45. 1244, 18. sep. Arhusbogen (Scr. R. D. VI, 398; Rep. I, s. 29).

Kannikerne i Århus sælger jord i Giæsning til kongens kansler bisp Niels af Roskilde.

. . . pro Dtis marchis argenti communis.

- 46.** 1244, u. d. Næstved Klosters Gavebog (Scr. R. D. IV, 351; Rep. I, s. 29).
Johannes Dam legavit nobis fundum curie sue de Broby & terram ad dimidiam marcam in censu & domos in eodem fundo ad valorem VIII marcarum argenti.
- 47.** 1246, 17. aug. Cod. Esrom. 116 (Rep. I, s. 31).
I dette brev omtales pecunia numerata og pecunia ponderata.
- 48.** C. 1250. Liber dat. Lund. vet. (Weeke, s. 139).
Kanniken Niels Tysker giver til Lunds Domkirke bl. a.
... duos boves estimatos pro XII oris argenti et tres vaccas pro XII oris argenti...
- 49.** 1251, 1. sep. Dipl. Dan. II, 1, 48.
Pave Innocens 4. bemyndiger bisp Peder af Århus til at give subdiaconen Torkil fra Gerrild dispensation til at modtage endnu et gejstligt embede med sjælesorg.
... quod preter beneficia que obtinet curam animarum habentia quadraginta solidorum sterlingorum ualentiam non excedentia sicut asserit annuatim. aliud ecclesiasticum beneficium similem curam habens libere recipere.
- 50.** 1251, 24. sep. Dipl. Dan. II, 1, 50.
Kong Abel slutter overenskomst med ummelandsfarerne om toldafgifter i Skanør.
... de quolibet coggone qui ad partes occidentales de Scanøræ redierit triginta duo solidi bonorum sterlingorum persoluantur. Si uero ad orientales partes declinare aliquis de supradictis uoluerit, et super hoc ex parte nostra requisitus iuramentum prestiterit corporale, quod illic sit iturus, duo solidi de quolibet lest monete Scaniensis recipientur ratione theloni ab eodem.
- 51.** 1251, u. d. Dipl. Dan. II, 1, 55.
Bisp Peder af Århus samt kapitel og landemode stadsfæster den bestående ordning af præsternes afgift til bispen.
... uniuscuiusque uero rector ecclesie episcopo, ne in hoc grauari nimium uideatur, tres oras denariorum usualis monete loco procurationis indulte et cathedralici solueret annuatim.
- 52.** C. 1251. Den „abel-christopherske“ forordning (Geh. Aarsb. V, s. 10).
§ 5. Item quod stabilis moneta habeatur, in vigilia Philippi et Iacobi et in die sancto et in sequenti die siquis non solvit denarios aratrales, vide-licet oram denariorum de aratro, amittet bovem de aratro et redimatur duabus oris.

53. 1252, 4. april. Dipl. Dan. II, 1, 60.

Kong Abels overenskomst med bisp Esger om møntretten i Ribe.
 ... contractum fecimus in hunc modum uidelicet, quod in reconpensacionem monete de quolibet aratro in Warwitsysæl, Almundsysæl et Hart-hæsysæl decem et octo denarios recipiat annuatim. De Warwith uero et de Læmwich quolibet anno habere debeat quandam summan sicut prius. Residuum uero ad usus nostros debet reseruari nisi monetam nostram contigerit innouari. Insuper dicto domino propter meritum suum et fidele obsequium de nostris denariis aratralibus in predictis sysæl. quolibet anno conferimus quinquaginta marchas denariorum.

54. 1252, maj. Dipl. Dan. II, 1, 64.

Toldtraktat mellem grevinde Margrethe af Flandern og Hainaut og de tyske byer for handelen på Damme. Heri:

Equus uel bos uenditus apud Dam 2 den. et si Frisones uel Daci equos uel boues illuc adduxerint ad uendendum, debent, siue uendantur siue non, pro quolibet 2 den.

55. Før 1252, 15. dec. Liber dat. Lund. vet. (Weeke, s. 311).

Ærkebisp Uffes gaver til Lunds Domkirke.

... terram in Sandby, valentem annuatim duas marchas denariorum... Item ad quamlibet testudinem majorem in ecclesia centum marchas denariorum, item ad fenestras ecclesie CC marchas denariorum ad ambonem XIII marchas auri, item unam capsam argenteam pro reliquiis ponderis VIII marchas argenti puri.

56. 1253, april. Dipl. Dan. II, 1, 101.

Ridder Anders Ågesen mageskifter sin ejendom i Sørup og Krummerup med Sorø klostrets besiddelser i Vejleby og modtager desuden... centum marchas denariorum usualium.

57. 1253, 17. aug. Dipl. Dan. II, 1, 120.

Pave Innocens 4. giver Lunds domkapitels prokuratorer tilladelse til at optage et lån.

... usque ad summam ducentarum triginta sex marcarum argenti in pondere Trecensi.

⁵¹ Denne ældste del af den "abel-christopherske" forordning dateres almindeligvis til ca. 1251. Se dog Steenstrup, Historisk Tidskrift 10. række, III, side 1—31, der tidsfester den til 1241.

58. 1254, 13. marts. Dipl. Dan. II, 1, 138 (Københavns stadsret).

§ 3. Qui tabernas exercent ad vendendum cervisiam, soluere debent annuatim. duas oras pro censu qui dicitur ølgyald. unam uidelicet oram in hyeme. et alteram in estate.

59. 1256, 1. aug. Dipl. Dan. II, 1, 191.

Grevinde Ingerd af Regenstein testamenterer jordejendom til oprettelse af et St. Clara nonnekloster i Roskilde. Gaven omfatter forskellige sjællandske landsbyer, hvis afgifter udgør ialt 445 mark penge.

Summa autem reddituum istorum annuatim est centum marce et uiginti puri argenti, exceptis obuencionibus que uenire possunt.

60. 1256—57. Acta Processus Litium (Krarup & Norvin s. 22). Jævnfør Dipl. Dan. II, 1, 197—198.

Ærkebisp Jakob Erlandsens klage over kong Christopher 1.

9. Moneri eciam vos facit... ut pecunie summam, scilicet centum marcas denariorum veteris monete, quam ipse de denario domini pape et ab aliis quibusdam mutuo receptam vobis mutuavit, persolvatis satisfacientes, pro eo quod reliquias et decimas et mutuata sepius admoniti exsolvere et restituisse distulistis, necnon et pro eo quod litteras vestras apertas datas Johanni Roskildis monetario, ut dictas centum marcas argenti puri sibi solveret, revocatis per secretas.

61. 1256—57. Acta Processus Litium (Krarup & Norvin s. 27).

23. Item conqueritur quod monetam vestram satis vilarem solito fieri precipistis, ex quo facto non solum presbiteri et clerici et precipue extra regnum studentes et peregrinare volentes, verum eciam dominus papa, cuius census quem in regno Dacie recipere consuevit multum est diminutus, grave dampnum consequitur. Unde monet, ut super eo quod iam factum est ecclesiis et domino pape satisfaciatis reuocantes nichilominus monetam in statum pristinum et consuetum.

62. 1257 u. d. Dipl. Dan. II, 1, 240.

Grevinde Ingerd af Regensteins testamente. En række beløb i mark penge og mark sølv angives, deriblandt:

Item duas marcas monetario... Item Conrado diacono iiii^{or} marcas puri xii marcas denariorum ad equum xvi marcas denariorum ad vestes

eidem... Item Mereke iiiii marcas puri et x marcas denariorum ad equum... Ceterum uenderam Svenstorp pro centum marcis puri. Ex eo argento solui in Theutonia lx marcas puri. Item dedi ad adducendas moniales de claustro sancte Clare x marcas puri. Id autem quod superest uolo ut dividatur inter eos quibus purum argentum erogaui superius in littera prenotatis. Ad denarios autem prescriptos persoluendos assigno equos indomitos in Svenstorp, sed residui denarii siqui fuerint persoluendi de bonis meis soluantur secundum quod domino episcopo uisum fuerit expedire.

63. 1257—59. Den "abel-christoperske" forordning (Geh. Aarsb. V, s. 14).

§ 12. De moneta. Quod stabilis moneta habeatur, statutum est: in vigilia apostolorum Philippi et Iakobi et in die sancto et in die sequenti ora denariorum soluatur de aratro, et siquis non soluerit in predictis diebus predictos denarios, amittet meliorem bovem de aratro, donec eum redimat duabus oris denariorum. ab hac solutione nullus exemptus est, nec decurio nec religiosa persona neque clericus.

64. 1258—59. Dipl. Dan. II, 1, 266. Jævnfør Dipl. Dan. II, 1, 284.

Abbed Johannes af Clairvaux befaler abbed Ture i Esrom at overgive Doberan kloster nogle dokumenter vedrørende Dargun kloster mod at få

... xxx^a marchas argenti ad pondus Trecense.

65. 1259, 28. nov. Dipl. Dan. II, 1, 296.

Sorø kloster og Skjelm Esgesen fra Kirkerup mageskifter gods i Høed og Lorup.

Pro defectu uero iiiii^{or} denariorum in censu terre de Høtwid dederunt ii equos de ualore xii marcarum denariorum et superlectilem cum domibus et siligine seminata.

66. 1260, 12. maj. Dipl. Dan. II, 1, 316.

Enkedronning Mechtilde, hertug Erik 1. af Jylland og hans broder Abel pantsætter landet mellem Slien og Ejderen til greverne Johan 1. og Gerhard 1. af Holsten

... pro octo milibus marcarum puri argenti in maiori pondere.

67. 1261, 22. marts. Dipl. Dan. II, 1, 332.

Peder Olufsen af Karises testamente. Heri bl. a.

... x marcas denariorum pro quodam equo et ipsi denarii debentur episcopatu... Item unam oram scyld quam habui a Iacobo Astrathæ sun in Holtøighiæ libere relinqu eidem ad redimendum pro xx marcis denariorum.

68. Efter 1261, 22. marts. Dipl. Dan. II, 1, 333.

Opgørelse over udbetalingen af arven efter Peder Olufsen af Karise.

In Hæddinge Maglæ... unum balneum quod omni anno ualuit octo marcas et in estimacione sexaginta marcas. Item Hæddinge quatuor wættehrmølnæ quodlibet annuatim ualet octo marcas denariorum in estimacione autem xx marcas quodlibet eorum... In Warpælef censem octo solidorum, et quilibet solidus ualet octo marcas... In Arnhogh censem duarum horarum quilibet solidus preterquam in Warpælef ualet x marcas denariorum.

69. [1263], 12. april. Dipl. Dan. II, 1, 371.

Bisp Niels af Slesvig forlener Ætte, enke efter Broder Hvid, og hendes sønner med kirkens ejendom i Lundebjerg.

... ita tamen ut ex eis soluant singulis sex annorum proximo sequentium nobis et successoribus nostris sexaginta quinque marcas denariorum, pro qualibet marca tres solidos nouorum sterlingorum. Transactis autem sex annis exactio episcopalis redibit ad episcopum qui pro tempore fuerit prout ei placuerit disponenda, et ipsi ex tunc perpetualiter soluent de dicta terra septuaginta marcas denariorum annuatim, tres sterlingorum in marca.

70. 1264, 4. april. Dipl. Dan. II, 1, 422.

Pave Urban 4. befaler ørkebisp Jakob Erlandsen af Lund at nedlægge sit embede og anfører bl. a., at Lundekirkens indtægter er dalet.

... proventus, qui sex millia marcarum sterlingorum ualere consueuerant annuatim, centum marcas uix ad præsens ualere dicuntur...

71. 1264, 13. dec. Dipl. Dan. II, 1, 448.

Ombudsmand og borgere i Roskilde bevidner, at arvingerne efter Jens Møntmester har solgt en grund i byen.

... heredes Iohannis quondam monetarii...

72. 1265, 27. feb. Dipl. Dan. II, 1, 456.

Sognepræst Anders til Sludstrup skøder jordejendom i Sorterup til Sorø kloster.

Recepit autem a monasterio pro domibus pecoribus et ceteris mobilibus xl^a iii^{or} marcas usualis monete.

73. 1265, 13. aug. Dipl. Dan. II, 1, 493.

Dronning Margrethe fastsætter Revals mønt- og vægtstandard.

Constare uolumus uniuersis quod nos... monetam Reualiensem taliter duximus innouandam, quod de una marcha puri argenti sex marche denariorum et due ore denariorum fabricentur, ac in eodem ualore dicta moneta inmutabiliter perseueret, iniungentes ciuitatis eiusdem consulibus, ut caueant diligenter, ne dicta moneta falsificetur uel in aliquo peioretur, et quod pondera que ad presens ut audiimus minorata sunt et falsata, iuxta dictorum consulum discretionem et consilium corrigantur. Siquis autem huiusmodi falsitatem in ponderibus uel moneta facere in posterum attemptarit, uolumus et tenore presencium eisdem concedimus liberam facultatem huiusmodi falsarios quicunque fuerint secundum iura Lybicensia corrigendi et sicut ordo iuris dictauerit pena debita puniendi.

74. 1266, 4. sep. Dipl. Dan. II, 2, 33.

Bisp Esger af Ribe kundgør, at Niels, søn af Asser Ingridsen, i hans nærværelse har solgt nogle ejendomme i Bedsted Terp, Boulund mark, Arndrup og Arndrup mark til Løgum kloster.

Dicti uero abbas et conuentus predicto Nicholao Ascressun sexcentas et quadraginta marcas denariorum usualis monete Ripensis reddere promiserunt, ita quod quelibet marca denariorum ualeat tres solidos legalium sterlingorum.

75. 1266, ca. medio nov. Dipl. Dan. II, 2, 46.

Øm kloster klager til legaten kardinal Guido over bisp Tyges overgreb. Heri omtales et overfald på munken og præsten Bjørn, hvem bispen

... spoliari fecit tribus equis preciosis uestibus denariis cupreis et sterlings panno rebus aliis quam plurimis ultra ualorem centum marcarum...

76. 1266. Dipl. Dan. II, 2, 52.

Franciskanernes minister for Danmark bekendtgør, at franciskanerne

*i København og Svendborg er forligt med staden Lübeck efter som
erstatning at have modtaget
... quinquaginta marcas denariorum Lybicensium...*

77. 1266. Ann. Dan. s. 204 (Peder Olsens Collectanea).

Solutus est rex Ericus quinque milibus librarum puri argenti.

78. 1267, 7. juni. Dipl. Dan. II, 2, 77.

*Bisp Tyge af Århus kundgør, at Anders, broder til hr. Jens Malling,
har skødet jordegods i Aggistorp til ærkedegn Peder og Århus kapitel.*

Dicti autem archidyaconus et capitulum promiserunt dicto Andree in uestitu honesto et in sex marchis denariorum monete usualis annis singulis ad uestimenta sine contradictione qualibet preuidere.

79. 1267, 10. sep. Dipl. Dan. II, 2, 87

*Kardinal Guido dømmer Erik Glipping og dronning Margrethe til
at yde ørkebisp Jakob Erlandsen og andre prælater erstatning for tab
og forurettelse. Erstatningskravene og bøderne angives for een præ-
lats vedkommende i mark sølv, i øvrigt i pund sterling som omregnes
til mark sterling. Til exempel:*

... ea, que... petebat archiepiscopus supradictus, attingebant usque ad summam decem milium octingentarum et decem et octo librarum bonorum et legalium sterlingorum, siue sedecim milium marcharum et ducentarum et uiginti septem sterlingorum, computando tredecim solidos et quator denarios pro marcha.

80. 1269, 26. juni. Dipl. Dan. II, 2, 145.

Ribe stadsret.

§ 18. Quicumque argentum non datiuum produxerit uendendo. et monetarius illud falsum esse pronuntiauerit et ille asserit se illud in uenalitatibus suis accepisse ille potius quam monetarius preualebit. Sed si quis falsos denarios protulerit scienter et in hoc repertus fuerit. capitali subiacebit sententie. Si uero aliquis bundonum inscius deprehensus cum falsis denariis fuerit. emendabit ciuitati i marcham denariorum. aduocato i marcham denariorum. Et qui deprehensus fuerit iuxta stath et stapel capite puniatur.

81. 1272, 17. okt. Dipl. Dan. II, 2, 192.

*Ebbe Ugodsen sælger sin ejendom i Rørkær til bisp Esger af Ribe.
... uidelicet tria attingh in Exing March cum molendino et pascuis et om-*

nibus attinenciis iure perpetuo possidenda pro quibus mihi centum marchas denariorum usualis monete soluit ad meam uoluntatem.

82. 1273, efter 14. feb. Dipl. Dan. II, 2, 206.

Ribe rådmænd bekræfter, at fru Ave, enke efter Henrik møntmester, overdrager en gård til udvalgt bisp Tyge af Ribe som delvis dækning af bispens tilgodehavende i Ribe mønt.

Nouerint uniuersi quod presentes fuimus quando domina Auæ post mortem Henrici monetarii mariti sui curiam quam possedit idem Henricus maritus eius in manus uenerabilis patris domini T. electi Ripensis libere resignauit. quia recognouit dictum maritum suum in multo maiori defecisse de pecunia ipsi domino electo promissa de moneta sua quam ualet ipsa curia.

83. 1274, 9. feb. Dipl. Dan. II, 2, 224.

Junker Jakob, søn af grev Niels af Halland, erkender at skyerde grev Otto af Ravensberg

... centum lxxx marchis denariorum monete Hallandensis...

84. 1275, o. 31. marts. Dipl. Dan. II, 2, 256.

Hr. Anders Nielsen mageskifter ejendom i Ørslevvester med Sorø klostrets ejendom i Stubberup ved Fakse.

... uidelicet septem oras et duos denarios terre in censu cum omnibus que sui iuris erant ibidem recipiens a monasterio bona in Stubbethorp siue Faxe cum suis attinenciis omnibus et xl^a marcis denariorum usualis monete.

85. 1275. Ann. Dan. s. 209 (Peder Olsens Collectanea).

Tanta captura alecum erat in Scania, quod plastrum emebatur pro ora denariorum.

86. 1277. Dipl. Dan. II, 2, 313.

Peder Pram skøder jordejendom i Viby til Næstved st. Peders kloster.

... scotauit nobis tres oras cum 1½ denario terrarum in Withby Søndræ que bona monasterium emebat ab eo xlii marcis.

87. 1278, før 15. marts. Dipl. Dan. II, 2, 322.

Kong Magnus Ladels af Sverige slutter fred med kong Erik 5. Glipping.

... bona fide promittimus eidem domino regi Dacjæ, siue successori suo,

soluere iv. m. marcarum argenti puri, ad pondus Coloniese, terminis infra scriptis, impignorantes eidem castrum Ludosiæ, cum districtibus adiacentibus...

- 88.** 1278, 20. marts. Dipl. Dan. II, 2, 327.

Hertug Johan 1. af Sachsen giver en toldrulle for Lüneburg; bl. a. bestemmes:

de last allecis, que uenit de Ruia uel de Scone, 20 denarii dabuntur.

- 89.** 1279, 25. maj. Dipl. Dan. II, 2, 355.

Pave Nicolaus 3. beder kong Erik 5. Glipping tillade, at den i Danmark indsamlede tiende til det hellige land frit kan bringes ud af landet.

... celsitudinem tuam rogamus attente. quatinus pro ipsius gloria et nostra reuerentia pecuniam de decima pro eodem subsidio constituta in tuo regno collectam et imposterum colligendam pro eo quod pecunia usualis ipsarum partium sicut asseritur crebra mutatione uilescit, benignitate regia conflari et tandem extra regnum tuum asportari libere nostro et dicte terre nomine patiaris, ita quod ex hoc tue deuotionis sinceritas apud deum digna premiis statuatur.

- 90.** 1279, 9. juni. Dipl. Dan. II, 2, 365.

Pave Nicolaus 3. til tiendeindsamleren Bertrand Amalrici.

Ex tua nuper insinuatione accepimus, quod hii quos in partibus illis collectores decime deputasti, considerantes prudentius, quod per crebram mutationem monete earundem partium, pecunia collecta de decima uilior reddebatur ac propter hoc cupientes indemnitati terre sancte consultius precavere, pecuniam huiusmodi sub ea conditione diuersis tradiderunt personis, ut ipse eiusdem extimationem restituerent certo termino in argento. Uerum quia ut asseris nonnullae ex personis ipsis extimationem pecunie huiusmodi sic eis tradite restituere in termino predicto eisdem collectoribus requisite non curant, nos uolentes super hoc de oportuno remedio prouidere, tam personas huiusmodi quam alias quibus in posterum sub huiusmodi conditione pecuniam huiusmodi tradi continget, ad reddendam extimationem huiusmodi pecunie in argento, monitione premissa per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compellendi, et inuocandi contra eos super hoc si necesse fuerit auxilium brachii secularis, auctoritate presentium. liberam tibi concedimus facultatem.

91. 1280, 6. marts. Dipl. Dan. II, 2, 397.

Kong Erik 5. Glipping tilstår bisp Tyge af Ribe fuld rådighed over hans del af Ribe mønt.

Nos uolentes omnes libertates ecclesie Ripensi a progenitoribus nostris concessas pro posse nostro ampliare et in nullo diminuere, concedimus uenerabili patri dilecto ac familiari nostro domino Th. Ripensi episcopo plenam facultatem partem quam in moneta Ripensi habet. ordinandi et exponendi pro sue beneplacito uoluntatis prout sui antecessores eam ab antiquo liberius dinoscuntur exposuisse et ordinasse. / Unde prohibemus ne quis super ordinacione et expositione partis dicte monete dictum dominum episcopum audeat decetero inpedire uel molestare sicut regiam effugere uoluerit upcionem.

92. 1280, 9. aug. Dipl. Dan. II, 2, 407.

Dronning Margrethe giver afkald på indtægterne af mønten, kroerne og fogediet i Reval for et tidsrum af 4 år, således at disse indtægter anvendes til stadens bedste.

Vmme juwer bede willen vnde openbare nut so geue iv vry iiiij jar na en ander renthe vnde plicht de vns boren mochte van der munte kroegen vnde der vogedien myt sodanen bescede dat de betalinge vnde renthe to beteringe juwer stat Reuel alle iarlikes werden gelecht.

93. 1281, 30. sep. Dipl. Dan. II, 3, 11.

Pave Martin 4. pålægger abbeden af Holmekloster og prioren for Dominikanerne i Odense at løse Benediktinerprioren og -munkene i Odense fra kirkens ban, når de har udredet den skyldige tiende til det hellige land.

... centum et quadraginta marchas et uiginti solidos sterlingorum de pecunia predicte decime.

94. 1282, 9. feb. Dipl. Dan. II, 3, 16.

Esger Maar, Niels Ingemarsen og Peder Bonde sælger otte ørtug jord i Gundsølle til Roskilde Agnete kloster.

... recognoscentes nos quinque marchas sterlingorum legalium in pondere pro uiginti duabus marchis et dimidia de dicto precio usualis uidelicet monete recepisse et insuper uiginti octo marchas eiusdem usualis monete. Residuum uero precii uidelicet uiginti duas marchas et dimidiā predicte monete promiserunt se dicte sorores bona fide in proximo pentecoste integraliter soluturas.

95. 1282, 20. marts. Dipl. Dan. II, 3, 20.

Oluf Tagesen køber jordegods i Lethøftbæ af grev Otto af Ravnserberg.

Nouerint uniuersi me emisse a uiro clarissimo / domino Ottone comite de Rauensbergh / censem duodecim marcharum terre / una ora minus / ac omnia bona alia mobilia et immobilia que habet in Lethøftbæ / cum eorumdem bonorum pertinenciis uniuersis in sicco et in humido ad dictum dominum comitem attinentibus ibidem / censu cuiuslibet solidi terre pro sex. marchis denariorum monete Siallandensis usualis continue computato / tali inter nos condicione adhibita / quod pro summa dicte pecunie eidem domino soluere debeam. centum marchas puri et examinati argenti ad quatuordecim dies proximos post festum pasce proximum / et centum marchas argenti puri in festo nativitatis beati Iohannis Baptiste / proximo subsequente / ad pondus Coloniense / ac centum et triginta marchas argenti puri in festo natalis domini proximo / cum pondere Roskildensi / marcha argenti qualibet utriusque ponderis pro quinque marchis denariorum computanda /

96. 1282, maj. Dipl. Dan. II, 3, 33.

Af det pavelige kammers regnskaber for indsamling af korstogstiende: Regnskab for Bertrand Amalricis tiendeindsamling i Danmark.

Primo de decima regni Datie de viiiii ciuitatibus et episcopatibus in vi annis sunt collecta. — lv^m. cciii. marche et dimidia denariorum cupreorum. Item de Rua uel Sclavia — clxxvii. marche denariorum / qui dicuntur ualere plusquam alii.

Item — iii^c. xxvii. marche argenti in pondere Datie.

Item — liiii. solidi et x denarii sterlינגorum.

Item ibidem de obuentiobus satisfactionibus et condemnationibus terre sancte — vi^c. xxxvi. marche denariorum cupreorum.

Item de eisdem obuentiobus — vi^c. lxiii. marche et v. uncie argenti in pondere Datie.

Item de eisdem obuentiobus — iii. marche et xiiii. sterlindi de auro in pondere Datie.

De predictis marchis denariorum cupreorum argenti et auri facte sunt commutationes infrascripte ad argentum et Turonenses per modum infra scriptum.

Imprimis de marchis denariorum cupreorum cambite sunt ad argentum —

xxiiii^m. cclxxxv. marche denariorum cupreorum pro quibus habite sunt in argento ad pondus Trecense — iii^m. cclxxiii. marche argenti in pondere Trecensi. et — cxx. marche argenti in pondere Datie. De quibus habite sunt ad pondus Trecense — cvi. marche. v. uncie et i quartus argenti in pondere Trecensi.

Item de predictis marchis argenti Datie in pondere Danico commutate sunt ad argentum — vii^c. xlivii. marhe et v. uncie argenti de Datia in pondere Datie. Pro quibus habite sunt in pondere Trecensi — vi^c. lxi. marche et vii. uncie argenti ad pondus Trecense. Item de cl. marchis argenti Datie quod dicitur de Riualia in pondere Suetie habite sunt — cxxviii. marche et x. sterlingi argenti ad pondus Trecense.

— — —
Item de marchis denariorum Datie cambite sunt ad Turonenses — xxv^m. lxv. marche denariorum pro quibus habite sunt — xi^m. v^c. lxxiiii. libre et xvi. solidi Turonensium.

— — —
Item — clxxvii. marche denariorum de Rua et Datia cambite sunt ad Turonenses. Pro quibus habite sunt — cxx. libre Turonensium.

Item — iii. marche. xiiii sterlingi de auro cambite sunt ad Turonenses / pro quibus habite sunt — lxxv. libre Turonensium.

— — —
De summa marcharum denariorum receptorum ex decima Datie remanent ibidem in deposito in diuersis locis penes collectores et capitula ecclesiarum regni Datie — ii^m. vi^c. viii. marche denariorum cupreorum.

Item de argento remanent ibidem in deposito — clxxxxvi. marche argenti in pondere Datie. prout hec constant per publicas litteras prelatorum.

— — —
Ipse uero recepit pro expensis suis — iii^m. viii^c. xxiiii. marchas denariorum cupreorum que ualent ad argentum in pondere Datie — vii^c. lxiiii. marchas. vi. uncias. et i. tertiam argenti ad pondus Datie / computatis v. marchis denariorum pro qualibet marcha argenti que redacte ad pondus Trecense sunt — vi^c. lxxviiii. marche. vi. uncie et media argenti ad pondus Trecense que ualent — iii^c. liii libras. iiij. solidos. et ii. denarios sterlingorum /

97. 1283, 15. juli. Dipl. Dan. II, 3, 67.

Kong Erik 5. Glipping fastsætter maximaltoldsatser for udførsel af en række varer fra Ribe.

... graciam superaddentes specialem. quod pro solucione thelonie nostri. de qualibet lesta cum alecibus. que emerint duas oras denariorum. pro

quolibet equo empto oram denariorum. pro quolibet talento lardi aut aruine nouem deharios et tantum pro talento adipis. pro qualibet lagena butyri solidum denariorum. et pro qualibet marcha annone cuiuscumque tres oras denariorum. et non amplius decetero soluere teneantur.

98. 1283, 1. aug. Dipl. Dan. II, 3, 73.

Ærkeedign Hågen af Lunds testamente. Heri nævnes mange beløb i mark penge, bl. a.

Item domino Thorth Thaat. meum søem. cum tentorio et equo summario ualentem ad minus x marchas denariorum. . . Item. domino Petro. . . collobium lauium cum serico forratum siue polidrum de equicio meo ualentem iiiii marchas denariorum. Singulis famulis meis mecum equitare consuetis polidrum iii marchas denariorum ad minus ualentem. . . Gerardo Godefridi iiiii marchas denariorum aut polidrum equiualemtem. Domino Iohanni parrochiali sacerdoti meo polidrum de equicio iii marchas denariorum ualentem.

99. 1284, maj. Geh. Aarsb. V, s. 22 og 29.

Kong Erik 5. Glippings forordninger for Sjælland og Nørrejylland.

§ 14. Thæn mynt i Sialand ær, han scal wæræ ðm goth som den i Iutland ær, oc æntæ ar livsæs för æn sanctæ Michils aften.

§ 14. Thæt landtz thing, thær næst ær æftær sanctæ Mikils dagh, skal ny mynt up liusæ i allæ landæ.

100. 1284, 22. juni. Dipl. Dan. II, 3, 99.

Pave Martin 4. pålægger bisp Tyge af Ribe at stævne den af ærkebisp Jakob Erlandsen udnævnte bisp af Viborg, Peder, til at give møde for paven.

. . . de redditibus ad mensam episcopalem Wibergensem spectantibus / usque ad ualorem quinquaginta librarum Turonensium.

101. 1285, ca. 20—28. maj. Dipl. Dan. II, 3, 138.

Kong Erik 5. Glipping stadfæster sin overdragelse af grundejendom i Odense til Franciskanerne sammested.

. . . usque ad fundum Henrici Sømær quondam monetarii Othoniensis. . .

102. 1285, 28. maj. Dipl. Dan. II, 3, 139.

Ærkebisp Jens Dros af Lund m. fl. tildømmer på hoffet i Nyborg Danmarks krone herredømmet over Als efter vordholdsnævns ed og

krongodset i Sønderjylland med mønten og ledingsafløsningen efter et brev af hertug Erik 1.

... una cum denariis. de moneta debitisi...

103. 1285, 23. aug. Dipl. Dan. II, 3, 150.

Bent, dekan i Lund, gör testamente. Heri mange summer i mark og øre penge samt:

...terre sancte pro redempcione crucis mee xii libras Thuronensium nigrorum...

104. 1286, 5. feb. Dipl. Dan. II, 3, 167.

Grev Jakob af Halland skøder til Sorø kloster jordegods i Ormslev som pant for 240 mark penge, med hvilken sum grev Jakob havde kautioneret for kong Erik 5. Glipping.

...promittens assignaturum se monasterio... terras de ualore xx^{ti} marcarum usualium in redditibus annuis ad possessionem perpetuam... in pignerauit monasterio de terris suis in Ormesløff terras unius marce et octo solidorum in censu...

105. 1286, 31. marts. Dipl. Dan. II, 3, 170.

Hertug Valdemar 2. af Sønderjylland erklærer at ville respektere kronens rettigheder i Sønderjylland og overholde sine forpligtelser mod kronen og riget.

...adiecit (*sc. kong Erik*) ducatui in augmentum, monetam Slesuicensem et denarios, ac alia seruitia de expeditione Sunder Iutiæ debita, hac adiecta condicione, quod si monetarius deteriorem ibi monetam fecerit, quam alibi cudi contigerit in Iutia, correctio super hoc ad dominum regem spectet, nec ante publicationem aliarum monetarum in Iutia publicetur.
b. ...dog at hertugen ingen mynt udi sit naffn lader slae udi Judland uden i kongernis (*Hvitfeld II*, 365, fol. 289).

106. 1288, 3. feb. Dipl. Dan. II, 3, 280.

Kong Erik 6. Menved stadfæster Lundeborgernes betaling af mid-sommergæld til kapitlet.

...et antequam quidquam percipiatur de collecta. soluant et assignent canonicas predictis uiginti septem denariorum nouorum. que ad eorum spectant prebendas. singulis annis. eisdem integraliter persoluendas.

107. 1288, 13. aug. Dipl. Dan. II, 3, 312.

Giovanni Cimbardi, købmand fra Lucca, af huset Ricchiardi kvitterer overfor magister Aastred, kannik i Ribe, for modtagelsen af 133½ mark sølv som gæsteriafgift til den pavelige kardinallegat bisp Johannes af Tusculum.

... centum triginta tres marchas et terciam partem unius marche boni et puri argenti in pondere Coloniensi.

108. 1288, 14. aug. Dipl. Dan. II, 3, 313.

Peder Vidersens testamente. Heri bl. a.

Item confero ... domino Benedicto decano. unam marcham uel unam waccam ... domino Petro in Væsøghæ uaccam uel marcham denariorum ...

109. 1289, 13. feb. Dipl. Dan. II, 3, 345.

Niels Absalonsen pantsætter sit gods i Knapstrup til bisp Ingvar af Roskilde.

... pro centum quinquaginta marcis denariorum bonorum et legalium usualis monete et decem marcis puri argenti ...

110. 1289, 6. marts. Dipl. Dan. II, 3, 348.

Kong Erik 6. Menved tager Viborg kapitel under sin beskyttelse; i brevet nævnes en jordejendom

... ualentem xxx marchas auri ...

111. 1289, 8. maj. Dipl. Dan. II, 3, 352.

Domprovst Jens Grand i Roskilde giver fortolkninger til sit gavebrev på seks præbender til Roskilde kapitel af 1288, 19. juli.

... emi ad redditus mense eorundem / sexdecim solidos terre in censu / sitos in Hastorph / domus / et ualentia xlvi marchas denariorum cum dimidia / Syelandensis monete / ...

112. 1289, 25. nov. Dipl. Dan. II, 3, 379.

Lundeprovsten magister Trueds testamente. Beløb angives for sjællandske modtageres vedkommende i sjællandske penge, f. ex.

Item confero ecclesie sancti Lucii Roskildis x marchas denariorum Sjællandensis ...

113. 1289, 28. dec. Dipl. Dan. II, 3, 380.

Hertug Valdemar 2. af Jylland stadfæster, at Jens Knudsen har solgt og skødet sin ejendom i Vejbøl til bisp Bertold af Slesvig.

... recognoscens se a dicto domino episcopo triginta libras sterlingorum recepisse et habuisse in numerata pecunia pro eisdem.

- 114.** 1290, 15. feb. Dipl. Dan. II, 3, 392.

Pave Nicolaus 4. giver ørkedegnen i Lund, magister Henrik, som uden dispensation i 4 år har forenet ørkedegneembedet med stillingen som sognepræst i Holmby, dispensation til at beholde begge embeder.

... cum redditus ipsius de Haulumbi duodecim librarum Turonensium ualorem annum sicut asseris non excedant ...

- 115.** 1290, 17. juni. Dipl. Dan. II, 3, 411.

Oluf Bjørnsen og Tord, kanniker og økonomer i Roskilde, kvitterer for lånet af 160 mark, som de har modtaget af kardinallegaten Jøhannes af Tusculums gæsteriafgift for Roskilde stift.

... confitemur expresse nos... centum sexaginta marchas denariorum ueterum... recepisse. promittentes nos bona fide in festo beati Nicolai proximo futuro / dictam pecuniam in moneta ueteri sine contradictione et difficultate qualibet soluturos.

- 116.** 1291, 15. april. Dipl. Dan. II, 4, 9.

Kristine Hvide fra Træleborg giver Roskildeborgeren Jon Lange fuldmagt til at skøde hendes gård i Roskilde til st. Clara kloster samme steds.

... pro. xii. marchis denariorum. ... tali condicione interueniente ut mihi dicte sorores denarios illos persoluant in sterlings quantum ualere possunt scotatione facta et apud se reseruent donec eos mihi possint mittere per aliquem certum et securum nuntium in Scaniā transiturum.

- 117.** 1291, før 29. april. Dipl. Dan. II, 4, 10.

Peder Saksesen, som har indgivet sine døtre i st. Clara kloster i Roskilde, erklærer at have lovet dette

... cc.^{as} marchas denariorum legalis monete ...

- 118.** 1291, 30. aug. Dipl. Dan. II, 4, 27.

Peder Uds testamente. Heri bl. a.

Item ad fabricam ecclesie Caluæris iuuenem bouem de cuius precio uolo quod sacerdos habeat duas oras dyaconus oram.

- 119.** 1291. Mecklenburgisches Urkundenbuch III, nr. 2103, anm. (Rost. Stadtb. D, fol. 63).

Hermannus de Bremen sustulit X marcas antiquorum denariorum Selan-des . . .

- 120.** 1292, 4. marts. Dipl. Dan. II, 4, 67.

Gyde, datter af Skjælm Bang, enke efter hr. Esbern Karlsen, opretter testamente.

Item fratribus predictoribus in Holæbæk, et fratribus minoribus Kalæn-dæburg, unum ornamentum mantelli continens quinquaginta tres denarios deauratos in ipsos equaliter diuidendos. . . . Item ad sanctum Iacobum tres solidos sterlingorum. Item ad sanctum Olauum tres solidos sterlingsorum. Ad sanctam crucem in Strømbyærgh tres solidos.

- 121.** 1292, 26. maj. Dipl. Dan. II, 4, 73.

Bisp Kristian af Ribe stifter kapel og alter i Ribe domkirke.

Ad anniuersarium nostrum tenendum singulis annis dimidiā marcham annone. de qua canonici debeant habere ad exequias nostras tenendas in candelis. et sacrificio. tres marchas denariorum. uicarii et ministri ecclesie marcham denariorum. fratres minores marcham denariorum. moniales ultra amnem marcham denariorum. et residuum prouentum inter pauperes . . . diuidatur.

- 122.** 1292. Haderslev Stadsret (Danmarks gamle Købstadslovgivning I, s. 275).

§ 36. Vm bakerreth.

The time men køpe ortug rugh for ti ortug pening, tha skall enn leeff wege lige with attan ores wege, och twiggi penings leeff wege halffemte marck, een worther rogenn dyyre en halff mark, tha e szwa szum higher sig at werthe, saa skulle men minsche the wege, ther thet brøst, skall at wegues.

- 123.** 1293, 6. april. Dipl. Dan. II, 4, 100—101.

Bisp Jens af Roskilde hævder sine rettigheder i Roskilde mønt.

. . . comparente Somaro monetario Roskildensi coram dicto episcopo. con-fitebatur expresse coram eo quod statuit cambium alibi quam Roskildis. uidelicet Slaulosie. et alias. Item noluit quod monetarius domini episcopi funderet denarios prius monetatos Roskildis. Item quando monetarius do-mini Roskildensis exhibebat se ad tenendum expensas et faciendum sicut solitum fuit de cambio in Falstria non fuit admissus. Nam dixit. dictus Somarius quod non cuderentur ibi. uidelicet in Falstria nisi denarii Sia-lendenses. cuius oppositum dicebat Petrus dictus Pram tunc presens existens

quia cudebantur ibi denarii non habentes superscriptionem denarii Sialendenses quod dictus Somarius negare non potuit ullo modo. Item quod istis duobus annis numquam dixit episcopo de moneta aliquid prius quam ad tres dies ante quam moneta deberet cudi. et quod habuit denarios alibi monetatos quam Roskildis antequam fuerunt elucidati . . . episcopus dictum S. monetarium. monuit pluries ut ecclesiam Roskildensem redderet indepnem que partem monete sue quasi totaliter hoc anno amiserat ex causis superius expressis et ad hoc faciendum indulxit sibi terminum. xv. dierum medietate sequencium. . . . comparens Iohannes Franz . . . confitebatur expresse se dixisse in presencia domini episcopi quod si Gyncikæ conduceret monetam episcopi Roskildensis non deberet esse securus de vita sua.

124. 1293, 22. juli. Dipl. Dan. II, 4, 109.

Knud Degrn, kannik i Århus, giver Ribe kapitel forkøbsret til sine og broderens besiddelser i Ullerup, Skærbæk sogn.

. . . uidelicet terras undecim marcharum auri. cum omnibus mobilibus et fructibus in dictis bonis nunc exstantibus. necnon eciam terras unius marche auri. fratro meo attinentes. quas eisdem canonicis liberare promitto. / pro ducentis marchis denariorum usualium uendidisse.

125. 1293, 8. aug. Dipl. Dan. II, 4, 111.

Kong Erik 6. Menved gentager sin faders bestemmelser om told på udførsel fra Ribe. Se nr. 97.

126. 1294, 29. jan. Dipl. Dan. II, 4, 121.

Københavns stadsret.

§ 6. Item statuitur / ne quis falsatas merces / aurum / argentum / siue numisma falsum Hafnis apportet / statuentes / quod si quis cum falsatis mercibus / auro / argento / uel numismate/ falsis inuentus fuerit in uilla Hafnensi ipsas amittet /. Si autem compertus fuerit eas uendere scienter tales / siue eis uti uelle alienando / ad arbitrium aduocati / et consulum grauius puniatur.

127. 1294, 12. juni. Dipl. Dan. II, 4, 130.

Peder Brun af Farup afstår sit gods i Jernkærmark til kapitlet i Ribe.

. . . pro sexaginta marchis denariorum. usualium quas ab eis habueram in pecunia numerata.

128. 1294, 17. sep. Dipl. Dan. II, 4, 138.

Bisp Kristian og kapitlet i Ribe overdrager på nærmere betingelser kanniken Esger Juul den gård i Ribe, som præsten Knud hidtil har haft. Heri nævnes beløbene

... octo marchas denariorum usualium ... nouem solidos sterlingorum

129. 1295, 19. feb. Dipl. Dan. II, 4, 160.

Kong Erik 6. Menved bevidner, at fru Ingerd, enke efter hr. Jens Erlandsen, i hans nærværelse har skødet sine besiddelser i Holmstrup og Tilst sogn til Broder Degrn, kannik i Roskilde

... pro ducentis sexaginta marchis denariorum Siællandensium legalium monete usualis.

130. 1295, 1. april. Dipl. Dan. II, 4, 163.

Niels Hamundsens testamente.

... cum... quatuor bobus. uacca eciam una. de quolibet pecore dabitur dimidia marca denariorum ... Item pro redempcione mee crucis ad terram sanctam. uiginti libras sterlingorum nouorum confero ... que quidem libre de subscriptis recipientur. uidelicet de domino N. sacerdote dicto Ego septem libre noue. et due libre antique. de Karulo. cui Ripensi tres libre noue. et due libre antique. de Iosæp Frans tres libre noue. cum dimidia. de Petro Rak decem et octo solidi sterlingorum nouorum. et de Hennik Pungger due libre antique. et recipientur due libre antique cum dimidia de Thorkillo Ackæsun. ad faciendos denarios nouos integraliter supradictos. Item fratribus minoribus Otthonie apud quos elegi sepulturam. xx. marcas denariorum. uel dexstrarium meum Grabist. si Werner puero meo pro dictis denariis redimere non placuerit ... Item Gunner Eskils equum pro. vi. marcis ... Item fratribus minoribus Otthonie equum pro. v. marcis.

131. 1295, 25. sep. Dipl. Dan. II, 4, 184.

Kong Erik 6. Menved og kong Erik af Norge slutter en overenskomst (udtog hos Hvitfeld III 21, fol. 306).

§ 4. Kongen aff Norge maa beholde Hielm oc Hunehals / Forneffnde festninge skulle diss midler tid icke anfectis aff kong Erich / de paa forneffnde slot ere / skulde midlertid intet mynte / huor met kongen aff Danmarks mynt kand foruerris ...

132. 1296, 20. dec. Dipl. Dan. II, 4, 232.

Kantoren Peder og kapitlet i Ribe bevidner, at Ribeborgerne Bonde Truedsen og Niels Valborgsen har erkendt at være klostret i Løgum 30 mark penge skyldig, for hvilke de har pantsat klostret deres andel i to grunde i Grønnegade.

... se utrosque obligatos... in uigilia pentecostes anni proxime subsequentis in 30 marchis denariorum tunc datiuorum, uel in proxime subsequenti uigilia nativitatis beati Iohannis baptiste in tribus libris bonorum ueterum sterlingorum, uel etiam in 4 lagenis butiri... persoluendis.

133. 1296. Dipl. Dan. II, 4, 235.

Bisp Kristian og kapitlet i Ribe bevidner, at Herbert Sommer har stiftet en årtid for sig og sin hustru i domkirken.

... omnes terras suas uidelicet duo attingh in Wilscløf mark. quas emit de Tuuone Raa. que constant ad redditus annuatim. undecim marchas denariorum.

134. 1296—97. Acta Processus Litium (Krarup & Norvin, s. 165, 11).

Ærkebisp Jens Grands klage over kong Erik 6. Menved.

Item significat, quod idem rex et pater suus monetam regni adeo in ipsius regni prejudicium non modicum et gravamen in valore deminuerit, quod cum olim pro quattuor libris monete regni vel circiter posset haberi marca puri argenti, nunc pro decem libris non potest haberi pro diminucionem predictam.

135. 1296—97. Acta Processus Litium (Krarup & Norvin, s. 175, 11).

Kong Erik 6. Menveds svar på ærkebisp Jens Grands anklager.

Ad undecimum articulum, qui dicit, quod idem rex et pater suus monetam regni adeo minoraverunt, quod cum olim pro quattuor libris monete regni vel circiter posset haberi marca puri argenti, nunc de decem vel octo libris monete vix haberi potest etc., respondeatur, quod huius vilificationis monete ipse rex non est causa, sed occisores patris sui, quos fovebat et fovebat iste dominus archiepiscopus toto suo posse, qui et in castro Hunehaltz in terra ecclesie Lundensis per comitem Jacobum edificato, de quo factus est sermo in articulis traditis antedictis, et in castro dicto Hielm fabricas falsas fieri fecerunt monetarios nonnullos regis, olim bonos, quos violenter captivaverunt, tenentes et monetam falsissimam cudi et monetari sub impressione nominis regii in materia prorsus peccantem et formam et figuram solam monetę communis regni retinentem, et sic hanc falsam monetam per nun-

cios privatos ad suos fautores in regno in diversibus partibus regni existentes pro suis utilitatibus procurandis transmiserunt et mixtim cum legali moneta regni currere procuraverunt totam monetam regni secundum hunc modum falsificantes, populum pauperem precipue et rudem regem et regnum defraudantes.

136. 1297, 5. juni. Dipl. Dan. II, 4, 257.

Peder Nielsen, forhenværende drost, erkender at skynde Morten Jensen, borger i Roskilde

... duobus milibus. septingentis marchis denariorum usualium et huiginti quinque marcis puri argenti sub pondere Roskildensi ...

137. 1297, 17. juni. Dipl. Dan. II, 4, 260.

Kong Erik 6. Menved bestemmer, at der kun i undtagelsestilfælde må erklæres forbud mod kornexport fra Estland.

... quod nullus prohibicionem aliquam in dicta terra facere debet. quamdiu festa annone. pro tribus marchis argenti usualis / uel infra emitur / super annonam extra ipsam terram deferenda.

138. 1297, 23. dec. Dipl. Dan. II, 4, 278.

Pave Bonifacius 8. dømmer i striden mellem kong Erik 6. Menved og ærkebisp Jens Grand.

... ordinamus atque precipimus / quod bona ipsa ... restituantur archiepiscopo ... et si non extant in tribus milibus / ac dampnorum et interesse expressorum ab archiepiscopo supradicto in sex milibus / pro iniuriis uero dictis archiepiscopo et ecclesie Lundensi illatis / in huiusmodi captione et diuturna detentione in quadraginta milibus marcharum puri argenti ad pondus Lundense / dicto archiepiscopo persoluendis ... condempnamus.

139. 1298, 7. april. Dipl. Dan. II, 4, 291.

Bisp Kristian af Ribe skænker jordegods til skolen i Ribe.

... una curia in Hotrop, que debet redimi per nos uel successores nostros pro ducentis marchis denariorum legalium ...

Item de parochia Hening, in qua ius patronatus nobis competit quadraginta marchæ denariorum usualium, uel quinque libræ sterlingorum pro optione uicarii perpetui ...

140. 1298, 25. april. Dipl. Dan. II, 4, 305.

Bisp Peder af Viborg har lovet at betale servispenge til kurien.

Episcopus Vibergensis promisit soluere ... vi centum Florenos auri et duo

consueta seruitia familiarum eorundem ad kalendas augusti proxime futurum.

141. 1298, 14. nov. Dipl. Dan. II, 4, 332.

Johannes, dekan i Lübeck, redegør for forløbet af de af legaten Isarn ledede forhandlinger mellem ørkebisp Jens Grand og de kongelige forhandlere bisp Kristian af Ribe og bisp Bertold af Slesvig.

Et insuper litteras de sua procuracione ibidem legi fecit (*Isarn*) precipiens eidem domino Archiepiscopo peremptorie, ut infra mensem a die illa sibi pro se et sua diocesi Lundensi solueret Ripis triginta marcas argenti ad pondus Coloniense et de bono equo in ciuitate Lubicensi predicta prouideret . . . Postmodum uero dictus dominus nuncius triginta marcas monete Lubecensis a dicto domino Archiepiscopo accepit pro equo habendo nullo tamen ibi empto.

142. 1298. Ann. Dan. s. 202 (Annales 1275—1347).

Circa festum Michaelis venit Isarnus de curia cum Ioanne Grand habens sententiam definitam, in qua adjudicata sunt archiepiscopo pro damnis 49 millia marcarum puri argenti ad pondus Lubecense.

143. 1299, 6. feb. Dipl. Dan. II, 5, 8.

Kong Erik 6. Menved bevidner, at hr. Ove Saksesen i hans nærværelse har pantsat alt sit og sin broders gods i Løversyssel til bisp Jens af Århus

. . . pro quinquaginta marchis argenti puri sub pondere daco . . .

144. 1299, 17. marts. Dipl. Dan. II, 5, 18.

Kapitel, rådmænd og borgerskab i Slesvig bevidner, at Gerhard Lang, borger i Hamburg, til vedligeholdelse af en brønd øst for Trinitatis-kirken har skænket en grund i Fiskergade i Slesvig

. . . ualentem annuatim quatuor solidos sterlingorum . . .

145. 1299, 20. juni. Dipl. Dan. II, 5, 44.

Notaren Bartolemeus Ortolani protokollerer de krav, som sognepræsten Erik fra Grevie på ørkebisp Jens af Lunds vegne har stillet til kongen.

§ 16. Item reducitur moneta Lundensis diæcessis ad ualorem parui Turonensis, talis in perpetuum duratura, adeo enim bona fuit et melior archiepiscopo, qui partes habet in moneta, cuius deterioratio ei ac toti clero et populo, imo etiam ipsi regi, magnum præstat præiudicium et grauamen.

146. 1299, 6. juli. Dipl. Dan. II, 5, 47.

Den pavelige legat Isarn overdrager, skøder og sætter kanniken Niels Bunkeflo som befuldmaegtiget for ørkebispe Jens Grand i besiddelse af kongens ejendom i Lunde stift, da denne ikke har efterkommet pavens dom (se nr. 138). Blandt kongens besiddelser nævnes

... tres partes ciuitatis Lundensis, cum tribus partibus monetæ, quas ibidem dictus rex habet et percipit ...

147. 1299. Dipl. Dan. II, 5, 83.

Ridder Ove Sakesen pantsætter alt sit gods i Stenkstrup til ridder Oluf Tagesen.

... pro xx libris sterlingorum nouorum legalium et bonorum et xv. marchis denariorum.

148. 1300—1301. Dipl. Dan. II, 5, 105.

Ærkebispe Jens Grands befuldmaegtigede indgiver på bispens vegne et klageskrift ved kurien mod kong Erik 6. Menved.

Dictus eciam rex post recessum dicti domini Ysarni accumulans mala malis mille marcas argenti quas miserat dictus dominus archiepiscopus ad nundinas quasdam Schanør, pro necessariis sibi emendis et dcc marcas Scaniensis monete quas habuit dictus dominus archiepiscopus per suum procuratorem nomine ipsius archiepiscopi in ecclesia uille aos depositas ex prefata ecclesia uiolenter rapuit ...

Petit (sc. procurator archiepiscopi) insuper fructus obuencionibus et redditus bonorum dicti archiepiscopi et ecclesie Lundensis unius anni, quos dictus rex uel alias eius nomine uel mandato eo ratum habente, habuit et percipit si existant, aut si non existant, estimacionem eorum que est quattuor millia marcarum argenti puri.

149. 1300, 13. april eller 1304, 29. marts. Dipl. Dan. II, 5, 116.

Grev Jakob af Halland pantsætter gods i Halland til br. Henrik Moryn

... pro quingentis marchis puri argenti, ponderis Colonyensis ...

150. 1300. Hvitfeld III, 111 = fol. 1, 342 (se Dipl. Dan. II, 6, 148).

Kong Erik 6. Menveds beskyldninger mod grev Jakob af Halland.

... den samme Greffue haffuer anno 1300 affskattet Bønderne 800 Marck Skaaneske.

151. Omkr. 1300. Dipl. Dan. II, 5, 89.

Den lybske borger Tidemann Lange har et tilgodehavende i Danmark.

Item debitum est computatum super cc marcas denariorum Lubicensis monete et detentum in Datia.

152. Omkr. 1300. Dipl. Dan. II, 5, 97.

Kong Håkon af Norges gæld til ørkebisp Jens Grand.

... obligationem duorum milium et septingentarum marcharum argenti ad pondus Coloniense ...

153. Omkr. 1300. Dipl. Dan. II, 5, 98 og 99.

Bisp Jens af Roskildes gæld til ørkebisp Jens Grand.

... debitum quinquaginta marcharum cum dimidia argenti puri ad pondus Coloniense ...

... episcopus Roskildensis tenebatur ... certos fructus annuatim, qui fructus possunt ascendere quolibet anno circa .lx. marchas ad pondus Coloniense.

154. Omkr. 1300. Dipl. Dan. II, 5, 100 og 102.

Jens Troelsen og bisp Henrik af Reval skylder ørkebisp Jens Grand benholdsvis

... xx. florenis auri ... og ... lxx. florenis auri ...

155. Omkr. 1300. Dipl. Dan. II, 5, 103.

Bisp Josef af Børglums gæld til ørkebisp Jens Grand.

... tenebatur in ducentis triginta florenis auri de Florentia. Item in .xxv. marchis monete Lubicensis. Item in quadraginta solidis sterlengorum ueterum de Anglia.

156. C. 1300—1335. Dipl. Dan. II, 5, 108.

Fru Margrethes testamente.

Item ecclesie Høthorp que pauperior est in Fyonia unum baldækin anti-quiorem cum tribus marcis cupreorum. Item ecclesie Viby confero unum solidum grossorum cum ii solidis sterlingorum ad pixidem. Item teneor soluere ad altare beate uirginis x marcas denariorum cum ii oris ordei / pro quibus ordeis inpignoro xiiii. partes de uno sperlakæn de serico ... unicuique famulo qui equitant et Slæth confero iii marcas denariorum excepto Kathsun qui debet habere vii marcas / uel nigrum in quo equitat.

157. 1302, 23. feb. Dipl. Dan. II, 5, 177.

Kardinalpræsten Johannes forkynder Bonifacius 8.s afgørelse i spørgsmålet om kong Erik 6. Menveds erstatning til ørkebisp Jens Grand. Erstatningen nedsættes til

... ad ualorem x millium marcarum puri argenti ad pondus Lundense ...

158. 1302, 6. maj. Dipl. Dan. II, 5, 201.

Peder Sakesesen, provst i Roskilde, Bent Esbernsen, foged samme steds, Johannes Franz, møntmester, bevidner, at teglbrænderen Klaus har afsluttet kontrakt med Clara klostret i Roskilde om brænding af mursten.

... Johannes dictus Franz monetarius Roskildensis ...

... debet habere pro quolibet millenario laterum pro muro construendo competencium .xii. oras denariorum / et debet esse maius centenarium silicet in quolibet centenario sexies .xx. lateres / et in quolibet millenario unum centenarium soluet in dimidiis lateribus pro muro competentibus. Pro aliis uero lateribus concavis electis et optimis pro tectura debet habere duas marchas denariorum et dimidiā. sed de non tam bonis qui tamen ualent pro simplici tectura .x. oras ... Unde sciendum est quod iam receperat pro opere inchoato uiginti marchas. pro quibus debet satisfacere sororibus ad ultimum ante festum beati Olaui / recipiendo exnunc tres marchas per septimanam si tenuerit .vi. pueros. si uero tenuerit viii. pueros. habebit .iiii^{or.} marchas. Istam conuencionem debet tenere quousque pro predictis .xx. marchis satisfecerit. Postea recipiet dimidiā mercedem ante conbus-
tionem laterum / et dimidiā post. prout utilitas operis requirit.

159. 1302, 25. sep. Dipl. Dan. II, 5, 217.

Kong Erik 6. Menved bekendtgør, at Jens Ågesen har pantsat jord i Fensmark til Henrik Falkenhagen.

... quinque oras terre in censu ... pro centum marchis denariorum Syalan-
densium impignorauit. ita uidelicet quod easdem terras in festo beati Michaelis anni domini millesimi trecentesimi. tertii pro centum et uiginti marchis denariorum redimendi liberam habeat facultatem. alioquin ipsas terras in festo beati Michaelis tunc inmediate subsequente pro centum et quadraginta marchis denariorum redimere debet / uel extunc dicto domino Henrico cedent iure perpetuo possidende.

160. 1303, 18. feb. Dipl. Dan. II, 5, 241.

Bispen af Roskilde har lovet at betale servispenge til kurien.

... episcopus Roskildensis in Dacia obtulit ... m. Florenos auri / et v.
consueta seruitia ...

161. 1303, 14. marts. Dipl. Dan. II, 5, 243.

*Anders, provst i Lund, skænker alt sit gods til oprettelse af et alter
ved domkirken i Lund. Forskellige beløb i mark og øre penge, samt
til reparation af bøger og alterudsmykning:*

... unum solidum grossorum Toronensium uel quatuor solidos sterling-
orum ...

162. 1303, 9. april. Dipl. Dan. II, 5, 252.

*Kapitlet i Århus forordner, at hver nyudnævnt kannik selv for frem-
tiden skal anskaffe en processionskappe*

... ualentem ad minus duas marchas argenti.

163. 1304, 23. feb. Dipl. Dan. II, 5, 297.

*Pave Benedikt 11. giver bisp Oluf af Roskilde tilladelse til at optage
et lån.*

... usque ad sumمام mille marcharum boni et puri argenti ad pondus
Romanum ...

164. 1304, 10. marts. Dipl. Dan. II, 5, 309.

*Testamente af Cecilie, enke efter forbenværende marsk, br. Jens
Kalv.*

Lego in primis pro redempcione crucis ad terram sanctam uiginti marcas
denariorum Iutensis monete. Item locum sepulture mee eligo apud fratres
predicatores in uiciniori conuentu loco mortis mee in quacumque terra me
mori contigerit et eidem conuentui lego uiginti marcas denariorum illius
terre ...

165. 1304, 13. marts. Dipl. Dan. II, 5, 310.

Kong Erik 6. Menved udsteder med hoffets samtykke en forordning.

§ 1. Primo uidelicet de expeditione ordinatum est quod omnium et singu-
lorum omnibus et singulis redditibus computatis de singulis redditibus de-
cem milium marcharum ematur unus coggo: quinquaginta lastes portare
ualens. et expediatur cum hominibus et expensis sedecim septimanarum.
marcha annone pro decem marchis denariorum et lagena butiri pro octo
marchis computetur.

§ 2. De emptione panni ordinatum est et statutum, quod quilibet pannus Gandauus integer ematur pro xl marchis denariorum et ulna pro marcha / pannus Ypærsk pro xxxvi marchis et ulna pro vii oris / pannus Popærst pro decem et octo marchis ulna pro x solidis / pannus Nyuælst pro xviii marchis ulna pro j marcha / pannus Auærst pro ix marchis ulna pro viii solidis / pannus Thornist pro xviii marchis ulna pro tribus oris / pannus thyuk sayn pro xiii marchis ulna pro octo solidis / pannus Ortingburgh et Brygist pro xxiiii marchis ulna pro xvi solidis . . .

§ 3. De monetis ut inferius tangitur est statutum quod innouatio monete priusquam in proximo generali placito cuiuslibet terre ante festum beati Michaelis nullatenus publicetur sicuti monetarius capit is amissionem uoluerit euitare. Inhibitum est etiam ne aliquis post innouationem monete publicatam ut est dictum ab ipso die innouationis usque ad festum assumptionis beate uirginis proxime sequens: cum ueteribus denariis quidquam emat sicut amissionem ipsorum denariorum et omnium eorum que secum tulerit et habuerit duxerit euitandam. Mandatum est etiam omnibus aduocatis specialiter et iniunctum ut denarios quos percipient de certis redditibus regalibus uel excessibus quorumcumque ad ius regium spectantibus de moneta tunc instantis anni et nulla alia recipiant. Si securus fecerint exactione regia careant et nobis in xl marchis nihilominus teneantur incausati eciam de predictis iuramento cognatorum suorum si doceri contra eos non poterit si negauerint se defendant. Ceteri incausati de emptione cum ueteribus denariis solo iuramento corporali suo manu ad sanctos leuata quod hoc non fecerint uel denarios ignorauerint esse ueteres se defendant. Iniunctum est etiam prelatis et mandatum clericis et laicis quibuscunque et cuiuscunque status existant ne redditus suos de sua familia in denariis ueteribus recipient aliquatenus siue leuent sicut indignationem regiam contra se noluerint grauius prouocare. Collectores etiam denariorum expeditionalium quicunque nostro fuerint nomine deputati facient illud idem de moneta solummodo anni tunc instantis et nulla alia recepturi.

§ 6. De deductione polidrorum ordinatum est et admissum quod deferri in posterum poterunt extra regnum / ita tamen quod pro quolibet polidro extra regnum deducendo sex sterlingi nomine theloni exsoluantur ne ipsum nostrum thelonium quod propter uilitatem monete pro maiore parte ministratum est totaliter destruatur.

166. 1305, 16. sep. Dipl. Dan. II, 5, 390.

Ærkebisp Isarn af Lund stadfæster Ribeborgeren Jens Waltersens gave af jordegods til oprettelse af et kapel ved domkirken i Ribe.

... terras quasdam in Gesing mark decem marchas auri ualentes ... que redditum annuatim censum uiginti marcharum denariorum monete usualis / item terras in eodem campo ualentes quatuor marchas auri ... que redditum annuatim octo marchas denariorum / monete antedicte /

- 167.** 1305, 22. sep. Dipl. Dan. II, 5, 391.

Kong Erik 6. Men ved henlægger indtægter på 60 mark skånsk årligt til oprettelse af et prebende ved Lunds domkirke.

... terras lx marcarum denariorum Scaniensis monete in annuis redditibus annuatimi ualentes ...

- 168.** 1306, 16. april. Dipl. Dan. II, 6, 9.

Niels Rane erklærer, at han af st. Clara kloster i Roskilde har købt en gård i Sdr. Jærnløse

... pro trecentis marchis usualis monete de quibus solui xxiii. marchas puri / marcham pro viii° marchis usualis monete / et centum marchas cupreorum cum duabus marchis obligo me ad soluendum ...

- 169.** 1306, 8. juli. Liber dat. Lund. vet. (Weeke s. 169).

Provst Anders af Lund indstifter en årtid i Lunds domkirke. Beløb i mark og øre penge samt:

... anno quolibet unum solidum grossorum Turonensium vel quatuor solidos sterlingorum in sacristiam deponi constitui.

- 170.** 1306, 15. aug. Dipl. Dan. II, 6, 22.

Bent Valdemarsen bevidner, at han har tilskødet sin svoger Peder Mogensen en hovedgård i Vejby, Holbo herred

... pro sexcentis septuaginta octo marchis denariorum nouorum Syallendensium.

- 171.** 1306, 14. okt. Dipl. Dan. II, 6, 31.

Kong Erik 6. Men ved pålægger alle, der har ejendom eller driver handel i Sakskøbing, at betale de kongelige afgifter, når sådanne opkræves.

... Mandamus omnibus et singulis hominibus nostris, monetariis, quassariis, et ceteris aliis cuiuscunque conditionis aut status existant, bona in villa Saxækøping habentibus ...

172. 1306, 23. nov. Dipl. Dan. II, 6, 38.

Kong Erik 6. Menved bekræfter, at Mads Låle har tilskødet Niels Tinde 4 ørtug skattejord i Hellested for

... quadraginta marchas cupreorum bone monete ...

173. 1306, 1. dec. (?). Dipl. Dan. II, 6, 40.

Abbedissen Hildeborg og konventet i Roskilde Clara kloster bortforpagter en af klostrets gårde i Allerslev.

Notum facimus protestantes quod curiam nostram aliam quam habemus in Alwærslæf uidelicet x solidos cum vi denariis in censu terrarum dimisimus Thorkillo Amundæsun pro xx^{ti} marcis denariorum ... (årlig leje).

174. 1306, 2. dec. Dipl. Dan. II, 6, 41.

Abbedissen Hildeborg og konventet i Roskilde Clara kloster bortforpagter en gård i Allerslev på 6 øre skattejord til Peder Læk mod en årlig afgift.

... pro xxiiii^{or} marchis denariorum ...

175. 1306. Dipl. Dan. II, 6, 44.

Tyge Impe pantsætter jordegods i Holsted til Næstved st. Peders kloster.

... duas oras terre in censu pro lii marchis denariorum monasterio impigneravit ... .

176. Før 1307, 22. jan. Dipl. Dan. II, 6, 47. (Hvitfeld III, 89—92, fol. I, 333).

Kong Erik 6. Menved forlener sin broder hertug Christopher med hertugdømmet Sønderjylland og Samsø.

... Hand skal giffue der aff aarligen 1000. marck Skaanske ...

... Hand skal intet haffue med mynten at bestille ...

177. 1307, omkr. 21. maj. Dipl. Dan. II, 6, 68.

Hr. Knud, sognepræst i Lyngby, Odense stift,

... receperat a monasterio beate Marie de Sora clx marcas denariorum usualium inpignerans pro eis bona sua in Gummersmark et Biæruerskow / Circa triennium autem exsolutis xl marcis de predictis pecuniis uendidit monasterio pro residua pecunia scilicet cxx marcas curiam suam in Biæverskow de duabus oris terris in censu ...

178. 1307, 4. juli. Dipl. Dan. II, 6, 75.

Kong Erik 6. Menvæd tager staden Lübeck under sin beskyttelse.

Pro quibus nobis septingentas et quinquaginta marcas denariorum Lubicensium, dimidias in natuitate domini et dimidias in natuitate Iohannis Baptiste annis singulis ministrabunt.

179. 1307, 9. okt. Dipl. Dan. II, 6, 91.

Cecilie, datter af Jon Jonsen Lille, opretter sit testamente. Heri bl. a.;

Item in Scania. ecclesie in Qwithingi marcum denariorum Scaniensium ...
Item de .lx^a. marchis denariorum Siællandensium ...

Primo de debitibus predilecti mariti mei ... ecclesie in Stixwithby xii.
marchas denariorum. pro ii. bobus ...

Item teneor nobili domine. Maior nomine / uxori domini Iohannis dicti
Dampæ. in Syndæriucia. vi. solidos. sterlingorum.

180. 1308, 14. feb. Dipl. Dan. II, 6, 110.

*Herlug, Niels Oplændings søn, af Gundsølille pantsætter sin gård i
Gundsølille til Roskildekanniken Jakob Mortensen.*

... pro xx^{ti} iii^{or} marchis argenti in uero pondere Roskildensi in proximo
placito Sæmæheret post diem pentecostes iam futurum uel tot marchis de-
nariorum quot xx^{ti} iii^{or} marche puri argenti Lybicensis in dicto festo pen-
tecostes ualent ...

181. 1308, 20. feb. Dipl. Dan. II, 6, 112.

Kong Erik 6. Menvæd udsteder et gældsbrev til bymændene i Åbus.

Nouerint uniuersi / nos teneri obligatos / dilectis nobis uillanis in Aoos /
racione expensarum / quas nobis mutuauerant. in mille et ducentis
marchis denariorum Skaniensium nouorum ...

182. 1308, 11. marts. Dipl. Dan. II, 6, 114.

*Pave Clemens 5. giver Bertrand de Canavallis, kannik i Lund,
tilladelse til at beklæde visse embeder ved domkirken i Lund.*

... canonicatum et prebendam in ecclesia Lundensi quorum redditus et
prouentus annui summam decem florenos auri non excedunt ...

... ac preter ipsos duo alia ecclesiastica beneficia ... quorum redditus et
prouentus annui summam centum libras Turonensium paruorum iuxta
taxationem decime non excedant ...

- 183.** 1308, 8. april. Dipl. Dan. II, 6, 119.

Niels Boesen af Tåstrup pantsætter sin brydegård i Torslundemagle på 3/8 bol med tilligende og løsøre til Roskildekanniken hr. Jakob Mortensen.

... pro ducentis marchis denariorum nouorum . . .

- 184.** 1308, 23. maj. Dipl. Dan. II, 6, 126.

Fru Kristine, enke efter hr. Jakob Blåfod, opsætter sit testamente.

Forskellige beløb i mark penge, samt:

Item sorori Hildeburg. ibidem vi. solidos. sterlingorum.

- 185.** Før 1308, 29. aug. Dipl. Dan. II, 6, 147.

Kong Håkon af Norge fremlægger en række klagepunkter mod den danske konge.

... Marcus Ofessøn vaar skattet paa 60. marck Skaanske penninge . . .

- 186.** Før 1308, 29. aug. Dipl. Dan. II, 6, 148.

Kong Erik 6. Men ved fremsætter forskellige anklager mod kong Håkon af Norge og grev Jakob af Nørrehalland.

Greffue Iacob haffuer optaget aarlig / 400. marck Slauiske / lerdings penninge aff Hallind / kongen tilhører.

- 187.** Før 1308, 29. aug. Dipl. Dan. II, 6, 149.

Kong Erik 6. Men ved fremsætter nye anklager mod de ovennævnte.

Herr Peder Egetheside hans gods i Hallind / haffuer forneffnde greffue Iacob optaget udi mange aar / beløber sig aarlig 50. marck Skaansk . . . Hand skattet Lauritz Gudmandssøn aff 20. marck Skaanske . . . Item Oluff Adserssøn oc hans broder paa Samsø / gods for 400. marck Sielandsk . . .

- 188.** 1309, 12. marts. Dipl. Dan. II, 6, 178.

Bisp Jens Bocholt og Slesvig kapitel stadfæster Haderslev kapitels rettigheder.

§ 3. Canonicus admissus soluat sex marcas Lubicenses pro cappa chorali infra tres menses, sub poena dupli, absens expendat decem solidos sterlingorum in stipendum clero die Andreæ.

§ 5. In singulis festis omnes adsint, quando nouem lectiones legendæ; si abfuerint multentur dimidio solidi sterlingorum . . .

§ 6. . . Qui neglexerit, et non cantauerit missam suam in choro multetur solidi sterlingorum si fuerit ferialis dies. si festiuus solidi grossorum.

189. 1309, 20. maj. Dipl. Dan. II, 6, 185.

Sorø kloster mageskifter jordegods med Ringsted kloster.

Fratres monasterii de Ringstadi tradiderunt nostris de Sora . . . terras . . . dimidiam marcam in censu habentes . . . Econtra tradiderunt eis in recompensacionem fratres nostri de Sora . . . terras . . . xiiii solidos et dimidium in censu . . . et lx marcas denariorum usualis monete . . .

190. 1309, 28. juni. Dipl. Dan. II, 6, 190.

Roskildeborgeren Niels Torstensen pantsætter jordegods i Åsø, Glumsø s., Tybjerg h., til Sorø kloster.

Nicolaus Thorstanni . . . in pignerauit monasterio Sore bona in Aass . . . terras scilicet quinque solidorum et dimidium in censu cum silua et aliis pertinenciis omnibus pro centum marcis denariorum usualium . . .

191. 1309, 20. aug. Dipl. Dan. II, 6, 198.

Låsebrev, hvorved kong Erik 6. Menved tilkender Jens, son af Sommer, fhv. møntmester i Roskilde, hans faders gods i Roskilde.

. . . bona Somari quondam monetarii Roskildensis . . .

192. 1310, 2. marts. Dipl. Dan. II, 6, 223.

Ødbærn Tolvsen og hans svoger Ingemar Arnketsilsen forpligter sig til at tilbagebetale Sorø kloster alt, hvad det har erlagt ved mageskiftet med Ødbærn Tolvsen, hvis dette bliver ugyldigt.

Notandum autem quod dominus Hemmingus abbas ex parte monasterii dedit huic Othberno boues uaccas equum unum et pannum ad ualorem xliii^{or} marcarum denariorum in bona estimacione et x marcas denariorum in prompta pecunia et vi oras annone ob id dumtaxat quod ista permutatio facilius procederet et effectum haberet.

193. 1310, 11. juni. Dipl. Dan. II, 6, 251.

Bisp Oluf af Roskilde udsteder en fundats for det af ham stiftede Vor Frue kapel ved Roskilde domkirke.

. . . do et scoto molendinum ad aquam / situm iuxta exactionem episcopi / que capella dicitur . . . quod soluit annuatim uiginti quatuor marchas Syalendenses . . .

194. 1310, 2. juli. Dipl. Dan. II, 6, 274.

Rådmænd og borgere i Ribe bevidner, at møntmester Herman Hagmoth på bytinget har solgt en gård i Ribe til Lars skolemester.

. . . Hermannus dictus Hagmoth monetarius . . .

195. 1310, 8. aug. Dipl. Dan. II, 6, 294 (Suhm XI, 643).

Til samme Nicolaus Tinde pantsatte Peter Jonsun sin gaard i Viken den 8de august for 20 mark skaanske gangbare penge ...

196. 1310, 6. sep. Dipl. Dan. II, 6, 301.

Ove Saksesen godkender, at Oluf Tagesens arvinger til Sorø kloster overdrager den gård i Stenkelstrup, som han har pantsat til Oluf Tagesen.

Insuper et tunc de nouo inpignerauit monasterio eadem dicta bona pro .c. marcis denariorum . . . ita uidelicet quod exsolutis xx libris sterlingorum et xv marcis denariorum nichilominus ipsa remanerent inpignerata monasterio pro illis .c. marcis denariorum et tunc percepcio fructuum / annuatim pro xvi marcis denariorum estimata computaretur in sortem capitalis debiti ipsarum .c. marcarum.

197. 1310, 20. sep. Dipl. Dan. II, 6, 305.

Kong Erik 6. Menved bevidner, at borgerne i Lund i hans nærværelse har lovet at yde bod for drabet på Josef Mogensen til hans brødre og slægt, bl. a. ved at oprette andre i Lund og Roskilde.

Unum enim altare trium predictorum facere promiserunt dicti consules et ciues in ecclesia beati Laurencii Lundis, cui pro sustentatione presbyteri eiusdem altaris, qui pro tempore fuerit, annuos redditus triginta marcharum nouarum Scaniensium promiserunt assignare. Secundum uero in ecclesia beati Lucii Roskildis, ad quod etiam assignare tenebuntur dicti consules et ciues redditus annuos sexaginta marcharum Syallendensium pro sustentatione presbyteri in illo altari celebrantis.

198. 1310, 17. dec. Dipl. Dan. II, 6, 312.

Ridder Arnold von Vitzen og hans són Heinrich sælger til helligåndshuset i Lübeck og flere lybske borgere

pro octingentis et quadraginta marcis denariorum Slauicalium quatuor lastas siliginis quatuor lastas ordei et quatuor lastas et quinque tremodios auene ...

199. 1311, 1. juli. Dipl. Dan. II, 6, 346.

Oliver af Seyn, prior i Antvorskov kloster, sælger 7 ørtug skattejord i Swinninge, tilhørende klostret, til prioren og præsterne ved Antvorskov kirke.

...pro centum quadraginta marchis denariorum Syalandensium usualium et bonorum ...

200. 1311, 27. juli. Dipl. Dan. II, 6, 350.

Peder Mule forpagter en gård i Gørlev og to gårde i Ulstrup af s. Agnete kloster i Roskilde.

... recognosco me bona ... que subscripta sunt / usque ad quinque annos
conduxisse / singulis annis / pro xxx^a quatuor marchis usualis monete /
uidelicet unam curiam in Gerlefæ. habentem octo solidos terre in censu. et
duas curias in Ulfstorp quarum una habet .x. solidos terre in censu. alia
tres oras.

201. 1312, 7. jan. Dipl. Dan. II, 6, 389.

*Bonde Lille kundgør, at han på Løgum herredsting har tilskødet
Løgum kloster jordegods i Løjtved mark.*

... quatuor antiquas marchas denariorum terre ... una quarta parte unius
antique marck minus quas frater meus dominus Iuarus emit de Tukone
Kiær pro xxv marchis in creditis et solutis mihi pecunia memorata.

202. 1312, 3. juli. Dipl. Dan. II, 6, 435.

*Bisp Kristian af Ribe felder sin kendelse i sagen mellem kong Erik 6.
Menved og fyrt Nicolaus af Werle.*

Men vdi fordum dronning Agnetis kammer / da vaar en ridder loffuet en
summa penninge / hand heed Heine / viste icke nu eigentlig huor megen den
vaar / huilcken der protesterede imod at tage forneffnde betalning i Sie-
landske Penge / og icke Iudske / Der offuer wi oss alle forundrede / huor-
ledes hand saa snart skulde vide vor myntis leylished.

203. 1312 ? Dipl. Dan. II, 6, 495.

Bisp Esger af Århus udsteder statutter for Århus stift.

§ 8. Item de benedictionibus nubentium. Primo nubentes prima die so-
lempniter habeant duas candelas continentes duas marcas cere ad minus ita
quod cuilibet candele imponantur xii denarii usualis monete minoris. Sed
secunda die habeat sponsa introducenda unam candelam unius marce cere
cum xii denariis illi candele impositis usualis monete minoris.

§ 17. Item uisitator sit contentus quinque euectionibus qui debita ecclesie
diligenter inuestigata semel omni anno conscribat cui pro suo labore unus
solidus Lubecensis de qualibet marca taxacionis cum uno agno de ecclesia
refundatur.

204. 1313, 26. marts. Dipl. Dan. II, 7, 21.

Anders Davidsen af Othorp pantsætter og skøder to gårde i Gørsløv kirkeby, Bara b., til de tre brødre, magister Thomas, kannik i Lund, Jens og Daniel Ubbesen.

... in septuaginta marchis puri et examinati argenti. sub pondere Daco. tam racione trecentarum marcharum Scaniensium denariorum nouorum.

205. 1313, 13. april. Dipl. Dan. II, 7, 29.

Bisp Kristian af Ribe skøder med kapitlets samtykke engen Kornhemæ på Før til Ribe domkirke.

... quod pratum enimus ... pro nongentis marchis denariorum ...

... canonici Ripenses ... de pensione dicti prati. triginta solidos sterlingorum habere debeant / fratres minores Ripis. tres solidos sterlingorum. et sanctimoniales Ripis tres solidos sterlingorum.

206. 1313, 26. maj. Necrologium Ripense (Scr. R. D. V, 549).

Anno domini MCCXIII obiit prepositus Cristiarnus de harthsysæl, qui dedit terras in Kyærgaarth mark ad anniversarium suum, quattuor marchas denariorum annuatim ualentes, que bona jam habet Johannes Laant de Stubby in harthsyll pro V solidos sterlingorum.

207. 1313, omkr. 28. aug. ? Dipl. Dan. II, 7, 89.

Jens Nielsen af Tåsinge og 44 andre adelsmænd erklærer, at de opørskne bønder fra fire sysler har sluttet forlig med kongen.

Huer dennem skal giffue vdi dette aar it pund korn / og tre marck penninge / aff huer plowg vdi tu aar ...

De skal strax giffue kongen af huert herret 9. heste / huer saa good som 15. marck penninge ...

Bønderne aff Jelling haffue loffuet kongen 20. heste / huer saa god som 15. marck. De skal giffue kongen tu pund korn aff plougen dette aar / vdi effterkommendis aar skal de giffue hannem 4. marck penninge.

208. 1313, 11. nov. Dipl. Dan. II, 7, 103.

Sigvid Okse fra Säm pantsætter jordejendom til Niels Tinde.

... in .xv. oris denariorum Scaniensis monete ...

209. 1313, 30. nov. Dipl. Dan. II, 7, 105.

Niels Kurv, ridder, pantsætter sin gård i Brinne til hr. Broder Degn, kannik i Århus.

... pro centum sexaginta marchis denariorum nouorum ...

210. 1313, 6. dec. Dipl. Dan. II, 7, 108.

Jakob Abildgård erklaerer at have solgt og skødet sit gods i Em-merske mark til Løgum kloster.

... recognoscens me pro eisdem bonis de memorato monasterio ix mark nouorum denariorum recepisse.

211. 1313. Dipl. Dan. II, 7, 119.

Hanns Astrotsønn pantsate til closterit sit guodtz udi Valdby som er iij øree jord for 40 marchk.

212. 1314, 4. jan. Dipl. Dan. II, 7, 127.

Niels Alardsen, sogneprest i Roskilde, bevidner, at Bodil fra Store Heddinge har indløst de ting, hendes søster Kristine pantsatte til Roskilde Clara kloster.

... pro xiii. marchis denariorum. et. duabus oris... impignerauerunt res subscriptas uidelicet unum mantellum blaueum / uariis pellibus sufforatum. unam tunicam rubeam. xii. ansulas / et totidem tenacula pro ornatu eiusdem. ii. amphoras. staneas / et. ii. ollas cupreas...

213. 1314, 10. juli. Dipl. Dan. II, 7, 173.

Fru Gertrud, enke efter Henze Utrecht, og hennes datter, jomfru Cecilie, pantsætter på Roskilde byting en gård i Hersegade til Jens Juul, borger i Roskilde.

... pro quingentis marchis denariorum Roskildensis monete usualis...

214. 1314, 25. dec.—1. jan. 1315. Dipl. Dan. II, 7, 232.

Bisp Jens, kapitlet, rådet og borgerne i Ribe bevidner, at Jens Viltersen har skænket forskelligt jordegods til et kapel i Ribe domkirke.

Item quinque marcas auri in terris. cum dimidia. in Gesing march sitas... soluentes annuatim duas oras silignis. cum duabus marcis denariorum...

Item... terras in Manø. soluentes quinque solidos sterlingorum. et quinque aucas. cum decem pullis...

Cilibet autem tutorum dicte ecclesie. qui pro tempore fuerint. dabitur marca denariorum. ad unum par caligarum...

215. Før 1315, 19. jan. Dipl. Dan. II, 7, 247.

... obitus Laurencii scolastici Ripensis. qui dedit curiam suam ex opposito scolarum de cuius pensione canonici qui in eius anniuersario uigiliis et misse interfuerint. viii. solidos sterlingorum. uicarii. duos. solidos. et pauperes scolares. duos solidos. habere debeant annuatim.

216. 1315, 26. maj. Dipl. Dan. II, 7, 274

Kong Erik 6. Menved giver først Otto 2. af Anhalt en årlig indtægt, efter at han er blevet kongens vasal.

... redditus quingentarum marcarum Selanicæ monetæ ...

217. 1315, 21. juni. Dipl. Dan. II, 7, 282.

Først ith breff att Torstenn kiøgemester panntsetter Folmer Arnszøn en gaard y Rørbeck ... for xii marck libsk møntt ...

218. 1315, 30. juni. Dipl. Dan. II, 7, 287.

Fru Ingefred af Nebbe, enke efter Peder Nielsen af Tåsing, pantsætter jordegods i Bredetveg til Sorø kloster.

... cc marcas denariorum currentis monete ad ualorem xx^{ti} marcarum puri argenti ponderis Coloniensis ...

219. 1315, 6. sep. Dipl. Dan. II, 7, 294.

Bisp Oluf af Roskilde indstifter kantoriet som en fjerde dignitet ved Roskildekirken.

Succentori autem quem habere tenetur in choro. xxx. marchas denariorum usualium cupreorum / pro suis laboribus annis singulis dare teneatur.

220. 1316, 14. jan. Dipl. Dan. II, 7, 333.

Kong Erik 6. Menved forlener fra Margrethe, enke efter først Nicolaus af Rostock, med det gods i Blekinge, Lolland og Jylland, som hendes ægtefælle havde haft.

... for 2000. marck sielandske penninge vdi rente ...

221. 1316, 10. feb. Dipl. Dan. II, 7, 337.

Oluf, kaldet Flemming, giver Roskilde Clara kloster sin gård i Tvin-delstrup i pant for sin datters optagelse i klostret.

... uiginti marcas puri argenti ponderis Colloniensis ...

222. 1316, 5. april. Dipl. Dan. II, 7, 363.

Item ith breff att Siuord aff Aareby pantsetter her Folmer Arnszøn allt sitt gods y Rørbeck fang for xxx marck purtt sølff y colneske wecht ...

223. 1316, 21. april. Dipl. Dan. II, 7, 367.

Jakob Aviansen, hertug Christophers famulus, tilskøder Sorø kloster jordegods i Tornved, Tuse h., som sjælegave.

Insuper terras viii solidorum in censu ibidem in pigneratas sibi a quodam Karolo Petri pro lx marcis denariorum usualium. assignauit . . .

- 224.** Omkr. 1316, 10. juni ? Dipl. Dan. II, 7, 373.

Udkast af rådet i Lübeck til et brev, hvori kong Erik 6. Menved stadfæster og udvider Lübecks og de øvrige købmænds privilegier på Skåne markedet og i Falsterbo.

§ 11. Die dominico ante Michaelem dantur noui denarii pro thelonio et non prius.

- 225.** 1316, 29. juni. Dipl. Dan. II, 7, 375.

Kong Erik 6. Menved giver borgerne i Harderwijk privilegier på Skåne markedet og fastsætter den told, de skal betale, når de besøger danske byer med deres varer.

Item quod pro quolibet coggone quam ad predictas nundinas Skanor adduxerint / et pro omnibus rebus quas ibidem posuerint in eundem / triginta duos solidos sterlingorum de Anglia ad thelonium soluere tenebuntur . . . Item quod in Nyborgh / pro quolibet pakke panni / non nisi dimidiam marcham denariorum cupreorum / et pro quolibet ternyng panni / duas oras denariorum cupreorum / ad thelonium soluere tenebuntur . . . Item quod Slaulosie et Roskildis si aliqua ibidem uendiderint / pro illis debent soluere / unum solidum denariorum cupreorum / qui torghørtogh uocatur . . .

- 226.** 1316, 19. nov. Dipl. Dan. II, 7, 398.

Hertug Christopher af Halland og Samsø giver Stralsunds borgere til-sagn om forskellige handelsprivilegier i Danmark, når han bliver konge.

Bona sua ponderabilia per pondus maius et minus uendant. secundum pondus terre Dacie. . . . de qualibet lesta alecis. deferenda. duos solidos. denariorum nouorum Scaniensium uel tres ueterum. ratione thelonii nobis dabunt . . .

- 227.** 1316, 30. nov. Dipl. Dan. II, 7, 399.

Hamund Hamundsen Lille, ridder, og fru Ingeborg, hans hustru, pantsætter alt deres gods i Alsted til Sorø kloster. Pantesummen an-gives på to måder:

. . . centum marcas puri argenti ponderis maioris = centum marcas puri argenti ponderis Coloniensis . . .

- 228.** 1316. Dipl. Dan. II, 7, 407.

Fortegnelse over de danske toldsatser i kong Erik 6. Menveds tid.

Saledis bleff oppeboren smaatolden vdi konning Erichs tid her i riget. For huer fole eller hors en skilling sterling. Item for huert skippund smør, ister, tællig eller anden slags fæt 8. sterlinger, it skippund flesk, 6. sterlinger. 1000. huillinge, 6. sterlinge. En tønde skaane torsk, 3. sterlinge. En lest aal, 18. sterlinge. For en oxe 4. sterlinger, aff huert leffuendes nød 2. sterlinger, for it degger hude en skilling sterling, for en lest nødder 6. sterlinger. Item for 100. alne vadmel, borellum eller leysk, 4. sterlinger. For en lest korn, 18. sterlinger. Aff it leffuendis faar 2. sterlinger. Huer bonde som holder øllsal, skal betale lændsmanden 6. sterlinger for huer tønde.

- 229.** 1317, omkr. 2. feb. Dipl. Dan. II, 7, 429.

Trued, kannik i Lund, sælger en bod i Skanør til Sorø kloster.

... pro xl marcis denariorum Scaniensium ...

- 230.** 1317, 9. feb. Dipl. Dan. II, 7, 435.

Abbed Peder af Ringsted bevidner sammen med andre, at Niels Hjort har mageskiftet gods med enkehertuginde Elisabet af Halland.

... pro quibus bonis supradictis memoratus Nicolaus de domina. E. prefata sexcentas marchas denariorum Siællandensium ... in recompensationem dinoscitur habuisse.

- 231.** Før 1317, 24. juni. Dipl. Dan. II, 7, 474.

En grund i Ribe skal erlægge en årlig afgift til Ribe kirkes bygningsfond.

De fundo iuxta uicum Stenær Smith inter Baggis pyth et inter Nicholaum Røth. xxviii ulnas tunc legitimas in latitudine et xli ulnas in longitudine continente, viii solidos sterlingorum.

- 232.** 1317, 11. sep. Dipl. Dan. II, 7, 508.

Kong Erik 6. Menved overdrager Helligtrekongers alter i Roskilde domkirke det jordegods i Kamstrup, som arvingerne efter møntmester Jens Franz havde pantsat til det til dækning af Jens Franz's forpligtelser, da fristen for indløsning er overskredet.

... quidam Iohannes Franz tunc noster monetarius ...

... sexaginta marchas denariorum Syllandensium annuatim in redditibus, ita quod marcha annone pro quindecim marchis denariorum predictorum debeat computari in bonis terris ...

- 233.** 1317, 10. dec. Dipl. Dan. II, 7, 522.

Asser, sognepræst i Lund, skærker sit gods i V. Vemmenhög til Lundekirken til oprettelse af et alter for jomfru Maria, ørkeenglen st. Michael og st. Laurentius.

De supradictis eciam fructibus antedicto altari appositis. anno quolibet duas solidos sterlingorum nouorum. ad reparacionem librorum uestimentorum et ornatus dicti altaris . . .

- 234.** 1318, 6. feb. Dipl. Dan. II, 8, 6.

Niels Mogensen af Toksværd sælger alt sit gods i Gerlev til Sorø kloster.

. . . uidelicet septem solidos terre in censu pro centum et decem marcis denariorum usualium . . .

- 235.** 1318, 16. april. Dipl. Dan. II, 8, 18.

Jakob Torkilsen pantsætter jordegods i Ollerup og Sorterup, Slagelse herred, til Sorø kloster.

. . . pro cccc. marcis denariorum usualis monete dimidium mansum in Oldorp et partem in ora et dimidio solidio in censu siluarum in campo Sortex . . .

- 236.** 1318, 20. april. Dipl. Dan. II, 8, 20.

De to hertuginder Ingeborg af Sverige lover for sig selv og deres mænd at ville støtte ørkebisp Esger af Lund med hensyn til besiddelsen af Halmstad herred, som hertug Christopher har pantsat til ham

. . . pro mille quinquaginta marcis denariorum Schaniensium . . .

- 237.** 1318, 4. okt. Dipl. Dan. II, 8, 52.

Kong Erik 6. Menvæd pantsætter til sin marsk Ludvig Albertsen kronens indtægter og rettigheder i Skåne.

. . . all kronens rente vdi Skaane / oc der til Helsingborg slaat / Lundeby / oc alle kiøbsteder / met told oc all kongelig rettighed / vndtagendis mynten i Lund oc Skanør / for 6816 marck skaanske / 39. marck cølnisk / . . .

- 238.** 1318, 28. okt. Dipl. Dan. II, 8, 58.

Oluf, kannik i Lund, skærker Lunds domkirke alt sit gods, løst og fast, til en årtid for sin sjæl. Diverse beløb i mark og øre penge samt:

De supradictis autem fructibus antedicto altari appositis anno quolibet unum solidum Turonensium uel tres solidos sterlingorum nouorum ad reparacionem librorum uestimentorum et ornatus dicti altaris . . .

239. 1319, 24. april. Dipl. Dan. II, 8, 90.

Tingsvidne af Villands herredsting, at Esbern Svendsen har pantsat sin hovedgård i Gyorthelykke og alle gårde og tofter i Ivetofta til præsten Andreas i Räng på Lars Jonsens vegne.

. . . pro centum marcis denariorum nouorum Scaniensium . . .

240. 1319, 13. nov. Dipl. Dan. II, 8, 154.

Kong Erik 6. Menveds testamente.

. . . obiit Ericus Erici dictus Menuet rex Danorum uir austerus et magnus rector. qui in fine vite sue legauit cuilibet conuentui infra Daciam decem et octo magnos florenos . . .

241. 1319, 16. nov. Dipl. Dan. II, 8, 155.

Bisp Jens af Slesvig skænker bispetienden af flere landsbyer samt noget jordegods til Slesvig kapitel.

. . . bona cum sylua Rothmethsyo empta uidelicet in Ruddorp pro uiginti quattuor libris sterlingorum, in Ouekenbul pro quatuordecim libris sterlingorum, in Bierndorp pro duodecim libris sterlingorum, et in Husebuy pro quinque libris sterlingorum . . .

242. 1319. Annales Danici s. 169 (Chronica Sialandie).

Ericus, rex Dacie, indicta prius per eum dimidia marca argenti vel quatuor denariorum pro quolibet aratro, obiit.

243. 1320, 29. feb. Dipl. Dan. II, 8, 184.

Bisp Oluf af Roskilde skænker Roskilde kapitel jordegods. Heri:

. . . pecunia Scaniensi . . .

244. 1320, 19. marts. Dipl. Dan. II, 8, 187.

Peder Grubbe pantsæter en gård i Lyngby, Flakkebjerg herred, til sin broder Jens Grubbe.

Nouerint uniuersi. me . . . in triginta marchis puri argenti bene probati ac examinati sub pondere Coloniensi. nouem lagenas butiri tam bonas prout mercator a. mercatore. pro bono accipiat. unam marcham siliginis et unam marcham ordei. ueraciter esse obligatum. pro quibus eidem domino Iohanni curiam meam cum uno bool joorth . . . scoto . . .

245. 1320—1332. Dipl. Dan. II, 8, 327.

Kong Christopher 2. skænker kapitlet i Lund 10 mark penge af mønten sammested for sin årtid.

III nonas augusti ... Anniuersarium domini Cristophori regis Secundi qui dedit canonicis decem marchas denariorum Scaniensium de moneta Lundensi secundum priuilegium suis / qui uigiliis et missa interfuerint.

246. 1321, 26. april. Dipl. Dan. II, 8, 341.

Kanniken Broder Degr i Århus opretter et kanonikat og en præbende ved Århus Clemens kirke og indstifter en årtid for sig selv. ... quatuordecim marce denariorum cupreorum ...

247. 1321—23. Dipl. Dan. II, 8, 385.

Nils Sigfastson, kannik i Uppsala og pavelig indsamler af peterspenge og annater i Sverige, meddeler pave Iohannes 22. forskellige vanskeligheder ved inddrivelsen i Danmark og Sverige.

... et scio quod in Lundensi et Roskildensi dyocesisbus soluuntur tres obuli, quorum unum leuant fratres hospitalis Sancti Iohannis, et duo prout audiui pro uero, a ueridicis, ecclesie Romane debentur ...

248. 1322, 24. marts. Dipl. Dan. II, 8, 401.

Henrik Hennikesen fra Skåne pantsætter sit gods i Gundølille til Jens Mortensen.

... in octoginta marchis denariorum nouorum Syalendensium ... Pro qua pecunie summa sibi inpigneraueram bona mea in Gothenzsyolilæ, uidelicet octo solidos in censu terre ...

249. 1322, 4. maj. Dipl. Dan. II, 8, 407.

Tingsvidne af Flakkebjerg herredsting, at Klemens Sene har pantsat br. Morten Båd sit gods i Skafterup.

... uidelicet octo solidos terrarum in censu ... pro octoginta marchis denariorum usualium ...

250. 1322, 27. maj. Dipl. Dan. II, 8, 416.

Kong Christopher 2. slutter en overenskomst med fyrst Wizlaw 3. af Rügen, hvorved denne overdrager kongen Møn for 2000 mark sølv, fordelt på fire terminer.

... in duobus milibus marcis puri argenti obligari in terminis et locis infra scriptis persoluendis uidelicet quadringentis marcis puri argenti in prompto et centum marcis puri argenti in denariis Skaniensibus Wordingheburgha in

proximo festo beati Thome apostoli / et quingentis puri argenti dominica quadragesime proximo subsequente qua cantatur officium Inuocauit. in argento grossorum Thuronensium sterlingorum uel annona / quingentis autem marcis puri in nativitate Iohannis Baptiste proximo inde deinde sequente in argento grossorum Thuronensium sterlingorum uel annona / residuis uero quingentis puri in festo beati Nycolai deinde proximo subsequente in argento grossorum Thuronensium sterlingorum uel annona ...

- 251.** 1322, 18. juli. Dipl. Dan. II, 8, 429.

Kong Christopher 2. erkender at skynde grev Gerhard 3. af Holsten: ... octingentis marchis. puri argenti ponderis Coloniensis ...

- 252.** 1323, 6. marts. Dipl. Dan. II, 9, 11.

Tyge Bly pantsætter sin ejendom i Svogerslev til Strange Jensen.
Constare uolo ... me ... in ducentis marchis denariorum nouorum Selen-densium teneri ueraciter obligatum / ratione quorum eidem Strangoni om-nes terras meas in Suaferslef sitas / uidelicet decem solidos terrarum in censu ... et tres oras terrarum in censu ibidem ... in pignero ...

- 253.** 1323, 18. maj. Dipl. Dan. II, 9, 19.

Grev Herman af Gleichen udsteder kvittering til Antvorskov kloster.
... recognoscimus nos ... centum marchas puri et examinati argenti leuasse ac integraliter percepisse sub pondere Coloniensi ...

- 254.** 1323, 11. juni. Dipl. Dan. II, 9, 27.

Bernardus de Montvalent, pavens kapellan og nuntius i Danmark,
kvitterer ærkedegnen Peder og kantoren Tyge i Ribe for forskellige
summer til hjælp for det hellige land, som de har insamlet og over-
givet ham.

... nos ... habuisse et recepisse in pecunia numerata, et argento in pon-dere ... uidelicet quadraginta duos solidos et sex denarios grossorum item quatuor libras et septem solidos sterlingorum tam in antiquis quam nouis præter uiginti duos florenos puri auri item octo marchas argenti ponderis Coloniensis ...

- 255.** 1323, 17. juni. Dipl. Dan. II, 9, 30.

Peder Hamundsen giver sin moder fru Ingeborg et gældsbrev.
... in uiginti marchis puri argenti sub pondere Coloniensi ... tali condi-

tione mediante / quod si tunc in soluendo defecero / extunc sibi dimidiam marcham ordei et dimidiam marcham auene exponere debeam annuatim in sortem principalis debiti minime computandam . . .

256. 1323, 24. nov. — 1325, 25. maj. Dipl. Dan. II, 9, 79.

Kong Christopher 2. afbetaaler gæld til fyrst Wizlaw 3. af Rügen.

. . . m. marce Scanienses et eodem die ibidem c. marce puri argenti. Item de monetario Lundensi scilicet a Michaeli m. marce Scaniensium. Summa v^c. marce puri argenti.

257. 1323. Hvitfeld I, 423.

Her Lodvig Albretsøn, som all Skaane, Helsingborg, Lund, Falsterbo, Skanør, Hallind, Bleginde, Lyster, Mynten i Lundeby, vaar forskrefuet Pantvis til af Kong Erick, hannem forunte hand allene Bleginde, oc i saa maade forkortet hans Pant.

258. Efter 1325, 12. marts. Dipl. Dan. II, 9, 172.

Fortegnelse over gældsposter som fyrst Wizlaw 3. af Rügen har betalt for hertug Erik 2. af Jylland.

Ista sunt debita, que persoluit dominus de Ruya pro duce Iucie:

Item Hermanno de Revele m m m marcas et c marcas pro cc pannis pulchris minus xvi pannis.

Item Gherhardo de Tribuses, ciui in Lubeck, m marcas et cc marcas pro lxx pannis.

Item Hinrico Spissebrade m marcas pro xxx pannis et uario opere.

Item Iohanni de Gnogen cc marcas et xl marcas pro xvi pannis.

Item Spissebrade cc marcas pro xii pannis.

259. 1325, 23. maj. Dipl. Dan. II, 9, 189.

Jakob Esbernsen, dekan i Lund, skænker dødsgave til domkirken i Lund og træffer nærmere bestemmelse om anvendelsen af sin gave.

. . . quod in dicta curia residens. tres marchas denariorum Scaniensium in bona moneta in die anniuersarii mei sine diminuacione pro anima mea exponat annuatim . . .

260. 1325, 1. juni. Dipl. Dan. II, 9, 192.

Jens Leversen, borgers i Ribe, giver kannikerne Kristian og Peder Helgesen et gældsbrev.

. . . me teneri ueraciter obligatum . . . in decem marcis denariorum nouorum

Scaniensium / ex parte fabrice ecclesie Lundensis / pro uno baldechino quod ab ipsis emi in festo assumcionis beate uirginis absque aliqua contradictione et omni impedimento integraliter persoluendis. Si uero in termino nominato in soluendo defecero / obligo me in octaua die sequente in uiginti marcis denariorum eiusdem monete ... soluturum.

- 261.** 1325, 24. juli. Dipl. Dan. II, 9, 204.

Hertug Valdemar 3. af Jylland tager helligåndshuset i Flensburg under sit værn.

... omnia bona / in rure et uilla forensi sita / uidelicet in redditibus / centum / quinquaginta marchas denariorum cupriorum annuatim ualencia ...

- 262.** 1325, 26. aug. Dipl. Dan. II, 9, 210.

Kongerne Christopher 2. og Erik slutter forlig med Ludvig Albertsen, der skal overgive Hammershus mod at få sin fordring på kronen anerkendt.

... pro qualibet marca denariorum Scaniensium duas marcas denariorum Selandiæ, uel pro singulis quatuor marcis cum dimidia denariorum Scaniensium unam marcam puri argenti sub pondere Coloniensi soluere ualeamus ...

- 263.** 1326, 7. marts. Dipl. Dan. II, 9, 251.

Hertug Valdemar 3. af Jylland overdrager grev Heinrich 3. af Schwerin forskellige skatteindtægter.

... Notum facimus uniuersis / quod ... mille marchas denariorum cupriorum / de aduocacia Flensburgensi / uiginti / sex / libras sterlingorum / de aduocacia in Lecky / ducentas marchas puri / de Frisonibus nostris in Utlandia / et quadraginta libras sterlingorum / de aduocacia in Tundris / in festo beate Wolburgis / et in festo sancti Andree / sine omni impedimento / et contradictione qualibet / promittimus exsolui / quolibet anno / et integraliter assignari / donec duo millia cum trescentis marchis puri ... fuerint integraliter persoluta.

- 264.** 1326, 5. juli. Dipl. Dan. II, 9, 282.

Kong Valdemar 3. giver forleninger til Ludvig Albertsen og hans arvinger.

... ciuitatem Ripensem, monetam nostram cum theloneo nostro, et molen-dinis ibidem ...

- 265.** 1326, 4. sep. Dipl. Dan. II, 9, 311.

Kong Valdemar 3. tager byen Harderwijk under sit værn og stad-fæster dens privilegier i Danmark, specielt på Skåne-markederne.

... Item nullus emat alecia in aquis sed si aliquis incausatus fuerit quod alecia in aquis emerat. ipse tercia manu se purgabit et hac de causa coniunctus aduocato nostro tantum tres marcas denariorum Scaniensium emendabit.

- 266.** 1326, 8. sep. Dipl. Dan. II, 9, 316

Ingeborg, abbedisse i Gudhem, bortforpagter for 10 år sine godser i Danmark til ridderen Eskil Krage.

... ita tamen quod idem dominus Eskillus Crakæ / nobis uel nostro certo nuncio Roskildis in Syalendia decem et octo marchas argenti puri sub pondere Coloniensi et quadraginta marchas denariorum Syalendensium nouorum / de eisdem bonis / ratione annuatis caensus / singulis annis / in festo beati Martini episcopi soluat et exponat ...

- 267.** 1326 el. tidligere. Dipl. Dan. II, 9, 351 A.

Bisp Jens af Roskilde betaler sin gæld til brødrene Albrecht og Dietmar Braun.

... m. et cccc. florenos de Florencia ...

- 268.** 1327, 7. april. Dipl. Dan. II, 9, 394.

Bonde, kannik i Roskilde, sælger og skøder sin gård i Tjæreby til Sorø kloster.

... curiam suam in Thiæreby prouincie Slauelsehæret cui adiacent terre dimidie marce in censu cum agris etcetera et cum attinenciis suis omnibus pro clx marcis denariorum usualium ...

- 269.** 1327, 24. okt. Dipl. Dan. II, 9, 448.

Jens Uffesen sælger Rønne købstad og herred til ørkebisp Karl af Lund.

... for 1000 marck ny skaanske penninge ...

- 270.** 1327, 6. dec. Dipl. Dan. II, 9, 461.

Margrethe, Henrik Albertsens enke, pantsætter sine godser i Kulby til Asser Larsen.

... in centum quinquaginta marchis denariorum Selandensium ...

- 271.** 1328, 1. feb. Dipl. Dan. II, 10, 4.

Henrik Klausen pantsætter sit gods i Wæsby til Strange Jensen fra Svogerslev.

... me teneri et obligatum esse Strangoni Lønssun de Swauerslef in tricentis marcis denariorum usualium et uiginti marcis puri argenti ponderis Coloniensis ... .

272. 1328, 12. marts. Dipl. Dan. II, 10, 16.

Kong Christopher 2. stadtæster sin svend Markvard Rastorfs salg af forskellige kostbare klædningsstykker til domkapitlet i Lübeck.

... quasdam uestes et indumenta uidelicet unam casulam duas cappas co-
rales unam dalmaticam et subtilem que omnia eiusdem coloris scilicet
crocei siue glauci habencia desuper ornamenta. que borden wlgariter appe-
lantur auro et serico in locis debitiss et consuetis intexta. Item tres albas.
duas stolas. tres mapulas. auro et serico more romano contextas. et tres
cingulos aptos ad cingendum albas predictas. Quas quidem uestes et indu-
menta idem Marquardus Rastorpe. uendidit et se uendidisse asseruit. hono-
rabilibus uiris decano et capitulo ecclesie Lubicensis. pro sexaginta marcis
denariorum Lubicensium pecunie numerate ... .

273. 1328, 17. marts. Dipl. Dan. II, 10, 18.

Jens Nielsen kaldet Blæsinge pantsætter sit gods i Halleby til Esbern Ingvarsen.

... me ... in sexaginta marchis denariorum Syællendensium uel sex marchis
puri argenti. Coloniensis ponderis / prout eidem Esberno necessarium fore
cernitur teneri et esse ueraciter obligatum. pro quibus sibi bona mea. in
Halæby sita uidelicet unam oram terrarum in censu ... inpignero per pre-
sentes ... .

274. 1328, 14. sep. Dipl. Dan. II, 10, 54.

*Fyrst Heinrich 2. af Mecklenburg slutter overenskomst med rådet i
Wismar om tolden, hvorunder også de danskes toldafgifter omtales.*

... Vortmer schal men nemen van der last heringes neghen vnde twintich
penninge, van der last ossenhude eder grote hvde twe schillinge, vnde van
der last bukeshvde twe schillinge; van iowelkene Deenen, de sin eghene
brot it, teyn penninge behaluen den stvreman vnde matswen. Vortmer, de
Deenen schølen gheuen van eneme punde honighes vier penninge, van
eneme punde koppers vier penninge, van ener pakken wandes vir pen-
ninge, van ener pakken lenwandes vir penninge.

275. 1328, 27. okt. Dipl. Dan. II, 10, 63.

*Niels Eriksen af Jerstrup erkender at skynde Povl Rigvardsen 100
mark penge.*

... me ... in centum marchis denariorum usualium uerasciter teneri obli-
gatum ... tali tamen condicione quod si in soluzione defecero / idem Paulus
talentum sterlingorum de dictis denariis percipiat annuatim quam diu dicti
denarii steterint insoluti.

276. 1329, 3. marts. Dipl. Dan. II, 10, 105.

*Strange Jensen, møntmester i Lund, skøder en gård i Budolfi sogn i
Lund til kapitlet i Lund.*

... Strango Jønessun monetarius Lundensis ...

... tali tamen condicione quod dictum capitulum et canonici qui pro tem-
pore inibi fuerint ... anniuersaria nostra cum quatuor marchis denariorum
nouorum Scaniensium de dicta curia ... annuatim teneant et perpetuo ob-
seruent ...

277. 1329, 17. juni. Dipl. Dan. II, 10, 118.

*De tyske købmænd i Malmøs udkast til en skrå, forelagt rådet i Lü-
beck til stadfæstelse, men afvist.*

§ 3. ... Et unusquisque bonus famulus nouiter in societatem receptus dabit
duos øre denariorum Schoniensium. et sit gratus deo totique societati.

278. 1329, 24. juni. Dipl. Dan. II, 10, 123.

*Jens og Knud Jensen pantsætter alt deres gods i Kyringe til Peder
Nielsen fra Døringe.*

... in ducentis marchis denariorum Syalendensium usualis monete ... pro
quibus ... terras decem solidorum / et trium denariorum cum dimidio
denario in censu ... impigneraiimus ...

279. 1329, 28. juni. Dipl. Dan. II, 10, 126.

*Kong Christopher 2. erklærer at skynde hertug Albrecht 4. af Sach-
sen-Lauenburg*

... mille marchis puri argenti ... pro qua summa argenti eidem duci titulo
pignoris locauimus et posuimus monetam nostram in Randershuseu quo-
que de eadem moneta sustulerit et extorserit argentum prenotatum ...

280. 1329, 26. juli. Dipl. Dan. II, 10, 134.

*Mogens Klemensen af Jonstrup erklærer at have solgt sit gods i
Allindelille til st. Clara kloster i Roskilde.*

... uidelicet dimidia. ora in scensuum cum omnibus suis attinentibus pro
quadraginta marcis denariorum Sialendensium ueraciter uendidisse ...

281. 1329, 28. sep. Dipl. Dan. II, 10, 156.

Grev Johann 3. af Holsten tager hr. Albert Albertsen, fru Else, mar-sken Ludvig Albertsens enke, og hendes børn under sin beskyttelse. . . loffuendis inden en maanet effter / at skulde forskaffe dennem Lyster oc Bleginde quit oc frit / met mynten til Lund . . .

282. 1330, 13. jan. Dipl. Dan. II, 10, 195.

Strange Jensen, forhenværende møntmester i Lund, hans hustru Me-rete og hendes sønner Niels og Trued skøder en gård i Svoverslev til st. Clara kloster i Roskilde.

... Strango Junissun condam Lundensis monetarius . . .

283. 1330, 4. feb. Dipl. Dan. II, 10, 197.

Kong Valdemar 3. af Danmark dømmer Ø kloster at være fri for en del af en pålagt bøde.

... ita quod de aliis bonis suis dimidietas dictarum preciarum, uidelicet quinque solidi annone, uel dimidia marca argenti, de qualibet marca annone in redditibus . . .

284. 1330, 17. april. Dipl. Dan. II, 10, 208.

Gregers Tuesen pantsætter gods i Norra Wram og Öslöv til provst Holger i Lund.

... recognosco me . . . in ducentis quinquaginta marchis denariorum Scani-ensium nouorum teneri et fore ueraciter obligatum . . .

285. 1330, 22. sep. Dipl. Dan. II, 10, 243.

Kong Christopher 2. appellerer på Viborg landsting mod bisp Tyge af Børglum. Heri nævnes en klage fra Haldan, en foged under Børg-lum kirke, fra hvem bisp Tyge har røvet bl. a.

§ 19. . . unum caballum ualentem centem lx^a. marchas. duos equos / et duas equas / ualentes lx^a marchas.

286. 1330, 18. okt. Dipl. Dan. II, 10, 249.

Hertug Valdemar 3. af Jylland stadfæster og fornyer privilegierne for helligåndshuset i Flensborg.

... ita quod ualorem in redditibus duodecim marcharum annone et centum marcharum denariorum cupreorum equeualencium decem libras sterlingo-rum non excedant . . .

- 287.** 1330, 27. nov. Dipl. Dan. II, 10, 256.

Peder Jonsen, Niels Mikkelsen og Peder Kvigge erkender deres forpligtelser overfor kong Christopher 2.

... nos ... in quadraginta marchis puri argenti sub pondere Coloniensi. uel quadraginta lagenis butiri boni datiu manu coadunata. teneri et esse uera-citer obligatos ...

- 288.** 1331, 24. feb. Dipl. Dan. II, 10, 288.

Johann (Henneke) von Hummersbüttel slutter forlig med Gerhard 3., greve af Holsten og Stormarn, og overtager Hindsgavl slot og halvdelen af Fyn.

... To deme ersten male dat hus to Hincegauele. mit der gancen helfte. des landes to Fyne. mit bede. mit kercteghenden. mit tolne mit munte mit aller nut. mit aller frucht ...

- 289.** 1331, 6. marts. Dipl. Dan. II, 10, 290.

Freendonis Asmundasons af Harthagra magbla eller stoora Harjager uth-gifne åth canicken i Lund Iohanni Bændictson obligation eller handskrifft sig skyldig wara bemelte canick (in 10. sol. grossorum Turonensium bonorum et legalium) tyo heela groszer godt turonensisk mönt, för hvilka han pantsatte een sin gård belägen i Beenstorp ...

- 290.** 1331, 20. aug. Dipl. Dan. II, 10, 323.

Officialen ved bispegården i Lund, kanniken og kældermesteren Peder Svendsen samt møntmesteren Strange Jensen vidimerer et brev. ... et Strango Jonnæssun monetarius ...

- 291.** 1332, 1. maj. Dipl. Dan. II, 10, 364.

Pave Johannes 22. pålægger abbederne i Allehelgensklostret udenfor Lund og i Herrevad samt sin kapellan, kanniken i Lund Vilhelm Krag, at overdrage sognekirken i Fulltofta til præsten Niels Navnesen fra Lunds stift.

... cuius fructus. redditus. et prouentus. uiginti marcharum usualis monete Lundensis secundum taxacionem decime ualorem annum ... nequaquam excedunt ...

- 292.** 1332, 6. juli. Dipl. Dan. II, 10, 386.

Færsherreds beboere forpligter sig til at give de spedalskes hospital i Lund

... unum caseum uel duos denarios Scanienses usuales singulis annis ...

293. 1332, 6. aug. Dipl. Dan. II, 10, 394.

Meineke af Flensborgs testamente.

... Item domino Nicolao Bleken do vii ulnas panni ulnam de i solido sterlingorum ...

... Item Nordenkirken do iii marcas cupri de melioribus denariis ...

294. 1332, 13. dec. Dipl. Dan. II, 10, 405.

Bisp Hellembert af Slesvig pantsætter bispetienden af Siseby sogn til Siegfried Sehested.

... recognoscimus nos teneri et esse ueraciter obligatos ... in ducentis quinquaginta marchis denariorum Lybicensium ...

295. 1332. Dipl. Dan. II, 10, 407.

Elsze affgangne Hanns Grubbis effterleffuersche soldte hospitalit i Andtuvorschouff, hindis gaardt liggendis i Fordrup i Flackebergs herrit, saa och xj sold jordt for 107 marcck sølff ...

296. 1332—1360. Dipl. Dan. II, 10, 414.

Kong Magnus af Sverige giver 16 mark til årtiden for kongerne i Lunds domkirke.

Littere Magni regis Suecie super 16 marcis denariorum dandis annuatim capitulo Lundensi de moneta ad anniuersarium omnium regum.

297. 1333, 24. april. Dipl. Dan. II, 11, 22.

Tyge Nielsen af Harebjerg erklaerer, at han på Skånes landsting har skødet sit gods i Harlösa til hr. Peder Jensen, kannik i Lund.

... pro quinquaginta marchis denariorum nouorum Scaniensium ...

298. 1333, 1. juli. Dipl. Dan. II, 11, 42.

Peder Brok pantsætter Søfælde og Søfældefang til Otto Spliet.

... recognosco me ... in centum marchis puri argenti teneri ueraciter obli-gatum ... in prompto argento. uel in pondere Coloniensi. uel quinque solidos grossorum Turonensium. pro marcha puri. uel quindecim solidis sterlingorum coronatorum pro marcha puri argenti. integraliter persolu-endis.

299. 1333, 26. juli. Dipl. Dan. II, 11, 48.

Pave Johannes 22. meddeler ørkebisp Karl af Lund og hans lydbisper, at kong Philip 6. af Frankrig agter at drage på korstog til det

hellige land, og at der derfor udskrives en seksårstiende, som skal opkræves efter nærmere angivne regler.

Preterea ne de moneta in qua solutio prefate decime fiet / et fieri debebit ualeat dubium exitari / uitenturque grauamina que propter hoc hactenus uiri ecclesiastici sunt perpessi / uolumus quod decima ipsa per uos uel assumendos ad hoc a uobis leuetur ad monetam currentem communiter tempore quo ipsius solutio facienda fuerit et etiam exigatur / iuxta constitutionem super hoc editam in consilio Viennensi / ita quod pretextu alterius cambii debitores et solutores dicte decime non grauentur / ad quam solutionem eiusdem monete currentis personas ecclesiasticas uestrarum ciuitatum et diocesium / extra ciuitates et dioceses earundem faciendam uolumus non teneri /.

300. 1333, 29. juli. Dipl. Dan. II, 11, 55.

Anund Sture og Ulf Philipsson, riddere og kongen af Sveriges høvedsmænd i Skåne, bevidner, at de har gennemgået tolderen Jens Klurcks regnskab for Skanør og Falsterbo.

Da effter som wi samme hans regenskab vdi stycke wiis, grandgiffueligenn besett och offuerweiiet haffuer, er summen paa hans indtegt aff samme told beløbit sig 1776 mark ii ort och iii pendinge, vdi skaanske penge, summen paa hans vdgifft war 3028 marck 7 ort og 25 pendinge. Lignit och lagt indtegt emod vdgifft, wor vdgifften 1252 marck, 5 ort, och 22 pending støre end indtechten i forscreffne regenskab.

301. 1333, 12. nov. Dipl. Dan. II, 11, 76.

Kong Magnus af Sverige anerkender fru Else Pedersdatters fordring på 8000 mark sølv efter hendes afdøde mand, marsken Ludvig Albertsen.

... huorfaare wi met vort raads raad / haffuer forsørget forneffnde frue oc arffuinge / i saa maade / at de skal haffue 2000. marck Skaanske / aff mynten vdi Lund ... huilcke penninge wi befale her met myntemesteren / aarligent at fornøye hende.

302. 1333, 20. dec. Dipl. Dan. II, 11, 85.

Ture Nielsen pantsætter Knud Ulvsen sit gods i Vedby.

Nouerint uniuersi . . . me . . . in sedecim marchis denariorum Lybycensium fore ueraciter obligatum . . .

303. 1333. Dipl. Dan. II, 11, 95.

Peder Grubbe pand satte hospitalit vdj Andtuorschouff, ald hanns goedtz vdj Forderup, saa och en sold jord, och enn ørre jordt, liggenndis i Gimlingeoreschouff, for 24 marck sølff.

304. 1334 ?, 2. feb. Dipl. Dan. II, 11, 105.

Først ith breff, att erckibiscop Karll i Lund gjør witterligt, att her Jenss Offeszøn pantsetter her Niels Hack wdi hanns neruerelssse sinn by Kierstrup, viii gaarde i Hyldlye i Oxieherret oc allt sitt gods, som er xxiiii gorde i Tostrup sogenn oc Nør Asboherrit, steen hussgaarden i Malmø oc en gaard i Offre Malmø for iii^c marck purrt sølff colneske weggt ...

305. 1334, 10. feb. Dipl. Dan. II, 11, 109.

Troels Ingemarsen pantsætter Asser Krage, borger i Slagelse, sit og sin moders gods.

... me ... in octo marcis puri argenti ponderis Coloniensis teneri et esse ueraciter obligatum pro quibus sibi duas oras terrarum in censu. in Gerlef sitas ... inpignero ...

306. 1334, 15. feb. Dipl. Dan. II, 11, 113.

Ridderen Lars Larsen, foged i Kolding, erkender sin gæld til Niels Brok.

... recognosco per presentes. me ... in centum marchis puri argenti teneri ueraciter obligatum tali modo. quod uel ad pondus Coloniense. uel pro marcha puri. quinque solidi grossorum uel quindecim solidi sterlingorum coronatorum ... exsoluantur.

307. Før 1334, 9. marts. Dipl. Dan. II, 11, 116.

Grev Johann 3. af Holsten, Sjællands høvedsmand, tildømmer kaniken Jakob Mortensen i Roskilde et bol i Gundsølille.

... unum bool terre / in Guthænsyo Litlx quod uocatur Øthæbool. quod dominus Iohannes Sywndæsun de Oræthorp. Martino Jonæssun ciui Roskildensi / prius / una cum alio dimidio bool ibidem habente edificia. pro sexcentis marchis. denariorum impignerauit ...

... quod quidem / Øthæbool / dictus dominus Iohannes / ... secunda uice pro trecentis quinquaginta marchis denariorum Syællendensium inpignerauit ...

308. 1334, omkr. 10. maj. Dipl. Dan. II, 11, 127.

Ærkebisp Karl af Lunds testamente. Heri mange beløb i mark sølv og mark skaansk, bl. a.

Item domino Swenoni Petherssun. equum ad ualorem x marcharum Scaniensium et marcham argenti.

- 309.** 1334, 10. maj. Dipl. Dan. II, 11, 128.

Ærkebispe Karl af Lund skænker 100 mark skånsk af mønten i Lund samt andre indtægter til uddeling blandt de residerende kannikere i Lund, som deltager i messen på de store festdage.

... damus et assignamus. centum marchas denariorum nouorum Scanien-
sium de moneta nostra Lundensi. singulis annis. que nobis in primo termino.
uidelicet in festo beati Martini solui consuerunt et tenentur.

- 310.** 1334, 26. juni. Dipl. Dan. II, 11, 141.

*Iver Lavesen og Lars Iversen forpligter sig til at indløse Jens Bonde-
sens pantsatte gods i Hejsager fra Iver Nielsen af Hjernstrup for
11½ mark sølv.*

... undecim marcas cum dimidia puri argenti, in grossis Turonensibus uel
sterlingis coronatis . . .

- 311.** 1334, 30. aug. Dipl. Dan. II, 11, 152.

*Petrus Gervasii, den pavelige kollektor i Danmark, Sverige og Norge,
aflægger regnskab overfor det pavelige kammer for det i de nordiske
riger indsamlede beløb.*

f. 48r. Sciendum est quod .x. denarii monete Scaniensis faciunt solidum
et .iii. solidi faciunt unam oram. et .viii. ore faciunt marcham et marcha
ualet. solidum grossorum Turonensium siue .iii. solidos sterlingorum.

f. 50v. Item . . . recipi a domino Iohanne Kanna alias dicto Benedicti ca-
nonico Lundensi collectore pridem decime sexannalis in diocesi Lundensi
— .xviii. marchas argenti in Boemis computatas pro — .lxxxx. marchis
denariorum Scaniensium.

f. 51r. Summa pecunie recepte in diocesi Lundensi tam de denario beati
Petri quam de decima ut supra continetur —

.iiii^c. l. marchas .iii. oras .ii. solidos .ix. denarios monete Scanensis.

.xlvii. solidos Turonensium grossorum.

.xviii. marchas argenti in Boemis.

f. 52v. Item .xxv. marchas argenti ponderis Roskildensis ualentes — .xxii.
marchas argenti cum dimidia ponderis Coloniensis.

Sciendum est quod marcha argenti ponderis Roskildensis computatur pro
.iiii^{or}. solidis et dimidio grossorum Turonensium et marcha argenti ponderis

Coloniensis computatur pro .v. solidis grossorum in pagamento sed pro tanto minime uendi potest.

f. 54v. Summa omnium perceptorum de ciuitate et diocesi Roskildensibus de decima predicta.

.v^c. vi. marche .vi. ore et .ii. solidi argenti ponderis Coloniensis.
.iiiior. libre .xvi. solidi et .vii. denarii grossorum Turonensium.
.xxii. libre cum .i. denario sterlingorum.
.i. marcha cum dimidia auri.
.xxi. floreni parui.

f. 55r. De receptis ex decima sexannali in ciuitate et diocesi Ripensibus in regno Dacie. — — —

.livi. libre et .iii. solidi grossorum Turonensium.
.ix. libre et .vii. solidi sterlingorum.
.ccciii. floreni parui.
.lv. denarii auri de massa.
.xii. agni auri.
pixis auri pro .xxx. florenis paruis.
.xvii. marche argenti ponderis Coloniensis.

f. 55v. De receptis ex dicta decima in ciuitate et diocesi Sleswicensibus in regno Dacie. — — —

.viii. libras sterlingorum.

De receptis ex decima sexannalis in ciuitate et diocesi Arusiensibus. — — —

.xi. solidos grossorum Turonensium.

f. 72r. Item recepte de eadem decima in dicto regno Dacie .v^c. xli. marche .vi. ore et .ii. solidi argenti ponderis Coloniensis / que commutata fuerunt pro — .cxxxi. libris .xviii. solidis et .x. denariis grossorum Turonensium. computando marcham argenti pro .iiiior. solidis et .x. denariis grossorum Turonensium.

f. 92v. Item anno domini .m.ccc.xxi. die .vi. septembris exiui Lundis et iui uersus Sueciam et mortuus fuit mihi unus equus in uia illa / quem emeram Lundis pro — .x. solidis et .vi. denariis grossorum Turonensium.

312. 1334, 1. okt. Dipl. Dan. II, 11, 158.

Kapitlet i Lund forpligter sig til at holde fire årtider i Lunds domkirke for det gods på Bornholm, som Jens Eriksen har overladt det.

... bonorum Iohannis Eriksun in Borendholm sitorum. in redditibus annu-
atim sexaginta marchas denariorum monete ibidem currentis ualencium.

- 313.** 1334, 4. nov. Dipl. Dan. II, 11, 161.

*Peder Nielsen af Bjørnstrup pantsætter et halvt bol i Torslundemagle
til Gyncike Klausen.*

... me uerasciter obligari ... in decem marchis argenti ponderis Colonien-
sis ... persoluendis in sterlingis et Turonensibus ...

- 314.** 1335, 29. marts. Dipl. Dan. II, 11, 206.

*Jens Eriksen, hovedsmand på Bornholm, skænker kapitlet i Lund 11
gårde på Bornholm mod at dette afholder hans, hans hustrus og
slægtninges årtid i Lunds domkirke.*

... omnia et singula bona mea infrascripta in Borendholm sita in reddit-
ibus sexaginta septem marcharum denariorum ueterum ualencia ...

- 315.** 1335, 30. marts. Dipl. Dan. II, 11, 207.

*Holger Holgersen af Bedinge, Henneke Mule og Niels Due, bymænd
i Træleborg, og Povl Ebbesen, borger i Lund, erkender deres gæld
til Jakob Jensen af Markie.*

... nos insolidum /. et manu coadunata. recognoscimus ... in quadraginta /
solidos grossorum Turonensium bonorum / et legalium / teneri et esse
ueraciter obligatos ...

- 316.** 1335, 4. april. Dipl. Dan. II, 11, 210.

*Tingsvidne af Ribe byting, at Henneke Papendorf og, på jomfru
Vendelborgs vegne, Klaus Teers har skødet stadens skolemester Mik-
kel deres andele i et grundstykke i st. Hansgade i Ribe. Betalingen i
libri sterlingorum.*

- 317.** 1335, 20. april. Dipl. Dan. II, 11, 212.

*Bisp Peder af Odense udsteder en forordning for Lolland om for-
højelse af ofrene til præsterne.*

Rectorum et presbiterorum Lalandie querimonia nobis intime declarauit,
quod inter diuersa damna et multas iniurias quibus continue premuntur
plus ceteris a depravatione monetæ cupreæ in oblationibus, decimis, funerum
exequiis, introductionibus mulierum post partum, necnon et aliis eccliesie
redditibus et prouentibus, quæ in dicta moneta cuprea contigerit deriuari
permaximum perpessi sunt et adhuc patiuntur detrimentum, ut de preben-
dis suis se minime ualeant sustentare ...

Bispen fastsætter derfor betalingen for de kirkelige tjenester i sterlinger; f. x.

. . . statuimus et ordinamus, quod quilibet paterfamilias pro se et sua uxore, pueris et familia pro sacrificio solennitatum, duodecim dierum per annum quibus antea tenebantur sacrificare, tres sterlings aut trium sterlingorum ualorem offerre teneatur.

318. 1335, 23. april—7. nov. Dipl. Dan. II, 11, 214.

Staden Kampen besvarer de klager, som kong Magnus af Sverige har rejst mod dens borgere for deres adfærd på Skånemarkedet.

§ 1. Ad primum cum dicit quod communiter emunt ac uendunt cum argento / grossis / sterlingis et alia moneta et precio et non cum moneta domini regis scilicet noua Lundensi / respondent scabini ac uniuersitas de Campen / quod eorum opidani terram Scanie uisitantes non emunt cum argento grossis et sterlingis / sed dicunt quod eorum iuris est de consuetudine antiqua. Traxerunt ab illo tempore quo consueti fuerunt terram predictam uisitare cum eorum mercimoniis / quod in tempore capture allecium allecia debent emere cum denariis terre Scanie et non cum alia moneta / et postquam emerant allecia habent inducias usque in tertium diem persoluere uendoribus / et tunc tercia die seu interim si uendor uenerit ad eorum bodas / tunc emptor tenetur persoluere uendori sua allecia cum denariis terre Scanie. Sed si emptor qui noster fuerit opidanus in sua boda aliquas habuerit mercancias / quas uendor mera liberalitate recipere in persolutionem sui uoluerit pro denariis suis Scanie / illas mercancias noster opidanus dare potest / et ex hoc non incurret penam aliquam domini regis seu suorum aduocatorum sed si uendor illas mercancias habere noluerit / tunc emptor noster opidanus tenetur persoluere uendori sua allecia tercia die prout dictum est / cum denariis terre Scanie / dum tamen apud cambiores domini regis denarii Scanie inueniantur.

319. 1335, 1. maj. Dipl. Dan. II, 11, 215.

Åberrå stadsret, stadfestet af hertug Valdemar 3. af Jylland.

§ 6. Item consules exigere debent et recipere denarios dictos mynt penningh de quibus dabunt aduocato octo marcas. et non magis.

§ 8. Item nauta hospes ferens mercimonia soluat pro theloneo. scilicet pro quolibet lest. solidum denariorum.

§ 9. Item hospes ferens korsbunden packe soluat pro quolibet vi. denarios / pro pund humæl vi. denarios. pro equo quatuor denarios si sellam non

habet. pro boue iiior denarios / pro uacca tantum / pro oue ii. denarios / pro porco ii. denarios.

320. 1335, 25. maj. Dipl. Dan. II, 11, 216.

Lars Jensen af Tåsingे pantsætter Asser af Jærnbjærg to gårde i Sorterup.

... pro xiiii marchis puri argenti in grossis et sterlingis et .c.xx marchis denariorum.

321. 1335, 10. juli. Dipl. Dan. II, 11, 220.

Henrik Frederiksen Dylmer pantsætter kanniken Gøde i Ribe sit og sin broders gods i Øster Vedsted.

... recognosco me in hiis scriptis / recepisse et habuisse ... nouem libras sterlingorum in pecunia numerata.

322. 1336, 3. feb. Dipl. Dan. II, 11, 266.

Niels Eskilsen af Vika pantsætter Bent Eskilsen sin gård i Ekered.

... pro quindecim. marchis denariorum nouorum Skaniensium ...

323. 1336, 20. maj. Dipl. Dan. II, 11, 296.

*Sivert Sivertsen af Oreby pantsætter Jakob Absalonson af Veddinge sit gods i Egebjerg og Læstrup for 100 mark sølv efter kølansk vægt.
Blandt vidnerne nævnes:*

... Strangonis Iohannis monetarii Lundensis ...

324. 1336, 29. maj. Dipl. Dan. II, 11, 300.

Herman, præst i Sæby, pantsætter kapitlet i Århus sit gods i Starreklint for 15 mark sølv, da det gods, han har fået i mageskifte med kapitlet er så meget mere værd.

... quindecim marchis puri argenti in grossis Turonensibus et sterlingis ...

325. 1336, 8. juni. Dipl. Dan. II, 11, 301.

Peder Grubbe af Orebjærg afstår de krav, som han gennem sin hustru har på møllen i Torslundelille, til Jens Mogensen.

... molendinum quoddam ... pro ducentis et octoginta marchis denariorum usualis monete Syllendensis impigneratum ...

326. 1336, 20. juli. Dipl. Dan. II, 11, 308.

Rådet i Slesvig udsteder en forordning om indskrænkning af festlig-hederne ved bryllup og barsel. Alle beløb i sterlinger f. x.:

De qualibet eciam scutella id est de singulis duobus commensalibus primo nupciarum die in mensa ad expensarum subleuationem contribui uolumus sex sterlingos.

327. 1336, 18. sep. Dipl. Dan. II, 11, 328.

Kapitlet i Århus mageskifter gods med Stig Andersen, som desuden betaler kapitlet:

... centum quadraginta marchis puri argenti in grossis Turonensisbus et sterlingis ...

328. 1336, 20. sep. Dipl. Dan. II, 11, 329.

Ridderen Odinkarl Bondeisen kvitterer Århus kapitel for indløsningen af den partsatte gård i Vejby.

... recognosco me ... duodecim marchis argenti in grossis Turonensisbus et sterlingis ... integraliter habuisse ...

329. 1336, 18. dec. Dipl. Dan. II, 11, 338.

Pave Benedikt 12. udsteder en forordning om taksterne for kirkelige myndigheders visitatser.

S. 328, 1. 28. Porro Turonenses predictos tales fore intelligimus / quod duodecim ipsorum ualeant unum florenum / boni et puri auri / legalis ponderis et conii Florentini.

330. 1337, 3. feb. Rep. I, 1770.

Johannis prioris i Bosiö closter med Nilsz Mårtenson i Lund gjorde contract, sålunda att dersom Nilsz Mårtens dotter kom in i clostret, skulle hoon af den bortskenckte gård bekomma åhrligen 3 skånske mr. smt (=silvermynt).

331. 1337, 19. sep. Erslev, Testam. 4; Rep. I, 1792.

Lundekanniken Thorben Larsens testamente; heri nævnes adskillige gange mark penge og mark sølv, samt

... Cuilibet canonorum Lundis residencium dimidium solidum grossorum ...

... Andree Nicliss unum florenum ...

332. 1337, 22. sep. Reg. 1707.

*Hencer Magbe har med tilbagekøbsret solgt en grund i Øster With-stæd til magister Tyge, ørkediakon i Ribe.
... pro duabus libris et dimidia sterlingorum ...*

333. 1338, 15. jan. Scr. R. D. V, 537 (Necrologium Ripense).

*Magister Tyges testamente; beløb i mark penge.
... voluit vi grossos turonenses pro qualibet marcha solvi, donec in terra moneta fiat stabilis et dativa ...*

334. 1338, 8. marts. Rep. I, 1799.

*Magister Esger, kantor ved Ribe domkirke, har skødet gods til domkapitlet i Ribe.
... pro anniversario suo per canonicos ibidem cum tribus marcis denariorum monete usualis de dictis bonis annuatim perpetuo celebrando ...*

335. 1338, 25. maj. Rep. I, 1808; Erslev, Testam. 35.

*Ribe-præsten Vilhelms testamente.
Item cuilibet ecclesie alie parochiali Ripis solidum sterlingorum, sacerdoti dimidium solidum et dyacono Thuronencem ...
... Item pro anniversario Topæ Meyr et uxoris sue libram sterlingorum ...*

336. 1338, 1. juni. Erslev, Testam. 36.

*Testamente opsat af magister Esger Mø, kantor i Ribe og kannik i Århus. Pengesummer i mark penge, mark sølv og sterling; endvidere
... Item domino Arusiensi marcham argenti vel duo meliora pecora ...
... Item aliis canonicis in exequiis meis manentibus vi Turonenses vel ij solidos annone ...
... Item Plather ij solidos annone vel ij solidos sterlingorum ...
... Item quitto Esgerum Pauli pro solido grossorum, in quo michi tenetur, ut solvat lagenam butiri, in qua michi tenetur.*

337. 1338, 23. juni. Rep. I, 1813.

*Erstatning til grev Johan for skade på bygning i Ribe.
... Quod quidem jus fere ad XIIII. libras Sterlingorum se extendebat ...*

338. 1338, 29. juni. Rep. I, 1814.

Salg af eng ved Ribe.

... pro duabus libris sterlingorum ...

339. 1338, 3. sep. Erslev, Testam. 37; Rep. I, 1820.

Lundekanniken Tyge Degns testamente; beløb i mark penge, mark sølv samt skilling grot.

... Item ecclesie Køpingh solidum grossorum, sacerdoti dimidium solidum, ministro ibidem ij oras denariorum Scaniensium.

... Item Krulle vi marcas denar. vel unum equum.

340. 1339, 2. feb. Rep. I, 1833.

Fra bisp Hellembert af Slesvig om Maria-kirken i Slodorp. Hertug Valdemar har givet præbendet fra denne til kirken i Slesvig.

... et in quolibet anniversario viii sol. sterlingorum inter dominos Canonicos, et viii solidi Lubicenses inter vicarios distribuantur ...

341. 1339, 15. dec. Rep. I, 1849.

Salg af en gård i Billeberghe i Skåne.

... pro quadraginta quinque marchis denariorum nouorum Scaniensium ...

... Et donec refudero, pro qualibet septimana tres marchas Scanienses denariorum nouorum ... emendabo.

342. 1339, 28. dec. Rep. I, 1851.

Salg af gods i Sørbymagle, Flakkebjerg herred, til Antvorskov kloster.

... omnia bona mea, videl. 1 integrum bool terre in censu in Sørbymagle in Flachkebiergh H. vendidisse et scotasse tali conditione, quod fratres quolibet anno, quamdiu vixerit vel quamdiu mihi placuerit, 6 mr. argenti in moneta dativa ... exsolvant.

343. 1340, 5. jan. Rep. I, 1853.

Johannes Uffæson erklærer sig skyldig at betale til bygningen af st. Laurentii kirke i Lund.

... in viginti quinque marchis denariorum nouorum scaniensium ...

344. 1340, 5. jan. Rep. I, 1854.

Johannes Uffæson har lånt 6 stykker purpur af st. Laurentii kirke i Lund.

... sex purpuris valoris triginta marcharum denariorum scaniensium nouorum ...

SUMMARY.

*O t t o M ø r k h o l m :**Sources for the Medieval Monetary History of Denmark, Part I.*

This collection of sources for the history of Danish coinage is intended to be published in three parts covering the Middle Ages down to ca. 1520 A.D. The first part here published goes down to 1340 A.D., at which time there is a marked break in the history of Danish coinage, the mints in Seeland and Jutland being practically closed for more than sixty years and the old monetary system abolished for ever. The area comprised by this collection includes the old Danish provinces east of the Sound.

It is hoped that the collection will fulfil its mission as an aid to the student of economic history. Great pains have been taken to include all material regarding the fluctuations of value of the Danish coinage, as also the foreign relations of Danish economy in the period concerned have been treated very fully.

KILDER TIL DANMARKS MØNTVÆSEN I MIDDELALDEREN II. (1340—1412).

Ved Bente Friis Johansen og Otto Mørkholm.

345. 1340, 22. april. Dipl. Dan. III, 1, 25.

Junker Valdemar af Danmarks overenskomst med grev Henrik af Holsten og hans brødre.

Wenne wie greuen Henrikes suster wies werden so schal ir lifgedinge sein
Rypen mit toln, mit moln, mit alle der frucht de dar binnen licht in der stat,
und mit der munte, als sie die vorgenante konig dem got gnedig si use vater
gehat heft.

346. 1340, 3. maj. Dipl. Dan. III, 1, 33.

Ridder Jakob Jensens gaver til Lundekirken. Heri nævnes følgende poster:
. . . iugum bouinum in estimacione ad ualorem octo marcharum denariorum . . .
. . . duos boues ualentes septem marchas denariorum . . .
. . . duos boues pro octo marchis denariorum et uaccam pro duobus marchis denariorum estimatos . . .
. . . duas marchas denariorum [n]ouorum Scaniensium . . .

347. 1340, 19. maj. Dipl. Dan. III, 1, 37.

*Kong Valdemar 4. Atterdag erkender at skyldte hertug Albrecht af Sachsen
1 000 mark sølv, som han lover at betale i pelsværk, voks og klæde.*
. . . dusent mark lodighes suluers Collenscher wycht, de schole wy em
betalen ane ynegherleye hinder bynnen der staad to [Lubeke] in werke,
in wasse, vnde in wande alse id ghinghe [unde g]heue is manghe den kop-
luden . . .

³⁴⁶ Denne overenskomst blev aldrig ført ud i livet, men samme bestemmelse gentages næsten ordret i hertug Valdemar 3. af Sønderjyllands overenskomst med kong Valdemar 4. Atterdag. (Dipl. Dan. III, 1, 36 fra 19. maj 1340).

348. 1340, 21. maj. Dipl. Dan. III, 1, 42.

Kong Valdemar 4. Atterdag bekræfter Lübeckernes rettigheder på Skåne-markedet og andetsteds i Danmark.

§ 8. Item uolumus quod die dominica proxima ante diem beati Mychaelis et non prius quolibet anno ipsi burgenses Lubicenses nouos nummos pro thelonio in ipsis nundinis dent et soluant.

349. 1340, 7. sep. Dipl. Dan. III, 1, 64.

Ingefrid, datter af ridder Peder Jonsen pantsætter til Esrum kloster alt sit gods i Lindholm og Mørdrup i Uggleløse sogn for 100 mark sølv.

. . . pro centum, vt premittitur, marchis argenti, prefatis dominis et fratribus in legalibus grossis Turonensisbus et sterlingis datius integraliter numerandi . . .

350. 1340, 8. okt. Dipl. Dan. III, 1, 72.

Fogden på Koldinghus, ridder Timme Godendorp pantsætter Gårslev sogn i Holmans herred og halvdelen af mollen i Vejlby.

. . . recognosco me . . . in centum septuaginta marchis denariorum Lubicensium et in septem marchis puri argenti cum dimidia et in sex marchis annone . . . ueraciter teneri obligatum . . .

351. 1340, 18. okt. Dipl. Dan. III, 1, 73.

Præsten Tyge Rubing erkender, at Løgum kloster for livstid har overladt ham sit gods i Bylhus, Ottersnab og Enbøl.

. . . pro XVII libris sterlingorum . . .

352. 1340, 13. nov. Dipl. Dan. III, 1, 78.

Kong Magnus af Sverige stadfæster helligåndshuser i Stralsunds besiddelse i Falsterbo.

. . . hac condicione nichilominus interjecta, quod ratione eiusdem loci domus prefata vel procurator eiusdem duas marchas denariorum nouorum Scaniensis monete et pro quolibet fornace dicto bakæræophn ipsius loci unam marcham denariorum Scaniensium . . . nobis annuatim soluere tenatur.

³⁴⁸ Se nr. 224.

353. 1341, 2. jan. Dipl. Dan. III, 1, 127.

Kong Magnus tilskriver sin dronning Blanka 2 mark guld af kølnsk vægt årligt fra sin mant i Lund.

. . . duas marchas auri ponderis Coloniensis de monetaria nostra Lundensi
. . . dimittimus.

Qua propter monetario nostro Lundensi qui nunc est uel qui pro tempore fuerit sub obtentu gracie firmiter precipimus et mandamus quatinus memorate consorti no stre uel ipsius [in] hac parte procuratori de premissis duabus marchis auri studeat expedite satisfacere . . .

354. 1341, 4. marts. Dipl. Dan. III, 1, 147.

Sakse og Peder Konradsen pantsætter deres jord i Gerlev til Aser Krage fra Slagelse.

. . . pro sexdecim solidis grossorum turonensium . . .

355. 1341, 7. marts. Dipl. Dan. III, 1, 150.

*Svend Olufsens testamente. Dat. i Åbus. Diverse beløb i
marche (puri) argenti
marche (ore) denariorum
solidi grossorum
solidi sterlingorum.*

356. 1341, 9. juni. Dipl. Dan. III, 1, 177.

*Biskop Jakob af Ribe og kapitlet bevidner, at Ebbe Nielsen, borger i Ribe, og hans hustru har skænket en gård i Ribe til kirken. Der nævnes to beløb i
. . . solidos sterlingorum . . .*

357. 1341, 28. juni Dipl. Dan. III, 1, 185.

Kong Magnus af Sverige tager borgerne i Kampen under sit værn og stadfæster deres privilegier på Skåne markederne.

Item nullus emat allecia in aquis, . . . hac de causa convictus aduocato nostro tantum tres marchas denariorum Scaniensium emendabit.

³⁵⁷ Privilegier af samme ordlyd for staden Zutphen d. 30. aug. 1344 (Dipl. Dan. III, 2, 81); de gentages af kong Valdemar 4. Atterdag d. 10. okt. 1346 (Dipl. Dan. III, 2, 282).

358. 1342, 4. jan. Dipl. Dan. III, 1, 209.

Peder Larsen erkender at skyde kong Valdemar 4. Atterdag 140 mark sølv. . . . in prompta pecunia, uidelicet Turonensisbus, sterlingis et Lybicensibus denariis integraliter persoluendis, quinque solidis grossorum vel quindecim solidis sterlingorum seu quadragintaquinque solidis denariorum Lybicensium pro marcha puri computatis . . .

359. 1342, 17. maj. Dipl. Dan. III, 1, 222.

*Testamente af magister Henrik, provst i Roskilde. Diverse beløb i marche puri argenti
marche denariorum Skaniensium.*

360. 1342, 10. aug. Dipl. Dan. III, 1, 246.

*Kong Valdemar 4. Atterdag meddeler Stralsund visse privilegier, især i Skanør og Dragør.
. . . Thelonium prout ab antiquo est consuetum uidelicet, oram denariorum Skaniensium de qualibet scuta piscatoria, et duos solidos eiusdem monete de qualibet lesta exsoluerre teneantur . . .*

361. 1342, efterår. Dipl. Dan. III, 1, 255.

*Kong Valdemar 4. Atterdag giver privilegier til Ålborg og Hasseris. Heri nævnes bøder på
. . . tre marck pendinge . . .*

362. 1342, 30. nov. Dipl. Dan. III, 1, 271.

*Staden Wismar indgiver klageskrift mod greverne Henrik 2. og Klaus af Holsten. Blandt mange pengesummer nævnes:
. . . Item Euerhardo de Stynde super lx marcas Lubicenses in grossis et sterlingis. . . .
. . . Item Dethleuo Swanken ad ualorem lxxx marcarum Schanicorum denariorum. . . .*

363. 1342, 5. dec. Dipl. Dan. III, 1, 279.

*Staden Rostock indgiver klageskrift over greverne af Holsten. Her nævnes bl.a.
. . . quatuor equis XVI marcarum Rozstoccensium ualentibus . . . unum equum . . . vi marcas ualentem Rozstoccenses . . . vi equos ualentes xxiiii marcas Rozstoccenses . . .*

Item Christianus Kule cum suis complicibus sumpsit Thidemanno Berman i punt grossorum et x marcas Skanenses et i pannum ualore iiiii marcarum Rozstoccensium . . .
 . . . vi equis in ualore xx marcarum Rozstoccensium . . .

364. 1342, 24. dec. Dipl. Dan. III, 1, 283.

Peder Vendelbo vedkender sig gæld til Niels Mogensen at betale på Viborg ting.
 . . . me exhibitori presencium Nicholao Magnessun in duodecim marchis puri et examinati argenti sub pondere Coloniensi veraciter teneri obligatum . . .

365. 1343, 9. nov. Dipl. Dan. III, 1, 380.

Biskop Henrik af Slesvig og ridderen Markvard v. d. Wisch Rorland slutter overenskomst om indløsning af borgen Svavsted.
 . . . episcopus dabit . . . tria millia marcarum Lubicensium denariorum. Quarum mille marcas Lubicenses soluet prefatus dominus episcopus . . . in denariis Lubicensibus uel grossis Turonensisbus uel coronatis sterlingis uel in argento Lubensi . . . ; et dictus dominus Marquardus pro solucione dictarum mille marcarum recipiet grossos Turonenses et sterlingos uel argentum Lubicense, prout in prefato termino solucionis predicte in ciuitate Lubensi ualent et soluunt.

366. 1343, 18. nov. Dipl. Dan. III, 1, 386.

Kong Valdemar 4. Atterdag erkender at have solgt de skånske landskaber til kong Magnus af Sverige med alle rettigheder. Blandt disse nævnes også . . . monetam . . .

367. 1343, nov. Dipl. Dan. III, 1, 394.

Knut Folkesson, ridder, erklærer at have Bleking og Lister i len af kong Magnus for 3 år. Heri nævnes . . . quingentas marcas denariorum Schaniensium . . .

368. 1343, nov.? Dipl. Dan. III, 1, 396.

En gruppe skåninger skøder gods til kong Magnus af Sverige.
 . . . pro quadraginta marcis puri argenti ponderis Coloniensis [ ] centum

²⁶⁵ De 3 000 mark fordeles på tre terminer på hver 1 000 mark; den samme formel gentages ordret for hver termin af hensyn til markedets flydende kurser.

quadraginta marcis d(enariorum) nouorum Schaniensi(um), pro quibus prædictus dominus noster rex apud hæredes domini Iohannis Offasson nos quittauit, ac etiam pro centum quadraginta marcis d(enariorum) nouorum Schaniensi(um) per nos ab eodem domino nostro rege perceptis . . .

369. 1343, 1. dec. Dipl. Nørv. VI, 170. (Dipl. Dan. III, 1, 401.)

Bulle fra pave Clemens 6. angående korstogstiente.

. . . Preterea ne de moneta, in qua solutio prefate decime fiet et fieri debet ualeat hesitari vitenturque grauamina, que propter hoc uiri ecclesiastici pati possent, uolumus, quod decima ipsa per uos uel assumendos ad hoc a uobis leuetur ad monetam currentem communiter tempore, quo ipsius solutio facienda fuerit et eciam exigatur iuxta constitutionem super hoc editam in concilio Viennensi, ita quod pretextu alterius cambii debitores et solutores dicte decime non grauentur, ad quam solutionem eiusdem monete currentis personas ecclesiasticas uestrarum ciuitatum et diocesium extra ciuitates et dioceses eorum faciendam uolumus non teneri . . .

370. 1344, 21. febr. Dipl. Dan. III, 2, 26.

Tingsvidne af Viborg landsting, at hr. Peder Vendelbo har tilbuddt betaling af de penge, han skylder Jens Kås.

. . . centum lxxxviii marchas denariorum cupreorum . . .

371. 1344, 22. marts. Dipl. Dan. III, 2, 34.

Hertug Valdemar 3. af Jylland pantsætter Lundtoft herred til ridderen Henneke Limbæk.

. . . pro quingentis marchis puri argenti et pro ducentis sexaginta quinque marchis Lubicensium denariorum ex iusto debito in pignerasse . . .

372. 1344, 5. juni. Dipl. Dan. III, 2, 52.

Tingsvidne af Viborg landsting, at hr. Peder Vendelbo har indløst det af Anders Pedersen til Jens Kås pantsatte gods i Korup.

. . . xii marchas puri argenti . . . in Turonensisbus, sterlingis et Lybycensisbus . . .

³⁶⁸ Efter *Coloniensis* mangler uel eller et. I første tilfælde får vi altså, at 140 mark skånske penge svarer til 40 mark sølv eller 1 mark sølv = $3\frac{1}{2}$ mark penge.

373. 1344, 12. sept. Dipl. Dan. III, 2, 87.

Jens Bentsen af Bromma, Skåne, sælger jord til Mogens Pedersen.

. . . xl marchas puri argenti in bonis sterlingis uel Turonensisbus legalibus,
omnibus aliis ualoribus exceptis et exemptis . . .

374. 1344, 15. sept. Dipl. Dan. III, 2, 89.

Hertug Valdemar pantsætter sit gods i Elstrup, Als, til Markvard Swanow.

. . . pro quadringentis marchis Lubicensium denariorum . . .

375. 1345, 4. marts. Dipl. Dan. III, 2, 127.

*Ridderen Gisle Elinason (Sparre) opretter testamente og giver, bl. a., til
Ås kloster i Halland 6 mark penninge.*

. . . Item monasterio in Aas Hallandie lego sex marchas denariorum . . .

376. 1345, 13. marts. Dipl. Dan. III, 2, 132.

*Ærkebiskop Peder af Lund giver sin broder hr. Jakob Jensen af Markie
kvittering for oppebørslerne af Bornholm.*

. . . siue in auro, argento, denariis Scaniensisbus uel moneta aliqua alia
quacumque . . .

377. 1345, 29. marts. Dipl. Dan. III, 2, 139.

*Kapitlet i Århus forordner, at en kannik, som taber et vist beløb i terningspil,
skal betale en tønde lybsk øl til kannikerne, kantoren dog det dobbelte.*

. . . si quis canonicorum taxillis l[usserit] . . . sterlingorum amiserit pro
qualibet uice soluat canoniciis lagenam trafnisie . . .

378. 1346, 13 april. Dipl. Dan. III, 2, 242.

Niels Andersen Grube pantsætter gods på Sjælland til Jakob Bæger.

. . . pro cl marchis puri argenti Coloniensis ponderis scilicet in grossis,
sterlingis et Lybicensibus et nullis aliis estimacionibus . . .

379. 1346, 1. maj. Dipl. Dan. III, 2, 247.

*Kong Magnus og dronning Blanka af Sverige betænker bl. a. gejstligheden i
Lunds stift i deres testamente.*

. . . Item þøm klostrom, bæfe munkæ oc nunnor i Scane liggiæ, oc

³⁷⁷ Der mangler en nøjagtig pengeangivelse i teksten, der er gået i stykker på det pågældende sted.

væraldz goþz hawa oc mugha agha, vtan Byrþingi, þøm giwun vi først hundraþa mark scanisca, och hynom androm fæm hundraþa mark til jæmskiptes . . .

380. 1346, 23. juni. Dipl. Dan. III, 2, 257.

Tingsvidne af Ribe byting, at ribeborgeren Klaus Skirmer har skødet en grund mellem St. Hansgade og Skolegade til br. Kjeld, præst.

. . . quendam fundum ad boream iuxta fundum quo fabrica monetariorum quondam constructa erat, immediate situm, cuius unus finis ad platheam beati Iohannis et alter finis ad platheam scolarum extenditur, in quo Papæ Myntær quondam residebat . . .

381. 1346, 11. aug. Dipl. Dan. III, 2, 266.

Ærkebiskop Peder af Lund erklaerer, at kanniken Mogens Nielsen har skødet alt sit gods i Östra Skrävlinge til opførelse af et alter i Lunds domkirke, og at præsten Jens Bunkeflo i Åkarps har skænket sit fædrene gods i Arrie og Mellan Grevie til samme alter og har lovet at erhverve en gård i Lund som bopæl for altrets præst.

. . . unam curiam . . . sex oras denariorum et marcham annone . . .
 . . . aliam curiam . . . iugum equinum et dimidiam marcham annone,
 de qua soluit dimidiam marcham annone et tres marchas denariorum . . .
 . . . terciam curiam . . . iumentum equinum, vaccam, et duas orarum
 annone de qua soluit iii marchas denariorum . . .
 . . . quartam curiam . . . quatuor marchas denariorum et quattuor solidos
 annone de qua soluit duas marchas denariorum. . . .
 . . . duabus uaccis, ualentibus quattuor marchas denariorum . . .

382. 1346, 23. aug. Dipl. Dan. III, 2, 271.

Ærkebiskop Peder af Lund stadfæster kanniken Niels Bunkeflos stiftelse af hans alter i Lunds domkirke.

. . . Item unam curiam meam quam habeo in Malmøyæ . . . [et unam]
 aliam curiam meam quam habeo in Booltoftæ soluentes large duodecim
 marchas denariorum Scaniensium nouorum in anno . . .

383. 1346, 28. sept. Dipl. Dan. III, 2, 280.

Testamente af Niels Bunkeflo, kannik i Lund og Roskilde.

. . . Item cuilibet canonicorum Lundensium residencium quibus specia-

liter non legaveram, lego unum solidum grossorum Turonensium . . .
 . . . ex quibus bonis deduci debent uiginti marche denariorum nouorum
 Scaniensium ad faciendum celebrari dicta anniuersaria . . .
 . . . In meo eciam anniuersario in choro Roskildensis ecclesie sollempniter
 annuatim celebrando tres marche denariorum uel tres solidi grossorum
 Turonensium simili modo distribuentur . . .
 . . . Item lego ecclesie Gyefnætoftæ Roskildensis dyocesis unam marcham
 argenti . . .
 . . . Item domine Botildi, uxori Herberti vel suis heredibus quatuor mar-
 chas argenti de quibus habuit iiii^{or} marchas Scanienses. . . .
 . . . Item Strangoni Jonessun [et uxori] sue quatuor solidos grossorum
 Turonensium. . . .
 . . . Item ecclesie Kætilstorp restituo unum librum missalem quem habeo
 pro tribus marchis denariorum in pignore, . . .

384. 1347, 10. marts. Dipl. Dan. III, 2, 332.

*Hertug Valdemar 3. af Jylland erklærer, at 24 bønder på hertugens rettering
 har lovet br. Jakob, sognepræst i Bedsted, at betale 12 pund sterling som »vilkår«
 for 4 mark byg, som de skulle yde klostret i Lægum.*

. . . xii libras sterlingorum per modum wilkor promiserunt, pro iiii^{or}
 marchis ordei . . .

385. 1347, 29. juni. Dipl. Dan. III, 2, 367.

*Uffe Andersen pantsætter gods i Gerrild, Nørre-Djurs herred, til Niels
 Jensen, hovmester hos hans broder br. Stig Andersen.*

. . . pro duodecim marchis puri argenti . . . in prompta pecunia et legali
 moneta uidelicet Turonensibus, sterlingis et Lybicensibus denariis non
 refutandis legaliter redimenda . . .

386. 1347, 6. juli. Dipl. Dan. III, 2, 368.

*Bo Jensen af Kløvested, Ramsø herred, pantsætter sin gård sammested til Jens
 Mogensen, johannittermunk i Antvorskov.*

. . . recognosco me viro discreto et honesto fratri Iohanni Magnussun in
 octo marchis argenti videlicet in grossis et bonis sterlingis teneri . . .

387. 1347, 15. aug. Dipl. Dan. III, 2, 376.

*Århuskanniken Lars Mikkelsen stifter et alter til øre for St. Andreas og de
 11 000 jomfruer i Århus domkirke.*

. . . et dominis canonicis Arusiensibus 4^{or} solidos sterlingorum uicariis ibidem unam lagenam bone ceruisie et pauperibus duos solidos sterlingorum die anniuersarii mei soluere annuatim teneatur . . .

388. 1347, 3. okt. Dipl. Dan. III, 2, 396.

Ture Kompan skøder to klædeboder i Næstved-lejet på Skanør til Jens Ebbesen Degr.

. . . pro uiginti marchis denariorum nouorum Scaniensium et pro duobus stikche sylphær . . .

389. 1348, 26. juni. Rep. 2149. (Dipl. Dan. III, 3, 33.)

Hertug Valdemar 3. af Jylland pantsætter jord i Elstrup, Als, til Markvard Gortze.

. . . Marquardo Görtze bona nostra in villa et campo Elstorp, videl. 2 mr. et 6 horas annone, pro 150 mr. lubicensium denar. inpigneramus . . .

390. 1348, 4. sept. Rep. 2158. (Dipl. Dan. III, 3, 50.)

Anders Davidsen, borger i Lund, pantsætter sin gård sammesteds til herr Peder Svendsen, kannik og kældermester i Lund.

. . . in viginti marchis denariorum Scaniensium nouorum . . .

391. 1348, 25. nov. Dipl. Dan. III, 3, 79.

Niels Birgersen af Öja, Skåne, sælger sit gods i Dønnevælde, Holbo herred, til Jon og Esbern Nielsen.

. . . in uiginti solidis grossorum Turonensium, bonorum et legalium . . .

392. 1348, 4. dec. Dipl. Suec. VI, 4383. (Dipl. Dan. III, 3, 81.)

Ærkebiskop Peder af Lund henlægger for sin levetid 150 mark penge af mønten i Lund til årlig uddeling blandt de kanniker, der overværer højmessen i domkirken.

. . . centum quinquaginta marchas denariorum nouorum Scaniensium de moneta nostra Lundensi specialiter elargimur, quam summam exhiberi, dari et tradi mandamus annuatim ipsis canoniceis per monetarium nostrum Lundensem, . . .

³⁸⁸ Da det i dette og en række af de følgende tilfælde ikke har været muligt at få teksten til det dengang endnu utrykte bind af Diplomatarium Danicum at se, er henvisningen dertil sat i parentes.

393. 1349, 7. feb. Rep. 2179. (Dipl. Dan. III, 3, 116.)

Provst Jens Kappelgård i Roskilde erklærer, at Peder Brygger fra Kimmerslev, Ramsø herred, har erkendt at skynde Tyge Brun, forstander for St. Clara kloster i Roskilde 15 skilling grot.

. . . Petrus Bryggæræ de Kimmerslef recognovit, se esse obligatum Tukoni Brun de claustro s. Clare in 15 sol. grossorum ad solvendum eidem sub excommunicatione in terminis infrascriptis, videlicet in f. Michaelis prox. 2 juvencos et 1 vaccam pro 3 sol. gross. et ad valorem tanti et postea in 3 annis sequentibus in quolibet anno in festo predicto 4 sol. gross.

394. 1349, 22. feb. Dipl. Suec. VI, 4398. (Dipl. Dan. III, 3, 118.)

Gunbild, enke efter Jens Nielsen af Klagstorp, erkender at skynde Kristine, enke efter Jens Nielsen af Tortorp, 20 mark skånsk, for hvilke hun forpligter sig til at indløse det gods i »Musthusæ», som Kristine har pantsat til Peder Bagge.

. . . in viginti marchis denariorum nouorum Skaniensium . . .

395. 1349, 21. marts. Dipl. Dan. III, 3, 122.

Jakob Karlsen af Højby, Sjælland, pantsætter sit gods samme steds til Jakob Mus for 41 mark sølv og 2 mark korn.

. . . me . . . in quadraginta una marchis argenti in grossis Turonensis bus et sterlingis, bonis et datiuis, ac duabus marchis annone teneri et esse ueraciter obligatum . . .

396. 1349, 19. april. Dipl. Dan. III, 3, 127.

Erik Abelsen pantsætter gården Tornskov, Lø herred, til Henneke Barnefader for 9 mark sølv.

. . . pro nouem marchis puri argenti in prompta pecunia, uidelicet grossis Turonensis bus, Lubecensis bus, st(e)rlingis, bonis et datiuis . . .

397. 1349, 5. juni. Dipl. Dan. III, 3, 159.

Ærkebiskop Peder af Lund og kapitlet samme steds erklærer, at fru Cecilie, enke efter Henrik Frederiksen, har oprettet og skænket en diakonpræbende og forpligter sig til at overholde de af hende fastsatte betingelser.

. . . quatuor marcas denariorum nouorum Scaniensium uel lagenam butiri ualencia . . . Item tres curias in Hælstorps, septem oras cum solidi annone soluentes annuatim, unam curiam in Myelæste Græføghe, dantem decem et octo oras denariorum, et unam coloniam in Byældorp makle, ualentem vi oras denariorum, de quibus in toto soluuntur triginta marce denariorum nouorum Scaniensium in redditibus annuatim deputauit. . . .

- 398.** 1349, 12. aug. Matzen, Panteret, s. 443, note 3. (Dipl. Dan. III, 3, 183.)

*Gøzeke Sithogh pantsætter sin gård i Malmø til Godrik Jakobsen sammested s
for 104 mark skånsk.*

104 mc. den. novorum Scanensium die beati Mich. jam prox. venturo utique persolvendis, ita tamen quod si in ipso solutionis . . . termino non solvero, extunc . . . 104 solidos grossor. Turonensium antiquor. bonor. et legalium ad viii dies prox. post diem beati Mich. me . . . obligo solutum . . . Si in dicto termino vz in octava beati Mich. in solvendo defecero, extunc . . . III marcas denariorum novorum Scaniens. pro ipso termino non servato et unam marcum denarior. ejusd. monetæ pro qualibet septimana dictum terminum subsequenti . . . emendabo . . .

- 399.** 1349, 19. aug. Dipl. Dan. III, 3, 186.

*Lave Holk pantsætter gods i Flarup, Revs herred, til Segebod Krummedige for
5 mark lybsk.*

. . . pro quinque marcis denariorum Lybicensium in quibus sibi teneor obligatus, rationabiliter inpignerasse . . .

- 400.** 1350, 10. feb. Dipl. Dan. III, 3, 243.

*Mikkel Krabbe pantsætter sin gård i Tordrup, Middelsom herred, til Jens
Brandsen for en gæld på to mark sølv.*

. . . recognosco me presencium exhibitori uiro discreto Iohanni Branzsun in duabus marchis puri argenti, uidelicet, in Toronensibus, sterlingis et Lybicensibus bonis et datius ex iusto debito teneri ueraciter obligatum . . .

- 401.** 1350, 16. marts. Liber dat. Lund. vet. (Weeke, s. 330).

Peder Botulfsens årtid i Lunds domkirke:

. . . cum duabus marchis novorum Scaniensium.

- 402.** 1350, 11. april. Dipl. Dan. III, 3, 269.

*Johan Witte, sør af Didrik Witte i Stralsund, erkender at skynde Johan,
kalder Boysinch, 15 mark skånske penge og tilskøder ham sin jord på Stral-
sunds fed i Falsterbo ved sin befuldmægtigede Henzeke v. Liibeck.*

. . . Recognosco et tenore presencium publice protestor me teneri ex iusto debito Iohanni dicto Boysinch et suis heredibus ueris in quindecim marcis Schanensium denariorum . . .

403. 1350, 13. maj. Dipl. Dan. III, 3, 285.

Biskop Jakob af Roskildes testamente.

. . . Item deputamus sibi sex marchas argenti, pro quibus ab ipso duos equos emimus, percipiendas de domino Petro de Orsleef, si ipse tantum uel hujus modi habet de nostro . . . Item (legamus) claustro fratrum predicatorum Sundis, . . . 1 marchas Sundenses . . . Item fratribus minoribus ibidem (Campen) X marchas Sundenses . . . Item camerarii nostris Offoni, Absaloni et Iacobo Niclesson, cuilibet eorum equum de ij marcis argenti. Item cuilibet aliorum camerariorum nostrorum equum de una marca argenti . . .

404. 1350, 21. aug. Dipl. Dan. III, 3, 313.

Ioseph Niclisons canickz i Lund och Ingemar Karlsons af Byerghusahom uthgifne wettnes skrifft det Ako Rathe gaf Petro Thorbiornson af Lyngby 100 marck danska nyt skånskt mynt for sitt godz i Harthlösatorp och Hynglaryd uthi Harthlösa sochn. Dat. sabbatho proximo post festum assumptionis beatæ Mariæ.

405. 1350, 2. nov. Dipl. Dan. III, 3, 343.

Henrik Bokholt, dekan ved kirken i Lund, kvitterer på lübeckborgeren Herman Warendorps vegne arvingerne efter Kjeld Absalonsen, ridder, for 30 skilling grot, som denne skyldte ham, og for 1 skilling grot af en anden gældspost på 35 skilling.

. . . Notum facio uniuersis me ab exhibitoribus pre[sen]cium heredibus domini Ketilli] Absalonis militis triginta solidos grossorum Turonensium ex parte Hermanni Varendo[rp] . . . subleuasse . . . Preterea recognosco me presentes unum solidum grossorum de triginta quinque solidis grossorum . . . a predictis heredibus habuisse . . .

406. 1351, 16. jan. Dipl. Dan. III, 3, 389.

Kong Valdemar 4. Atterdag erklærer, at hr. Palle Jensen, ridder, i hans nærværelse har pantsat alt det gods i Visborg, som var tilfaldet ham som værge for Torben Jensens børn, til Anders Nielsen for fem mark sølv og een skilling grot.

. . . pro quinque marchis puri argenti et uno solido grossorum . . .

407. 1351, 2. marts. Dipl. Dan. III, 3, 395.

Ærkebiskop Peder af Lund erklærer, at magister Jon Lille, kannik i Lund og sognepræst i Malmø, i hans nærværelse har skødet sin gård i Västra Broby til kapitlet i Lund for sin årtid.

. . . magister Jonas Little nostre Lundensis ecclesie canonicus . . . capitulo nostro in remedium anime sue curiam suam in Broby in Syndre Asboheret, quatuor marchas denariorum nouorum Scaniensium singulis annis in pensione ualentem, pro anniuersario suo annuatim in choro Lundensi celebrando . . . scotavit . . .

408. 1351, 12. marts. Dipl. Dan. III, 3, 397.

Jens Henriksen, kannik i Lund, pantsætter til Henneke Mikkelsen, borger i Lund, sin gård i Malmø, kaldet Skagemands ladegård, for 158 mark skånske penge.

. . . Nouerint uniuersi me exhibitori presencium Hennikino Mikelsun ciui Lundensi in centum quinquaginta octo marchis denariorum nouorum Scaniensium teneri et esse ueraciter obligatum sibi uel suis heredibus . . . in prompta pecunia et nullo alio ualore utique persoluendis, . . . ita tamen quod idem Hennikinus Mikelsun michi . . . centum quinquaginta solidos grossorum Turonensium uel centum quinquaginta marchas denariorum Skaniensium . . . addere teneatur . . .

409. 1351, 17. april. Dipl. Dan. III, 3, 410.

Hertug Valdemar 3. af Jylland pantsætter Vodder, Spandet og Arrild sogne til Valdemar Sappi for 500 pund sterling og 400 mark lybsk.

. . . Waldemaro Sappi . . . parocchias nostras uidelicet Oddær, Spandwith et Arylt quantum in Hwidingheret exstat situatum . . . inpigneramus pro quingentis libris denariorum sterlingorum et quadringtonitis marchis denariorum Lybicensium . . .

410. 1351, omkr. 1. maj. Dipl. Dan. III, 3, 416.

Jens Mikkelsen, rådmand i Lund, og fire borgere i Lübeck slutter forlig i en strid, mod at Jens Mikkelsen betaler 100 lybske gylden på staden Lunds vegne.

Notum sit quod Iohannes filius Michaelis consul Lundensis ex una parte et Bodo Bernewik . . . ex altera coram consilio constituti concordauerunt in hunc modum quod dictus Iohannes de Lunden persoluit prefatis quatuor ciuibus Lubicensibus c. auros Lubicenses . . .

411. 1351, 7. maj. Dipl. Dan. III, 3, 421.

Nielsz Puses åth Bosiö closter gifne donations bref på een half marc^k
dansk mynt som giengse var i Skåne åth hvarie closternunna som närvarande war wid hvar åhrlig mäszohåldningh.

412. 1351, 4. sep. Dipl. Dan. III, 3, 473.

*Erland Madsen erklærer at skyldte Ebbe Piik 80 mark skånsk.
... in octoginta marchis denariorum nouorum Scaniensium ... in prompta pecunia Scaniensi et nullis aliis ualoribus ...*

413. [1351—52]? Dipl. Dan. III, 3, 526.

Borgerne i Lübeck formulerer de rettigheder, som de ønsker, at den svenske konge i et beseglet brev skal give dem i Skanør og Falsterbo.

§ 9. Item quod nemo cogatur dare nouos denarios, antequam exierint.

414. [1351—52]. Dipl. Dan. III, 3, 527.

Hansestæderne og kong Magnus af Sveriges klager mod hinanden, især angående forholdene på Skånemarkederne.

a. *Hansestæderne:*

§ 4. Item quilibet pramo antiquitus dare tenebatur solummodo $\frac{1}{2}$ marcum Skanensem et omnes exonerandi naues dicti luchteschepe soluti fuerant et nichil dederunt, et quevis shuta de Almania dab(a)t unum ore nouorum Skanensium aut $4\frac{1}{2}$ arthtich antiquorum Skanensium denariorum. (Sed) iam postulant breuiter et habere uolunt de quolibet pramone ii. marcas, de qualibet luchteschepe i. marcum et de qualibet schuta piscatoria xviii grossos et ultra; . . .

b. *Kong Magnus:*

§ 9. Item nolunt exsoluere pramghelt uidelicet pro quilibet pram ii marcas et de quilibet lichtescip i marcum prout consuetum fuerat ab antiquo.

§ 12. Item mercatores de Lubeke usurpauerant sibi iniuste Kylerwitten et Reparpech de quibus singulis annis habuit dominus rex xxiiii solidos grossorum et xvi marcas denariorum preter windelaghenghelt.

⁴¹⁴ Samme forhold mellem ny og gammel skånsk mønt ($1:1\frac{1}{2}$) findes også nr. 226.

415. 1352, 1. jan.—9. aug. Dipl. Dan. III, 3, 528.

Udkast til kong Magnus af Sveriges privilegier for Lübeck på Skåne markederne.
 . . . Si uero frustum pannorum non poterit nisi quattuor equis trahi, tunc
 inde dari debet aduocato nostro tantum dimidia marca denariorum Schanen-
 sium, . . . Item uolumus quod promptuaria uidelicet naues que dicuntur
 pram habeatis ibidem et de qualibet dabitis tantum duas oras denariorum
 Schanensium, . . . Item concedimus quod die dominica proxima ante diem
 beati Michaelis et non prius uos et uestri noue monete denarios pro theo-
 loneo in ipsis nundinis dent et soluant . . . § 13. Ceterum uolumus, quod uos
 et unusquisque mercator super uestra vitta uobiscum iacens debet emere
 pro regis moneta sub pena decem marcarum denariorum Schanensium.
 Ueruptamen si aliquis mercator bona uidelicet pannos laneos uel lineos
 aut alia quecumque fuerint pro regis moneta uendiderit et si tunc ille mer-
 cator qui bona huiusmodi uendiderit aurum argentum aut alia bona qualia-
 cumque sint uel eciam monetam aliam qualemcumque pro regis moneta
 accipere sponte uoluerit sicut ipsi ambo emptor scilicet et uendor in unum
 concordauerint illud ex utraque parte uendori scilicet et emptori sine
 excessu et sine culpa penitus esse debet dummodo per ulnam pannos non
 inciderit extra locum ad hoc specialiter deputatum. . . .

416. 1352, 3. feb. Dipl. Dan. III, 3, 532.

*Ærkebiskop Peder af Lund erklærer, at hr. Jens Henriksen, kannik i Lund,
 i hans nærværelse har pantsat sin gård i Malmö til Henneke Mikkelsen for
 200 mark skånsk.*

. . . in ducentis marchis denariorum novorum Scaniensium . . .

417. 1352. Dipl. Dan. III, 3, 601.

*Kong Valdemar 4. Atterdag erklærer, at ridderen hr. Jens Povlsen på kongens
 rettering har pantsat alt sit gods i Rougsø til Knud Jensen for 20 mark sølv.
 . . . for xx marck ssølff . . . wdi goede lybesche grosser . . .*

418. 1352. Scr. R. D. VI, s. 574—586.

Slesvig kapitels jordebog (a) og statuter (b).

*a. S. 574. Fuit Johannes Dowes, habet fundos in civitate Schleswicensi, de
 quo dantur 12 oræ Denariorum. Item fundum, de quo dantur 4 solidi
 sterlingorum in festo Martini. . . . Item fundum, de quo dantur 5 oræ*

denariorum. Item fundum in curia Præpositi, de quo datur marcha denariorum. Item fundum, de quo dantur 6 oræ denariorum. . . .

S. 577. . . . Item 13 marcas auri in villa Egnes, quamlibet marcum auri computatum pro 8 marcis Lubecensibus . . . .

b. S. 586. . . . Inprimis quilibet Canonicorum, qui personaliter in dicta Ecclesia non residet, quolibet anno Vicarium habeat in choro sacerdotem, quem de consensu & voluntate Domini Cantoris instituat, sibique infra Octavam Andreæ Apostoli in 10 marcas cupreorum usualium satisfaciat, in summa prædicta, quam ab ipso canonico non solvente exigat poena dupli.

419. 1353, 11. marts. Erslev, Testam. 51.

Testamente af Tucho Thuronis, kaldet Malmøge, kannik i Lund.

. . . Item (lego) Johanni Danß solidum sterlingorum. Laduman i par caligarum. Hanak iij solidos sterlingorum. Achoni Barn ij oras denar. . . . . . exequatores constituo viros providos . . . Petrum Hinrici monetarium . . . .

420. 1353, 6. juni. Rep. 2381.

Lars Karlsen, ridder og hovedsmand i Skåne, erkender at skyldte Niels Gernbo 6 mark sølv.

. . . me viro discreto Nicholao Gernbo in 6 mr. argenti fore obligatum, sibi easdem vel tot denarios scanienses novos, quot pro eisdem sunt equales, infra festum Mikaelis venturum persolvendas.

421. 1353, 18. sep. Rep. 2389.

Villekinus Reyber, borger i Lübeck, pantsætter til Jens Ebbesen 2 boder i Skanør.

. . . me viro discr. Johanni Ebbeß dicto Dyacn in 50 sol. grossorum esse obligatum . . . in antiquis grossis aut 3 sol. sterlingorum vel 9 sol. lybicencium pro quolibet solidi grossorum persolvendis, pro quibus sibi 2 tabernas meas pannicidarum dictas lerbother in Næstwithelyghe Scanør inpignero. . . .

⁴¹⁸ I 1437 (Quellensamml. d. Gesellsch. f. Schleswig—Holst. Gesch. VI, s. 63) har procurator capituli sammenstillet kapitlets daværende og tidligere indtægter på grundlag af fortægnelsen fra 1352. De her anførte 12 oræ Denariorum står af procuratoren opført som 9 skilling lybsk; den samme takst for danske mark findes i 1330 (nr. 286); se i øvrigt C. A. Christensen i Hist. Tidsskr. 11. række, 6. bind., s. 168. Vi takker mag. C. A. Christensen meget for denne oplysning og for hans beredvillighed til at stille manuskriptet til Diplomatarium Danicum 3. række, 3. bind til vor rådighed.

422. 1353, 20. dec. Dipl. Civ. Malmogiensis I, s. 3.

Kong Magnus af Sveriges privilegier for Malmö.

. . . Ceterum quia minus sufficietes predicta civitatis nostre incole jn furum occupacione exigente eorum insufficiens causam suam prosequi multociens retrahuntur, jdeo huiusmodi difficultatibus taliter duximus consulendum, quod de quolibet contubernio dicto matscap vnum denarium Scaniensem in festo pasche et vnum denarium in festo natalis domini singulis annis pro furum detencione vsque ad primum placitum civile a die, quo deprehensus fuerit, ad vsus nostros regios debeat exhibere. Si vero fur captus et placito presentatus ab ipso placito revenit non dampnatus, extunc tota ciuitas nobis nouem marchas denariorum emendabit. . . .

423. 1354, 1. maj. Danm. gl. Købstadlovg. III, s. 423—24.

Kong Valdemar 4. Atterdag tager bymændene i Stubbekøbing under sin beskyttelse og giver dem en række privilegier.

. . . Quod quicunque militibus, armigeris, hominibus nostris, seu aliis, cuiuscunque status fuerit, res suas, bona et mercimonia uendiderint, et certum ipsis uel eorum alicui super emptis terminum dederint pro solutione pretii eorundem, si iidem emptores dato eis termino non persoluerint, . . . quarto si uenerint, capiantur et ar(r)estentur, et nobis pro qualibet inhibitione prius facta in tribus marcis denariorum, pro quibus unus solidus grossorum dabitur, prout status regni nostri iam requirit, et communitati et usibus uillæ prædictæ in tribus marcis similiter ratione recessus indebiti et contumaciæ teneantur, nec libere dimittantur ante solutionem integrum dicti iuris; . . .

424. 1354, 21. maj. Rep. 2404.

Ingrid, Peder Haraldsens efterleverske, pantsætter til sin søster Thyra Josefs-datter sit gods i »Hønbij» i Ods herred.

. . . me sorori mee . . . Thwrx Jøseps doter in 40 argenti mr in turonen-sibus, sterlingis, lybicensibus teneri o[b]ligatum, pro quibus bona mea in Hønbij videl. 7 oras terrarum in censu, cum inquilinis et uno molendino aereo, inpignero, . . .

⁴²² Gentages så at sige ordret af kong Valdemar 4. Atterdag d. 23. dec. 1360. De foreligger endvidere i en oversættelse til dansk fra 1. halvdel af 15. årh. med én tilføjelse: . . . en skansk pening, swo godh som en lubesch, . . . (Dipl. Civ. Malmogiensis s. 12 og s. 18).

425. 1354, 9. aug. Styffe, Bidr. t. Skand. hist. I, 20—23.

Kong Magnus af Sverige indgår et familieforlig med hertug Albrecht og hans efterkommere, der som kongens vasaller årligt får 200 mark sølv eller 1 000 mark skånske penge.

. . . ducentas marchas argenti puri aut mille marchas denariorum in terra nostra Scania currencium. . . .

426. 1354, 5. okt. Rep. 2412.

Erik Hasenberg, ridder, pantsætter til Uffe Pedersen, ridder, nogle godser i Ørslev, Løve herred, til gengæld for en kaution.

. . . pro loo mr. denar. lybicensium in prompta pecunia . . .

427. 1355, 16. april. Hallands formm. fören. årsskr. I, 1868, s. 80, nr. 110.

Niels Nielsen erkender sin gæld til Thure Nielsen.

. . . in quindecim sol[idis gro]ssor[um] turonen[sium], vel in quindecim march[is] denarior[um] skanien[sium] . . .

428. 1355, 5. juni. Rep. 2458.

Erik Hasenberg, ridder, pantsætter alt sit gods i Hårslev, V. Flakkebjerg herred, til Jakob Herlufsen.

. . . me viro discr. et honesto Jacobo Herlughhsß in 100 mr. lybic. esse obligatum . . . pro quibus sibi omnia bona mea in Haasløf impignerø . . .

429. 1355, 8. juni. Rep. 2460.

Jakob, udvalgt ørkebisop i Lund, træffer forskellige bestemmelser til bedste for lundekannikerne.

§ 4. Insuper damus eisdem (canonicis) anno quolibet, quoad vixerimus, de bonis mense nostre adjacentibus pro quotidianis distributionibus habendis et recipiendis in choro nostre Lundensis ecclesie juxta moderationem antiquitus observatam, 200 mr. denar. novorum Scaniensium . . .

430. 1355, 8.—9. juli. Hanserecesse I, 1, 233.

Forhandlinger mellem kong Valdemar 4. Atterdag og Hansestæderne.

§ 5. Feria quarta immediate sequente dominus rex dictos consules ad suum prandium invitavit. Prandio autem facto, locutus fuit rex antedictus, ut ipsum consulerent pro quadam communi moneta in regno suo facienda ad

profectum communis mercatoris. Ceterum tactum fuit negotium pro litteris proprietatum et libertatum, sicut vobis constat de eisdem.

§ 6. Feria quinta convenerunt domini consules supradicti in claustro predicto, tractantes de premissis. De moneta dixerunt, quod non staret in ipsis, quam monetam ipse facere vel statuere vellet in regno suo; attamen videbatur ipsis consultum, quod monetam unam communem faceret, que duraret et non accresceret vel decresseret(!). . . .

431. 1355, 25. juli. Rep. 2470.

Niels Nielsen pantsætter gods i Halland til Thure Nielsen.

Noverint universi me viro discr. et honesto Thoriro Nielsø in 11 mr. denar. novorum suevorum esse obligatum . . . nullum pretium vel valorem exsolvam nisi 11 mr. predicte monete in pecunia numerata . . .

432. 1355, 28. okt. Ann. Dan. s. 180. (Chron. Sial.)

Item festo Simonis et Jude conuentio facta est Wrangstorp, ubi rex cum suis tractauit de moneta. Imposuit eciam tunc tributum, ut post decimas de pecoribus de singulis capitibus utilibus 6 grossis soluerentur duobus terminis Nicolai et purificationis.

433. 1356, 9. feb. Rep. 2490.

Anders Offersen pantsætter gods i Galten herred til Jens Pedersen fra Ølsted. . . . oblico me ipsi recompensationem facere vel sibi 10 mr. in prompta pecunia, grossis turonensibus, sterlingis bonis et denariis lubicensibus exsolvere.

434. 1356, 29. sep. Rep. 2512.

Jakob Holgersen pantsætter gods i forsk. herreder i Skåne til Peder Eskilsen. . . . me viro discr. ac honesto Petro Eskilø in 140 mr. denar. novorum scaniensium et 10 sol. grossorum esse obligatum . . .

435. 1356, 26. nov. Rep. 2514.

Tidekin Foss til Ryde (Lolland) skøder gods til kong Valdemar 4. Atterdag. . . . Similiter sibi 2 curias in Wæthlæby . . . Lalandie 12 pundland, michi

⁴³⁰ Den pågældende sendebudberetning er tidligere blevet dateret til 1360, (Hauberg, Danmarks Mynter 1241—1377, s. 227—228); for henførelsen til 1355 se H. Berg i Scandia III, 1930, s. 106—116.

pro 20 mr. cupreis bone monete et 4 mr. argenti per N. Thorthß impigne-
ratas, scoto . . .

436. 1356. Ann. Dan. s. 180. (Chron. Sial.)

Item noua moneta, scilicet cuprea, succedit argentea, peior meliori.

437. 1357, 5. april. Rep. 2524.

Elisabeth, Niels Strangesens efterleverske, pantsætter til sin svigerson Peder Olsen, borger i Lund, sin stenbod i Malmö.

. . . in 10. mr. argenti, videl. sterlingis et lybicensibus, . . .

438. 1357, 22. aug. Rep. 2536.

*Holger Knudsen erkender at skynde Peder Eskilsen, foged i Malmö, 5 ½ grot.
. . . in 5 sol. gross. . . .*

439. 1357, 22. nov. Rep. 2540.

*Peder Holgersen til Skipparsløf pantsætter gods til Jens Trudsen til Alvarsløf,
Skåne.*

. . . in 220 mr. denar. novorum Scaniensium . . . obligo me ad solvendum
ipsi in festo pasce subsequente 40 mr. denar. novorum scaniensium pro
eodem et sic annis singulis subsequentibus, . . . Pretereat si monetam
scaniensem medio tempore deteriorari contingat, obligo me ad reddendum
dn. Johanni pro qualibet marcha denar. scan. 10. sol. denar. lubricensium
bonorum et antiquorum sive 40 sterlings veteres et legales.

440. 1358, 23. marts. Liber dat. Lund. vet. (Weeke, s. 67).

Anniversaria Strangonis Jønæsson monetarii et uxoris sue, domine Cecilie.

441. 1358, 14. juni. Rep. 2553.

*Margrete, Erik Hasenbergs efterleverske, pantsætter gods i Jerrestad herred
til Peder Jensen.*

. . . me . . . Petro Jønnesses dicto Porsæ in 10 mr. argenti sive in 50 mr.
denar. novorum skaniensium esse obligatum . . . pro quibus sibi 2 curias
meas in villa Simbros . . . inpingnero . . .

442. 1358, 23. okt. Rep. 2559.

*Kong Magnus af Sverige, Norge og Skåne pantsætter gods til Peder Due.
 . . . 200 mr. argenti ponderis coloniensis, qualibet mr. pro 6 mr. denar.
 Sweuorum computata, . . .*

443. 1359, 24. aug. Rep. 2577.

*Jakob Holgersen, ridder, pantsætter gods i Birkæ, Lwndom og Bosarp i Skåne
 til Niels Eskilsen.
 . . . me . . . Nicholao Eskilsøn in 20 mr. argenti ponderis coloniensis
 esse obligatum, festo pasce prox. in puro argento, videl. grossis turonensibus,
 sterlingis sive libicensibus vel denariis scaniensis persolvendis, . . .*

444. 1359, 31 aug. Matzen, Panteret, s. 470.

*Iver Nielsen erkender sin gæld til Jens Henriksen.
 . . . centum quinquaginta marchis den. monete usualis Scaniensis . . .*

445. 1359, 12. dec. Erslev, Testam. s. 126.

*Testamente af Peder Nielsen, scholasticus i Lund.
 . . . Item (lego) scolis Lundensibus Grecismum glosatum, michi pro ij
 solidis grossorum inpigneratum, ita quod tutores ecclesiae proprietatem
 ejusdem libri dictis scolis acquirant de heredibus cujusdam Føltekini quon-
 dam monetarii Ottonensis, cum ij aliis parvis voluminibus actorum. . . .*

446. 1359. D. Handlungsb. v. H. u. J. Wittenborg. (Mollwo, 1901, II, 297).

*Afprøvning af Flensborgs mønt.
 Notum sit, dat ich Wittenborg hebe lenet den muntheren, her Zegebode
 Kresspin unde heren Perzewal 20 s. niger lub. penninge dar se mede pro-
 veden anden penninge van der Wismer unde Flensborch.*

447. 1360, 25. marts. Rep. 2589.

*Ingvar Nielsen til Farup pantsætter gods i Sæby, Volborg herred, til Mads
 Jensen Sod for 12 mark sølv.
 . . . insuper et ipso redemptionis anno redditus eidem cedant, donec bona
 pro predicta summa argenti seu pecunia cuprea per Sielandiam usuali, 12 mr.
 argenti valente redimantur . . .*

448. 1360, 5. april. Lüb. Urk. IV, CXVII.

Optegnelser i »Niederstadtbuch» angående kvitteringer for sold og løskøb fra fangenskab. 1352—1368.

Dominus Bertrammus Vorraad presens ad librum lucide recognouit, se a Hermanno Dene CC marcas in denariis argenti lubicensis et vlenborgensisibus ex parte captiuitatis Dithleui Stamp ad vsum puerorum domini Eggardi de Crummesse subleuasse expedite.

449. 1360, 28. juni. Urk. samml. d. Schl.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. II, 240, CXCI.

Kong Magnus af Sverige, Norge og Skåne og kong Håkon af Norge tilsikrer grev Adolf 7. af Holsten 200 mark sølv fra tolden i Falsterbo og Skanør for hans tjeneste.

. . . so schal he edder sine boden to dessem jare unde vortmer alle jar twe hundert mark lødighes sulvers Collnisscher wicht in unsem tolne to Valsterboden unde to Schonøøre obbøren in redem lødighem sulvere edder juwelke lødige mark vor vyf Schonissche mark to byredende. Vortmer so schal he edder sine boden des neghisten daghes Lichtmissen nu kumpt unde also vort alle jar drehundert lødige mark Colnisscher wicht obbøren in usen steden to Kalmaren unde to Sunderköpinge sunder twivel in redem lødighen sulvere, edder vor juwelke lødige mark ses Swedische mark to byredende, oft de børghere der vorsprokenen stede neen lödich sulver hebben. . . .

450. 1360, 28. juni. Urk. samml. d. Schl.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. II, 241, CXCIII.

Kong Magnus af Sverige, Norge og Skåne og kong Håkon af Norge erkender deres gæld til greverne Adolf 7. og Johan 3. af Holsten.

. . . hundert lødige mark Colnisscher wicht, de wy unde unse erven em unde sinen erven byreden schullen unde willen, to user Vrowen daghe der ersten de nu neghist to kumpt, op user munte to Lunden, edder in ener anderen sekeren stede, dar se en nu untvernit sin, mid lodighem sulvere, edder vor juwelke lodighe mark vyf Schonissche mark to ghevende sunder vortoch . . .

451. 1360, 16. okt. Rep. 2607.

Jon Grube pantsætter gods til Peder Grube, ridder, på Sjællands landsting.

. . . in sterlingis, lybicensibus et annona redimenda . . .

452. 1361, 14. april. Rep. 2639.

Torkil Nielsen til Gladsaxe gør regnskab til Lundekirken for den del af kirkens gods m. v., han administrerer.

. . . aliis rebus sive in auro, argento, denariis Skaniensibus vel moneta alia . . .

453. 1361, 8. sep. Lüb. Urk. III, CDX.

Kong Magnus af Sverige og kong Håkon af Norge giver i pant til Hansestæderne:

. . . de slote Schonør vnde Falsterboden mit al eren thobehoringhe, mit lunden vnde der munt dar sulues vnde mit deme tolne . . .

454. 1361, 9. sep. Hans. Urk.b. IV, nr. 28 § 13.

Kong Magnus af Sverige og kong Håkon af Norge bekræfter og udvider Hansestædersnes privilegier i deres riger og i Skåne, som de vil generobre.

Concedimus eciam ipsis, quod die dominica proxima ante diem beati Mychaelis et non prius dictarum civitatum burgenses, mercatores et eorum nuncii Hanse supratacte nove monete denarios pro theoloneo in ipsis nondinis dent et exsolvant. Et quilibet ibi jacens debet emere pro regum predictorum moneta. Si vero aliquis pro dictorum regum moneta non emerit nec vendiderit et in illo facto deprehensus fuerit, ille ad unam libram grossorum debet delinquisse.

455. 1361, 25. nov. Rep. 2649.

Peder Jensen Brun, borger i Roskilde, skøder en gård med stenhus til Jens Eskilsen, møntmester sammesteds.

. . . Johanni Eskilß monetario Roskildensi curiam meam cum domo lapidea . . . scoto et resigno.

456. 1362, 10. aug. Rep. 2660.

Peder Holgersen til Skipparslöf pantsætter en molle til Peder Eskilsen til Bosarp, Skåne.

. . . 7 mr. argenti et 1 sol. grossorum, videl. in turonensibus, sterlingis seu denariis lybicensibus . . .

457. 1362. Ældste Archivregistr. I, 64.

Item her Jeip Jenssöns breff aff Markege at han vpladher oc giffuer koning Waldemar oc hans arwinge oc effterkomme, all then retticedh oc obne

breffue som han haffuer aff ærkebiscop Jeip aff Lund oc aff welbyrdige men oc herrer Per Nielssön af Knudstorp ridder oc Niels Trudsön oc Per Nielssön og Aghe Nilssön vebner, vpa II^c mark skonske penninge, halff femte lest malt, ij læster oc viij pund rugh, viij pund haure, oc vpa II^c oc i mark skonske penninge, som gode oc geffue ære vpa Bordingholm.

458. 1363, 2. feb. Rep. 2686.

Jakob Holgersen, ridder, og Peder Holgersen, væbner, pantsætter gods i Gønge herred til Niels Jensen til Oretorp.

. . . 80 mr. denar novorum Scaniensium . . .

459. 1363, 21. maj. Hanserecesse, I, 1, 295.

Udkast til overenskomst mellem kong Valdemar 4. Atterdag og Hansestæderne.

. . . Ok wille wi dat se mit des rikes münte van Denemarken nicht eer kopen scholen, denne en olt recht is. Unde we des nicht en deyt, de schal beteren alse en olt recht to seght . . .

460. 1363, 7. sep. Hanserecesse I, 1, 301.

Marquard Rutensten fra Lübeck, foged i Falsterbo, klager til Lübeck over danskernes undertrykkelse.

. . . Vortmer so hebben juwe breve, dat de koppenpenninghe nicht eer scholden uthgaan, denne des sondaghes vor sunte Mycheles daghe; de leth he nu uthgaan an deme neghesten daghe unser vrowen daghe der hemmelvart, . . .

461. 1363, 14. okt. Dipl. Langeb.

Esbern Buk, foged i Odense, m. fl. tingsvidner bevidner, at Erik Iversen ved åbent brev har kvitteret for, hvad Jens Absalonsen hidtil har betalt af sin gæld og træffer en ordning for det resterende beløb.

. . . super duobus millibus septingentis decem et octo marchis denariorum cupreorum usualis monete . . .

462. 1363, 6. nov. Hanserecesse I, 1, 306.

Sammenstilling af de rettigheder, de enkelte Hansestæder krævede af kong Valdemar 4. Atterdag.

§ 10. Vortmer dat sie des negesten sundaghes vor sunte Micheles daghe

unde nicht er scolen in den jarmarkeden gheven pennyngh der nyen münte vor eren tollen, unde dar na scal jewelich, de dar licht, kopen unde verkopen mid der sulven nyen münte. Worde ok na deme daghe jement begrepen, de umme de vorseggheden könynghes münte nicht en kofte edder verkofte, de schal vorbroken hebben ene lödeghe mark; . . .

463. 1363, 21. dec. Rep. 2712.

Niels Jensen pantsætter gods i Roskilde til sin broder Povl Jensen.

. . . me esse obligatum in 2 mr. puri legalis argentei monete ac in 7 mr. puri in cuprea moneta tam bona, quod 2 denarii equivalent uni lubycensi, fratri meo Paulo Jænæsß persolvendis, pro quibus eidem inpignerò 3 domunculas meas lapideas . . .

464. 1364, 7. feb. Rep. 2719.

Kristine Pedersdatter, Jens Trugotsens efterleverske, erkender over for Peder Bæger, at hun har modtaget

. . . 220 mr. denar. novorum scaniensium . . .

465. 1364, 11. maj. Hallands fornm. fören. årsskr. I, 1868, s. 88, nr. 120.

Erland Madsen erkender sin gæld til herr Ebbe Piik.

. . . Notum facio presentibus et futuris, quod recognosco me strennuo militi et honesto presencium exhibitori domino Ebboni dicto Pijk vel suis veris heredibus in centum viginti solidis grossorum Turonensium in antiquis grossis et coronatis sterlingis, veraciter teneri et esse obligatum, nullo alio valore exsolvendis, . . .

466. 1364, 25. maj. Kjøbenhavns Dipl. I, nr. 69.

Klemens Absalonsen, kannik i København, pantsætter til Frue kirke hele sin ret til et stenhus nordøst for Kødmangerboderne.

. . . Nouerint vniuersi, me ecclesie beate virginis Hafnis . . . , in [. . .] marcis puri argenti Lubicensibus, obulis videlicet et sterlingis, teneri et esse veraciter obligatum, . . .

467. 1364, 21. juni. Hanserecesse I, 1, 328.

Vicko Moltke aflægger beretning om forhandlingerne med Hansestæderne om tolden.

⁴⁶⁶ Tallet mangler i teksten.

. . . Schepe, de umme land seghelen, de scholen gheven to tollen een jewelik schip 10 schilling grote unde 8 grote, vor schip unde vor alle gud dat darinne is. Vortmer honnich, bottere, spek, talch, und alle vethgud, we dat van deme lande voret, de ghift vor dat schippund to tollen een øre pennige unde nicht meer, na der stede segghent; dar segghe wi van uses heren des koninghes unde sines rikes weghene 4 grote. Vortmer vor ene thunnen vlesches 10 pennig Schonesch; dar segge wi 2 grote. Vortmer vor de last haringhes 10 pennig Lubesch. Vortmer vor den deker ossenhude 10 pennig Schonesch; dar segge wi 10 pennig Lubesch. Vor den deker kohude 5 pennig Schonesch; dar segge wi 5 Lubesche pennige. Vortmer vor de schimmese 1 artich; dar segge wi 10 pennige Lubesch. Vortmer vor een perd 2 artich; dar segge wi 4 grote, unde vor 1 veltperd 2 grote. Vortmer vor 1 jewelke packe wandes 1 artich; dar segghe wie vor jewelke packe wandes, se sy luttik ofte grot, 4 grote. Vortmer vor de last soltes 2 artich. . .

468. 1364, 21. juni. Hanserecesse I, 1, 337.

Våbenstilstand mellem stæderne Lübeck, Wismar, Rostock, Stralsund, Greifswald, Kolberg, Stettin, Anklam og Kiel og kong Valdemar 4. Atterdag indtil 2. feb. 1368.

. . . Vortmer umme des koninghes munte, de wyle dat dar penninghe sint up siner schichte, so schal men mid anders nenen penninghen kopen unde verkopen, wen mid des koninghes munte; wen sie aver dar nicht en sint, so möghen de kooplude kopen unde verkopen mid gholde unde mid sülvere sunder broeke, unde daar bovene schal men nemende schuldeghen umme gholt eder sülver koop unde verkoop, he ne worde begrepen mid der schynbaren daat. Vortmer möghen de kooplude eghene waghene hebben und vorwerk dar mede to øvende, unde van jewelkem waghene schølen sie gheven deme Denschen voghede vifteyn olde grote unde nicht meer an Enghelschen unde an Lubeschen penninghen. . . .

469. 1364, 11. aug. Rep. 2731.

Hasse Hwithensee overdrager pantsat gods til Lage og Torbern Pedersen.

. . . me . . . bona omnia Sielendie . . . Benedicto Arwithsß pro 110 mr. argenti et 90 mr. denar. novorum scaniensium per 2 litteras apertas Petri Therbernsß inpignerata . . . resignasse et commisisse . . .

470. 1364, 15. aug. Rep. 2732.

Jakob Jensen, ridder, skænker en gård til kapitlet i Lund til afholdelse af en årtid for sig selv, sin hustru og sine forældre.

. . . videl. 2 bobus de valore 8 sol. grossorum, $\frac{1}{2}$ marcha annone et 7
plaustratis feni . . .

471. 1365, 17. sep. Rep. 2777.

Kong Valdemar 4. Atterdag befaler Jens Uffesens arvinger at betale en del af de 30 mark, som han skyldte Lundekirkens byggfond.

. . . mandamus heredibus . . . Jo. Uffesß . . . , ut partem, quam tenentur solvere de 30 mr. denar. novorum scaniensium, . . . , procuratori fabrice exponentia infra 10 dies, . . .

472. 1365, 11. nov. Rep. 2781.

Niels Bentsen, borger i Malmø, pantsætter en gård i St. Johannes sogn i Lund til Peder Eskilsen.

. . . me provido viro ac discreto Petro Eschilß in 20 mr. argenti esse obligatum, die Dyonisii prox. in grossis, sterlingis seu denariis Lubicensibus, 5. sol. grossorum pro qualibet mr. argenti computandis, persolvendis, . . .

473. 1365, 22. nov. Hanserecesse I, 1, 370.

Kong Valdemar 4. Atterdag giver officiel meddelelse om et indgået forlig med Hansestæderne samt de privilegier, han tilstår dem.

. . . Van dem prame schal me gheven twe march Schonesch, unde van deme luchteschepe en margh Schonesch.

474. 1365, 3. dec. K. Barner, Fam. Rosenkrantz's Hist. I. 1874, Dipl., s. 16.

Vidne af Lunde herredsting, Fyn, at fru Cathrine Iversdatter har skødet sin fædrene arv til herr Johannes Axelsen.

. . . de duobus millibus septingentis decem et octo marchis cupreorum denariorum visualium bonorum & dativorum . . .

475. 1366, 18. juni. Rep. 2793.

Margrete Nielsdatter, enke efter Ingemar Karlsen, sælger en gård i Herrestad herred til Åge Ingvarsen, ridder.

. . . me . . . Achoni Ingvarß d[e Bierg]husaholm m. i curiam meam in Byarghusa . . . [ad] quam $\frac{1}{2}$ bool jacet, pro 50 mr. denar. novorum scaniensium vendidis . . .

476. 1366, 10. juli. Erslev, Testam. 60.

Testamente af Jakob Jærmer, kannik i Lund.

. . . In primis igitur lego fabrice Lundensis ecclesie, . . . , quinque marchas denariorum Scaniensium. . . . Item conventui minorum Lundis dimidiam marcham denar. Conventui monialium ibidem i marcham denar. Domine priorisse ibidem i solidum sterlingorum.

477. 1366, 30. okt. Acta Pontificum Danica, 632.

Guido de Cruces indbetalinger til kammeret fra indsamlingen i Norden.

[Anno 1366] die 30 oct. recepti fuerunt a Guidone de Cruce . . . de pecuniis per eum in dicta sua collectoria habitis et receptis . . . , de quibus quidem pecuniis de mandato dicte camere sunt 7627 pelles variorum crudorum assignatorum dicte camere . . . et . . . venditorum Dominico Vanni pelisserio curiam Romanam sequenti pretio 651 flor. 6 sol.

Die eadem recepti fuerunt a dicto collectore de dictis pecuniis . . . pro quadam feliratura martrarum cuiusdam mantelli per eundem collectorem camerario domini nostri pape missa, quam idem camerarius noluit recipere, sed potius voluit, quod ponerentur pro dicta camera in receptis dicti collectoris per manus Nicholay de Perussiis factoris dicte societatis assignante prefato Dominico Vanni vendita pretio 14 flor.

478. 1367, 13. jan. Rep. 2813.

Henning Meinstorp, ridder, og Thomas Stokelet, væbner, erkender at skyde kong Valdemar 4. Atterdag 10 mk. sølv.

. . . nos manu coadunata dn. Waldemaro regi in 10 mr. argenti ponderis coloniensis teneri obligatos, eidem infra prox. f. Martini in prompta pecunia argentea, videl. grossis turonensibus, antiquis sterlingis et denariis lubicensibus, in tuto loco persolvendis.

479. 1367, [22. aug?] Hanserecesse I, 1, 410.

Hansestædernes klagepunkter over for kong Valdemar 4. Atterdag og hans embedsmænd.

§ 11. Item quod sui thelonarii noluerunt accipere denarios cupreos pro theoloneo.

480. 1367, 24. sep. Dipl. Langeb.

Bestemmelse om, at det overdrages sakristanen at tage vare på ofre i skånsk og dansk mønt i Roskilde.

. . . Ex deliberato et maturo consilio et vñanimi consensu statuimus, in hunc modum, quod de cetero quicunque concapitularium nostrorum aliquod premissorum iniuriose fecerit, seu in ipsis vel ipsorum predictorum aliquo repertus fuerit negligens, pertinax vel rebellis, extunc eo ipso tota pars tam de manualibus omnibus, quam de oblacionibus et funeralibus singulis, at pecunia Scaniensi et Meonensi, eum contingens, in ecclesia nostra Roskildensi, per eos de capitulo, ad quos nomine capituli huiusmodi manualium et aliorum omnium premissorum pertinet diuisio, vsque ad condignam satisfactionem, sub custodia sacriste vel ad cistam communem capituli integraliter sequestretur. . . .

481. 1367, 8. dec. Hanserecesse I, 1, 420.

Forhandlinger om opsigelsesbrev til den danske konge. Herunder drøftelse af Flensborgs og Kiels mønt.

§ 17. Item quivis recipiet deliberationem super moneta Flenseburgensi et Kylensi.

482. 1367—1400. Liber dat. Lund. vet. (Weke, s. 147.)

Anniversarium Johannis Eskilson, monetarii, . . .

483. 1368, 15. marts. Hanserecesse I, 1, 440.

Reces i Rostock. Om Flensborgs, Kiels og Itzehoes mønt.

§ 17. Item Rostokcenses mittent suas litteras ad Kylonenses, Flenseburgenses et ad Ydzechoo super moneta.

484. 1368, 24. marts. Rep. 2844.

Cecilie Gyntersdatter, Lythert Bukhorns efterleverske, skøder tidlige testamenteret gods til Lundekirken. Beløb i marcae denariorum novorum scaniensium, orae denariorum.

485. 1368, 30. marts. Rep. 2845.

Bernardus Andree, subcollector, anerkender modtagelsen af en rate af den pålagte treårstiende.

. . . Recognosco, me levasse ab eodem dn. episcopo Ripensi 8 libras grossorum flandrensis monete, computatis in eadem moneta 2 sol. grossorum flandrensium pro 9 sol. denar. libicensium, de decima primi anni triennii ratione sue ecclesie et sue diocesis sacerdotum.

486. 1368, 25. juli. Hanserecesse I, 1, 453.

Kong Albrecht af Sveriges privilegier for Hansestæderne i sine fremtidige erobringer i Danmark og Skåne.

. . . : Vortmehr schal de koninghes nye munte nicht eer ghaan, eer achte daghe vor sente Michele; een yewelich koopman schal kopen mit des koninghes münte; breke dar we an, den men dar mede openbare begrepe, de schal dat beteren mit vyf mark Schonesch. Ok schal der bunden market, de tho Valsterboden is, wesen oppe der Sundeschen vitten, dar he ye gheweiset heft, unde anders nerghene. Vortmer is dit de tolne, den allerleye ghút gheven schal: To den ersten van haringhe binnen landes van der last twintich Schonesche penninghe; de harinch, den men schepet umme lant dor den Ørssund, de is neynes tolnen plichtich, men dat schip, dar men den harinch in schepet, dat ghift tho tolne elven schillinghe grote vire grote myn, dar mede is de harinch vri. . . . Een pert tho tolne, dat boven twintich mark ghecoft is, twe øre; dat pert, dat beneden twintich mark ghecoft is, twe artich. . . .

487. 1369, 25. jan. Rep. 2862.

Lars Svendsen pantsætter gods i Favrås herred, Halland, til Arvid Pig og Jens Lalass.

. . . 13 mr. puri . . . resolvi debent in bonis valoribus, puta butiro, bobus, vaccis et bono panno, lagena butiri recipi debet pro 5 mr., boni boves quilibet pro 3 mr., bone vacce quelibet pro 12 oris, bonum pannum, prout vicissim emitur inter mercatores . . .

488. 1369, 11. marts. Hanserecesse I, 1, 489.

De vendiske stæder udsteder forbud mod Kiels, Flensborgs og Itzehoes mønt.
 Preterea concordaverunt, quod denarii Kylensium, Flenzeburgensium et de Idzeho non debent recipi in civitatibus suis, et prohiberi debent publice feria secunda proxima post quasimodogeniti. Concordaverunt eciam, quod si alia aliqua civitas fabricaret vel incepérat fabricare denarios ita viles, sicut isti sunt, quod similiter prohibeantur. Istud servabitur sub ammissione trium marcarum argenti et ammissione pecunie, quam receperit vel exposuerit, quia uterque punietur. Sed Hamburgenses retraxerunt istum articulum ad suum consulatum.

⁴⁸⁶ D. 18. marts samme år offentliggøres første gang de samme privilegier af hertug Albrecht af Mecklenburg. (Hans. Urk. IV, 251).

489. 1369, 30. nov. Hanserecesse I, 1, 513.

Det danske rigsråds fredsoverenskomst med Hansestæderne.

. . . Vortmer vørde de kopman jenich ghud twüsschen Schonør unde Valsterbode, dar ghift me nicht af, men wor me id anders vøret bynnen landes oppe wæghen so ghift de waghen enen artigh pennynge. Vortmer schal unses heren des kønynges nye münte nicht eer utghan, eer achte daghe vor sūnte Michels daghe. Ok schal eyn jewelk kopman køpen mit des kønynges münte; breke dar we ane, den me dar mede apenbare begrepe, de schal dat beteren mit vif marken Schons. . . . Vortmer dit is de tolne, den allerleye ghud gheven schal. Tho deme ersten van harynge bynnen landes, van der last twintigh Schonsche pennynge; de haryng den me schepet umme land dor den Øressund, de is nenes tollen plichtigh, men dat schip dar men den heryng ynne schepet, dat gift to tollen elven schillinge grote veer grote myn, mit groten edder Engelschen edder mit Lubeschen pennyngen, also de ghenge unde gheve syn, tho betalende, dar mede es de heryng vryg. Van ener last soltes van deme lande twintigh Schonsche pennynge to tolne. En deker ossenhude edder kohude teyn Schonsche pennynge. En pund speckes twintich Schonsche pennynge. Ene tunne boteren twintigh Schonsche pennynge. Des ghelikes honnecch unde alle vetwar twintigh Schonsche pennynge. En tunne kovlesches vif pennynge Schonesch. En perd dat boven twintigh mark gecøft is, twe øre. En perd, dat benedden twintigh mark ghekøft is, twe artigh. En stücke wandes van twintigh lakenen edder dar bovene schal gheven twe øre to tolne. En stucke wandes benedden twintigh lakenen eyn øre to tolne. . . . Unde wor me tollen schal, also vørscreven steyt, dar mach me gheven enen Lubeschen vor twe Schonesche, ...

490. 1370, 21. aug. Rep. 2901.

En gård skænkes til kirken i Odense.

. . . marcis usualium denariorum in Odense . . .

491. ca. 1370—1378. Danske mldald. Regnsk. III, 1, Roskildebispeps Jordbog.

s. 11: Summa pensionis in pecunia in Barhusæhæreth. xcv. marce denariorum. ii. ore et v. grossi et computetur marca pro x solidis Lubicensibus.
 s. 18: Item duodecim solidi grossorum pro dimidia lesta trafnisie.
 s. 30: Item ibidem octo coloni dantes pro pensione xii solidos grossorum. videlicet quilibet eorum xviii grossos.

⁴⁸⁹ 1370, 24. maj bekræfter det danske rigsråd fredsslutningen. (Hanserecesse I, 1, 523).

s. 101: Item tercia pars monete Selendensis attinet episcopo Roskildensi. Primo mitsommers gyald, videlicet de quolibet mathskap et de qualibet terra desolata episcopo vnu sterlingus et scriptori assis. Item ølgjald, videlicet de qualibet tabernatrice die omnium sanctorum v grossos. Item grespenningh videlicet de quolibet mathskap die purificacionis episcopo Lubicensem et scriptori assem.

492. [Efter 1371]. Rep. 366 udat.

Henningi Pudbusk militis et præfecti Schaniæ uthgifne quittantz sig hafwa bekommit någon giäld, nembligen 26 mark denariorum novorum schanensium cum 16 solidis för nagon skuld, som kallades fridkiöp, . . .

493. 1372, 2. feb. Rep. 2969.

Jeg Benedict Knutszon kendes mig skyldig at være ærlig Mand Lafrindz Biørnszon 425 Nobler, for hvilken Pengesum jeg sætter ham til Pant alt det Gods, jeg ejer, baade i Fædrene og Mødrene, hvor det liggende er, i Halland eller i Sweriche . . .

494. 1372, 12. marts. Erslev, Testam. 63.

Testamente af Niels Erlandsen, kannik i Lund.

. . . Item (lego et confero) famulo meo Kanuto unum equum de xij solidis grossorum. Item Michaeli pueru meo unum equum de x solidis grossorum. . . .

495. 1373, 3. april. Rep. 3001.

Mogens Maltesen lover kongen at genopbygge gården Ørum i Hassing herred og lover, blandt andre ting, alt korn fra nogle godser eller penge i stedet for.

. . . 2 mr. argenti in denariis lubricensibus . . .

496. 1374, 16. aug. Dipl. Langeb.

Testamente af Niels Torkilsen, kannik i Lund.

Jta quod, in singulis anniuersariis, dimidia marca denariorum offeratur, . . . pauperibus scolaribus due ore denariorum; . . .

⁴⁹¹ S. 11 De her omtalte »marce denariorum« er sandsynligvis skånske mark. For anvendelsen af skånske penge på Sjælland se nr. 469 og 480. Samme vekselkurs (1 mark penge = 10 skilling lybsk) træffes også i nr. 439.

- 497.** Før 1375. Hans. Gesch.quellen IV, Buch d. Lüb. Vogts. (Schäfer, s. LXXX, note 2.)

Klage over at de engelske købmænd på Skåne markedet ikke vil modtage stralsunder mønter efter deres værd, hvad der er imod tidligere aftale.

. . . Vort also de voghede des heren vanme lande unde de voghede der heren van den steden eyne moyte ghesworen unde ghelovet hebbet, vort gheboden hebbet, munte to nemene und to gheveme, also Sundesche unde vinckenoghen jüwelich na sinen werde, des claghe wy ghemeynlike, dat de Engelschen under een hebben eynen wilkore ghemaket, dat ze van uns de vorbenomeden munte nicht nemen en wellen, de dey vorbenomeden voghede gheboden hebben eme juwelikene to nemende; unde en welt van uns anders nicht eynen pennich nemen, men witte penninche; unde ze moten doch in erme eghenen lande in Engel Land halden, dat en de here van deme lande unde sine voghede beydet. Hir van so hebbe wy groten schaden ghemeynlike unde al de ghene, de van en kopet.

- 498.** 1375, 25. sep. Urk.samml. d. Schl.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. II, CCXXXVIII.

Hertuginde Kunigunde af Slesvig giver kong Valdemar 4. Atterdag kvittering for 100 mark.

Wi Konegund van Godes gnaden hertoghinne to Sleswich unde to Sundergutlande don witlich al den ghennen de dessen bref seen edder lesen horen, dat wi hebbet upgheboret hundert mark Lubecher penninghe van deme hochgeboren vorsten unde heren, hern Woldemare koninghe der Denen der Wende unde der Ghoten, . . .

- 499.** ca. 1375, 24. okt. Liber dat. Lund. vet. (Weeke, s. 271.)

Kong Valdemar 4. Atterdags årtid i Lunds domkirke.

Anniversarium . . . tenebit fabrica annuatim cum III bonis marchis denariorum.

- 500.** ca. 1375. Liber dat. Lund. vet. (Weeke, s. 205.)

Dekan (senere ørkebiskop) Magnus Nielsens årtid i Lunds domkirke.

Beløb i:

floriner og grosser.

- 501.** 1376, 14. feb. Rep. 3082.

Albrecht, danernes og vendernes konge, Albrecht og Henrik, hertuger af Mecklenburg, pantsætter gods til Mathies Ketelhot.

. . . Wanne we de 300 mark betalet hebbet up ener stede, de en bequeme is, dar en ere ghelt nicht entfernet werde, vor ene jewelike lodeghe mark 5 schilling grote eftre ghude suluerpennynnghe, also in Lubeke għinghe sint, also vele also men uppe Lalande vor de lodeghe mark reknet . . .

502. 1376, 25. april. Rep. 3092.

Juliane Pedersdatter, Peder Absalonsens efterleverske, giver Lundekirken 2 gårde til en årtid for sin afdøde mand.

. . . ordinatione tamen curiarum liberis ipsius Petri, quoad vixerint, reservata, qui omni anno de redditibus ipsarum 4 mr. cum i ora denar. scaniensium hoc modo dividendas, quod canonici, qui vigiliis et misse in die anniversarii interfuerint, habeant 2 mr., vicarii, qui similiter interfuerint, 1 mr., pauperes scolares $\frac{1}{2}$ mr., alii pauperes $\frac{1}{2}$ mr. et pulsantes in turri i oram . . .

503. 1376, 24. juni. Hanserecesse I, 2, 120.

Privilegiofornyelse. Fremmed mønt tilladt på Skånemarkedet.

Vortmer sint se des to rade worden, dat uppe deme lande to Schone unde in dem Schonschen markede neen kopman van dem anderen jenighe penninghe nemen schal ofte en darf an dessem harveste neghest tokomende, behalven Lubesche, Hamborger, Wismarschen, Rostoks[ch]e, Sundesche, Gripeswoldesche, Lunebørger unde Soltwedelsche; unde desse penninghe scholen ghan van annbeghinde des Schoneschen markedes wente uppe dat leste, also dat se nemant vorzechen schal. Men gholt olde grote scholen ghan also se oldinghes hebben ghedan. Unde brachte jenich man andere penninghe uppe dat lant to Schone, dat is bevalen der stede vogheden to richtene. Unde ghude Stetinesche penninghe mach een nemen van den anderen, wy se wil.

504. 1376, 1. nov. Urk.samml. d. Schl.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. II, CCL.

Kong Oluf af Danmark, kong Håkon af Sverige og dronning Margrethe af Sverige og Norge slutter forbund med hertug Erik af Sachsen-Lauenburg.

. . . Ok schole wi und willen dessem vorbenomeden hertogen Erike und sinen erven geven und vruntliken betalen sostehalf dusent lodige mark in den guden Lubschen sulver penningen, . . .

⁵⁰³ 1377, 24. juni: privilegiofornyelse (Hanserecesse I, 2, 150). Heri én tilfojelse: . . . Men għold, olde groten, Engħelsche scholen ghan, also se oldinghes hebbe[n] għedan. . . .

505. 1376. Hvitfeld I, fol. s. 564.

Samme Aar haffuer Kong Oluff tildømt Erchebispe Nicolao aff Lund/fierde Parten aff Mynten sammesteds/efterdi det vigiensigende haffuer effterfuld Bisperne aff Christelige gaffue/ . . .

506. 1377, 5. feb. Rep. II, 3141.

Albert Andersen pantsætter gods i Ginding herred til Åge Hiedisen Puder.
. . . 100 mr. lybicenses, videl. 38 nobilos et reliquum in pecunia argentea, . .

507. 1377, 15. juli. Urk.samml. d. Schl.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. II, CCCXXV.

Johan Wittekops forpligtelsesbrev.

Ik Johan Wittekop bekenne und betuge openbar in desseme jeginwerdigen breve, dat ik alle rechticheit, de de erlike vorstinne vrowe Konegund hertoginne to Sleswik to deme slote Haderslæf, als ere breve wtwisen, entfangen und annamet hebbe; in also danner wiis, dat ik eer twischen hir und winachten geven und betalen scal vere hundirt lodige mark penninge, de in Sielande genge und geve sint, dar en bedderve man deme andern mede vol doen mach, edir in eren mynnen darumb to levende. . . .

508. 1377, 14. sep. Rep. 3189.

Broder Tyge Olafsen skænker sin formue til Lundekirkens byggfond.
. . . tali conditione, quod procuratores fabrice eidem Tuchoni 5 sol. grosorum currentis monete annuatim, quoad vixerit, exponere ac deinceps anniversarium suum cum 3 mr. denar. scaniensium tenere in choro Lundensi more solito sint astricti. . . .

509. 1378, 6. maj. Rep. 3216.

Oluf Bjørnsen, ridder, skænker som executor testamenti for kong Valdemar 4. Atterdag 60 mk. sølv til Næstved St. Peders kloster, mod at dette afholder en messe og årtid for den afdøde konges sjæl.
. . . 50 marchas argenti in moneta alba, videl. in sterlingis 4 lybicensium et 10 mr. in moneta concava . . .

510. 1378, 30. maj. Hanserecesse I, 2, 158.

Hansestæderne ordner skånske forbold. § 8. Skånsk mønt forbydes.
Item umme dat nye copperghelt, dat men op Sconen sleit, dat en darf nen copman van den anderen nemen, men we se wil; dat scal men den hovetluden van den sloten unde den anderen vogheden bevelen, dat se dat also holden, dat dat sche.

- 511.** 1378. D. Handlungsb. Vickos v. Geldersen I, 369. (Nirrnheims udg. Hamb. 1895.)

En regnskabspost.

. . . Item dederunt Emeke et Reyneke de Peyse 10 & assumpsione marie virginis; interfuerunt 3 & et 4 β monetarum Vlensborgensium. . . .

- 512.** 1379, 1. jan. Rep. 3247.

Iver Nielsen har dels testamenteret, dels skødet en gård i Malmö til Lundekirken for 80 mr. sølv.

. . . 1 mr. puri de redditibus predicte curie per modum, qui sequitur, dividatur: canonicis chorum frequentantibus in dictis anniversariis 2 sol. gross., vicariis 5 sol. lubric., fabrice ecclesie sol. gross., pauperibus scolaribus et hostiatim mendicantibus 8 grossi cum 2 sterlingis, pulsantibus in turri 2 grossi, sacerdotibus 12 inferius celebrantibus 5 sol. lubricenses et scolaribus ad dictas missas ministransibus 12 denarii lubric. erogentur. . . .

- 513.** 1379, 3. feb. Erslev, Testam. 66.

Testamente af ärkebiskop Niels af Lund.

. . . Item pro debitis, in quibus domino Jacobo Swersliper consuli Sundensi tenemur, videlicet 1 marchis denariorum Sundensiorum pro farina et potu almanico ad manus domini Benedicti canonici Lundensis missis, deputamus decem boves, . . .

- 514.** 1379, 15. aug. Rep. 3265.

Bent Byg, ridder, pantsætter gods i Stevns herred til Ture Jensen.

. . . me . . . Thuroni Johannis in 10 mr. argenti in alba moneta esse obligatum, . . . pro qua summa sibi bona mea, . . . videl. . . ., item in Lwnd 1 curiam (. . . 1 pund annone seu 2 sol. grossorum) [inpignero], . . .

- 515.** 1379, 29. aug. Rep. 3268.

Bent Nielsen, kannik i Lund, pantsætter gods til Jens Tagesen i Favrås.

. . . me . . . Johanni Taghesß in Fawernes in 10 mr. argenti in alba moneta, que equipollet monete sundensi seu lubricensi, esse obligatum . . .

⁶¹² Iver Nielsen var g. m. Grete, enke efter Jens Eskilsen, møntmester i Roskilde (se nr. 455). Gretes og hendes to mænds årtid blev fejret med stor pragt d. 7. juni (Lib. dat. Lund. vet. (Weeke, s. 147). Se G. Galster i Cen. Publ. Amer. Num., 1958, s. 229).

516. 1380, 26. april. *Acta Pontificum Danica II*, 763.

Pave Urban 6. befaler rådet og borgerne i Bremen at indbetale til kurien de penge, de skylder biskop Henrik af Øsel (tidligere provst i Bremen, biskop i Slesvig og kollektor i de tre nordiske riger), da denne var kurien store summer skyldig.

. . . 679 mr. 14 sol. et 7 den. monete Lubicensis, computando 12 sol. Vlensborgenses ad 10 sol. Lubicenses, . . .

517. 1380, 29. sep. Rep. 3301.

Johannes Qualz, borger i København, pantsætter gods i Roskilde til Mogens Lang, borger sammesteds.

. . . me . . . Magno Lang civi Roskildensi in 20 mr. argenti in bonis albis denariis, quorum quilibet valet 4 bonos concavos lubycenses, teneri obligatum, . . .

518. 1381. Rostgaard 21, 4to, fol. 241.

Nogle mærkelige Stykker af den danske haandskrefne Slegtebog Jomfru Anne Gøjes. Slægten Hundermark.

Aar 1381. 1 gildveder kostede 4 hvide j ko 6 B d. eller 4 lybske.
 15 egg j penge j sk. korn 2 penge.
 1 te øll 4 B j smør 2 penge.

519. 1382, 1. juni. Rep. 3356.

Signe, enke efter Regnwald, degn i Lund, skænker en gård til Lundekirken mod en årtid for sig og sin afdøde mand.

. . . cum 3 sol. grossorum et 4 grossis de pensione curie, hoc modo dividendis, quod canonici, qui interfuerint, dentur 20 grossi, celebrantibus inferius 20 sterlingi, vicariis 20 sterlingi, pauperibus 5 grossi et pulsantibus in turri 5 sterlingi. . . .

520. 1382, 12. juni. Rep. 3359.

Klavs, Gerlov og Henrik Tun pantsætter gods i Skast herred til Godskalk Porsfeld.

. . . pro 100 mr. lobic. in moneta in Synderjucia concurrente inpignoramus . . .

⁵¹⁸ Hos Hvitfeld, fol. s. 568, findes den samme oplysning, dog med den forskel, at prisen på en ko her sættes til »3 Skilling Lybsk«; endvidere findes følgende tilfølse: It Tiunde at leye om Dagen 3 Penge eller Hæller.

521. 1382, 6. dec. Rep. 3371.

Kristine, enke efter Peder Karlsen, ridder, pantsætter gods i Mørkøv og Nøkkentved, Tuse herred, til Henneke Moltke.

. . . me . . . Hennekino Molteke de Thorbernefældæ in 10 mr. argenti, videl. in sterlingis antiquis et lybicensibus coronatis, esse obligatum, . . .

522. 1383, 29. april. Rep. 3397.

Peder Saxesen til Frøslev, Stevns herred, erkender at skynde Knud Lille til Arnaje 2 mk. sølv, hvorfor han lover denne 2 pund byg årlig i rente.

. . . me Kanuto Lilæ in Arnow obligatum esse in 2 mr. argenti in alba moneta, in f. epyphanie prox. persolvendis, pro quibus denariis ipsi 2 pund ordei in redditibus annuatim erogare promitto . . .

523. 1385, 23. juni. Kjøbenhavns Dipl. I, 83.

Henrik Spyllenrump og hans hustru Heylike overdrager Johannes Monyk et sted og en grund i Tyskmannegade på 20 år, hvoraf den årlige afgift skal betales i Deventer.

. . . twe gude ghuldene hellinghe, guet van gholde ende recht van ghewechte, alle jaer tusschen sunthe Michaels daghe ende sunte Martyns daghe . . .

524. ca. 1385, 16. sep. Liber dat. Lund. vet. (Weeke, s. 237.)

Væbneren Thorkil Nielsens årtid i Lunds domkirke. Beløb i mark og øre penge. . . XII oras denariorum . . . dimidiā marcham . . . XXIII^{or} denarios . . . XIII solidos . . .

525. 1386, 4. april. Rep. 3518.

Ærkebiskop Mogens af Lund skøder sin gård i Malmö til afholdelse af en kirkelig procession med afsyngelse af bestemte sange. De deri deltagende gejstlige får en vis økonomisk ydelse.

. . . adjidentes ut quilibet canonicorum, fabrica et scolasticus ecclesie nostre 6 denar. aut 1 sterlīgi, unusquisque vicariorum, sacerdotum parochialium, auditorum de scolis Lundis ac insuper altaristarum existentium infra sacros 2 denar. aut 1 lubicensis, quilibet vero scolarium et campanista ibidem 1 denarii aut obuli distributione in continentī inpendenda de annuo censu prefate curie . . .

526. 1386, 2. maj. Rep. 3524.

Peder Munk til Bjærsjøholm og hustru Anna skænker og skøder halvdelen af deres gods i Hoby til afholdelse af to årtider i Lunds domkirke. Ved denne lejlighed skal der uddeles

. . . 4 mr. denar. . . .

527. 1386, 1. aug. Kjøbenhavns Dipl. I, 85.

Jes Pedersen Fris's gældsbrev til Sorte Klaus for 16 B grot.

. . . sestyn schillink grote; . . .

528. 1387, 25. nov. Rep. 3618.

Anders Pedersen til Svanholm og Jens Pedersen til Hejrup pantsætter bl. a. Keldkær i Tørrild herred til Jakob Villesen.

. . . nos Jacobo Willeß in 50 mr. argenti, 30 sub pondere coloniensis seu sterlingis vel grossis turonensisbus seu lybycensibus et 20 in moneta argentea, esse obligatos, . . .

529. 1387, 6. dec. Rep. 3619.

Anders Glob pantsætter en å i Slet herred til Tyge Torbernsen.

. . . pro 2 mr. argenti videl. 1 mr. in sterlingis coronatis, 1 in bonis denariis, . . .

530. 1387? Aarsberetn. fra Geheimearch. V, 52, nr. 22.

De kongelige rådgiveres svar til de forslag, der er blevet stillet dem af kongens rettering?

. . . De jure cancellarii est, habere omnia passagia dicta feriestæde in regno, centum marcas novas de qualibet moneta, . . . item centum marcas Scanienses de civibus Lundensibus.

531. 1388, 10. feb. Urk.samml. d. Schl.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. II, CCLXXVII.

Grev Adolf 7. af Holsten kvitterer for modtagelsen af 2 000 mark fra dronning Margrethe.

. . . twe dusent mark pennyngh alze to Lubeke ghenghe und gheve synt . . .

532. 1388, 18. juni. Rep. 3649.

Barnum Eriksen til Skarsholm, ridder, pantsætter gods i Bildsø, Slagelse herred, til Kristine, enke efter Mads Tå.

. . . me discrete matrone Cristine relicte Mathie Ta in ; mr. argenti in bona moneta Selandie dativa esse obligatum, . . .

533. 1388, 2. dec. Erslev, Testam. 68.

Testamente af biskop Jens af Ribe.

. . . item solvimus eidem domino Petro palefredum rubei coloris pro XX marchis denariorum Lubicensium . . . Item (damus) domino Regnero nobilem auri. . . . Item domino Esgero de Snethim scutum auri . . . Item (damus) pauperibus scolaribus ij marchas denar. Lubicensium. Item pauperibus aliis iij marchas Lubicensium denar. . . .

534. 1389, 21. april. Rep. 3694.

Gyncelin Gycekesen til Falkendal pantsætter gods til Jakob Hennekesen, provst i Roskilde.

. . . in 6 mr. argenti albe monete, ut quilibet denarius albus valeat bonos 4 concavos lybicense, . . .

535. 1389, 15. sep. Rep. 3710.

Sophie Pedersdatter, enke efter Oluf Pedersen til Nyrup, pantsætter gods til Kalendegildet i Roskilde mod en årtid og en messe.

. . . 14 mr argenti monete albe, ita quod quilibet albus valeat 4 antiquos concavos lubicense, . . .

536. 1389, 11. okt. Kjøbenhavns Dipl. I, 88.

Tingsvidne, at Kirstine, enke efter Peder Lindow, pantsætter en gård i Tyskmannegade til kannik Niels Everhardsen.

. . . tredecim solidis grossorum in pecunia argentea bona et datiuæ et nullo alio valore . . .

537. 1389, 24. nov. Rep. 3722.

Tidekin v. Busken erkender at have modtaget 5 tønder smør til låns af Abraham Brodersen. Han skal betale 7 B grot tønden.

. . . me a . . . Abraham Broderß 5 lagenas butiri mutuo accepisse tali conditione, quod sibi in nundinis Scaniensibus prox. . . . pro qualibet lagena dicti butiri 7 sol. grossorum persolvam . . .

538. 1390, 16. okt. Rep. 3767.

Wedgehe Boghenbaghen, ridder, giver dronning Margrethe kvittering for 1 000 mark.

. . . 1 000 lodeghe mark, dee lodeghe mark tu rekende umme 45 schil-linche lubes sundesscher munte, . . .

539. 1390. Rep. 3745.

Jens Nielsen, kannik i Lund, skøder en gård sammesteds til Bonde Jensen, mod at denne betaler en fastsat landgilde til en årtid for ham.

. . . 3 mr. denar., que faciunt 3 sol. grossorum cum 4 grossis, . . .

540. 1391, 17. jan. Rep. 3785.

Albert Kalenberg giver dronning Margrethe kvittering for 3 000 mark.

. . . dat ik hebbe upgheboret tu mughen 3 000 lodige mark, de lodige mark tu rekende vor 45 schillinghe lubeches, van der vrouw Margrethen, koninghinnen . . .

541. 1392. Liber dat. Lund. vet. (Weeke, s. 231.)

Præsten Erik Jensens årtid i Lunds domkirke. Følgende pengebetegnelser findes:
solidi grossorum,
grossi,
marcha Scaniensis.

542. Ældste Arkivregistr. II, 228.

Item ith pantte breff, som frue Osze Eskelsdatter (panthsetter) Mats Olszen all hennes goudz i Langnum i Smullerup sogenn for xl marck danske . . .

543. 1393, 2. feb. Kjøbenhavns Dipl. IV, 21.

Borgmester Sivert Stenveg pantsætter en grund i Kræmmerboderne til Sorte Klaus.

. . . recognosco me viro honorabili latori presentium Swartæ Claws villano Hafnensi in octo marchis argenti in bonis albis denariis legitimis et datiuis teneri veraciter obligatum, . . .

544. 1393, 25. marts. Rep. 3892.

Barnum Eriksen til Skarsholm, ridder, pantsætter gods i Ars herred til Hermann Flemming.

. . . 21 mr. argenti in albis denariis, ita quod quilibet albus denarius valeat 4 bonos lybenses . . .

545. 1393, 6. april. Kjøbenhavns Dipl. I, 90.

Herman Kenedorp pantsætter en grund ved stranden til Herman Kruse.

. . . pro sex marchis puri bone argentea pecunie, videlicet hwide penninge, . . .

546. 1394, 7. maj. Erslev, Testam. 70.

Testamente af Jens Pedersen, kantor i Ribe.

. . . Item (do) cuilibet aliarum ecclesiarum Ripis unum solidum sterligrorum ad structuram suam. . . . Item (lego) ecclesiae Wæthelby lapidem jacentem ante ostium australe, emptum per me pro IX solidis sterligrorum coronatorum, . . . Item recognosco me teneri eidem archidiacono Johanni in xxx marchis Lubycensibus bone monete racione veri mutui, michi per ipsum ad solvendum domino Kanuto preposito in Jællinghsysel concessi, pro quibus xxx marchis Lubycensibus inpignerò sibi hos libros meos, videlicet passionarium et compendium Thome, et ij ciphos argenteos et dimidiam patellam braxatoriam, cuius altera dimidieta sua propria est. . . . Item domino Nicholao Syøbo concanonico ij scuta aurea, . . . Item deputo ad anniversarium meum per canonicos ibidem annuatim tenendum ij solidos grossorum usualis monete, qui sic annuatim distribuantur, videlicet canonici habeant iiii solidos sterligrorum, vicarii vero ij solidos sterligrorum; . . .

547. 1394, dag? Rep. 3966.

Anders Mortensen Pep, ridder, pantsætter gods i Skåne til Niels Svendsen.

. . . me . . . Nicholao Swenß in 110 mr. argenti in alba moneta, uno albo denario pro 4 lubicensibus computato, et 11 mr. argenti in grossis twronensisbus et antiquis sterligris esse obligatum, . . .

548. 1395, 12. maj. Rep. 3986.

Kirstine Pedersdatter, enke efter ridder Jep Mus, pantsætter gods i Skåne til sin svoger Niels Svendsen.

. . . 100 mr. argenti . . . in denariis albis nunc currentibus vel moneta consimili, 5 sol. gross. pro mr. argenti computatis, . . .

549. 1395, 6. nov. Rep. 4013.

Kirstine Pedersdatter, enke efter ridder Jep Mus, har solgt gods i Skåne til sin svoger Niels Svendsen. Dør dennes hustru, Kirstine Pedersdatters soster, Pernille barnlös, skal Kirstine Pedersdatter have ret til at købe godset tilbage. . . . 600 lödige Mk. hvide Engelske, 4 Engelske i hver Skill. og 45 Skill. i hver lödig Mk., og 400 lödige Mk. andre Penninge, som i Skåne er gæve.

550. 1395, 21 nov. Rep. 4014.

Ett pantebrief af Peder Henrichson af Syötoffta på hållenske skrefwet, innehållandes det han war skyldigh Clemet Trugetson borgare i Lund åtta lödiga mr. skänisk mynt, för hwilka han hade honom pan[t]satt een gård eller boställe liggiandes i Skanöör . . .

551. ca. 1395. Liber dat. Lund. vet. (Weeke, s. 233.)

Ridder Jep Mus' årtid i Lunds domkirke.

Que bona capitulo impignerata sunt pro XXIIII marchis argenti, videlicet in antiquis grossis et antiquis sterlingis.

552. 1396, 24. jan. og lidt senere. Aarsberetn. fra Geheimearch. V, s. 56.

Dronning Margrethes alm. forordning for Nørrejylland. (a). For Fyn (b).

a. Note 6. . . . Jtem aff thy at vy haffue hört, at hær i alle landæ er vanskæ om mynth, at han er ey i landen, tha haffue the i alle landæ iett oss een hielpp till then mynt oc haffue the iett oss her i landet viii grottæ aff huert hws nw at mydfastæ, iiiii grottæ at sanctæ Morthens dagh, om nötörth er at kræffwæ them. Thy bede vy ether, at i ladæ huær i syn stadh aff symæ vornedæ komme tissæ viii grottæ vth aff huert hws ynnen mydfastæ, oc huer biscopp aff syt biscuits döm oc fogedæ met hanum ladhæ scriffue them oc tagæ them vpp po koningens veynæ oc vore. . . .

b. . . . Jtem som the hauæ jæt oss aff allæ land j riket een help, oc the, aff Fywns biscuits dömæ waræ, wither tog[hæ] ath giwæ wth aff huert lagh soghen x lödæ marc, so bedæ wy oc byudhæ ether ath giwæ thöm suo wth, oc huer ladhæ thöm suo wth kommæ aff the læn, han j væræ hawer, oc antworthæ thöm her Jens Andersson j Nyburgh for jnnen sanctæ Walburgis dagh nu næst kommer, oc lader thet ængelund. . . .

553. 1396, 1. feb. Erslev, Testam. 71.

Testamente af Ago Astradi, væbner, skrevet i Ribe.

. . . Item (do) dominico Petro Jenß hospiti meo iij florenos. Item domine

Marienne Piksteens iij florenos. . . . Item cuidam Stoor nomine, famulo meo, solvo xx marcas Lubicenses. . . .

554. 1396—1412. Hans. Gesch. quellen IV, Buch d. Lüb. Vogts. (Schäfer, s. 90, 92, 93.)

»Modbogen«, dronning Margrethes og kong Erik af Pommerns vedtægter for dem, der besøger Skanør og Falsterbo.

§ 45. Item sal men tollen mit paymente, alsoe die privilegia utwysen, edder hebben dat in des tolners mynnen.

§ 53 c. Vortmer so wil myn here de koning, dat nene sulver münte anders schal gaen dan syne eigene munte.

§ 54. Item soe sal hyr gelt gaen jarlinck alsoe is guet witte gelt, also dair een koepman den anderen vul mach mede doen, also munte witte pennynge van Lubeke, Hamborch, Lunenborch, Wismer, Rostock, Stralensund, Gripenswald, hole Lub[esche], Anclém ende Trepidow, ende voirtmeer kleyne gelt van Lubeke, Hamborch, Lunenborch ende Wismer, ende drie Sundesche hole pennynge voir twee Lubesche.

Voert meer Ghelresche gulden voir 11 gr.

Item een Hollantsche gulden voir 14 gr.

Item Ungherssche, Bemsche dukate unde vrancken voir 19 gr.

Item nobele voir 42 gr.

Item Mechelsche schilde, pieteren, Vranckesche kronen, Wilhelmsche schilde twe voer enen nobel.

Item Hollantsche kronerden, Albertsche kronerde voir 19 gr.

Item Rynsche gulden, Berchsche schilde unde nye vranken voir 18 gr.

⁵⁵⁴ »Modbogen« findes også på dansk (Schlyter, Corp. Jur. Sveo-Got. Ant. IX, V, 5. A.) i en version fra dronning Margrethes og kong Erik af Pommerns tid; dens tekst går dog ikke så langt som den tyske. § 45 i den tyske svarer til § 42 i den danske.

§ 54: »Ghelresche gulden« er slætet fra 1371 af Reinold III af Gelderland. »Hollantsche gulden« blev slætet først af Wilhelm V (1346—1359) af Holland. »Unghersche dukate« er slætet fra 1325 som også »Bemsche dukate«, de sidstnævnte dog først under navnet aurei, gylden. »Vrancken« er slætet fra 1360 (franc à cheval), »Nobele« fra 1344. »Mechelsche schilde« er udmonterede 1384—1385 (v. d. Chijs I, s. 101). »Pieteren« er slætet fra 1375. »Vranckesche kronen« fra 1340. »Wilhelmsche schilde« er slætet af Wilhelm V (1346—1359) af Holland. »Hollantsche kronerde« har ikke kunnet identificeres. »Albertsche kronerde« kan være den mønt, kaldet kroene, som Albert af Bayern, hertug af Holland, ville slå iflg. møntforordning af 1390 (v. d. Chijs VI, s. 230). 1 »kroene« skulle være lig med 40 solvenninge. Der kendes ikke noget eksemplar i dag af den pågældende mønt. Det kan måske også tænkes, at »kronerde« i vor kilde er en gal betegnelse for »schilde«. I 1391 (v. d. Chijs VI, s. 232) slog Albert »Hollanse scilde« à 40 hollandske gr. 1414 (v. d. Chijs VI, s. 193) »nuwe Albertus ende Wilhelmus Hollantse scilde lest geslegen . . . xxxviii groten.« I 1388 går der 92 hollandske grot på 1 mark sôlv (v. d. Chijs VI, s. 225), mens man i Danmark regner efter gamle gros tournois til 60 på 1 mark sôlv (se nr. 548). »Rynsche gulden« er slætet fra 1386. »Berchsche schilde« fra 1393 af Albert af Bayern, hertug af Holland, i Gertruidenberg (v. d. Chijs VI, s. 236, note 1). »Nye vrancken« er sandsynligvis franc à pied, der blev slætet fra 1365.

555. 1397, 6. jan. Rep. 4092.

Oluf Tygesen Lunge til Atterup i Jystrup sogn, væbner, pantsætter gods i Store-Toreje, Stevns herred, til Folmer Jakobsen Lunge, ridder.

. . . me . . . Folmaro Jacobi Lwnghe m. de Høxstorp in 10 mr. argenti in albis denariis, quemlibet album pro 4 lybisensibus computandum, teneri obligatum . . .

556. 1397, 3. maj. Rep. 4115.

Næstved St. Peders kloster erkender at have modtaget 6 nobler af Henneke Olsen.

. . . nos 6 nobalos a nobili viro Hennichino Olaui in Syoholm de debitis, in quibus nobis tenebatur, ex parte monasterii nostri sublevasse.

557. 1397, 30. juli. Rep. 4132.

Åge Nielsen til Barsebæk, væbner, skøder en gård til kapitlet i Lund, mod at dette lader afholde en årtid for ham.

. . . 1 ora denar. pro pulsanti in turri deponatur . . .

558. 1397, 20. aug. Rep. 4135.

Johan Breide erkender at have modtaget 100 nobler på dronning Margrethes vegne af Stig Aagesen, hovedsmand på Skanør og Falsterbo.

. . . dat her Styck Agessøn een erebar ridder, houetman to Schanoor unde tho Falsterbode der slote, my heft betalet 100 nobelen van myner vrouwen weghene der koninginne van Denemarken.

559. 1398, 3. marts. Rep. 4188.

Magnus Hake pantsætter gods i Halland til Gunnar Gylte.

Jeg kendes mig skyldig at være hæderlig Mand og ærlig Gunnare Gylta 30 lødige Mk. i gode hvide Penge, som nu i Swerike gaa, eller 30 Tønder Smør i Wardberg at betale, hvad han vil, Smør eller Penge, for hvilke Penge jeg pantsætter ham mit Gods . . .

560. 1398, 18. april. Kjøbenhavns Dipl. IV, 23.

Tingsvidne om et skøde fra Johan Trendekop til borgmester Herman Kruse på 4 boder i Nikolaj sogn.

. . . in prompta alba pecunia et nullo alio valore . . .

561. 1400, 2. feb. Erslev, Testam. 73.

Testamente af Henrik Sønniksen, Legumkloster.

. . . Item (lego) ecclesie beate virginis Marie Ripis i marcham argenti. Item ecclesie beati beati [?] Vincencii in Graam solvere teneor duas marchas Lybicenses. . . . Item unicuique ecclesie in Nørràrangstorphæret i solidum grossorum. . . . Item domino Johanni Pynzdagh presbitero teneor in i marcha Lybicensi et do sibi polidrum duorum annorum de equicio meo. . . .

562. 1400, 14. feb. Molbech og Petersen, Dipl. s. 98.

Dronning Margrethes genbrev til Esrum kloster på Egebjerg i Odsherred.

. . . at wi æller then persona skulle plectigh, ath gyffve for^{ne} Abbet och Convent i there for^{ne} Closther thre lödhe mark, fäm och företywe sk. Lubsk regneth for hwer lödhemark, i swodanne pænninge oc mynt, som i Dannemark ære geffue och gænghe, . . .

563. 1400, 29. juli. Rep. 4370.

Jeg Fyn Agisß af Løgætw[e]th kendes mig skyldig at være en velbyrdig Mand Hr. Owæ Haræ R. 60 ængelskæ Nobler, og aarlig der udaf at give 6 Nobler.

564. 1401, 4. marts. Kjøbenhavns Dipl. II, 15.

Pantsættelse af et hus i Tyskemannegade.

. . . Nouerint vniuersi . . . , me viro discreto exhibitori presencium Thome Tagheson conuillano meo in viginti marchis argenti in albis puta denariis legalibus et datius ratione veri mutui michi per ipsum amicabiliter facti teneri veraciter obligatum . . . in prompta pecunia predicta et nullo alio valore expedite et integraliter persoluendam, . . .

565. 1401, 28. juni. Rep. 4444.

Mads Nielsen til Beg godtgør ved et tingsvidne af Hald herredsting, at noget gods er blevet pantsat til ham.

. . . 28 mr. argenti, videl. in bona moneta et dativa trium civitatencium Lybek, Wysmar et Hamburgis, . . .

566. 1401, 26. sep. Silfverstolpe, Svenskt Dipl. I, 98.

Ave Magnussen har overladt domkapitlet i Lund halvdelen af sin gård i Malmö.

. . . curia, in qua Katerina, relicta cuiusdam Erici, quondam monetarii et civis Lundensis, . . . alteram possidet dimidietatem . . .

567. 1402, 1. okt. Kjøbenhavns Dipl. II, 17.

Pantsættelse af en gård med et stenhus i St. Peders sogn sønden for rådhuset på den anden side af gaden.

. . . recognosco me viro discreto Martino Gregorii in Bakhswærthæ in triginta duabus marcis argenti in alba moneta legali Syalendie et datiuæ et non alio rerum valore ratione veri mutui teneri et esse veraciter obligatum . . .

568. 1403, 2. feb. Rep. 4553.

Niels Pedersen til Lyngby, væbner, pantsætter gods i Høve, Ods herred, til Peder Nielsen i Vollerup, væbner.

. . . 10 mr. argenti in bonis albis denariis, cum quibus mercator possit alteri mercatori in Syællandia satisfacere, . . .

569. 1403, 6. dec. Hanserecesse I, 5, 158.

Reces i Liibeck. Klage over de danske mønter, der ikke er fuldvægtige, og andre danske forhold.

§ 8. Vortmer umme mennigerhande gebrek unde gewalt, de dem copmanne up Schone schen, unde umme des willen, dat de copman in dem zuvunde unde anders jegen de privilegie in Denemarken unde ok in anderen vorunrechtes werden, unde sundergen umme dat pagyment, dat in Denemarken geslagen wert, dat der koninginnen lude vor vul udgeven unde nicht vor vul untfangen willen, . . . hebben de stede enes dages geramet, to Lubeke to holdende to mydvosten negest to komende, umme de sulven sake to sprekende. . . .

570. 1403, 6. dec. Hanserecesse I, 5, 162.

Fastsættelse af møde i Lübeck til d. 9. marts 1404 på grund af overgreb mod hansekøbmændene i Skåne.

. . . Um mennigerhande gebrek, den steden unde dem copmanne menlikken in veler heren landen unde gebeden weddervarende, bisundern umme dat payment, dat de vrouwe koninginne in Denemarken slan unde up Schone gan let unde doch nicht wedder nemen wil, dat ok sodanne nicht en is, dat id na werde anderen paymentes vor vul gan mach; . . .

571. 1403. Kjøbenhavns Dipl. II, 21.

Bagersvendenes gildeskrå.

§ 1. . . Wore det soo at nogre broder fore aff by oc icke komme til messen och offrede, tha skal han betale en groth, . . .

§ 4. Item er thet soo, ath en aff wore brødhære wordher siwg oc haffuer enthet at forthiere, tha skulle brøderne komme hanum till hielp meth iiiij skilling lubesk ut aff bussen, . . .

§ 6. Item fremdelis soo tjdh oc soo offthe segh nogen formeder eller be steder til bagere gerningh, swo tjdh scal han giffue en hwid penning til wore brodere liws, then hwith som man kaller gudz penningh.

§ 8. Fremdelis hwer brodher skal giffue twenne tidher om aaret en hwid, . . . Ær thet swo, at two brødhære leighe til sammens meth terninghe oc en annen brodher kommer ther till gangendis oc siger thet, tha skulle the two, som haffue leigt til hobe, betale hwerder two engelske.

§ 32. Item hvilken broder spilder soo megget øll for sigh appo boret, at han eller skafferen kan thet icke betecke meth sin hant, han skal giffue two lubeske penninge.

572. 1404, 2. marts. Hanserecesse I, 5, 181.

Reces i Marienburg af udsendinge fra Thorn, Elbing, Danzig, Königsberg og Marienburg. Sendebudet til Lübeck-mødet (se nr. 570) skal bede om, at Hansestæderne forlanger af dronning Margrethe, at hun kun slår mønter af en sådan art, at hun vil indløse dem igen.

§ 2. Item ist em befolen, dy stete tzu bitten, das sy tzur konigynnen trefflichen, mit briffen adir mit boten, als en das beqwemest ez, czuwerben, das sy keyne muntze slon lasse, sy welle sy denne vorder lossen nemen.

573. 1404, 1. maj. Erslev, Testam. 75.

Testamente af Svend Saxstorp, degn i Lund.

. . . Primo ad fabricam Lundensis ecclesie, . . . do et lego unam curiam . . . , quam . . . redemi . . . pro viginti solidis grossorum ac viginti solidis Lybicensibus . . . Item confero ad fabricam dicte Lundensis ecclesie curiam meam in Malmøghæ sitam, quam habet in conductu Gyslæ, relictæ condam Jacobi Alfæ, pro annua pensione quinque marcharum argenti, omni anno certo termino solvendarum, tali condicione, quod tutores dicte fabricæ, qui nunc sint vel qui pro tempore fuerint, duo aniversaria de prefate curie pensione [teneant], unum pro me cum una marcha argenti, in choro Lundensi et inferius in ecclesia per modum, qui sequitur dividenda: primo canonici, qui ipso die anniversarii mei vigiliis et misse animarum interfuerint, dabuntur duo solidi grossorum, vicariis, qui similiter interfuerint, viginti quatuor sterlingi, celebrantibus missas inferius in ecclesia octo grossi, prebendiariis in choro, qui similiter interfuerint, ij grossi, pauperibus sco-

laribus et aliis mendicantibus decem grossi, item predictoribus ij grossi, item fratribus minoribus ij grossi, item monialibus Lundis ij grossi, pulsantibus in turri ij grossi . . .

574. 1404, 8. april. Hanserecesse I, 5, 185.

Reces i Lübeck. Beslutning om at der skal sendes forhandlere til dronning Margrethe for at klage over den dårlige mønt og andre misforhold på Skåne-markederne. Se nr. 575.

§ 4. Item um de artikele, dar umme desse dachvard, de scholde gewesen hebben up midvosten negest geleden, genomen wart, also um de privilegien in Denemarken, um dat schipbrokege gud, um mengherhande gebrek, de den vogeden scheen up Schone, unde um de munte, de de vrowe koninginne unde de ere slan laten und udgeven unde nicht wedder nemen willen, hebben de stede bevolen den gennen, de to der vrowen koninginnen segelende werden, mit eer ernstliken unde hartliken dar umme to sprekende, unde mit eer to handelende, dat dar neen vurder gebrek ane werde.

575. 1404, 14. maj. Hanserecesse I, 5, 190.

Beretning om forhandlingerne i Vadstena med dronning Margrethe.

§ 3. Ok zo spreke wy myt der vrouwe koninginnen umme deen zeevunt, schipbrokhaftich ghot unde umme de munte unde ander dunt, dat deme kopmanne schelende ys uppe Schone. Dar zee tho antwardede, dat zee eren vogheden enbeden wolde, dat zee den kopman by rechte laten scholden, unde ok dat dee ere de munte so wol nemen scholden, alze dee unse, . . .

576. 1404, 25. juni. Molbech og Petersen, Dipl. s. 185.

Peder Nielsen (Gyldenstierne) af Ågård udsteder kvittering for 100 lybske mark, oppebåret af Århus' borgere, på dronning Margrethes vegne.

. . . Jegh wetherkiennes mech op haue boreن aff thom j Aars boor 100 lybesche mark j griipp. oc stral . . .

577. 1405, 25. marts. Molbech og Petersen, Dipl. s. 204.

Henneke Lembeck i Næbbe udsteder et pantebrev for 160 rhinske gylden og 400 lybske mark.

. . . Ottesindziuge rinske gyllene oc iiij^c Lybske marck i danske Pendinge, . . .

578. 1405, 29. marts. Rep. 4676.

Predbjørn Podebusk til Egholm, ridder, pantsætter landsbyen Melby (Strøherred) til biskop Peder af Roskilde.

. . . Petro episcopo Roskildensi in 200 nobilianis anglicanis boni auri, in pecunia vero in 100 mr. lobic. in sterlingis teneor obligatus, . . .

579. 1405, 22. aug. Molbech og Petersen, Dipl. s. 218.

Hr. Folmer Jacobsen Lunge pantsætter sit gods i Ø. Kippinge, Falster, til Niels Jensen, væbner.

. . . feretywæ Lubiske mark och tw hwnderth lubiske mark j gothe hwide pæniæ, hvor hwit pæning sa goth som firæ lubeske, . . .

580. 1405, 17. dec. Silfverstolpe, Svenskt Dipl. I, 673.

Lucia Øndersdatter sælger sin gård ved Lund til Christiern Pedersen, borger i Lund.

Notum facimus . . . quod . . . Lucia Øndersdatter . . . Christiarno Petri . . . quandam curiam in parrochia beati Clementis, apud nos sitam, in qua Henricus Hermansson monetarius dudum habitavit, . . . scotavit . . .

581. 1406, efter 2. feb. D. Chroniken d. deutsch. Städte, Bd. 26, Lübeck, 2, s. 397.

Rådets svar til borgerne på en klage over møntforholdene, især i Skåne.

Vortmer als gy schriven: »Item so klagen de gemenen borger, dat se groten schaden genomen hebbent unde noch nemen als van den pagimente van der munte, dat dat nicht ensgedregen heft sus lange, sunderlicken in dussem jare, tho Schonen, dar men de borger woll mochte vor gewarnet hebbent, des begere wy, dat dar de borger bet an vorsorget werden, up dat Peter Huck und sine hulpere allene dar nicht rike af en werden, wente he der wessel und der munte grot gut genoten heft unde heft de munte woll 16 jar gehad, dar he der stat nicht af gedan heft. . . .

582. 1406, 31. marts. Hanserecesse, I, 5, 310.

Møntreces [i Lübeck?]

. . . Unde me schal allerleye gheld in Denemarken edder anderswor ghe-slagen setten uppe syne werde.

. . . Vortmer dat Densche geldt holt 10 lot, upp de mark scrodet $4\frac{1}{2}$

⁵⁸² $4\frac{1}{2}$ mark: I den trykte tekst X mark, en misforståelse af tegnet $\text{V} = 4\frac{1}{2}$. Med penningh menes her sterling, der skulle være tre penninge værd. Sml. nr. 606, 607, 611. Se Hauberg, Danmarks Myntvæsen 1377—1481, s. 163—165.

mark 2 schillinge, so is de Lubesche mark nicht beter den 12 schillinge,
de halve Lubesche mark 6 schillinge, de 4 Lubesche schillinge 3 schillinge,
de penning 2 penninghe. . . .

583. 1406, 29. sep. Rep. 4846.

Jens Jakobsen til Ørslev, præst, lejer gods af Roskilde Agnete kloster.

. . . pro 2 pund silihinis sive farine et 2 pund ordei sive brasii cum 1 porco
valente 1 solidum vel duabus pernis lardi loco pensionis . . .

**584. 1407, 4. marts og senere. Hanserecesse I, 5, 373 og Chroniken d. deutsch.
Städte, Bd. 26, Lübeck, 2, s. 409 og 411.**

*Lübeck kræver af de preussiske byer, at de sender befudmægtigede til mødet
d. 28. april om den dårlige danske mønt (a); de befudmægtigedes instruktion
(b) og rådets svar derpå (c).*

a. . . . Umme dat quade payment, dat in Dennemarken geslagen wert to
vorvange unde schaden des gemeenen copmans unde der hensemestede, sint
wy van jw vlitlien begernde, dat gi juwen radeskumpanen, de gi up den
dach, de hir in unser stad wesen schal achte dage vor unses Heren hemmel-
vart negest komende, also wy jw nelkest schreven, dat medegheven willen,
an de sake mit den andern radessendeboden daer komende van juwer wegen
mit vuller macht to sprekende, wo me dat best voreneme mit dem paymente
ed[d]er dat aftebringende edder in dessen steden to vorbedende edder wat
dår ane nuttest gedån sy. . . .

b. Item so rechtverdiget de jennen, de desse stat vorderven mit den quaden
Denschen gelde unde dat Lubsch gelt uth der stat voren unde tho vure
bringen, dar dusse stat grot in vornedderget is, dat vorboden is by dem
hagesten; . . .

c. § 7. Item umme tho rechtverdigen umme dat bose gelt unde umme de
munte: des is de rat ok begerende, oft men wene wete, de dar schuldich
an is, dat men den apenbare; so will de rat dat gerne rechtverdigen unde
richten . . .

585. 1407, 9. april. Molbech og Petersen, Dipl. s. 318—319.

*Biskop Bo med Århus stift bevidner at have oppebåret af dronning Margrethe
1 000 lødige mark i rede penge + 600 lødige mark i penge til at købe jordegods,
for hvil renge kannikerne hver aften skal gøre en procession og sang for Vor Frue
alter.*

Wi Bo . . . kennes meth thettæ wort opne breff, at wi haffue vpboret aff war nadhighe frwe Drotning Margrete først thusende lödicæ mark j rethe pænningæ . . . Item haue wij fornempde biscop oc Capitel upboret owær thisse forscrefne thusende lödica mark æn siæxhundrith lödicæ marc j rethe pænninge. . . . oc sua mange Caneke som ther wtj ære, at the fonge hwar therræ vpa thæn tiid een ængilsk eller thre smaa pænninge, som j landet tha gangæ, aff den forscreffnæ Jngiæld oc Rænte, . . .

586. 1407, 10. april. Hancerecesse I, 5, 374.

Reces i Marienburg, udsendinge fra Thorn, Elbing og Danzig forhandler om de slette danske mønter.

§ 9. Item umme das payment in Denemarken ist im befolen, volglich tzu synde den stetin tzu Lubic komende und was sie nützlichst und best dor-ynne derkennen.

587. 1407, 15. maj. Hanserecesse I, 5, 392.

Reces i Lübeck, det besluttes, at en udsending skal sendes til dronning Margrethe for at forhandle om mønten.

§ 22. Item her Jordan Pleskowen is bevolen, to sprekende mit der vrouwen koniginne van Denemarkten umme de munte, also oft se den hamer nedder leggen wolde.

588. 1407, 27. maj. Sejdelin, Dipl. Flensborg. I, 45.

Kvittering fra borgmestre og råd i Lübeck til mester Gert, montmester i Næstved, for 8 000 mark lybsk.

Wii Borghermeistere vnde radmanne der Stad Lubeke, Bekennen vnde betugen openbare vor alleswene in dessem unsem breue, . . . vnde be-kande openbare dat Mester Gherd Muntmester to Nestwede eme to danke vnde tor noghe van sines heres wegen vorscreuen beret vn betalet had de achtedusend mark lub: in sulken penigen vnde munte also hiir in der stad genge vnde gheue sind. . . .

589. 1407, 22. juli. Rep. 4911.

Sille, Peder Knudsens enke, erkender sin gæld til Tiderik Hesten.

. . . Dn. Tiderico Hesten M. in 15 mr. lobic. monete in civitate Lubicensi currentis et in 5 mr. lobic. monete Ottonie currentis sum obligatus. . . .

⁵⁸⁸ Se G. Galster i Moneta I, 1932, s. 17, Møntmesterslægten Comhaer.

590. 1407, 30. nov. Molbech og Petersen, Dipl. s. 339.

Ridder Johan Skarpenberg modtager Skivehus len i pant af kong Erik af Pommern og dronning Margrethe. Teksten uden på brevet anføres sidst.

. . . for fem thusend lybische marck j penninge oc mynt, som j Lybeke æræ geuæ oc gengæ, . . .

Transscriptum aff Her Johan Scarpenberghs breff vm Skywe huro han thet hafthe til pant fore VM lub. marc stætherpening.

591. 1408, 18. april el. 6. juni. Bunge, Liv.-Esth.-u. Curl. Urk. IV, s. 615f.

Rådet i Dorpat meddeler rådet i Reval en skrivelse fra de hanseatiske udsendinge i Lübeck, en indbydelse til et hansemøde i Wismar om bl. a. mønten på Skåne markederne.

. . . Vurder wen wi dat to dessen tiden ju konen to scriven, nemleken uppe Schone, dar de kopman swarleken in siner rechticheit wet vordrucket, sunderleken mit der munte, wente uns van itzwelken steden, hir jegenwordich wesende, to kennende gegeven is, wo de koniginne van Dene marken dar umme ga, dat se uppe Schone allerleie Dudesche munte vorbeden wil, und anders nen gelt dar gan schal, sunder ere gelt, dat se sulven slan let, dat deme gemeinen kopmanne to groteme schaden und vorvange mochte kommen. . . .

592. 1408, 7. sep. Erslev, Testam. 76.

Testamente af Ebbe Jensen, kannik i Ribe og sognepræst i Ål.

. . . Item (confero, do et lego) fabrice ecclesie Ripensis, ubi eligo sepulturam, x marchas Lybenses. . . . Item domino Johanni Helt archidiacano Ripensi florenum Lybicensem. Item domino Nicholao Johannis cantori florenum Rinensem. Item domino Jacobo de Husby florenum. . . . Preposito Ottoni i nobyl et manutergium meum melius. . . . Item domino Johanni Petri preposito in Witha i scutum Francorum . . . Item sorori mee dilecte xxx marchas Lybenses in bona moneta, . . . Item domino Petro Swenonis plebano ecclesie beate virginis dimidium nobyl. Item domino Nicholao Petri sacriste i pelvim cum quartali nobyl. Item cuilibet monasterio Ripis i solidum grossorum. Item cuilibet ecclesie parrochiali Ripis i solidum sterlingorum. . . .

593. 1408. Ældste Archivregistr. I, 17.

Item her Niels Strangessöns breff, met huilketh han drotning M. quitt fore

xi^c lb. marc swm ere viij^c lub. marck i huide penninge strale oc grib oc
ij^c lb. marck steder penninge. . . .

594. ca. 1408. Danske mtlald. Regnsk. III, 1, Roskildebispens Jordebog.

s. 142. In Roby xiiii pond tritici cum i pond ordei, quilibet ii solidos gros-
sorum.

s. 170. . . . vii polidros iuuenes ad valorem x marcarum argenti. . . .

595. 1409, 14. feb. Hanserecesse I, 5, 567.

Hanstæderne foreslår nyt møde d. 14. april til drøftelse af bl. a. dronning Margrethes møntpolitik.

. . . Uppe welken dage wy under uns overtrachtet hebbin und ok van clagin uns angekommen is mennegerleyye schade, hinder (unde) unvorrechtinge, de deme gemeinen copmanne in menneger jegene to lande und tho wattere weddervaret, und in vryheidin (unde) rechthecheiden mennicherleye wyse wert vorkrenket, vorder den wy juw dat wol tho desser tiit mogen scriven, naemliken uppe Schone, dar de copman swarliken wert in siner rechtecheit vordrukket, sunderigin mit der munte, wente uns von ichtes-welken steden, hir jegenwardich wesende, to kennende geven is, wo de koniginne von Dennemarken dar mede umme ga, dat se oppe Schone allerley Dudesche munte vorbeden wyl, und anders neen gelt dar gan schal, sunder ere gelt, dat se sulven slaen let, dat dem gemeinen copmanne to grotem schaden unde vo(r)vange mochte komen. . . .

596. 1409, 3. maj. Hanserecesse I, 5, 577.

De rådsdelegerede, forsamlede i Mölln, har berammet et nyt møde til Wismar d. 9. juni, hvor problemerne med pengene på Skånemarkederne atter skal drøftes.

. . . Also gy wol weten, dat enes dages vorramet was van den steden, up den ersten sondach na paschen nu negest vorgaen to der Wysmer to holdende, van vele gebrekkes unde notsake den steden unde dem gemenen copmanne van der hense in allen enden anlicgende, . . . Unde ok umme dat payment up Schone gaende, unde umme de munte des gelyk, unde vele ander stucke, . . .

597. 1410, 3 feb. Nyrop, Gilde og Lavskraaer I, 90, s. 549.

Bestemmelser og optegnelser vedrørende dragerlavet i Flensborg; oldermanden og stolbrodrene har lånt Jesse Wite

. . . j punt engelsch stralepennyge; . . .

598. 1410, 22. feb. Rep. 5074.

*Jens Olsen Lunge til Falkerslev, væbner, giver sin fætter, herr Folmer Jakobsen
Lunge kvittering for 6 mark penge.*

. . . 6 lødige mk. i saadanne penge, som i Falster er gænge. . . .

599. 1410, 27. feb. Hanserecesse I, 5, 674.

Reces i Marienburg. Drøftelse af Danmarks slette mønt.

§ 16. Item czu sprechin mit den s(tetin von der) bosen muncze uff Schone
unde van manchirleie anderen gebrechen in Dennemarken unde vom salcze
uff Bornholm, des eyn Dutscher couffman dem a(ndern nicht) mag vorkouf-
fen, unde das mans vam lande nicht mag führen.

600. 1410, 17. april. Erslev, Testam. 79.

Testamente af ørkebiskop Jakob af Lund.

. . . Item domino Petro Due i nobilum. . . . Item cuilibet canonicorum
i florenum Ungarilem. . . . Item cuilibet vicar[io i] solidum grossorum.
. . . Item cuilibet e[cclesiarum parochialium Lundis i marcam] Lybicensem.
. . . Istis tenemur: Primo Knøbel in Gripswald lxvij marcas Sundenses;
item Eyler van der Mølæ iiiij marcas argenti, item i marcam Sundensem
cum xij albis; . . .

601. 1410, 20. april. Hanserecesse I, 5, 705.

Reces i Hamborg. Klage over Danmarks mønt.

§ 17. Umme de munte unde vele ghebrekes, deme kopman in Denemarken
weddervarende, dar up hebben de stede ghescrevan dem konyge van
Denemarken, den van dem Sunde unde Gripeswolde, alse hir na screven
steit: *Se nr 599.*

602. 1410, 20. april. Hanserecesse I, 5, 708.

*Brev fra hansemødet i Hamborg til Stralsund med opfordring til at lade ud-
sendingene til kongen af Danmark klage over mønten.*

. . . Bidde wy juwer leve andachtlien, dat gi den zulven juwes rades
kumpen mede bevelen willen, dat se mit dem erghenomeden heren ko-
nynghe spreken unde handelen wyllyn van der menen stede weghen umme
de munte in Denemarken. . . .

603. 1410, 18. juli. Rep. 5103.

Jens Olsen Lunge til Falkerslev, væbner, pantsætter gods til sin fætter, herr Folmer Jakobsen Lunge.

. . . er skyldig ærlig hr. Folmer Jacobsß Lwngæ 10 lødige mk. i saadanne penge, som i Siælland er gænge, . . .

604. 1410, 10. nov. Rep. 5121.

Tidemann Sten giver kong Erik af Pommern kvittering for et brev, lydende på 5 000 rhinske gylden, skrevet i Flensborg.

. . . lade den breet, den ik hebbe van mynes heren des koninghes weghen van Dennemarken, de sprect up de 5 000 rinsche ghuldene, quitt, unde ik noch nement van mynre weghen schulden mit deme vorscreuen breue nicht manen.

605. 1410, 17. nov. Rep. 5125.

Evert Moltke til Viksø, ridder, pantsætter gods til Jens Gyrstinge, landsdommer i Sjælland.

. . . 20 lødige mk. i hvide penninge, hver regnet for 4 gode lybeske, . . .

606. 1410, 13. dec. Hanserecesse I, 5, 729.

Møntreces i Lübeck med deltagere fra Hamborg, Wismar, Lüneburg, Lübeck. Værdiansættelse af dansk mønt.

§ 14. Item schal men allerleye ghold unde sulvergheld nemen na der wise, alse hiir na gescreven stoit; . . .

item Densch gheld dat stucke to 2 penningen.

607. 1410 dag? Hanserecesse I, 5, 727.

Brev fra Hamborg til Lüneburg, heri anføres bl. a. de danske penges finvægt og værdi.

§ 2. Vortmer umme dat Densche geld, dat hold 10 lod sulvers myn i quentyn, dat is de mark 11 schillinge, na dem kope des sulvers so is de de penning gewerd 2 penninge.

608. 1410, dag? Rep. 5129—30.

Haffuer Erchebisپ Jacob Geertson lagt til Biscopsbordet i Lund Nesbyholm som hand kiøbte af Her Tue Gallen, met noget Gods i Borreby. Samme Aar pantsatte han Elleholmslaat til Her Axel Pedersson af Herluffgaard, nu Lilløe kallet, for 1 000 Marck udi huide Sterlinger, som Hr. Peder Lycke siden om 20 Aar efter indløste.

609. 1411, 20. jan. Hvitfeld, fol. s. 635.

Åbenrå pantsættes til dronning Margrethe.

Aar 1411 hafver Hertug Erich aff Saxon . . . laant aff Dronning Margrete Woldemars Daatter / 3 000 Marck Lybsk / udi hvide Penge / som nu gangbar ere til Lybke / eller for huer 2. Marck Lybsk / oc 3. Skilling Lybsk / en god Engelske Nobbel. . . .

610. 1411, 21. juni. Rep. 5152.

Lage Urne, ridder, sælger gods til ærkedegr og kapitel ved Ribe domkirke. . . . pro 350 mr. lub. monetarum civitatensium, scil. lybicensium, hamburgensium, lyneborgensium et wismariensium, in albis et sterlingis pronunc currentibus in pecunia numerata per me sublevatis vendidi. . . .

611. 1411, 23. aug. Hanserecesse I, 6, 44.

Reces i Marienburg. Klage over Skåne-mønten.

§ 2. Item is en bevolen, ire beste czu thunde sampt mit den steten, das dy munze uff Schone vorbessert möge werden.

612. 1411, 29. sep. Hanserecesse I, 6, 57.

Møntreces i Liibeck, deltagere fra Liibeck, Hamborg og Lüneburg. Værdiansættelse af dansk mønt.

§ 10. Item scal me alle zulverghelt nemen na der nascreven wiise, unde we dat hogher neme, de zal dat zulvergeld vorloren hebben, unde dar to schal he dat beteren myd zo marken lodeges zulvers, he sy munter, wesseler, edder we he sy: dat Rostker gheld, Sundesch gheld, Gypeswoldes gheld, Anklemes gheld, dat stukke to dreen penninghen to nemende, unde Densch gheld dat stukke to tween penninghen to nemende.

613. 1411, 31. okt. Silfverstolpe, Svenskt Dipl. II, s. 434.

Inge Ingesson pantsætter sin gård Utterstad i Apunna sogn, Göstrings herred, Sverige, til Vadstena kloster.

. . . jak gælskyllogherær . . . siæxtighio mark pæninga i thyzkom, gotniskom ok sælændzkom, ængliskom at bereedha, swa som thre hwita thyzka pæninga for en øre, fira gotniska for en øre ok fira ænghiska, som førær sagth, for en øre, . . .

614. 1411, 1. nov. Hanserecesse I, 6, 50.

Reces i Wismar. Klager over mønten i Skåne, forslag om ny mønt i fint sølv.
 § 3. Item hebben de stede sproken umme de munte uppe Schone unde anderswor, unde menen ene gude munte to slande van fynem zulver, dar alle penninge na gelden scholen, ene islike na sinen werden, alze he an deme fynen zulver gut is. Dit hefft en islik getogen an sinen rath, unde de zende-boden van Prussen an eren heren, den meister, unde an de menen stede van Prussen, Ok des glikes menen de stede to arbeidende bi deme koninghe van Dennemarken.

615. 1411, 9. nov. Rep. 5168.

Vartislav, hertug af Stettin, erkender at skynde dronning Margrethe 500 lodiige mark.

. . . dat wi schuldich sin der koninginnen Margareten 500 lodeghe mk.,
 45 lubesche schillinge vor jeslik mk. to rekenende, de se uns nu in reden penningen hafft geleent. . . .

616. 1412, 10. april. Hanserecesse I, 6, 68.

Reces i Lüneburg. Drøftelse af mønten.

§ 14. Vortmer [umme] dat orloghe wesende twisschen dem koninge van Denemarken unde den heren van Holtzen unde von zevunde unde van der munte in den dren koningryken is gheramet, dat men an de vorbenomeden heren boden senden wil, mit namen de van deme Sunde, de van Hamborg unde de van Prussen (unde dee van deme Grypeswolde), den ok mede ghegheven is, umme schaden des copmanns to vorderende, de en das gheschen is, den se in scrifft mit sik hebbent, mit velen anderen punten dem copmanne anlicgende mit vuller macht etc. De van Hamborg annameden allene an de Holtzen heren.

617. 1412, 21. maj. Rep. 5210.

Anders Jensen Brun til Næstebølle, væbner, pantsætter gods på Langeland til Fin Ågesen til Løjtved, ridder.

. . . 10 mk. lybyske i gode sølvpenninge, som i Fyn er gænge, . . .

618. 1412, 8. sep. Rep. 5218.

Svend Ottesen pantsætter gods på Langeland til Fin Ågesen til Løjtved, ridder.

. . . 300 lub. mk., 100, som gænge er i Lubyke, Lønborgh og Wismar og hver gælder 4 lubysche, et andet 100 mk. Grypp og Strale gode sølvpenninge og et tredie 100 i ængilschæ gode sølvpenninge, gænge i Fyn, . . .

KILDER TIL DANMARKS MØNTVÆSEN I MIDDELALDEREN III
(1413—1481)

Ved *Bente Friis Johansen*

619. 1413, 4. april. Rep. 5249.

Jens Lunge, væbner, pantsætter gods i Lidemark, Bjæverskov h., til fru Elisabeth Hansdatter, enke efter Folmer Jakobsen, ridder, for en gæld på ... 7 lødige mk., 2 skill. grot mindre, i saadan mønt, som er gænge i Falster og Selandhæ, i hver lødig mk. 5 skill. grot, ...

620. 1413, 23. juni. Rep. 5263 og 5264.

Jeppe Jensen til Ordrup og hans hustru Elne Pallesdatter pantsætter gods i Volborg h. til Axel Pedersen (Thott) til Härlöv, ridder, for en gæld på ... 1000 lybesk mk. gode stæderpenninge, som i Lybbek, Vismær, Lynborgh og Hamborgh slaas ... ... ihver (mark) 45 skill. lybsk, gode stæderpenninge ...

621. 1413, 6. sept. Erslev, Testam. 80.

*Anders Jensen kaldet Tangebierth fra Haderslevs testamente.
... lego ... Johanni Michaelis ... nigrum equum in valore xvi marcarum Lubicensium. ...*

622. 1413, 29. nov. Hist. Saml. og Stud. I, 1891. Udg. H. Rørdam, s. 172 f.

Arent Poleman i Stralsund giver kong Erik af Pommern kvittering, med Gherith og Ghossen, montmestre i Lund, som viduer, for ... veredusent rinscher ghullen de jwe ghnade Hans Gholdewitzce vnde my heft berede laten also van heren Axel Peterssone twedusent verehundert drettigh vnde achte halff lubische mark, vnde van heren Anders Mertenssone borghermeystere to dem Ellenboghen dusent sundische mark vnde hundert lødik mark, vif vnde vertigh lubische skillinge rekende vore juwelich lødich mark, vnde nu van juwer

⁶²² Se G. Galster, Møntmesterslægten Comhaer i Moneta I, 1932, s. 15—16. Jvf. nr. 588.

ghnade dener Jens Jacobssone twedusent lubische mark ... To merer bewaringe
hir vmme hebbe ik mynen jngezeghele, beyde van vorbenomeden Hans Gholde-
vitzces vnde myne weghene, na deme dat ik to desser tiid vor vns beyde vul-
mechtiglichen jeghenwerdich byn, ghehengit laten vor dessen breff vnde hebbe
beden meyster Gherith vnde Ghossen muntemeystere to Lunden, dat se ere jnge-
zeghele to tughe hyr mede vore ghehenge laten. ...

623. 1414, 25. april. Rep. 5414.

*Svend Udsen til Sostrup, ridder, pantsætter gods på Langeland til Fin Aagesen
til Løjtved for en gæld på*
... 100 lub. mk. sølvpenninge, 70 mk. engelsche og 30 mk. ... mønt gænge i Fyn, ...

624. [1414], 13. sept. Hans. Urk.b. V, 1148.

*Af en beretning fra Evert Scerpinc til rådet i Elburg, Geldern, om tilstanden på
sildemarkedet i Skåne m.m.*

... Item een voeder herinx int Hul tyen s., up dat knie achte s. ende up den Hoep
6 s. en 7 s. Ende to Valsterbode heft alsoevole herinx gheweset dree daghe lanc,
dat menne daer coft umme 5 s., 4 s. ende oec 3 s., mer dat was vaste zum nacht-
gamel. Item to Drakuere ende to den Ellenboghe ghelt hi 10 s. ende 11 s. Item dat
solt ghelt hier viertich s. ende to Drakuere 5 s.; de nobele 6 s., Rijnsche gulden
25 gr. Ende hier is quaden tijt wittes ghelts. ...

625. 1414. Ribe Oldemoder, udg. O. Nielsen, 1869, s. 92.

Biskop Peder af Ribe fastsætter bodesatser sammen med kapitlet.

... quilibet Canonicus ..., qui se absentauerit a choro ..., soluat pro quilibet
festo j solidum grossorum ... Item quod quilibet Canonicus ... excat sine licencia
Capituli, antequam negocia ... sint pertracta, sub pena j albi pro quilibet die
Capitulari. ... Item quod quilibet sacerdos ... teneatur in summis festis, ... sub
pena j solidi lobicensis de absencia ...

626. 1415, 3. juli. Erslev, Testam. 81.

*Katrine Laurensdatters testamente, Laurens Jensens kone fra Billeberga sogn,
Rønnebergs h.*

... cen aartidh scal holdes i sancte Laurensse kirke ... swa at cen lødigh mark ...
uthgifwis i swadanæ mathæ, at canike sculæ hafwæ thre skilling grot, vicarii vi

⁶²⁴ Hul = Fodevig, das Knie = Knæt, Hoep = Hop, Hoob, alle områder ved Skanør, (se
kortet i Schäfer, Buch d. Lübeckischen Vogts auf Schonen = Hans. Gesch. quellen IV, 1887).

grot, til mæssær viij grot, fattight folk viij grot, klokkeren ij grot, ok hwat ther ofwer løpær aff thet forsagdhe stenhus landgildæs halfdeel, thet scal til kirkens bygning. Item gifwer jak minæ soknækirkæ sancte Olaffs iij mark sconiskæ pænninge. ...

627. 1415, udat. Rep. 5565.

Udtog i Mariager Klosters registratur.

— »Conuent i wor fru closter i Randers Skiøde thil Anders Wdszen paa Thrundholms eng, och aarligen at schulle ther af giffue til priors bord 5 sch. engilsch.«

628. 1416, 2. maj. Hanserecesse I, 6, 248.

Hanstædernes rådssendebud forpligter sig overfor kong Erik af Pommern til at sørge for, at de lybske borgere, som han har løsladt mod deres kaution, igen møder til indsættelse d. 24. juni i Lund, eller til at betale kautionssummen 4 uger senere i Helsingborg.

1. To dem ersten Thydemann Tzerntin: de summe synes vorgeborgheden gudes to Schonore is 500 lodighe mark, unde de andere summe, dar he nu mede vore geborget is, 8000 mark Lubesch, also in Dennemarken ghenghe unde gheve is. ...
13. Detlef Haverland: sin vorborgede gud 350 mark sündesch; de anderc summe 2000 mark Lubesch. ...

40. Hinrik Nyestad to Ustede: is geborget vor 300 mark Lubesch. Alle desse vorscreven summen schal men betalen myd sodanem pagymente, also in Denne-marken ghenghe unde gheve is, unde de lodige mark to rekende vor 5 s. g. ...

629. 1416, 2. maj. Rep. 5584.

Peder Sten fra Vellinge, ridder, skøder en gård i Roskilde til Ingvar Karlsen, borger sammested.

... min stenhusgaard i vor Frue Kirkesogn i Roskilde, i hvilken fordum møntmesteren boede ...

630. 1416, 11. aug.—10. sept. Hanserecesse I, 6, 293.

Forhandlinger mellem rådsdelegerede fra Lübeck, Hamborg, Rostock, Stralsund, Lüneburg og Wismar og grev Henrik af Holsten og kong Erik af Pommern, som i § 32 afviser stædernes forslag om fælles møntfod.

Item spreken de stede umme de munte etc. Dar he to antwerde, dat em dar nich ane schelde; he hedde ene munte, dar em an ghenoghede; em schelde an der stede munte nicht; ok en hedden de stede sik bii em nicht bewiset, dat he mit en slan wolde; doch mochten se sik so bii en bewisen, he wolde dar wol vorder up vordacht wesen etc. ...

631. 1416, 3. nov. Rep. 5616.

2 borgere i Slagelse, 3 i Skælskør og 1 fra Danzig erkender at have solgt sild til kong Erik af Pommern for

... 6 skilling grot vor islik tunne, alse de hering hyr nu meenlien ghelt; de summa vor all de hering lopt vppe 147 mr. 6 skillinge lubische.

632. 1417, 7. febr. Rep. 5643.

Jeppe Jensen til Ordrup og hans hustru Elne Pallesdatter skøder 12 gårde til Anders Jakobsen Lunge, ridder, på de vilkår, at han af den længstlevendes arvinger skal indløse Gundestrup i Ods h. og en gård i Torkilstrup i Volborg h. for

... 150 ængilske nobler, som da er gænge i Siælland og Skanør ...

633. 1417, 23. marts. Rep. 5651.

Jens Jakobsen, kongens klerk og tjener, tilbyder betaling for gods af et strandet skib, som tilhørte nogle Haderslevkøbmænd, og ender med at sælge det samlet til borgmesteren i Malmö

... hver td. smør for 9 skill. og hver td. sild for 6 skill., som sligt gods da menligent gjaldt der. ... Anders Martensø, borgemester af Malmøghe, skal betale os i høst næst tilkommende 244 lubische mk. i saadanne penge, som da i Schone er gænge, for alt gods. ...

634. [1417, 18. april]. Hanserecesse I, 6, 388.

Hanstædernes udkast til udforlige bestemmelser om deres rettigheder ved skibbrud og bjergelon.

III,2. Item van zepe und allen andern unberevenen tunnen ofte [vaten, van elker] tunnen en quarter van ener nobelen und van enim vate $\frac{1}{2}$ nobelen.

635. 1417, 1. aug. Nyrop, Gilde- og Lavsskraær I, 93, s. 565.

Skrå for købsvendenes lav i Randers.

§ 23. ... om ... noger war brodher eller søster komme[r] for wadhe ænten for mandslet eller for ildebrand eller loffuer pilegrims færd til Rom eller til then helye graff eller til sancte Jeps land och forma øy selff sin thæring at holde, tha skal hwer brodher og hwar søster hielpe hanom eller hende en ængilsk penning til thæring ale daghe, ...

636. 1417, 29. sept. Luxdorph, Myntens Udregning, 1765, s. 12—13.

1417. Mikkelsdag, har Clawes Lembeke, af Thyrning, Henneke Lembekes Søn, solgt til Caniker og Capittele i Hadersleff eendeel Gods for fyre hundrede Lubsche Mark, i got Nobylske Gwll, hwer Nobel for halfthridie Lubske Mark, og med sin fulde vægt.

637. 1418, 21. marts. Erslev, Testam. 82.

Dekan i Lund Jens Jakobsens testamente.

... Item predicte fabrice do, lego et scoto balneum meum ... tali condicione, quod tutores antedictie fabrice ecclesie Lundensis ... duo anniversaria ... de pensione dicte balnei teneant, unum pro me cum iij marchis denariorum Scaniensium, aliud vero pro parentibus ... [similiter cum iij marcis denar. Scaniensium ...] ... [Item fabrice ecclesie Roskildensis unum nobilianum. Item domino preposito Lundensi i krunære. ... Item domino Johanni Fynsß in Phyonia ij florenos. ... Item domino Vinaldo i marcham Lybicensem. ... Item conventui ... ij solidos grossorum. ...

638. 1418. Grautoff, Schriften III, s. 209.

Kurser i Lübeck.

Nye geldsettinghe im iare M°CCCC° unde XVIII° ... De rostzeker, sundeschen unde grypswoldeschen witten vore III penninghe, de denschen vore II penninghen tho nemende.

639. 1419, 29. okt. Rep. 5809.

Henning Podebusk til Skjern, ridder, pantsætter halvdelen af Vallø, Bjæverskov h., til Axel Pedersen (Thott) til Härlöv, ridder, for en gæld på ... 800 gamle ænghælschæ nobler, 3 lybske mk. i siælandsche ænghælschæ for hver nobel ...

640. 1420, 2. jan. Rep. 5825.

Albrecht Hemmingsen i Kyndby, væbner, pantsætter gods i Dalby, Fakse h., til Niels Jensen i Sandby, væbner, for en gæld på ... 18 ængelskæ nobler, ...

641. 1420, 18. maj. Silfverstolpe, Sv. Dipl. 2773.

Sigvid Ingemarsson, væbner, pantsætter Gunnestorp i Falköpings sogn, Sverige, til fra Ingeborg Ulfsdatter for ... xxv lødogh mark swa dana danska, ænglisca oc gotnisca nw ga i land ..., iiiij ænglisca for en øre, viij øra for ena mark oc sex mark for een lødogh mark. ...

642. 1420, 22. nov. Rep. 5869.

Otte Snafs, væbner, pantsætter gods i Hojer h. til Morten Jensen, ridder, for en gæld på ... 400 lüb. mk. ... i penge gæve i Lubke og Hamborg »uden the hole penninge«, ...

⁶³⁷ »krunæræ« kan måske være en couronne d'or; den danske form kan muligvis dække det nederlandske »kronerd«.

643. 1420. Ældste Archivregistr. V, I, s. 217. Rep. 5879.

Skødebrev på Møntergården i Odense.

Item borgmesther och raadtz theris sckødebreff paa mynthergaarden, kallendis y fwordoms tiidt bulhus epther sckødebreffuens lydelsze. ...

644. C. 1420. Nyrop, Gilde- og Lavsskraaer I, 95, s. 580.

Statuter for Vor Frues købmændsgilde i Flensburg.

§ 16. Item we deme anderen stele an der broderscop alzo vele alzo ij engelsche, de heft vorbroken de broderschop.

§ 17. Item so schal vorköpen edder kopen in der broderschop; ... we desse vor-schreuen stücke deyt, de heft ghebroken j groten.

645. 1421, 11. febr. Rep. 5891.

Niels, prior i Odense, og kapitlet sammested, oplader Anders Nielsen til Dronningholm, ridder, et brev på Sunds herred, der er pantsat for ... 1500 lubiske mk. og 100 ængilske nobler, ...

646. 1421, 2. juni. Rep. 5917.

Ragnvald Asgersen, væbner, pantsætter gods i Skåne til Oluf Stigsen, ridder, for en gæld på ... 11 lødige mk. i scanische ængilsche, ...

647. 1421, 13. nov. Rep. 5945.

Henning Podebusk til Skjern, ridder, og hans hustru Christine Jonsdatter pantsætter en lang række gårde til Axel Pedersen (Thott) til Härlöv, ridder, for en gæld på ... 800 gamle ængilskæ nobler eller og 3 lubeskæ mk. i siællandz ængilskæ for hver, ...

648. 1422, 6. febr. Rep. 5956.

Ingrid Arvidsdatter pantsætter gods i Halland til Svarte Jens, ridder, for en gæld på ... 300 lødige mk. i gamle hvide penninge og kronede ængliska, ...

649. 1422, 11. marts. Rep. 5962.

Henrik Nielsen pantsætter gods i Övraby, Ingelstad h., til Tule Tygesen for en gæld på ... en lødig mk. hvide penninge, 4 skill. grot i Stralsunds og Gribswols mønt og 1 skill. grot i lybeskæ danskæ penninge, ...

650. 1422, 21. maj. Rep. 5969.

Henrik Jensen, væbner, pantsætter en gård i Onsjö h. til Hans Spoldener, væbner. ... for 10 lødige mk. penge. ... men naar Hinrik Jensø har det igenløst for saadanne penge, som da er gænge i landet, skal han have sit gods igen. ...

651. 1422, 13. sept. Kjøbenhavns Dipl. II, 28.

Pantsættelse af to boder på den vestre side af Tyskmannegade for ... triginta marchis argenti in alba et concava pecunia Lubicensi bone monete et datidue ...

652. 1423, 5. jan. Sejdelin, Dipl. Flensborg. I, 79.

Hertugerne Henrik, Adolf og Gerhard af Slesvig klager til kong Erik af Pommern. S. 313. ... Item dominus Magnus Monke recepit Hermanno Janitori suo, cui (sic) iiiij boues ad valorem xx marcarum in nundinis in Rippam infra treugas pacis.

S. 320. ... Item familiares domini Schampenverch captiuauerunt rusticum colonum domini Erici Krummedich, et receperunt sibi ad valorem xij solidorum engelsche, ultra quod exaccionarunt ab eo unum ore affene.

S. 324. ... Item est captiuatus unus rusticus colonus nostri hominis ... et receperunt sibi ultra lx marcarum et exaccionauerunt eum ad lxxx marcarum Lubicensium, ...

S. 326. ... Item Petrus Grantorp et sui adjutores receperunt Syfrido Brandi de Kyle ij nobilia, xxxij florenos Lubicenses, xxvij florenos Renenses, xxvij solidos denariorum, unum equum de viij marcis, vestimenta ad duas marcas.

653. 1423, [22. jan]. Hanserecesse I, 7, 572.

Rådsdelegerede fra Hansestæderne skriver til byerne i Livland, at de har sluttet forbund med kong Erik af Pommern på bl.a. følgende betingelser.

... Unde de copperpennnyng schal in den vorscreven riken gan bette to pinxte vorgescreven, doch dat nymant [plichtich] sy, den koppperpennnyng sines undankes vor sine ware to nemende, so verne he dat in dem kope tovøren vorware; copslagede aver we myt wene in der vorscreven tyd unde nen beschet ene makede van der betalinge, de moste den copperpennig nemen, also he genge unde geve were.

⁶⁵³ Brevet er dateret til St. Vincens' dag, det er d. 22. jan. el. d. 6. juni; brevet er skrevet i januar, da det refereres d. 27. feb. s.a. (Bunge, Liv-, Esth-u.-Curl. Urk. V, sp. 957 ff.) Haubergs 6. jan. i Danmarks Myntvæsen 1377—1481, Aarb. f. nord. Oldk. og Hist. 1886, s. 170 må være en sammenblanding af de to helgdage.

654. 1423, 26. febr. Rep. 6006.

Herr Reynekinus Richardsen, kurator for Gislev kirke i Odense stift, tilstår at der er foretaget deklaration på en bod og to grundstykker i 1381.

... i fundum situm inter cimeterium s. Albani et curiam Johannis Dyægn, quem Jacobus Mynter olim p[os]sidebat, ...

655. 1423, 21. marts. Kjøbenhavns Dipl. II, 29.

Peder Nielsen, kannik i Roskilde, og hans søster skænker to boder nordøst for deres gård »Strandgaard« til en sjælemesse i Roskilde domkirke.

... dantes septem solidos grossorum pro pensione annuatim ... tali perhabita conditione, quod dicti perpetui vicarii duos solidos grossorum de dictarum pensione tabernarum altari animarum in ecclesia beate virginis ibidem constructo dabunt annuatim, de residuo vero pensionis ... idem perpetui vicarii duo anniversaria in remedium animarum ... habeant perpetuo celebrare. Ita quod quilibet ... habeat vnum solidum Lubicensem videlicet quatuor sterlingos currentis monete, residuum vero inter prefatos vicarios ... distribuatur.

656. 1423, 29. marts. Hans. Urk.b. VI, 499.

Simon, dansk herold, skriver til Danzig om bl.a. den danske mønts stilling og den danske konges venlige sindelag mod Hansestæderne.

... unde boven alle so nemet dat lon van Gode, wente wy hebben hir swarte penninghe, unser eyn kan deme anderen nicht helpen; efte wen Got wye, wen gy, mene Hensemede, komen to mynen heren, so kumpt de bose penningh wol aff. Ok schole gy weten, dat myn here heft ene kostel reyse vore, darumme wolde he gherne syn kopperghelt voruteren to hulpe der reyse. ... Ok schole gy weten, we in de Hense nicht en kumpt, de mût gheven in den dren ryken den 15. penningh. ...

657. 1423, 12. maj. Rep. 6021.

Iver Torsen, kannik i Ribe, pantsætter gods i Emmerlev, Højer h., til Niels Søbo, kannik sammesteds, for en gæld på

... 52½ nobulis anglicanis antiquis ...

658. 1423, 9. juli. Rep. 6033.

Biskop Jens af Roskilde pantsætter gods i Tuse og Allerup, Tuse h., til kapitlet sammesteds for en gæld på

... 500 mr. lybic. nobis per capitulum mutuatis in albis sterlingis bonis et ita

legalibus et dativis, sicut fuerunt albi sterlingi, antequam cuprei sterlingi moderni cudebantur, computando, videlicet 4 sterlings pro 1 solidi lybic., aut in albis sundensibus bonis, moneta sundensi concava hinc excepta, ...

659. [1423, før 16. juli.] Hanserecesse I, 8, 1154.

Brudstykke af en beretning fra de hanseatiske rådsdelegerede om møntforholdene på Skänemarkedet.

§ 12. Item also dar steyd in scrifft van deme tollen up deme Schonemarkede, in deme, also wat heringes men westwart utschepet, de schal nynes tollen plichtich wesen, men dat schip schal geven 11 schillinge grote myn 4 grote ...

§ 13. Item van deme anderen gude, also dar screven steyd, vore to tollende Schonesche penninge, also dat gescreven steyd: wo hoge dat lopt der cromen to bestandicheyd unde to nete, dat heft man ok wol to bekennende, unde sundergen mit wat redelicheyd dat wesen mach, also dar screven steyd, dat men twe Schonesche penninge mit eynem Lubeschen penninge vorlossen mach, de Lubesche penning sii, wo gud he sii, scholde dat artikel stede bliven, so is de koning dar allewege to drungen, dat he bii nod yo arge penninge slan mot; unde dat is den inwonren des riikes vorderfflik schade. ...

§ 18. Item to deme copperpenninge en schal nyn copman geenged siin to nemende.

§ 19. Item van der munte weghen schededen sik de here koning unde de stede, also dat de stede uppe dem daghe, dede kortliken wesen schal bynnen Lubeke, ramen scholden uppe eynen penning to slande, de en nutte dunke siin vor de riike unde de stede, unde den raem scholen se sinen gnaden benalen, uppe dat sine gnade dar up trachten moge, wer he alsodanen penning mit den steden wille slan laten.

660. 1423, 16. juli. Hanserecesse I, 7, 609.

Reces i Lübeck mellem Lübeck, Hamborg, Lüneburg og Wismar: det vedtages at slå en ny penning; den danske konge indbydes til at deltage.

§ 12. Item de stede Lubeke, Hamborch, Luneborch unde Wysmer hebben eyn gedregen, umme van stunden an eynen penning in eren steden to slande, de so gud siin schal also sos Lubesche penninge; unde de wegene mark der penninge schal holden 12 lot zulvers; unde der schal men van der mark gewegen schroden 41½ worp unde na der witte 42 worpe to hebbende; unde den schal men ok

⁶⁵⁹ Se endvidere nr. 660, 669 og 671.

⁶⁶⁰ Af. Lüb. Urk.b. VI, 531 fremgår det, at staden Lüneburg har vægret sig ved at slå den pågældende mønt. (1423, 23. aug.)

liike orden; unde den vorscreven penning schal men slan uppe den ketel. Unde hir up schal men dat sulver kopen, alset nu geld, else umme $6\frac{1}{2}$ mark. Unde men schal beden in den vorbenomeden steden, dat nymand sulver ut en vore bii vorlust der ere unde des sulvers, dat utgevored were; unde de yenne, de alsodanes wes meldeede, scholde van dem vorborden sulvere hebben den dorden penning. Unde de vorscreven stede willen deme heren koninge van Denemarken vorkunden, dat se eynen penning, else vor gerored is, willen slan laten, unde isset denne sinen gnaden bequeme, sodanen penning mit den steden to slande, dat zeen se gerne. ...

661. 1423, 11. sept. Luxdorph, Myntens Udregning, 1765, s. 79.

Magnus Magnuß, a Wapn, aff Geisthe, skylder K. Eric thry hundrethe Løthighe march, fæm oc firetii schilling Lubische regnede for hver Løthich March.

662. [1423]? Hanserecesse I, 8, 1153.

Udkast til en skånsk toldtarif for Hansestæderne.

Dit toghen up des koninges rad to Kopenhavene.

Aldens hebbe wii overgedacht upp den tolن, dar wii word aff gehad hebben.

§ 1. Erst dat alle hering und alle vette ware, also botteren, talch, honnich, smeer, smolt, aal und wat zulkes is, dar van geve de tunne twe Schonsche ore, wes men de utvoren wil.

§ 2. Item de last zoltes 2 ore.

§ 3. Item dat deker kohude 1 ore.

§ 4. Item de tunne kovlesches 1 ore.

§ 5. Item dat deker ossenhude 2 ore.

§ 6. Item dat deker schapvelle $\frac{1}{2}$ artich.

§ 7. Item dat pund speckes 2 ore.

§ 8. Item een perd van 20 Lubeschen marken edder dar boven 4 ore; item eyn perd dar benedden 2 ore.

§ 9. Item van allem wande, also Amsterdam, Leidesch und der geliike ufte dar boven van kostlikeren lakenen, 1 ore van dem laken, unde [van] anderen lakenen, de also kostlik nicht en sint, $\frac{1}{2}$ ore.

§ 10. Item van dem ossen 2 ore.

§ 11. Item van der ko 1 ore.

§ 12. Item van dem swyne 1 ore.

§ 13. Item van dem schape $\frac{1}{2}$ ore.

§ 14. Item eyn Lispund wasses 1 artich.

§ 15. Item de tunne kornes 3 Engelsche.

§ 16. Item aff to donde mynes heren munte to losende mit eren penningen.

663. 1423—1424. Hanserecesse I, 7, 602.

Uddrag af en regning fra Ludeke Vrese og Albrecht Klingenberg, kæmtere i Rostock.

... item 15 mr. Lub. an Denschemme ghelde, dar de summe af is 18 mr., vor den henghest, de to Kopenhagen koft wart; ...

664. 1423—1424. Hanserecesse I, 7, 603.

Uddrag af en regning fra Lambert Kröpelin og Johann Butzow, rådsherrer i Rostock.

§ 2. Item do her Buck unde her Odbrecht wedder van deme koninghe quemen, 15 Lub. mr. lutker Denscher Lubeschen, 5 vor 1 witten to rekende: summa in Sundeschem ghelde 18 mr. 12β.

665. 1424, 28. juni. Rep. 6126.

Kurt v. Urden erkender at have oppebåret nogle penge af dronning Philippa på Simon v. Urdens vegne.

... 749 sundische mk. og 5 sund. skill. i vbermundische hvide penge og 102 arnische gylden og 5 sund. skill. ...

666. 1424, 20. juli. Rep. 6129.

Johan Skel, væbner, sælger en gård i Højrup, Hviding h., til herr Anders Broch, kannik i Ribe, for

... 24 lod sølv i godt purt sølv og i fuld Kolnes vægt, 2 gode ængelske nobler, 2 gode rynske gylden, ...

667. 1424, 19. aug. Scr. R. D. V, 558. (Necrolog. Rip.)

Til Knud Tidemansens årtid er der hensat

... XL marce in sterlingis regie monete, ...

668. 1424, 7. sept. Terpager, Rip. Cimbr. Descr. Flensb. 1736, s. 161.

Everhard, præst, giver og skøder til vikarerne i koret i Ribe domkirke 20 lod solv og et breviar til en årtid for sig og sine forældre.

... xx vncias argenti|: xx (*sic*) lood silff quod non carius redimam, quam quamlibet lood pro VIII sol. Lys. currentes et datiuæ monete in Dacia collectim vel diuisim. ...

⁶⁶⁵ »vbermundische hvide penge« fra Uckermunde, Pommern (Dannenberg, Münzgesch. Pommerns, Berl. 1893, s. 113 og 129, nr. 348).

- 669.** 1424, 8. okt. Jesse, Quellenbuch, Halle-Saale 1924, nr. 313 s. 182—183.
(Hanserecesse I, 7, 740).

Udkast til en møntoverenskomst mellem dronning Philippa af Danmark og stæderne Lübeck, Hamborg, Lüneburg og Wismar.

Wy Phylippa, van godes gnaden to Dennemarken, Sweden, Norwegen, Wenden unde der Ghoten konynghinne und hertoghinne to Pomeren, unde wi borgermestere unde radmanne der stede Lubeke, Hamborch, Luneborch unde Wismer bekennen ..., dat wy koninghinne Phylippa erbenomed van sodaner macht unde bevelynghe weghen, also uns unse alderleveste gnedige here in sinem affwesende de ryke unde land bevolen heft, unde na rade unde vulborde der redere unser ryke ... uppe der enen zyde, unde wy borgermestere unde radmanne der stede vorgescreven ... uppe de anderen zyde ... ens geworden sint, umme enen penningh unde munte tohope to slande unde to holdende, de ghenge unde geve wesen schal, beyde in den ryken ... unde ok in den steden vorgescreven, in alle de wyse, also hir na screven steit.

1. Desse munt und penning schal heten en sosling, unde de schal gelden der lutteken penninge sosse, de me nu slande wert; unde de wegen mark der soslinghe scal holden elven loet unde en quentyn an sulvere; unde dar schal men up scroden twe unde verteghete halven worp, er it wit wert, unde also it wit is, so schal it holden twe unde vertygh worpe; desser schal wesen 4 soslinge vor den worp. Unde dessen penningh schal men ghelik orden unde scroden; unde de munter schal hebben to remedie 3 grenen, under ofte boven, doch der mit willen nicht to brukende; also schal id de munter slaen unde holden up den ketel.

2. Item so wille wy hir by slaen laten enen halen Lubeschen penning to der noet, umme behoves willen unde schedynge der lude unde menheyde, unde vorder nycht. De penning schal holden soven loet unde 1 quentyn, to remedie 3 grenen ... Dessen penning schal me scroden uppe de mark gheweghen verde halve mark Lubesch ...

3. Item de pennyngh, de alrede gheslaghen synt in deme rike te Dennemarken, de to ver penninghen vorkundighet sint, der schal dat stucke gelden der holen penninghe twe, de noct slaghen scholen werden, unde de Aboschen des ghelik.

4. Item de holen penninghe, de nu in Dennemarken synt, dar de krone uppe steit, der scholt gaen unde gelden twe vor enen.

5. Item de Gotenschen, also de me noct to der tiid sleit unde se nu gaen, de scholen gelden ghelik dren halen penninghen, dar de krone uppe steit.

---

⁶⁶⁹ »Arnammes golt« er Arnhem-gylden slået af Reynald af Geldern (1402—1423); »Biscoppes gulden« kan være slået af biskop Frederik af Utrecht (1393—1423). Se også nr. 671, 673 og 749.

6. Item de witten penninghe, de in den vorscrevenen steden gheslagen synt, de scholen gelden vordan to ver Lubeschen, alse aldus langhe dan hebbent.
7. Desser vorscrevenen munt unde penninghe schal de lodighe mark sulvers gelden soven Lubesche mark; ene sware Engelsche nobele twe unde vertich schillinghe; de krone, de ere wicht heft, twyntich schillinghe; de krone, de licht is, negenteygen schillinghe; Rins golt ene Lubesche mark; Arnammes golt verteygende halven schilling; bisscoppes gulden drutteygen schilling; dar na alle ander gold, en jewelk na sinen werde.
8. Item desse vorscrevene munte ... schal genghe unde gheve wesen, eneme jewelken deme andern mede vul to donde ... in dem rike do Dennmarken ... in Zweden unde in Norwegen, also verne, alse ... wi ... edder unse nakomelinge dat vorkundighen werden, ane to Berghen; dat steit uppe en berad, alse uppe der stede wedderbedent, tusschen dat unde sunte Nycolawes daghe neghest komende; ...
9. Item desse nyge penning unde munte, de men nu slande wert in Dennmarken, also vor screven is, der schal de sosling hebbent to teken dre lebaren uppe der enen syde und en cruse unde en ee uppe der anderen syde, mit namen, alse dar to hort, unde de holen penning enen lebaren.
10. Item der stede ene jewelke blive by ereme teken, dat se aldus lange ghehad heft.
11. Item dat nummend van uns to beyden syden mocht en hebbent, desse munte unde penninge to vorergerende offte to voranderende, id en sche mit endracht, sunde alle weghe to vorbeterende ...; unde dat de vorbeterynghe unde voranderinghe alle weghe sta by unseme gnedighen heren, uns Philippa, koniginne vorbenomet, unde by den rederen to beidentsiden, de de alle jar werden komende to Kopenhavene ...

Ghescreven to Kopenhagen na godes bort dusent verhundert in deme verundertwintighesten jare des sundaghes vor sunte Dionysius daghe des hilligen mertelers.

670. 1424. Jesse, Quellenbuch, Halle-Saale 1924, nr. 244, s. 106.

(Hans. Gesch. quellen N. F. III, s. 311, Tech, Bürgersprachen der Stadt Wismar).

Rådet i Wismar forbyder ofring i kirkerne af danske kobbermønter.

21. Item multe domine offerunt in ecclesiis cupreos Danenses denarios jam nullibi currentes, et hoc videtur consulatui non esse rationabile; ergo quevis domina sit havisata, ne amplius talia offerat.

671. 1425, 11. jan. Hans. Gesch.quellen XI, s. 112 f., Tech'en, Zu den Münzrecessen der Wendischen Städte.

Lübeck skriver på egne og Hamborgs, Wismars og Lüneburgs vegne til Rostock, Stralsund og Greifswald om regulering af disses stilling til de førstnævnte byers møntforbund med Danmark.

... van eyнем daghe, den men iij wekene vor vastelavende, er edder na, holden scholde bynnen juwer stad also umme der munte unde settinge willen juwes unde der anderen erbenomeden stede penninges etc.: also hebbe wij mit den anderen steden, de mit der vrouw koningynnen van der munte wegene enes gedregen hebben, ghehandelnd, also dat se unde wij van der munte wegene to desser tijd nyne daghe bynnen juwer stad holden unde des ok van der munte weghen nicht voranderen en konen, den also men des mit der vrouw koningynnen unde erem rade vorramed heft. Unde wij sint des enes gheworden, dat wij juwen unde der anderen erbenomeden stede penning willen proberen laten unde setten na sinem werde, also wij dat redelikst kennen konen. Doch umme alles guden willen wille wij uns dar gerne mede vorholden, dat wij sodane settinge nicht don noch der vrouw koningynnen van der wegene scriven enwillen, so verne gij, de van dem Sunde unde Grypeswolde id mede holden willen, also des mit der vrouw koningynnen van der munte wegene vorramed is, unde gij und se de juwen mit juwen muntemeysteren hijr insenden willen twisschen hijr unde sunte Peters dage cathedre erst tokomende, uppe dat de juwen unde der anderen erbenomeden stede sendeboden over der settinge juwes unde eres penninges sin mogen ...

672. 1425, 10. aug. Rep. 6205.

Brødrene Henning og Tue Mejnstorp skifter arv med Peder Aagesen til Jætzholt og lover at indløse Svenstorp Lindsmølle og Dale i Skurup sogn, Vemmenhögs h. og Öja i Herrestad h. for

... 200 lødige mk. i hvide engelska, som gænge var i Scone og Siælland nu over 4 vintre. ...

673. 1425, 9. okt. Ungnaden, Amoenitates, s. 601—604. Wismar 1749—1752.

Rostocks, Stralsunds og Greifswalds tiltrædelse af overenskomsten med Danmark af 8. okt. 1424.

... wy willen slaen laten unde holden unse Münthe na Eendracht der dryer Rike Dennemarcken, Sweden, Norwegen, unde der Stede Lübecke, Wismer, unde unser vorbenomeden dryer Stede, also enen Pennyngh to slaende, de schal heten een Söslinck, unde de schal ghelden der lütken Penninghe sös Lübische, de me nu slaende wert, unde de ghewagene Marck der Söslinge schal holden elven Loth,

unde een Quenthyn an Sylvere, unde dar schal men up scroden twe unde verthe-
gesten halven Worp, ehe id wit wert, unde also it wit is so schal id holden twe
unde vertich Worpe. Desse scholen wesen veer Söslinghe vor den Worp, dessen
Penning schal me ghelick orden unde scroden unde de Münther schal hebben to
remedia dre Greven under offte boven, doch des mit Willen nicht to brukende.
Also schal id de Münther holden unde slaen up den Ketel. Ok so wille wie slaen
laten einen holen Penningh to der Noed ümme Behöres willen un Schedinghe der
Lüde, unde Meenheydt, unde vürder nicht. De penningh schal holden soven
Loth unde een Quenthyn, to remedia dre Greven under eftre bore, doch mit
Willen des nicht to brukende, also vorscreven is. Dessen Penningh schal me
scroden up de Marck gheweghen verdehalve Marck Lübis, unde wen id wit is,
schal id holden verdehalve Marck unde twe Schillinge. Dessen vorscrevenen
Penningh schal de Münther ock slaen up den Ketel. ... Vortmer alle Densche
Penninghe schoelen gaen, also des de Ryke unde Stede vorbenomt eens gheworden
sint. ...

674. 1425, 13. dec. Kjøbenhavns Dipl. I, 116.

Verner Byttow pantsætter til Jens Andersen Langebonde 2 boder på Dragør ved Talbodestrædet for en gæld på

... fæm lødh mark sølffs, fæm skeling grot j hvor lødh mark, ni skeling lybiske i
huar skeling grot, so danæ peninge som j Lubike oc j Wismer æræ geuæ oc
gænge, ...

**675. 1425. Scr. R. D. (Hamsfortii Chron. Sec.) I, s. 326. (a). Hvitfeld, fol., s. 726.
(b). Chron. novella d. Herm. Korner, ed. J. Schwalm, s. 466—467. (c).**

Beretninger om kong Erik af Pommerns forringelse af mønten.

a. ... Sparguntur etiam in Regem Ericum famosi libelli ob monetæ diminutionem,
nam Cupream cudere coepit. ...

b. Efter Konning Erich vaar igienkommen fra Ungern / oc den Jerusalemske
Reyse / lod hand slaa en ond Mynt her udi Riget / af Kaaber derfore hørde hand
ilde aff alle Mand / mange Pasqviller oc Riim vaare giorde der om / hannem til
liden ære / Saadant vaar den gode Dronning Philippa hart imod / Oc sigis hun paa
hendis egen Haand / hannem ubevist / under samme Stempel at haffve ladet slaa
en bedre. ...

⁶⁷⁵ Endvidere findes to tyske oversættelser fra næsten samme tid, trykt i Chron. d. deutsch. Städte 28, Lüb. 3, s. 225 f og s. 382 samt en tysk bearbejdelse foretaget af Korner selv, trykt i den ovennævnte udg. af J. Schwalm. Jvf. nr. 711. Hører vel snarere til i 1422—1424, jvf. nr. 653, 656 og 669.

c. § 1434. Ericus rex Danorum astucia mundana usus, inconsueta tamen, monetam fieri fecit novam ex toto cupream et illam solam recipi precepit, ut vulgabatur, et non aliam ab incolis regni sub pena privacionis omnium bonorum. Et ut moneta predicta ad manus omnium eo expedicius veniret, mandavit omnibus sibi subiectis, ut monetam quamcumque aliam, si quam haberent, suis presentarent campsoribus et monetariis et novam pro ea reciperent ab eo factam, qua in emendo et vendendo et nulla alia uti deberent. Quod preceptum iniustum satis, ut appareat, opidani et villani audientes et penam appositam incidere formidantes, monetas extraneas argenteas et aureas supradictis monetariis presentaverunt et pro auro et argento cuprum receperunt et sic regem ipsum suosque campsores et monetarios ditaverunt, se ipsos vero depauperaverunt. Videntes autem mercatores et advene, prudenciam hanc mundanam non in bonum eorum vergere, merces suas apud se retinerunt et res pro rebus commutare studuerunt. Regina tamen non valens audire detracções et obfuscaciones hominum, in dedecus et vituperium honoris domini sui regis et mariti sonantes, statim post dictam monetam cupream abiecit et bonam monetam cum civitatibus maritimis equivalentem fabrefecit ac eam recipi ab omnibus mandavit.

676. 1426, 2. feb. Rep. 6238.

Broder Bii, væbner, pantsætter gods i Halland til sin hustru Johanne Pedersdatter for ... 200 mk. penninge i Swenst tal og saadanne penninge, som i Lynkøpinx biskopsdømme er gæve, ...

677. 1426, 23. april. Rep. 6246.

Erik Eriksen, hovedsmand på Ålborghus, har til Vor Frue kirke i Ålborg skænket ... 300 lybsch mk. gode penge, som nu gaar i Danmark, og saa gode som et lod sølv af gælder 7 skilling, ...

678. 1426, 29. april. Dipl. Dioc. Lund. III, LVIII. (Rep. 6248).

Esge Jensen Brok til Essendrup pantsætter gods til Peder Akselsen, provst i Lund, for en gæld på ... thrysintiwe gamle ængilske nobele gode af gull oc folwiktughe, oc en och halffthrediesintiwe mark i lødught sylff oc i kolniske wikt oc tw lodh, ...

679. 1426, 29. maj. Rep. 6257.

Simon og Jens Henriksen Prip erkender, at deres far, Henrik Prip, og morbror, Niels Eriksen, væbner, har solgt Kiusegård, Vallensved, Øster-Flakkebjerg h. til dronning Margrethe for ... 1500 lybs mk. i swndeskæ penninge, straale og grif ...

680. 1427, 1. aug. Erslev, Testam. 86.

Kannik i Ribe, Slesvig og Lübeck, provst i Varde syssel, Otto Boesens testamente. ... Primo do et lego cuilibet dominorum meorum episcoporum ecclesiarum predictarum unum florenum Renensen. Item cuilibet ecclesie ad fabricam decem marcas Lubicenses. ... Item filio Werner Grote ... lego i nobilem. ...

681. 1428, 29. feb. Dipl. Dioc. Lund. III, LXXVII. (Rep. 6345).

Kanniken Svend Buste sælger sin stenhusgård i St. Jakobs sogn i Lund til kanniken Anders Strangesen (Gagge).

... myn steenhws gardh i sancti Jeyps sogn i Lund, wæsten næst Erik Mynteres gard, ...

682. 1428, 26. juli. Rep. 6367.

*Jakob Nielsen, væbner, pantsætter gods i Daberströ, Frosta h., til Tule Tygesen (Sparre) for en gæld på
... 5 lødige mk. i stædermønt ...*

683. 1428, 1. nov. Rep. 6376.

Jens Jensen, kannik i Lund, giver en kræmmerbod i Malmø til Lunds domkirke. ... sub conditionibus, ut rector altaris anniversarium meum ac parentum meorum de redditibus ex taberna provenientibus in summo choro tenere sit astrictus cum 1 mr. argenti taliter dividenda: canonicis, qui misse et vigiliis interfuerint, 20 grossi, vicariis 10 grossi, fabrice 8 grossi, pro missis 10 grossi, pauperibus 10 grossi et in turri pulsantibus 2 grossi assignentur; residuum vero pensionis de taberna provenientis retinebit persona altaris, pro quo in singulis ebdomadis celebrabit i missam specialiter pro defunctis ...

684. 1428. MS Nat. mus. afd. II, Vedel Simonsen, Bidrag til Odense Bys Hist. I.

S. A. erklærede Biskop Navne paa Landstinget i Odense, at han var nærværende og saae og hørte, at Kong Erik oplod Guds Legeme den Jord og Grund, paa hvilken Myntemesteren havde bygt, østen næst Sortebrødre Kloster og Kirkegaard i Odense, og opgav alle Skjøder som han paa denne Jord og Grund kunde have, helst fordi der var intet udgivet for denne Jord og Grund, ...

⁶⁸⁴ Denne oplysning har Vedel Simonsen trykt i sin Odense Bys Historie, Odense 1842, 2. hft., s. 113, hvor han tænker sig, at »Guds Legem« er et alter i St. Knuds kirke.

685. 1429, 4. aug. Rep. 6417.

Ulf Staffensen sælger gods i Kviinge og Färlöv sogne, Ö. Göinge h., Skåne, til Bent Udsen.

... for 400 mk. suenbt penge Stokholms mønt, saa at i lødig mk. gælder $8\frac{1}{2}$ mk., ...

686. 1429, 11. aug. Rep. 6418.

Luther Skriver og Niels Bentsen, borgere i Varberg, kautionerer for Hans Robrink over for Axel Pedersen (Thott), ridder, lensmand på Varberg.

... Wert sake, dat Robrynk siner vengnusse worde truwelos unde nicht wedder in ene qweme, so loue wi her Axsele to geuende 70 rinsche guldenen van dem besten slage ...

687. 1429, 11. nov. Rep. 6424.

Niels Eriksen af Årslev, Slagelse h., væbner, erkender at skyldte Peder Andersen, kaldet Gris, til Nordrup, Slagelse h., væbner, 24 mark.

... in 24 mr. argenti in bonis argenteis Nestwedensium sterlingis, ita quod quilibet sterlingus 3 argenteos lybenses ponderatur, teneor obligatus, ...

688. 1430, 6. marts. Rep. 6436.

Otte Jensen Lunge pantsætter gods i Merløse og Tuse h. til Hans Grubendal for en gæld på

... 80 lybske mk. i saadanne penge, at 7 skill. er 1 lod sølv, ...

689. 1430, 9. juli. Rep. 6449.

Erik Jensen til Halkovi i Uppland erkender at skyldte Jakob Glashagen, borger i Kalundborg, 16 lødige mk.

... 16 lodighe mark gudes edder 16 vate osemundes bynnen dessen negesten Martins dagh to betalen ...

690. 1430, 10. juli. Kjøbenhavns Dipl. II, 38.

Pantebrev til kapitlet på et stenhus.

... toolff engelske nobilæ gothe aff gwli, hwilke tilsamen alle weyghe sex lood kolnesk weght, eet quintin mynne, ...

⁶⁹⁰ Uden dag i Kbhvns. Dipl., men dateret i Luxdorphs »Myntens Udregning ...«, Kbhn. 1765, s. 14 til St. Knud Konges dag.

691. 1430, 10. dec. Luxdorph, Myntens Udregning, 1765, s. 14—15. (Rep. 6472).

Mogens Nielsen, borger i Slagelse, pantsætter sin gård dersteds til Hans Kröpelin, hovedsmand på Stockholms slot, for en gæld på

... tie løthigh Mark Stæther Pænige, som Køpmann annæn fuldt met giøre, inne Siæland, æfter Lybyke Mynt rægnæ skulend, oc hwæriæ thre Lyb. Mark oc thre Skyling Lyb. swo gothe, som en goth fullwichtigh Ængelsk Nobele. Derfore pantsætter han sin Gaard, hvoraf hand aarlig svarer Kröpelin i Landgilde thre gothæ Skyling gl. Mynt. ...

692. 1431, 9. nov. Rep. 6526.

Jens Nielsen Bransvig erkender sin gæld til Klaus Nielsen, væbner.

... 10 lødige mk., og hver regnes for 5 skill. grot, ...

693. 1431, udat. Rep. 6534.

»Boo Stenssons paa Berghumme Ridders Obligationsskrift paa 40 lybske mk. i hvide engelske, givet til hr. Anders Nilsson paa Drotningeholm, for hvilken pengesum han til hr. Anders Nilson, hans hustru og barn pantsætter sine gods ...«

694. 1432, 14. feb. Rep. 6544.

Peder Nielsen til Assartorp, Lyngby sogn, Bara h., væbner, sælger en gård i Värmö, Rönnebergs h., til herr Niels Svensen til Ellinge, ridder, på den betingelse

... at han skal genløse gaarden af Yven Kumhar, bymand i Malmøgis fra pant for 9 engelskæ nobelæ ...

695. 1432, 17. april. Rep. 6552.

Hans Spoldener til »Klaparp«, væbner, pantsætter to gårde i Torrlösa, Onsjö h., til Peder Skaaning til Fulltofta, Frosta h., væbner, for en gæld på

... 12 lødig mark i stæderpenge, gænge her i landet, og 1 td. smør, ...

696. 1433, 24. juli. Rep. 6632.

Biskop Jens af Roskilde pantsætter bispetienden i Kalundborg sogn til Jakob Glashagen, borgmester dersteds, for en sum af

... 50 nobilianos auri de Anglia pleni ponderis ...

697. 1433, 12. dec. Kjøbenhavns Dipl. I, 122.

Grete, enke efter Hans Skrøder, lejer af kapitlet en grund vest for Højbro.

... Primo quod quinque bonos florenos Arnenses pro pensione dicti fundi taberne, vel monetam currentem, dictos quinque florenos valentem, quolibet anno dabo, ...

698. 1433, 26. dec. Rep. 6661.

Bo Hemmingsen, kong Erik af Pommerns kapellan, erkender at have oppebåret penge for naturalier.

... 31 gylden, 4 lub. mk., 2 skill. mindre, for 37 td. mel og 1 budde voks, der vog 6½ lispund, og 1 td. smør, hun var lidt mer end halv, og slæt i stykker »dñn viser« ...

699. 1434, 31. marts. Dipl. Dioc. Lund. III, CXLVIII. (Rep. 6684).

Ærkebiskop Peder af Lund pantsætter gods til kapitlet sammested som sikkerhed for

... tu hundræth [arnol]ske gyllena, som her nw ere gewe oc genge i landit, takne aff the toolfhundrethe lybesche march som ... konung Eric hafver vnt for:de wort capitil til saltere lesning j Lund, ...

700. 1434, 8. juli. Erslev, Testam. 88.

Dekan i Roskilde Lars Nielsens testamente.

... Item culibet canonico Roskildis residenti unum florenum Arnensem. Item domino Johanni Tyrionis i florenum Rinensem cum i polidro. ... Item Hemmingo i marcum Lybicensem cum [annu]lo. ... Item pauperibus scolaribus Roskildis i lagenam cervisia, i pernam lardi, c panes et iij solidos grossorum tempore exequiarum. ...

701. 1434, 30. nov. Rep. 6740.

Arild Mattsen til Hekkebjerg (Häckeberga), væbner, pantsætter al sit gods i Villands h. for en gæld på

... rynische gylden, hver gylden saa god som ... gylden, hver gylden saa god som 16 grot og ... i stæderpenge og er ... lybischer og andre stæder lybische, som i stæderne fuldt ...

⁶⁹⁷ »Arnenses«=Arnhem-gylden, se nr. 669; også slæt af hertug Arnold af Geldern (1423—1473).

⁶⁹⁹ »arnolske gyllena« slæt af hertug Arnold af Geldern (1423—1473).

⁷⁰¹ Lakunerne findes i texten. 1 rhinsk gylden har samme kurs som i nr. 669.

702. 1434, 26. dec. Nyrop, Gilde- og Lavsskraer I, 56, s. 342.

Enken Flore Bote, der er søster i vikarernes Hellig Trefoldigheds broderskab i Slesvig, skænker det nævnte vikariekalent en bol og gods til en værdi af ... vertich lüb. mark penninge bynnen Sleswyc an sulker münte, also to Lüb. unde to Hamborgh ghenghe unde gheve denne sint unde dar en jeslik ghud man deme anderem mach vul mhede don in deme hertichdome to Sleswig sunde dat hole ghelt, ...

703. 1436, 14. feb. Rep. 6803.

Morten Jensen, ridder, giver kvittering til ærkedegnen og hele kapitlet i Ribe for ... 268 florenos renenses et 40 florenos lubicenses boni auri, michi numeratos, et 25 mr. puri argenti ponderis coloniensis michi ponderatos, ...

704. 1436, 30. nov. Rep. 6847.

Biskop Nicolaus 4. af Slesvig og Slesvig kapitel har i pant af hertug Adolf af Slesvig Gammelbygård i Sørup sogn og andet gods i Angel, som kan indløses efter års opsigelse ved udbetaling af ... 1400 mr. in civitatibus Lubicensi et Hamburgensi currentibus, exclusis tamen denariis concavis ac qui graves dicuntur. ...

705. 1437, 5. april. Rep. 6873.

Inger Hermansdatter sælger og skøder gods i Gårslev sogn, Holmans h., til kapitlet i Ribe for ... 150 lub. mk. efterfølgende mønt: 50 Lybecks gylden, 15 Ryns gylden, 12 Lybecks gylden, 8 Ryns gylden, 20 lub. mk. og 8 sk. lybsk i stæderpenge, ...

706. 1437, 13. juni. Rep. 6882.

Borgmestre og rådmænd i Malmø tillader domherrerne i Roskilde kapitel at bygge en ringmur ... med saadanne vilkaar, at først os vel belejligt er, skal vi løse ringmuren fra kapitlet til vor by, hver favn for 5 lødige mark (5 skill. grot for hver mk.) i mønt, som da er gænge i Skonæ ...

707. 1437, 11. aug. Rep. 6892.

Oluf Axelsen (Thott) til Vallø erkender sin gæld til Christiern Bryning. ... 225 rynske gylden af de 4 kurfyrsters [slag], at betale Martens dag om et aar; ... Kan Oleff Axelsø ej faa rinske gylden af de 4 kurfyrsters slag, maa han løse dette brev med alle haande guld og penge ...

708. 1438, 6. juni. Rep. 6949.

Elne, enke efter Otte Mejnstorp, pantsætter en gård i Ishøj, Smørum h., til Mikkel Rud til Vedby, væbner, for en gæld på

... 20 lødige mk., gænge i Syælland, kobberpenge undtagne, om de vorder gængse, at gælde til s. Mortæns næstkommende, ...

709. 1438, 7. juni. Rep. 6950. Terpager, Rip. Cimbr. Descr. Flensb. 1736, s. 287 ff.

Chr. Hemmingsen, biskop i Ribe, skænker gods i og ved Ribe til Lucius Martyrs alter i domkirken til at fejre en årtid for sine forældre og sig

... cum octo solidis sterlingorum ...

... pro curia principali Seemgarth et aliis bonis ... in parochia antedicta Seem situatis, pro 160 mr. lybic. per nostram industriam acquisitis ... Item una curia in Ænghbergh in Wandfulh hæreth in Harth sysell que nobis in pignore obligatur pro 15 nobilianis pleni ponderis ...

710. 1438, 13. sept. Sejdelin, Dipl. Flensb. I, 115, s. 476.

Poster i protokol over staden Flensborgs gæld og tilgodehavender.

... item iiiij witte ȝ vor dyt böck tobyndende vnde vor de coorpore; ...

Item dede de rad to Flensborgh Jesse Petersson mede to Hamborgh wort ij mark vnde iiij ȝ in clenен penningen vnde ij mark in blafferden van dem vorboden gelde van deme schote;

711. 1439, 6. juli. Aktst. vedr. Erik af Pommerns Afs. som Konge af Danm. Udg. v. Anna Hude, 1897, s. 18—19.

Danmarks Raads klagepunkter mod kong Erik af Pommern.

§ 17. Item so hadde wii in deme ryke to Dennemarken ene gude reddel[i]ke munte, dar de gewogene mark helt ix lot suluers, dat vor alle manne was. In deme let de koning slan pur kopperghelt uppe den slack unde gebot unde dwank de lude dar to by liue unde by ghude, dat se koppercelt vor vol nemen mosten gelik deme vorscreuenen guden gelde, ane willen unde ane vulbord des rikesrades, unde dar van dat ryke in groten drepliken schaden gekomen is, de in langhen tiiden nicht to uorwynnende steit.

⁷¹¹ Dansk version hos Huitfeld, fol. 823, med flg. tilføjelse: Det samme gjorde hand oc med de Grosser / som her nu ere genge udi Riget / thi at hand dem haardeligen bød / at tage / oc giffve / huer stycke for 9 Lybske / huilcket som whørligt vaar / at giøre med fattige tro Undersaater / oc underdanige Tienere.

712. 1439, 25. nov. Sejdelin, Dipl. Flensb. I, 121.

Went Frese giver Paye Jepsen, borger i Flensburg, pant i 2 gårde i Haksted i Ugle h. og 2 gårde i Jydbæk, Arns h. for en gæld på

... hundert marc penninge, also in deme hertichdom tho Sleswijk genge vnde geue sint, vnde dar en islik gut man deme anderen vul mede don mach, sunder dat hole ghelt; ...

713. 1439, 30. nov. Rep. 7048.

Oplæsning på Malmø byting af Morten Ulfsons til Henrik Vaste udstede pante-brev på en gård i Adelgaden til en værdi af

... fyrahundrade reinske gylden, ...

714. 1440, 14. feb. Rep. 7061.

Bo Tholffson til Brödåkra pantsætter 2 gårde i »Snaropp«, Glimåkra sogn, Ö. Göinge h., Skåne, til Claus Nielsen til Ellinge for en gæld på

... 20 rinskæ gylden af guld af de 4 »køræ førstæ slagh«, ...

715. 1440, 15. juni. Rep. 7087.

Jens Bransvig til Åkarp erkender sin gæld til Claus Nielsen til Ellinge.

... 20 svære fuldvægtige engilske nobeler; er de ej saa fuldvægtige, skal de saa vægtige være, at de kan fuldvægtige være med i nobel og 20 og ej med flere og intet andet værd. ...

716. 1440, 29. aug. Rep. 7100.

Mogens Poulsen erkender sin gæld til Claus Nielsen til Ellinge.

... 8 lødige mk. rede penge, 6 grosser i hver skilling og 45 skilling i hver lødig mk., ...

717. 1440, 2. okt. Rep. 7109.

Aage Axelsen (Thott) til Hjuleberg, Årstads h., Halland, giver Henrik Knudsen (Gyldenstjerne) til Restrup, ridder, kvittering for modtagelsen af

... nobler, rinske guld og lubesche guld, saa meget som jeg laante ham i Hælsingborg ...

718. 1441, 17. jan. Rep. 7151.

Esbjørn Kruse, borger i Halmstad, har solgt herr Henrik Qwekil i Stralsund 1 læst smør på Skanør på Claus Nielsen til Ellinges vegne for

... 22 fuldvægtige svære engelske nobler ...

719. 1441, 4. marts. Rep. 7158s, s. 853—854.

Arild Kruse, borgmester i København, og 4 rådmænd tildømmer herr Oluf Axelsen (Thott) til Vallø 7 boder i St. Nikolaj sogn som han har i »besætning« fra herr Benedikt Pogwisch for en gæld på

... 625 reynolds gylden ...

720. 1441, 23. april. Dipl. Dioc. Lund. III, CCXXVII.

Abbed Peder og konventet i Ås kloster sælger til herr Aage Axelsen (Thott) til Hjuleberg, Halland, 2 gårde i Alafors samt en mølle og et laksefiskeri sammesteds for

.... thrysens tiwghe rynske gyllæne, ...

721. 1441. Nyrop, Gilde-og Lavsskraer I, 98, s. 618, 621.

Vedtaegter for Guds Legemslav i Ålborg, fulgt af en række optegnelser lavet vedrørende.

§ 4. Item hwilk kiøbman eller kiøbsvend, som laget werduge æræ at besiddæ, ther her wil broder worde, han scal giuæ xij skilling lubesch ...

§ 18. ... huo som ellers biuder giester een eller two, giuæ j skilling for huer there vm heell dag oc ij engelsk for huer there vm halff dagh; ...

722. 1442, 29. jan. Rep. 7219.

Per Sporesmed, borger i Kalundborg, pantsætter en gård sammesteds til Jens Bentsen, sognepræst i Grevinge, for en gæld på

... 6 lødige mark [i saa]danne penge, lod sølv købes for 1 skilling grot; ...

723. 1442, 23. feb. Rep. 7221.

Anders Nielsen til Tågarp, væbner, pantsætter gods i Villands h. til Claus Nielsen til Ellinge for en gæld på

... 21 lødige mark rede penge, gilde og gæve af den bedste danskær mønt, som gaar i Skanæ, ...

724. 1442, 7. april. Erslev, Testam. 90.

Kannik i Ribe Jon Pedersens testamente.

... Primo do et lego reverendo domino meo episcopo Cristierno Ripensi tres florenos Lubicenses ... Item ecclesie sancti Johannis unam marcham Lubicensem. Item plebano ibidem i solidum grossorum. Item cuilibet ecclesiarum Ripensium ... ij solidos sterlingorum. Item ecclesie sancti Petri x solidos Lubicenses. Item domino archidiacono i florenum Rinensem ...

725. 1442, 17. juni. Rep. 7252.

Jens Madsen, borger i Kalundborg, pantsætter en gård til Vor Frue kirke dersteds for en gæld på

... 6 lødige mk. i rede penninge og ingen andre varer, ... med saadant skel, at jeg selv og mine arvinger skal have den gaard i værge og give hvert aar til leje 2 skill. grot om paasken, saadanne penge som gæve er i Kalundborg ... indtil gaarden indløses for saadanne penge, lod sølv købes for 1 skill. grot og 1 arnumsk gylden for 12 skill. lybsche ...

726. 1443, 7. jan. Rep. 7308.

Kong Christoffer af Bayern pantsætter købstaden Horsens til Henrik Knudsen (Gyldenstjerne), ridder, for en gæld på

.. 1000 rinsche gld. af de 4 kurfyrsters slag ...

727. 1443, 5. aug. Rep. 7351.

Mads Jensen, præst i Herfølge, sælger en gård i Store-Heddinge til Niels Jensen, foged på Vemmetofte, for

... 102 lib. mk. ... Bliver den ham afvundet med landslov, skal jeg give ham pengene igen i mønt, som da er gænge i Syelend ...

728. 1443, 5. sept. Rep. 7559, Matzen, Panteret, 1869, s. 8 f., n. 5.

Valborg, enke efter Sorte Johannes, borger i Ribe, har pantsat en grund til Ribe domkapitel til at dække omkostningerne ved en årtid.

... in quadraginta marchis Lubicensis monete civitatum Lubicensis et Hamburgen sis pro anniversario suo ...

... redditus seu pensio predicti fundi, videlicet octo solidi sterlingorum ...

Påskrift: super uno fundo ... pendente annuatim 24 ß d., 8 sol. sterlingorum.

729. 1443, 30. sept. Rep. 7367.

Biskop Gert af Børglum pantsætter gods på Hannæs i Tømmerby sogn og Østløs sogn, Vester Han h., til Henrik Blik til Nystrup, væbner, for en gæld på
... 200 lib. mk. i libskæ og rinskæ guld, hver libskæ gylden til $26\frac{1}{2}$ skill. og hver rinskæ gylden til 22 skill., ...

730. 1444, 18. jan. Rep. 7404.

Engelbrekt Albrektsen til Torbenfeld, ridder, pantsætter sit gods i Vendsyssel til herr Strange Nielsen til Nørreholm for en gæld på
... 200 lub. mk. i fireleyde mønt, gænge i Lubk og Hamborg, ...

⁷³⁰ »fireleyde mønt«=de fire stæders (Lübeck, Hamborg, Lüneburg og Wismars) mønt.

731. 1444, 30. marts. Rep. 7414.

Hans Myndel, kongens foged og møntmester i Malmø, kundgør et skifte mellem Iven Kumhar, rådmand i Malmø, og hans fosterbørn Hans, Didrik og Henrik Nielsen.

... kundgjorde paa vort byting Hans Myndel, kongens foged og møntmester i Malmøge, et skifte, ...

732. 1444, 25. april. Rep. 7421.

Mogens Eriksen til Lövestad, Färs h., væbner, erkender at skynde Claus Nielsen til Ellinge, ridder,

... 100 biskopsgylden eller og saa mange engelske nobler, som en dannemand kan den anden for saa mange gylden fuldt gøre, og 18 lødige mk. af den bedste danske mønt, som nu i Skane er gænge, at betale inden pinsedag. ...

733. 1444, 28. maj. Rep. 7428.

Nis Skram til Matrup, væbner, sælger gods i Bønderby ved Møgeltonder til kapitlet i Ribe for

... 40 lub. mk., som er 6 lubesche gylden, stykket for $26\frac{1}{2}$ skilling, og det andet i rinsguld, stykket for 22 skill., ...

734. 1444, 28. maj. Script. R. D. VII, 245.

Malmø bys register.

Anno MCDXLquarto octava ascensionis tha bare wi vp Borgemestere oc Radmen på bys Weynæ III $\frac{1}{2}$ Lubske Mark effter Ewert Spannemager aff hver tiende Penning, som hans Arffuinge finge oc førde aff Landet, oc ni gl. effter sworte Didrick oc aff hver tiende Penning, Swo mekit fek oc Hannes Myndel Myntemesteren pa wor nathuge Herres Konungs weyne samme tith.

735. 1444, 3. juni. Rep. 7429.

Henrik Henriksen Daa til Gelstrup, Ods h., pantsætter gods på Sjælland og i Skåne til Knud Trudsen til Örtofta, Harjagers h., for en gæld på

... 20 gamle engelskæ nobler, ...

736. 1445, 19. april. Rep. 7499.

Kristoffer, rådmand i Kalundborg, pantsætter en gård i byen til Vor Frue kirke sammested for

... 20 lødige mk., saalænge til det vorder afløst med saadan mønt, at læt gullene gælder 12 skill. lub. og lod sølv 1 skill. grot ...

737. 1445. 4. okt. Rep. 7554.

*Anders Pees af Holm pantsætter alt sit gods i Vendsyssel til herr Jon Jensen,
provst i Børglum, for en gæld på*

... 60 lib. mk. i guld og rede penge, 34 lib. mk. i stæder penge, sølvpenge, 4 lyb.
mk. mindre end 30 i lybber guld og 21 lod sølv, vel testet, ...

738. 1445, 16. okt. Rep. 7558.

Hartwig Krummedige, ridder, erkender sin gæld til Helmich Tangen på

... 88½ rynsche gulden vor brun damas unde vor myn gordel to vorgulden unde
to makende unde 58 arnoldus gulden, de ik untfangen hebbe van syner wegen
van tollen to Skide sisle, unde 100 arnoldus gulden vor 50 tonnen roggen, welke
summa ik betalen schole ...

739. 1445, udat. Sejdelin, Dipl. Flensb. I, 115, s. 479—480.

Post i protokol over staden Flensborgs gæld og tilgodehavende.

... vorpandede de råd myd vulbord der borgere deme Gardiane to Flensborgh der
stad tafft by suden deme clostere vor lx mark lub. dar was em to stad to vorne aff
schuldich xxx densche mark, de lepen vppe xxiiij mark;

740. C. 1445. Nyrop, Gilde- og Lavsskraer II, 91.

*Kong Christopher af Bayerns bestemmelser om de skånske guldsmedearbejders
stempeling og lødighed og en ny mønts værdi.*

§ 6. Item inghen guldsmed skal brende noghen hande mynth, som her i ryghet
mynthet er eller ok her effther mynthet vordher, vnder syth liff ok gotz.

§ 9. Item biwde vy ..., ath the strax setthe købeth i hwer køpstad meth alle
embitzmen effther vor mynth, som vy nw bwdeth haffue ath ganghe, ok ath the
iw holde grossen for ij lybske, ...

**741. 1446, 28. jan. Jur. Tidsskr. XXV, s. 324, Kolderup-Rosenvinge, Om Pant.
(=Vidensk. Selsk. Skr. IX, 692).**

*Peder Smed, rådmann i Malmø, pantsætter 3 boder med kældre og gårdsrum til
Hans Myndel, kongens foged og møntmester dersteds.*

... wederkænninde mik ... gialdkyldig at være hederligh Man ok Wælbyrdigh
Hannes Mindel, min nathuge Herre Konings Foghet ok Myntemestere i Malmøge

⁷⁴¹ Dateringen er MCDXL pa then siæthe Fredaghen næst fore Kyndelmissé dagh. Kolderup-Rosenvinge daterer det til 1440, da han åbenbart ikke har kendt den lidt usædvanlige måde at udtrykke sig på.

ok hans Arffwinge Halfftredie hwndrethe Lubske Mark, ok othe Lodig Mark i thøligh Mynt, som min Nathuge Herre Koningen tagher i sin arlige Skat i Malmøge. ...

742. 1446, 15. el. 22. juni. Aarsberetn. fra Geheimearch. V, 62.

Lollands vilkår.

... hwo sich lather fordelæ paa hertztingh fore giældh ... han skal bøte fore første lagdah vj skilling, thet ær j mark, ...

743. 1446, 18. okt. Dipl. Civ. Malmog. I, XI, s. 33.

Kong Christopher af Bayerns andet privilegium for Malmö på foranledning af ... wor ffoghit j Malmøge Hans Myndell og borgmestere oc raedh j same stad ...

744. 1447, 29. april—19. maj. Danske middelald. Regnsk. I, 1, s. 5.

Uddrag af Christopher Parsbergs hofholdningsregnskaber.

... Item mer in thuren tragen inn einem sakch an sechsling 16 mr. 6 ß. ...

... Item mer in einem kurczem dikchemleinem sakch ist an lubischen vud steter pfenig vnd darczu 8 mr. an stetern plapharten; tut alles 200 mr. ...

745. 1447, 29. juli. Danske Magazin 7. R VI., 1957, s. 218. G. Galster, Christopher Parsbergs Hofholdningsregnskaber.

Ex libro Danico.

Jtem, hafver ieg Christoffer Parspercher opboren, og annammet af Myntemesteren af Malmoe af de Penninge, som hand annammede af Hr^r Byrge Drölle ... 1080 ~~fl~~.

746. 1447, 7. aug. Sejdelin, Dipl. Flensb. I, 131.

Vidne om den afdøde Tymme Tymmesens gave, skænket til Vor Frue alter i Mariekirken i Flensborg og til andet kristeligt formål.

... vigintivnum nobilianos justi ponderis ... scilicet viginti marcas lub. ...

747. 1447, 14. okt. Erslev, Testam. 91.

Ridderen Anders Nielsen til Dronningholms testamente.

... Item giffuer jæk ... till kirkene bygning lxxx lubiske mark. ... hwaer prest i klosteret i ß grot, hwer ung brother iiij grot. ... Item giffuer jæk ... min ælschelike husfru xx engilsche noble ... Item min kiære husfru søster Ingeburgh iWæstene kloster iiij noble. ...

748. 1447, 28. nov. Dipl. Dioc. Lund. III, CCXCVIII. (Rep. 7734).

*Væbneren Bo Olsen erkender at skyde Niels Eriksen, borger i Halmstad, som forstander for Jomfru Marias alter i byens sognekirke
... hundrede mark danske penninge ...*

749. 1447. Danske middelald. Regnskaber, I, 1, s. 21, 24.

Christopher Parsbergs hofholdningsregnskaber.

... für einen schweren nobel, den meines herrn gnad dem kinde des Gerlachs Floren einband, darbey 2 reinische gulden, alss er es aus der Taufe hub, thut 7 $\frac{1}{2}$ β . ...

... 12 rinske gylden, en gylden til 22 β , giør 16 $\frac{1}{2}$ β .

2 lätte gylden a 11 $\frac{1}{2}$ β er 23 β .

10 rinske gylden a 22 β , er 13 β 12 β .

1 postulatz gylden a 1 β .

1 reinoldus gylden ogsaa regnet for 1 β .

1 lat gylden for 11 $\frac{1}{2}$ β .

1 bischoffs gylden for 1 β .

kleine und Valkenberger gylden, regnede stykket til 1 β .

annammet paa eengang 8 rinske og 3 postulats gylden und 2 β auf das geldt, das macht 15 $\frac{1}{2}$ β .

750. 1447. Danske middelald. Regnskaber I, 1, s. 18.

Christopher Parsbergs regnskabsbilag.

... Item mer 3 lubischs gld., jeden gld. gerechent fur 27 β , tut 5 mr. 1 β .

... Item mer 12 mr. an holem gelt. ...

751. 1448, 17. jan. el. 10. juli. Rep. 7758.

Per Lax, væbner, pantsætter en gård i Vanneberga, Vinslövs sogn, V. Göinge h., til fra Katrine Kyrnings.

... for 6 lødige mk., og landgilde op at bære deraf, 2 skp. smør om Vor Frue dag i høst og 1 pund smør om vinteren, og løsningsdagen inden tolvte dag nu næst om 1 aar, gilde penge, som i dette land gaar, i purt kobber ...

⁷⁴⁹ »Postulatusgylden« er ringholdige gylden, slået af bisperne Frederik og Rudolf af Utrecht (1431—1455) og en række andre bisper i det 15. årh. »Valkenberger gylden« er slået i Valkenburg i hertugdømmet Limburg.

752. 1448, 31. marts. Rep. 7772.

Knud Slet i Strands, Mols h., pantsætter en gård i Hvilsager i Sønderhald herred til herr Otte Nielsen, ridder, til Bjørnholm for en gæld på ... 130 libsche mk. i gode sølvpenninge, gænge i Lwbk, foruden hulpenge, ...

753. 1448, 19. maj. Rep. 7787.

Dronning Dorothea har undt og befalet herr Eggert Frille, ridder, ... Mynttergharden i Odhens, som hr. Steen Basse tilforn i værge havde. ...

754. 1448, 19. maj. Rep. 7786.

Magnus Ingversen pantsætter sin gård i Roskilde til Jeppe Jensen, præst og evig vikar dersteds, for en gæld på ... 20 lødige mk. i rynsk guld, hver gylden saa god som 24 skill. lub. penge, ...

755. 1448, 10. juli. Rep. 7798.

Anders Nielsen, kaldet Beyer, præst i Helsingør, pantsætter sin jord og grund i St. Nikolaj sogn i København til St. Nikolaj kirke for en gæld på ... 50 rynske gylden af de 4 kurfyrsters samslag, gode af guld, ...

756. 1449. 27. jan. Rep. 7849.

Peder Smed, rådmand i Malmø, har skødet 3 boder til ... Hans Myndel, kongens foged og møntmester i Malmøge, ...

757. 1449, 9. marts. Rep. 7860.

Domkirken i Lund udlejer en gård i St. Peders sogn til Poul Klejnsmed, borger i Lund, hans hustru Kristine og et af deres børn på følgende betingelse: ... quod dent singulis annis 8 sol. grossorum monete Lundis dative ...

758. 1449, 6. april. Rep. 7877.

Anders Troelsen, borger i Næstved, pantsætter sin gård i Ørslev, Ringsted h., til Skelm Persson, klerk, for en gæld på ... 50 mk. lub. i gode sølvpenge eller rynsk guld at betale og gyldenen for 24 skill., om nogen kobbermønt eller anden argere mønt blev gænge i Siælland efter denne tid; ...

759. 1449, 20. dec. Rep. 7937.

Jørn Ulf erkender at skynde herr Eggert Frille, ridder, ... 20 gode nobler og 30 gode engelske nobler for et skarlagen, ...

760. Før 1450. Kjøbenhavns Dipl. IV, 53.

Statuter for de evige vikarers kapitel ved Vor Frue kirke.

Item, siquis nouus perpetuus vicarius effectus ad collegium nostrum appositus fuerit ... habeat suppellicum et almucium et intret chorum nobiscum onera et officia singula ut moris est obseruando etc. in toto particeps perseueret dando florenum Reynoldensem.

761. 1450, 15. juni. Nyrop, Gilde- og Lavsskraer II, 24, s. 115—116.

Borgmester og råd i Ribe giver byens smede lavsartikler.

§ 5. Item hwelk swen som kommer wandrethe, han skal giwe 1 ß til igang och en engelsk til eeth stob.

§ 8. Item hwelk swen som forsømer sin husbandes gerning, ..., han hawer forbroth for hvor dagh vj penie i byssen og en ß modh husbandhen aff sin løsn. ...

762. 1450, 28. okt. Rep. 8019.

En række beboere i Trenemarsch skænker til kirken sammesteds noget jord og fastsætter taksterne for de kirkelige afgifter. Heriblandt nævnes:

... Item van juwelken doden bouen 7 jar olt 6 schill. lub., enen kese so gud alsz 3 ß unde 9 broden, juwelk 1 witten werd, edder 12 schill. lub. vor de gantzen prouende tohope; ...

763. 1450, 24. nov. Dipl. Isl. V, 54, s. 61—62.

Marcellus, biskop i Skálholt, giver kvittering til Gottskalk, biskop i Hóla, for ... centum, decem & novem Lothones argenti, ponderis Coloniensis & Lubicensis. Quorum unus Loth valet solidos Lubicenses duodecim monete Hafniensis. ...

764. C. 1450. Nyrop, Gilde- og Lavsskraer II, 27, s. 131—132.

Artikler, som skomagersvendene i Slagelse har optaget.

§ 12. Item skeer thet swo, at noghen aff worth æmmædæ wordher siwgh i weyæn, ... sculæ the fonghæ først xij hwitæ pænningæ af selscaps pænningæ, om han fattich ær; och ær thet so, at han ey fanger bethre, for thæ pænningæ æræ fortæræde, tha schullæ the foo ham in xij hwithæ pænningæ; bliffwer hand længer siwg, tha schulæ the fongæ hannum xxiiijj hwittæ; tha hauer the siwghæ fonghet j lybesch mark ...

765. C. 1450. Nyrop, Gilde- og Lavsskraer II, 26, s. 123—125.

Borgmester og råd i Roskilde under og giver sammen med skomagergildet byens skomagere lavsartikler.

§ 17. Item haffwer then siwghe ey penninghe ..., tha sculle scaffere ... hielppo hannom først meth iiiii grotthe; bedres ham ey, hielpe ham andhen tid; vordher han ey en helbride, the hielpe the tredie tid iiiij grotthe, thet er en sceling groth; ...

766. 1451, 14. april el. 11. aug. Rep. 2. r. 29.

Eline, enke efter herr Steen Basse, pantsætter Skullerupholm, Volborg h., til herr Oluf Axelsen (Thott), ridder, for en gæld på

... 600 svære engelskæ nobeler, som man kalder at være Etwerdes nobeler, af det første slag, som kong Etwerdus lod slaa i Engelandh, gode af guld og fuldvægtige, ...

767. 1451, 27. april. Rep. 2. r. 36.

Tove Andersdatter til Skovsbo, enke efter Tue Gummesen, pantsætter 3 gårde i Egens, Mols h., til sin dattersøn Christoffer Lykke for en gæld på

... 150 lub. mk. i gode stæderpenge, som i Lubyke og i Hamborgh gænge er, foruden de hollæ penge, ...

768. 1451, 4. aug. Rep. 2. r. 65.

Tidemand Gotskalksen og Mette, enke efter Nis Fadersen, med sine døtre skører en eng ved Øster Vedsted til Niels Marquardsen, kannik i Ribe, og erkender at have oppebåret

... Penge i rins Guld og Postulatisgylden og anden god Mønt og Værd efter der Nøje ...

769. 1451, 23. nov. Miss. fra Chr. I's og Hans's Tid, I, 6.

Kongen anmoder herr Niels Eriksen (Gyldenstjerne) om i sine len at opkræve en hjælp af almuen, hvorom han er blevet enig med rigsrådet, så meget som muligt i rede penge og resten i godt smør og flæsk efter en fastsat takst, og således at hjælpen er betalt inden 2. febr.

... en goth tunne smør for fem mark, som sin wecht holder, oc eet got flycke flesk for sex ß.

770. 1452, 22. april. Dipl. Civ. Malmog. I, 36, XIV.

Kong Christiern I eftergiver indtil videre Malmö dens byskat.

... theres aarlighe byskat vppa thry hundrethe lubeske mark, ...

⁷⁶⁶ Slået fra 1344 af Edward III.

771. 1452, 17. sept. Rep. 2. r. 164.

Birgitte Bondesdatter, enke efter herr Follert van Knope, pantsætter gods i Lynge h. til Lydike Jensen i Freerslev for en gæld på

... 14 og sekssindetyve riinske gylden og 200 lybskæ mk. i penge, som købmand kan gøre en anden fuldt med i Siælend, ...

772. 1452, 22. sept. Rep. 2. r. 165.

Jes Nielsen i Andaks pantsætter en otting jord i Tømmerup, Ars h., til St. Gertruds alter i Vor Frue kirke i Kalundborg for en gæld på

... 6 lødige mk. i saa gode penge, som man kan købe en let gylden for 12 skill., og ingen anden varer; ...

773. 1452, 5. okt. Dipl. Dioc. Lund. III, 344, (Hans. Urk.b. VIII, 140).

Hans Myndel, møntmester og byfoged i Malmø, stadsfæster i kong Christiern I's navn borgmesters og råds tilladelse til købmændene fra Stettin til at oprette et alter i St. Peders kirke og at stifte et kompagni.

Ich Hans Myndel, mintmester unde voget to Nellebage, apenbar unde witlik doe ...

774. 1452. Sejdelin, Dipl. Flensb. I, 145, § 30.

Skrå for bagernes lav i Flensborg.

Jtem so gheue wy deme rade alle iar xiiij β engels van deme brothuse, ...

775. 1453, c. 24. juni. Rep. 2. r. 263.

Kong Christiern I pantsætter sit og kronens len Gladsaxe, Järrestads h., og 3 gårde i Sielsö, Tryde sogn, Ingelstad h., til Trued Pedersen (Lille) i Araslöv for en gæld på

... 1800 gode rinsche gylden og 200 lybsch mk. i danske penge, som i Danmarch gænge er, ...

776. 1453, 17. sept. Brenner, Thes. Numm. Sveo-Goth., 33.

Karl Knutsons møntforordning for Sverige.

... omnem monetam pro ratione subscripta hic in regno valitaram, scil. nullam marcam vel oram valere debere, nisi ad amussim monetae Stokholmensis; et octo nummulos Gothlandicos, tam veteres quam recentes unam valere Ortugam s. Denarium Svecicum, quatuor grossos itidem unam Ortugam, Skillingum sive solidum Danicum decem pennings seu nummulos, Solidum Civitatum num-

mulos undecim, Album Danicum tres Nummulos, novum Danicum Anglicum duos Nummulos, vetustum Anglicum Nummulos tres, Civitatum Nummulos octo unam Ortugam, similiter octo Lebardos Lubecenses unam Ortugam, et denique sedecim Danicos Lubecenses unam Ortugam, donec ope Divina per universum regnum propriam nostram monetam promoverimus. ...

777. 1454, 17. marts. Rep. 2. r. 335.

Sven Mathiesen, Drøsselbjerg, sælger et stykke ødejord til St. Gertruds alter i Vor Frue kirke i Kalundborg.

... og kendes jeg mig for fornævnte jord 10 lødige mk. op have baaret i gænge penge, som man maa købe en let gylden for 12 skill. og 1 lod sølv for 9 skill. ...

778. 1454, 20. maj. Rep. 2. r. 360.

Biskop Jens af Aarhus stifter et kapel og en messe i Ribe domkirke og udlægger noget gods hertil. Der nævnes beløb i

sol. engels Stæderpenge	Mk. lub. Stæderpenge
sol. Stæderpenge	Mk. lub.
sol. gross.	sol. lub.
sol. ster. stæderpenge.	

779. 1454, 13. sept. Rep. 2. r. 393.

Axel Lagesen til Clausholm, ridder, og hans hustru Eline pantsætter 4 gårde til Anders Jensen, forstander for St. Agnete kloster i Roskilde, for en gæld på

... 12 engiske nobeler, som deres fulde vægt har, 12 ringske gylden, som fuldt gør, 10 lødige mk. og 24 lubische mk. i saadanne penge, som gænge er i Syeland og købmand kan den anden fuldt med gøre, ...

780. 1454. Ældste Archivreg. I, 83.

Frwe Marine myntthemesters hwsfrwe oc hennes sønn Eric. Haffue breff paa thet goodz hwss oc yordt som Jahan Gynterssön i Swerge erffwede effter sin broders dödh Leebort Gynterssön i Malmö ligendis i beggis theris dage.

781. 1455, 25. jan. Dipl. Dioc. Lund. III, CCCLXV.

Arvid Baad, væbner, giver til St. Olufs alter i St. Nikolaj kirke i Halmstad hovedpenninge af de til ham pantsatte gårde, jorder og boder i byen.

⁷⁷⁸ Der nævnes heri også taxten »1 mk. lub. el. 2 ørtug byg«.

⁷⁸⁰ Jvf. Rep. 2. r. 481 (Didrik Myndel bekræfter rigtigheden af skiftet efter sin fader Hans Myndel) og Kbhvns. Dipl. I, 278 fra ca. 1540, hvor »Marine Møntmesters gard ved Høybron strede ...« stadig kendes.

... item Hans Olsøns gordh xij rynske gyldene och ij postulatus gyldene och v lodimarch off leghen, som han stoor jghen medh, och nw heer effthir iij sk. gr. oorlighe til leye, ...

782. 1455, 18. feb. Rep. 2. r. 448.

Jes Boosen til Søholm, Elbo h., pantsætter et brev på en gård i Stubdrup, Brusk h., til Mads Pedersen for en gæld på

... 20 mk. i rinsk guld, hver gylden til 26 skill., som her er nu i Jyllandh gænge, ...

783. 1455 el. senere, 1455. Danske mtl. Regnskaber III, 1, s. 105. Roskildebispegens Jordbog (a), Script. R. D. IV, 346 (b).

a. Item Kirke Boerup totum excepta curia sacerdotali quod habuit per viam permutationis idem reuerendus pater dominus Olauus Daa etc in recompensam pro Afnøe i curia in Ølsticke Mynteregarden Næstwedis et ecclesia Wallingswedh de Skowcloster cum Boeropsmølle et siluis vt in litteris permutacionis lacius continetur.

b. Wii fingæ i skiftæ aff Roskilde Domkirke ... Mynttræ garden i Nestuet fra porten, oc til aen. ...

784. 1456, 28. juni (?). Rep. 2. r. 619.

Karl Knudsen til Træne og hans moder Johanne Brandesdatter pantsætter deres gods i Halland til Gunhild, enke efter Arvid Badz, for en gæld på

... 20 lode mk. sølv i kolness vægt og 10 lode mk. lødhit sølv i kolness vægt og 16 lod i hver lode mk., og 11 lybske mk. i lys mønt, ...

785. 1456, 23. juli. Luxdorph, Add. 91, 4ta, Exc. ad rem mon. II, 135. (K.B.).

Kong Christiern I pantsætter sit og kronens gods Tranekær og Langeland til herr Philip Axelsen (Thott), kongens mand og hofsind, for en gæld på

... elleffue hundredrethe rinske Gyldene, gode aff guld, och aff the fire Køreførste samslagh, otthe hundredrethe sware engelske Nobele. Hundrethe lødige mark i gode Nestwitz Engelske, eller halfftredie hundredrethe gode Rinske gyldene for fornævnte hundredrethe lødighed march nestwitz engelske, om the Engelske ikke finnes kunne. Item Thuhundrethe Reynoldi gyldene, och thry hundredrethe lubske marck som nw i Siælland geue och gænge ære ...

---

⁷⁸³ Der findes en optegnelse af samme indhold i Scr. R. D. IV, 378 fra år 1500.

786. 1456, 6. dec. Hist. Tidsskr. 1. R. IV, s. 551.

Registratur over Malmø rådhusarkivs ældste dokumenter.

Kong Christiern I skænker møntmesteren i Malmø, Henrik Dringelberg, en kronens jord og grund i Malmø »Norden nest Sanctorum Simonis ac Jude Apostoli capella«.

787. 1457, 26 marts. Rep. 2. r. 710.

Kong Christiern I giver kvittering til herr Otte Nielsen, ridder, for modtagelsen af ... 103 lubske mk. af Nørre Lyung h. og 62 lubske mk. og 1 rinsk gylden for 28 skill. af Lywsgard h., ...

788. 1457, 22. sept. Rep. 2. r. 758.

Bo Flemming, ridder, pantsætter 4 gårde i Herrestrup, Ods h., til Christian van Hagn for en gæld på ... 40 rinske gylden og 20 libske mk. i dan[ske] penge af det gewæstæ slaw, ...

789. 1458, 18. jan. Rep. 2. r. 811.

Jens Due til Krageholm, Herrestads h., ridder, pantsætter 2 gårde i Källna, N. Åsbo h., til Stig Olufsen (Krognos) til Bollerup, ridder, for en gæld på ... 18 og 20 riinskæ gylden af de 4 kiør fførstæ samslagh og 2 gamle rengnoldus gylden, 3½ lod sølv og 6 lyb. mk. i hvide penge, ...

790. 1458, 11. marts. Dipl. Dioc. Lund. III, CCCLXXXV.

Kannik i Lund Bo Sommers testamente.

... Item domino Trugoto ... vnum florenum Renensem. ... Item dominis concanonicis meis ... vnum florenum leuem. ... Isti floreni leues canonicis prescriptis dati si haberi per testamentarios meos non possunt, tunc soluatur pecunia in valore. ... Olauum Clauessøn concanonicum meum ... ad ... residenciam meam immedie post mortem meam obtinendam eligo pariter et jnstituo, tali ... condicione, quod jdem dominus Olauus Clauessøn omni anno, quo vixerit, jn futurum soluit pro anniuersario meo ... iij:s marcas Skanienses ...

⁷⁸⁶ Henrik Dringenberg omtales som guldsmed, før han blev møntmester; se G. Galster, Christopher Parsbergs Hofholdningsregnskaber i D. Mag. 7. r. VI, 1957, s. 214. Chr. I forlener ham med en årlig rente af Malmøs byskat (Rep. 2. r. 74); hans ejendomskøb kan folges i Ramsing, Kbhvns Ejendomme 1377—1728 II og Kbhvns Hist. og Topografi i Middelalderen II, s. 187 f med henvisninger til Kbhvns Dipl. Se endvidere Erik Person, Myntmästarna i Malmö 1444—1512 i Num. For. Mdlbl. XII, s. 85—89.

791. 1458, 21. juli. Rep. 2. r. 873.

Per Nissen, foged i Hviding herred, oplader gods til herr Anders Brock, kantor i Ribe, for et beløb på

... 16 rynske gylden og 5 postulatusgylden og 2 stædermark, som gænge er i Lybkæ og i Hamburge, ...

792. 1458, 14. aug. Rep. 2. r. 883.

Kong Christiern I kvitterer for modtagelsen af møntregnskabet for Malmø.

... Hinric Dringenbergh vor møntmester i Danmark har gjort os fuldt regnskab af vor mønt, tolderi og fogedi i Malmøghe fra den første tid, vi ham det befalede, og til denne dag, baade af det sølv, han paa vore vegne annammet har at mønte, og af den sum, han os aarlig give skal af mønten ...

793. 1458, 1. nov. Dipl. Dioc. Lund. III, CCCXC.

Kong Christiern I afstår til Jomfru Maries alter i Lunds domkirkes nye kapel Møntergården i Lund og får en gård ved Højbrostræde i København.

... wij haffue sold, skøt oc affhend fran oss, ... een wor oc kronene gardh, liggende j wor køpstædh Lund i Skane, kallendes Myntere gardhen, ...

794. 1458, 19. dec. Rep. 2. r. 914.

Mikkel Rud til Vedby, Løve h., har solgt 3 gårde til Klemens Pedersen, evig vikar ved Roskilde domkirke, på den betingelse at han selv indløser panterne i de pågældende gårde.

... og i den 3. gaards trediedel ... skal han indløse af fru Mette, Pædher Twesß efterlevere eller hendes arvinger for trediedelen af 18 arnss gylden ...

795. 1459, 2. april. Rep. 2. r. 960.

Kong Christiern I pantsætter 100. lub. mk. årlig rente af Svendborgs byskat til herr Johan Bjørnsen, ridder, for en gæld på

... 100 rynske gylden gode af guld, 150 postolatz gyllen, 5 løde mk. sølv og 800 lub., som i Danmarck gænge er, ...

⁷⁹² Lignende kvitt. fra 2. maj 1461 og 19. okt. samme år (Rep. 2. r. 1305 og 1354).

⁷⁹⁴ »arnss gylden«=Arnhem-gylden, se nr. 669, 697 og 699.

796. 1459, 13. el. 20. juli. Rep. 2. r. 1012.

Jens Due til Krageholm, Herrestads h., pantsætter en gård i Vallösa, Ljunits h., til David Arildsen (Quitzow) til Svenstorp, Torna h., for en gæld på ... 12 rynskæ gylden og 9 lybskæ mk. i hele skillinger, som kaldes kong Christof-fers Skillinger, ...

797. 1459, 6. dec. Rep. 2. r. 1041.

Kong Christiern I skænker jord i Malmø til møntmester Henrik Dringenberg. ... For troskabs bevisning og tjeneste, som Henric Dringelbergh vor møntmester i Malmøghe os og Danmark gjort har og gøre skal, saa længe han lever, giver vi ham til ewerdelighe eje vor og kronens jord og grund i Malmøghe norden næst Simonis og Jude kapel liggende ...

798. 1460, 7. marts. Rep. 2. r. 1089.

Anders Nielsen til Kokkedal, ridder, pantsætter 2 gårde i Tostrup, Hindsted h., til biskop Jens af Århus for ... 100 gode gamle gænge af guld rinske gylden og 40 mk. lybsk i gode danske penge, som nu i Nørjylland gænge er, ...

799. 1460, 4. april. Urk.samml. d. Sch.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. IV, 33, nr. 19. (F. C. Jensen u. D. G. Hegewisch, Privil. d. Sch.-Holst. Ritterschaft. Nr. 16. S. 62. Kiel 1797.)

Kong Christiern I's privilegium for Slesvig, Holsten og Stormarn. ... Ok scholen wy unde unse nakomelinge in dessen landen nene munte setten sunder sodane also to lubeke unde Hamborch genge und geve is. ...

800. 1460—1474. Dipl. Langebek.

*Kong Christiern I's »modbog« for Skanør og Falsterbo.
... Item so gebede wy dat pagyment also tho holdende vnde de ene van dem anderen to nemende also hyrna geschreuen steyt.
Tho deme Ersten male schal en swar nobel iij lubesche margk gelden.
Item de lichte nobel iij margk. [!]
Jtem lub. gulden xxvi schil. lub.*

⁸⁰⁰ Der fandtes mange efterligninger af de kurfyrstelige rhinske gylden og de kejserlige med rigsæblet (Appelgulden) fremstillet af små nederlandske fyrster. »Didericus de brenthorst« er måske den samme som Diederik de Bronckhorst, Batenburg og Anholt (1432—1451), af hvem man ganske vist ingen gylden har. Om falske mønter jvf. i øvrigt P. Joseph, Gold-münzen d. XIV. u. XV. Jahrh. Frkf. am Main 1882, s. 112.

Jtem de rynse gulden xx ß. lub.
 Jtem de Postlatsche gulden xvijj ß.
 Jtem Reynoldesche gulden i margk.
 Jtem de bisschopps gulden xv ß. lub.
 Jtem schilde xv ß. lub.
 Jtem de arnoldus gulden xij ß. lub.
 Item vynt man nye Rynsche guldene dor eyn appel vppe steyt oft id Keysere
 gulden wesen vnde steyt vppgeschreuen Didericus de brenthorst de synt valsch
 vnde synt nicht wert xiiij ß vnde we se ouer duret vth ghyfft den sal men richten
 an syn hogeste.
 Jtem schal tho den anderen iar eyn iewelick syne er den besitten ofte buwes dar se
 van oldynges gewonet heuet so dat he dat bewysen moghe.
 Jtem schal mynes heren munte gaen like der veerleye munte.

801. 1461, 7. jan. Dipl. Dioc. Lund. IV, I.

*Peder Axelsen (Thott), electus i Odense, ærkedomprovst i Lund og »kommender«
 i Dalby, låner mod pantsætning af gods fra sin broder Oluf Axelsen i Vallø
 ... thusende rinske gyllenæ, godhe aa gull ok fulwæchteghe, ...*

802. 1462, 9. marts. Danske Magazin III, s. 325.

*Kong Christiern I's brev til råd og borgmester i Odense om Møntergården dersteds.
 ... det Skiøde-Brev, som Borgemester og Raad, i vor Forfaders Konning Eriks
 Tid, gave Hr. Claus Rønnow, liudendes paa Myntergaarden i Ottense, findes
 mactesløs at bliffue, ...*

803. 1462, 19. juni—6. juli. Hanserecesse II, 5, 243. §§ 5, 38, 45, 47.

*Beretning om forhandlinger i København om et lübecksk skibsforlis og om handelen
 på Skåne маркедерне.*

§ 5. Item des dinxedage morgens de radessendeboden van Lubeke Rozstok unde
 Wismer hadden gutlike vorhandelinge mit Henrik Drengenberge muntemester
 tome Mellenbagen, ...

§ 38. Item vorede de kopman jenich gut twisschen Schonor unde Valsterbode,
 dar gift men nicht af, men wurde id gefort bin[n]en landes up wagenen, so gift
 de wagen enen artich penninge. Desse artikel blift stande an twivel so lange dat
 de irkant wert, ...

§ 45. Item so denne in der stede privilegien vorscreven vaken unde vele steyt
 benomet en schilling grote, dar de Denschen vogede vor hebben willen enen

Rinschen gulden, darup van den gedeputerden des heren koninges vorbenomet unde den sendeboden der steden vorscreven mennigerleye disputacio unde vorhandel is beschen in nascrevener wise, dat de redere des koninges menden, al isset so dat des heren koninges vogede esschen enen Rinschen gulden vor enen schilling groten, is nicht ungelimpliken gedan, wente do den steden dat privilegium wart gegeven, inhaldende van den schillingen grote, do was en schilling grote wol so gut also nu is en Rinschen gulden, unde al is de munte in den riken vallen unde vormynret, dach des heren koninges tollen schole bliven unvormynret. Darup de radessendeboden van den steden antwarden, se vorstunden dat privilegium so, dat men mit sulken schillingen grote, eftre de werde darvan tor tid genge unde geve, betalen mochte, unde hadden nen bevel, sik woran to gevende deshalven buten inholt des privilegii. Unde begerenden van den rederen des heren koninges deshalven bi sine gnade to bringende, se to latende bi older wanheyt (na inneholde) des privilegii, wente al weret so, dat de munte in den riken gevallen were, dat were in der stede macht nicht, unde wolde de here koning sine munte swarer maken, dar mosten se mede liden unde stunde bi sinen gnaden. Welket des heren redere annameden bi sine gnade to bringende unde des anderen dages en darvan eyn gutlik antwart wedder intobringende.

§ 47. Int erste de redere des heren koninges wedder inbrachten na deme afschede des vordages beschen van wegen der munte unde schillinge grote, unde seden, se hadden deshalven mit deme heren koninge utecke vorhandelinge hat, jodoch konden se ene (so) nicht underwisen, dat sinen gnaden to radende were sulkent anders totolatende sunder also de groten genge unde geve weren, do dat privilegium wart gegeven, unde sulkent lange vor des heren koninges tiden lange wontlik weset were unde bi sinen tiden nicht uppebracht were. ...

804. 1462, 26. juni. Rep. 2. r. 1483.

*Arvestrid mellem Anders Graa og Niels Jepsen til Bregninge om
... 4 sølvstobe, 5 sølvstobe, 7 sølvfade ... for en sum nobeler, gylden, penge og
for 350 »lætægillen« af de 600 gylden, hr. Niels Laurensß brev paalyder ...*

805. 1462, 6. juli. Rep. 2. r. 1488.

*Philip Axelsen (Thott), ridder, erkender sin gæld til sin broder Laurens Axelsen,
ridder.*

*... 350 engelske nobeler, 500 rinske gylden, 100 Reghnoldz gylden og 50 lødige
mk. i Nestwede engilske eller saa mange rinske gylden, at de fuldtgør for de
50 lødige mk., ...*

806. 1462, 26. sept. Rep. 2. r. 1507.

Philip Axelsen (Thott), ridder, pantsætter gods i Nørre og Sønder herred på Langeland til Peder, Anders og jomfru Kirstine, Marquard Tegmads børn, for en gæld på

... 1100 lubeske mk. i guld og gode stæderpenge, som i Lubeke og Hamborgh gænge er undtagen hole penninge, rinske gylden regnet for 23 skill. og postlitz gillene for 15 skill.

807. 1463, 5. juni. Sejdelin, Dipl. Flensb. I, 151.

Anne, enke efter Claus Gortze, pantsætter en gård i Krakebøl, Humstrup sogn, Kjær h., til Nisse Jensen for

... souentych mark penninghe, guder begengen lub. munte, ane hole penninge, ...

808. 1463, 22. aug. Rep. 2. r. 1627.

Anna Nielsdatter skøder på Malmø byting gods til Peder Dunk.

... disse 2 jordegotz ... et gadehus og kælder ... og et gods jord og grund paa den nørre side gaden vesten næst møntmesterens gods ...

809. 1463, 22. sept. Kjøbenhavns Dipl. IV, s. 134.

Jep Jensen af Sandby, ridder, pantsætter en gård i Skoverlund til Jep Klavsen for en gæld på 30 rhinske gylden.

... gode aff gul aff the firæ korn første slagh, som køpman kan annæn folt meth gøre j godh betaling i Syælland ...

810. [1463, nov.] Hanserecesse II, 5, 371.

De tyske købmænd i Malmø klager hjem over kongens møntmester.

§ 6. Vurdemer geve wii juwen ersamen wiisheyden to irkennende, dat yd van oldinges, unde lenger wen nii lude denken konen, plach ene wyse unde wanheyd to wesende, wen en copman ton Ellebogen in God vorstarff, so gav me des koninges vagede 30 ß Densch, dar weren syne nagelatene gudere mede vrig, dat de oldermanne des copmannes de vorantwardeden bii syk wente tor tokumpst der negesten erven. Darenboven kumpt nu des koninges muntemester unde stekt syk dar yn unde bosatet sodane nagelatene gudere unde lethde de bescriven.

811. 1463, 9. nov. Rep. 2. r. 1660.

Cord Cordes, ørkedegr i Slesvig, giver på kong Christiern I's vegne kvittering til Erik Ottesen, kongens hovmester, ridder, for

... 100 danske mk., 70 danske mk. og 200 danske mk. i lybest, ungerst, rinsth og postolatest guld ...

812. 1464, 21. marts. Rep. 2. r. 1734.

Tyge, prior i Sortebrødre kloster i Odense, og konventet dersteds udlejer en gård i Skulkenborg i samme by til herr Eggert Frille, ridder, hovedsmand på Hindsgavl, for en årlig leje på

... 3 lub. mk. samfeltæ penge ...

813. 1465, 26. marts. Rep. 2. r. 1873.

Peder Friis, sognepræst i Tillitse, og flere dannemænd syner indbo i Tillitsegård.

... et brodeth gwlspan saa godt som 3 rinske gylden ... 6 heste saa gode som 10 lubske mk., mest fordi de var 14 eller 16 Aar gamle; 1 hest saa god som 4 lubske mk. ... en tinkande, som øl gaar i for 6 penning.

814. 1465, 22. april. Dipl. Dioc. Lund. IV, LXI.

Oluf Hillebrandtsen, præst og evig vikar i Lund, pantsætter til kanniken Jon Galle tre parter i en bod i Malmø, som giver

... till arligh landgille tree lødhe marcer i danske peninge, som nw genghe oc geffue ere i Danmark, for tresynnetiwe godhe oc geffue Rinske gillene.

815. 1465. 23. april. Rep. 2. r. 1886.

Jes Vognsen til Lengsholm, Horns h., Hjørring amt, pantsætter gods i Thy til Ingegerd Martensdatter, gift med Niels Pedersen til Egebjerg, Vennebjerg h., for en gæld på

... 150 lysps gylden, 150 rinsk gylden, 150 ungersk gylden, 150 lyspk mk. i hvide engilsk og 150 lyspk mk. i Cristoffers skilling, ...

816. 1466, 28. jan. Rep. 2. r. 2017.

Erik Aagesen (Thott), ridder, til Bavelse køber halvdelen af Galmindrup på Lolland og gods på Sjælland af sin svoger herr Erengisel Nielsen, ridder, til Hammersta, Villands h.

... Og har ... min svoger undt mig hver skæppe korn at have for 1 skill. i lyspk payement, gelde lidet eller meget ...

817. 1466, 26. juli. Dipl. Dioc. Lund. IV. XCI.

Kanniken Helge Pedersen udlejer til Per Torkildsen, borger i Lund, sin gård i St. Thomas' sogn sammested for en årlig landgilde på

... tree Sconske marc teel landgilde j geewe penninge och gænge j Skone ...

⁸¹² »samfeltæ penge« er vel det samme som stæderpenge (fireleyde mønt).

818. 1466, 18. sept. Hanserecesse II, 5, 806.

Luder Polborn, Lübecks foged i Falsterbo, skriver til Lübeck, at han efter anvisning derfra vil gøre forestillinger hos kongen om accisen; at han har forhandlet med møntmesteren, der har ladet accisebeløbet stille som sikkerhed hos sig.

... jn klegeliken vorghebracht is, dat de here koninck der rike strengeliken gheba-den, dat de copman der Dudesschen hense de tunne Dudessches bers nicht durer dem 18 ß Densch unde darvan 4 ß Densch tho tzise geven ... darume gii an desul-ven syne gnade unde den muntemester thome Ellenbaghen ghescriven hebben ...

819. 1466, 29. dec. Rep. 2. r. 2193.

Tingsvidne af Svendborg byting, at herr Anders Jepsen, sogneprest, har undt Anders Hansen med arvinger præstegårdsjord for en årlig leje af ... 12 grote saadan mønt, som i Fyn er gænge, til præstens bord, de 6 grote om Michelsmesse, og de 6 om paaske ...

820. 1467, 9. okt. Dipl. Dioc. IV, CXIII.

Eline Nielsdatter, enke efter Hans Nielsen i Assartorp, giver til Helligåndshuset i Malmö en gård dersteds; dette bevidnes af ... Henric Dringelbergh, myntemester i Malmö, ...

821. 1467, 28. okt. og 1467 udat. Rep. 2. r. 2316 og Hvittfeld, fol. s. 911.

*Kong Christiern I udskriver landehjælp på Sjælland (a) og i Nørrejylland (b).
a. ... at hver 4 mand, fattige og rige, skal give os 4 mk., saa at hver giver deri efter sin formue, og skal denne hjælp udgives halvdelen i penge og halvdelen i spisning inden Andree dag, og skal i denne spisning tages en god gild okse for 4 mk., fed ko for 4 skill. grot, fedt faar for 6 skill., tdl. smør for 7 mk., godt gild flykke [fl]æsk for 9 skill., skp. byg for 10 penninge, skp. rug for 5 engelske ...
b. ... i saa maade / at huere Fire Mænd gifve os Fire Marck / halff Delen i Penninge / oc halff Delen i Vare / som er Korn / fit Fæ / Hunning / Smør oc Sølff / Tønde Byg til otte Skilling / Tønden / Rug sex Skilling / Tønde Smør sex Marck / Tønde Honning siu Marck / en god færdig Oxe Tre Marck / Lod Sølff til Atten Skilling / regnendis / ...*

822. 1467, 19. nov. Rep. 2. r. 2320.

Kirstine Knudsatter, gift med Marquard Wonsflet, sælger og skøder gods i Stenbjerg sogn, Nye h., til Helligåndshuset i Flensborg for ... 40 mr. unde 100 gude lubescher munte ane hale pennyngh, ...

⁸¹⁹ Med samme hånd tilføjet over »12 grote«: 9 ß, over »6 grote«: 4½.

823. 1467—1481. Nye Danske Magazin, V, s. 204.

Regnskab for St. Peders kloster (Skovkloster) ved Næstved.

1467. Dauid. i par støfflæ for j lub. mark. — oleff bordswen. xiii ß till i al. grønt clæde til hoser. — jep. wind. ij mark oc ij ß for eeth swerd. vij ß till støfflæ. eet armbørst for ii ß gr. i par sko for iiiij gr. — stubbæ. iij aln wadhmel, alnen til x pengæ.

1469 ... Nichel ragher iiij mark oc iiij lub. mark. —

1470 ... iij mark til clædhe. xiiij ß. til skräderløn. —

1471 ... Peer kok. v alne wadmel, alnen for x pengæ.

1475. Jeppe stoldrengh. ii ß till hwit clæde till kiortel. iij gr. een lub. mindræ, ...

1480. Jep stolswen. ij alb. skredærløn for ij ridæ sockæ.

824. 1468, 5. jan. Kjøbenhavns Dipl. IV, 112.

Statuter for de evige vikarer ved Vor Frue kirke.

Item, siquis deputatus fuerit ad officiandum in choro, et neclexerit, pro summa missa dabit lagenam Almanice ceruicie, pro ewangelio vj solidos, pro epistola tres solidos, pro qualibet alia hora dabit album.

825. 1468, 21. april. Rep. 2. r. 2444.

Kong Christiern I fastsætter den årlige skat for Øster herred, Bornholm, til ... 12 mk. og 100, og skal dem ham ej ydermere forhøjes; hvilke 12 mk. lubske de skal udgive for 1½ td. smør, som de plejede at give med forskrevne 100 mk. penge ...

826. 1468, 10. juli. Rep. 2. r. 2454.

Else Mikkelsdatter, enke efter Axel Bille, pantsætter 2 af sine børns fædrene gårde i Sønder Halland (Tönnersjö h.) til herr Oluf Ged for en gæld på ... 100 lyb. mk., i hvilke var 7 rinske gylden og 3 postelatz gylden, og det andet derover var landganges penge, ...

827. 1469, 30. jan. Rep. 2. r. 2552.

Katharina, enke efter Name Poygenson, af Flensborg sælger og skøder 4 mark årlig rente af gods i Langhorn, Bredsted amt, til herr Peder Partzouw, domherre i Haderslev og kirkeherre til St. Nikolaj kirke i Flensborg.

... 50 mr. lub. ... an ghuder groven munte, alze to Lubeke unde tho Hamborch ghenge is sunder hole ghelt ...

828. 1469, 5. maj. Ribe Oldemoder. Udg. O. Nielsen, 1869, s. 93.

Kirkens byggefond erkender at skynde kapitlet i Ribe

... Centum marcas bone monete, Item xl marcas currentis monete, Item quatuor florenos lubricenses pro x marcis, ...

829. 1469, 5. sept. Hanserecesse II, 6, 249, s. 219.

Rostocks beretning om forhandlinger i København.

§ 15. Item des dinxedages vor nativitatis Marie ... quemen de sendebaden to-samende in der Lubeschen herberge unde hadden aldar vorbadet den ersamen rat [van] deme Mellenbagen, mit namen Hinrik Dringenberg, muntemester, ...

830. 1469, 9. nov. Urk.samml. d. Sch.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. IV, Reg. Chr. I., s. 167, nr. 105.

Kong Christiern I erkender at skyde Hans Bruns, borger i Lübeck, og hans hustru Grete

... sosteynhundert marck unde eyne marck Lub. munte also to Lubeke unde Hamborch genge unde geve sin, ... alle jare aff laten betalen unde vornogen uth unseme tollen to Riper ... twehundert marck Densscher munte ...

831. 1470, 25. marts. Rep. 2. r. 2730.

Poul Nielsen i Holbæk pantsætter sine rettigheder i 3 agre på Holbæk mark til herr Jon Nielsen, provst i Holbæk, på Århus domkirkes vegne for en gæld på

... 16 lubske mk. stæderpenge firæ leyæ mønt, som i Lubec og Hamborgh Straalesund og Wismer gænge er, i hele gamle stæderskilling ...

832. 1470, 28. sept. Urk.samml. d. Sch.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. IV, Reg. Chr. I., s. 174, nr. 113.

Vidisse af kong Christiern I's og dronning Dorotheas brev til herr Hinrick Kasstorp med flere på

... twehundert unde verundtwintich marck jarlikec unde ewigen rente unse tolner to Gottorppe tor tit wesende in gudem grovem pagimente alse denne bynnen Lubeke unde Hamborch genge unde geve is buten bescheden alle hole pennynge ...

833. 1471, 21. feb. Nyrop, Gilde- og Lavsskraer II, 36, s. 170.

Borgmester og råd i Slagelse giver byens skomagere artikler.

§ 5. Item the skomagere, som ære och boo i Andtvorskouff, købe och selie her vti Slavelsze, the schulle giffue alle brødhre en tønne tyscht øll eller xxiiij ß oc swo meghet til radhet, om thee wordher paakerdt.

§ 6. Item huo som gör sin brodher forkøp, han giffue brødhre too oræ penninghe och then brodher, som han gör forkøp, en øre.

§ 12. Item ho swm giør hoor med sin gilsyster, han giffue lawet j marck lybsch och then brødher, som konen æyer, ij marck lübsche.

§ 38. Item naar olderman tilsær at komme til steffnæ, huo iche kommer, hand giwer j groth.

834. 1471, 22. feb. Nyrop. Gilde- og Lavsskraer II, 37, s. 179.

Borgmester og råd i Slagelse giver Byens bagere artikler.

§ 20. Item ho swm iche then døde till graffwe fylger, giffue j marck øre penninghe.

835. 1471, 26. feb. Rep. 2. r. 2906.

Kong Christiern I erkender sin gæld til herr Johan Bjørnsen, kongens mand og rådi ... 800 rinske gylden, 150 postoltz gyllen, 5 lødige mk. sølv, 1700 lub. mk. . danske penge, 20 mk. myndæ, ...

836. 1471, 8. sept. Kjøbenhavns Dipl. II, 132, s. 127.

Arloff Salæman pantsætter et hus i en gård i Kødmangerstræde til Jeppe Lang for en gæld på

... xvij libeskæ mark landgens penninge ok xij laad silff vel forgilth, ladhet soo got som xvij skilling ...

837. 1471, 22. sept. Rep. 2. r. 2978.

Niels Griis til Nordrup, væbner, sælger og skøder en gård i Årslev, Slagelse h., til Henrik Meinstorf, landsdommer i Sjælland, for

... 80 lødige mk. [gode] penge og en købmand en anden fuldt med [gøre kan i] Siælland, i rede penge, guld, sølv og ej andre ..., hvert lod for 15 skill. regnendes ...

838. 1471, udat. Rep. 2. r. 3006.

Registratur af et pantebrev fra Mette Josephskone i Hellum m.fl. til Mads Jensen sammested på Josephs ejendom for

... atthen oc tiuge lubsk marck sylpendingæ, swm gengæ oc geffue ere i kongens leding, oc i forne swm wor viii gamle rinske gylden, ...

839. 1472, 19. feb. Dipl. Dioc. Lund. IV, CLXV.

Mads Vagnsens testamente.

... Primo wor frvee kyrkee j Helsingborg, ..., een postalanz gillin. ... Item gyuer jegh myn elskelegee kære sørther een rynzgyllin ock j sølffsked, saa god soom alff feemthe lybesh mark; ...

840. 1472, 29. sept. Rep. 2. r. 3136.

Peder Reberg, kannik i Roskilde, skænker gods til Roskilde domkirke til en årtid.

... i curiam in Swawerslöff in Sæmme h. ... michi impigneratam pro 200 mr. lublicensibus monete danice currentis; i curiam in Ølby in Ramsø h., michi inpingneratam pro 120 mr. monete similis; ... 2 curias in Forderopp in Flackebergs h. michi inpingneratas pro 80 florenis renensibus ...

Idem possessor unum anniversarium cum missa et vigiliis in choro ecclesie Roskildensis ... de una marca argenti annuatim faciat observari, de qua marca canonici, qui vigiliis et missis interfuerint, 3 sol. grossorum, perpetui vicarii 1 sol. grossorum, servientes in choro 6 grossos et pauperes scolares 6 grossos habebunt ...

841. 1472, 29. sept. Rep. 2. r. 3151.

Malmø bys artikler om køb og salg.

... ingen borger ... skal købe nogen haande købmandsskab uden for Østre portt eller inden, førend han køber inden for stenen, som kaldes Skallæ ... Huo herimod gør ... bøde 3 skonske mk. til byen. ...

... Item skal ingen gæster ... sælge eller sælge lade tyst brød af Rostock eller Straelsswnd anderledes end 12 skonroggen for 1 grot ...

842. 1473, 19. jan. Londorp, Actorum Publicorum Suppletus et contineatus, IV, II, s. 771—772.

Kong Christiern I anmoder Hamborg om at få udmyntet penge.

... wy vermoden uns wol etlick sūluer van steden to bringen / dar wy gerne gemünntet Geld van hebbien wolden / so uns de Gunst van yuwen Rade wedderfarene mochte / dat sodane sūlver in yuwen Name uns to gude upp yuwer Münte gemünntet wurde / wente gemünntet Geld uns in dessem Umeschlage bethwan sūluer kan to nütten komen / worumme wy andechtigen bidden / gy Uns by dessem sūlven derwegen ein Antwort ungesümet wedderumme beualen / was uns daran bedigen mach / Als dan wolden wy unse schrifftlichen Bede doen / desshalue an den gantzen Raed uns hierrumme untogert mit Antwarde tho vorserkerende / syn wy willich umme yuw to vorschulden. ...

843. 1473, 5. maj. Rep. 2. r. 3235.

Fer. 4 post invenc. crucis disse borgere her i Malmø lovede alle med sampnede haand til møntmesteren og raadet i Malmø paa raadhuset for Christiern i Gæssie for den mands død, som han for paagreben var søndagen tilforn og slog ihjel her byen ...

844. 1473, 2. nov. Rep. 2. r. 3328.

Gertrud Jensdatter, enke efter Claus Henriksen, oplader 4 gårde i Baldersbronde, Smørum h., til herr Jeppe Laurensen, evig vikar ved St. Vilhelms alter i St. Lucii kirke i Roskilde, og alle evige vikarer for en gæld på

... 100 rynske gylden gode af guld, uskaarne og uklepste, og deslige perpetuis vicariis sstds. 100 lub. mk. penge i Sielandh gænge, som en købmand kan en anden fuldt med gøre; ...

845. 1474, 13. feb. Rep. 2. r. 3408.

Kejser Frederik 3. af Tyskland pålægger stæderne Lübeck, Hamborg, Lüneburg og Wismar efter anmodning fra kong Christiern I at slå mønt til kursen 23 skilling på 1 rhinsk gylden.

... wiewol die muntz, so nach altem herkommen in den gemelten 4 stetten gemacht, auff 23 schilling fur einen reinischen guldin geslagen und bißher all rennt darnach genomen, auch aller kaufslag darauff gesetzt, so sollet ir doch derselben muntz bei etlichen zeitten mit eigem furnemen on unsrer als romischen keysers wissen und erlauben abgesetzt haben, das ein guldin reinisch auf vier und funfffundzweintzig schilling gewachsen sey, dardurch dem fursten Cristiernen kunig in seinen hertzogthumben und graueschaften, auch seinen prelaten, rittershaft und andern einwonern und umbsessen der lannde daselbs an irn rennten abgebrochen, die kaufmanschatz und hantierung nidergelegt und, wo dem nicht furkommen, schaden der lannd entsten wurde, das uns als einem romischen keyser zugedulden nicht gepuret. Und gepietten ew darauff von keyserlicher machtvollenheit bei verliesung derselben muntz und dartzu einen pene nemlich 100 mr. lottigs goldes, die ir, so offt das durch euch kunktlich überfarn wurde, uns die halb in unsrer keyserlich camer und den andern halben teil unsren lieben bruder von Tennmarck und denen, so sich des beklagen, zu betzaln veruallen sein sollet, das ir furter die muntz an dem koren halltet, damit an der aufftzal 23 schilling eins reinischen guldin wert sein, wie das an den selben enden von allter herkommen ist, und euch das zu tunde nicht weigert, als lieb ew sei unsrer und des reichs swere ungnad und verhiesung der obgemelten pene zuvermeiden.

846. 1474, 24. feb. Rep. 2. r. 3417.

Jens Due til Krageholm, ridder, giver Oluf Oxe indløsningsretten til en gård i Moseby, Skåne, som Jens Due har pantsat

... for 40 lub. mk. Kristoffer skillinger ...

⁸⁴⁵ Påbudet blev ikke efterkommet, allerede i 1474 sættes den rhinske gylden til 24 Ø (Hanserecesse II, 7, 181 § 14.)

847. 1474, udat. Rep. 2. r. 3554.

»En copie aff ett pantebreff unde datum mcdlxiiii, att forne fru Jahanne aff Asdall hagde i pant satt Per Rudtt af Vonßerup forne Eskilstrup by for iii og xi stedermark och xl suare nobell. ...«

848. 1474, udat. Dipl. Dioc. Lund. IV, CCXXX.

Ähn ofwanbem:te biscopz åth för:de Anders Bingh uthgifne pantebreef inne-hållande, dhet biscopen pantsatte dombkyrkians lään, Jæritzstada benämbd och [i] samma härad liggiandes, för 21 noble, 7 lotte noble, 6 reenska gyllen och 200 marck lubsk i danska penningar.

849. 1475, 4. juni. Urk. samml. d. Sch.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. IV, Reg. Chr. I, s. 230.

Kong Christiern I erkender at skynde byen Campen 1200 gode rhinske gylden; han giver til gengæld frihed for den nye Øresundstold, mens den gamle skal udredes med en engelsk Henricsnobel.

Wii Christiern ... bekennen ..., dat wii ... Campen ... schuldich sint twelffhundert guder Rinscher gulden, ... Unde als wii denne in unseme koninckryke Denne-marcken to Helsinghoer eynen nyen tollen gelecht unde opgesettet hebben ..., gunnen unde vorlenen (wii) ... Campen ... durch den Oresundt vry ... to varen ... sulken nyen tollen nicht to gevende noch to betalen ..., furderen ... wii ... sulke twelhundert gulden ... betalt ... hebben, behaltlich dat se den olden tollen ... enen Engelschen Henricusnobel geven unde betalen scholen, ...

850. 1475, 21. sept. Dipl. Dioc. Lund. IV, CCLVIII.

Kapitlet og kirkeværgerne i Lund udlejer til de stettinske købmænd i Malmo en gård med undtagelse af to boder på sydsiden af Adelgaden i sidstnævnte by.

... fore aarligt landgilde x marc lub. penninge, som genge oc geffue ære j Skane, eller fem rinske gyldenc hwert aar at giffue wore procuratoribus j Malmø oc kirkewerge ...

851. 1475, 30. sept. Kjøbenhavns Dipl. I, 161, s. 209.

Kong Christiern I giver bestemmelser om danske og tyske købmænds ret til at udføre og indføre varer til de tre nordiske riger og om de fremmedes rettigheder i hans riger; der fastsættes takst og told for tysk øl.

... Item hwo som tytzst øll will føre jn udi righenne til atselge, skal giffue konin-ghen eet lodh sølff pa hwar last til hans fadewr oc enghen tynne dyrere selge æn atten skillinge, oc hwo som mynder fører æn een læst, giffue myndre aff sølffwet

effter thallet, oc enge andre ware fore atbære æn sølff, oc swodant sølff skall vpberre koninghens embitzman vdi købstadhen eller lænet, hwor thet øll jnkommer, ...

852. 1475, 10. okt. Dipl. Dioc. Lund. IV, CCLIX.

Borgnester og råd i Malmö udlejer til Jeppe Henriksen, hans hustru og arvinger et stykke jord og grund på byens forstrand for

... hwert aar ... en skon[s]ke march, som er x sk., aff for:ne grwnd gilde penninge ock genge, som koningh tagher i arlig skat, ...

853. 1475, 4. dec. Dipl. Dioc. Lund. IV, CCLXVI.

Henrik Dringenberg, kongens foged og møntmester i Malmö, m.fl. bevidner, at Arent Wogen, borger i København, har skødet en gård i Lund til herr Hans Holthus og herr Jep Nielsen, kaldet Ræng, dersteds.

... Hinrik Dringenbergh, myn natwghæ herræ koningens fogeth och myntemæsthære i Malmøe, ...

854. 1476, 25. marts. Dipl. Dioc. Lund. IV, CCLXXVI.

Hans Holthus, kannik i Lund, og Jep Nielsen, evig vikar sammesteds, skænker til det alter, der er viet til Trefoldigheden, Johannes evangelisten og apostelen Jakob i Lunds domkirke, en stenhugsgård i Malmö mod afholdelse af messer.

... quod vicarius eiusdem altaris, ... anniversarium ... de redditibus ipsius curie prouenientibus duabus vicibus tenere et teneri facere sic astrictus cum tribus marcis Skaniensibus qualibet vice taliter diuidendis, scilicet quod canonicis, qui misse et vigiliis interfuerint, viginti grossi, vicariis sex grossi, pro missis inferius quinque solidi Lubicenses, pauperibus quatuor grossi, fabrice Lundensis ecclesie duo grossi et in turri pulsantibus vnus solidus Lubicensis singulis annis pro distributione assignentur, residuum vero census et pensionibus de dicta curia proueniens retinebit persona altaris supradicti, ...

855. 1476, 25. maj. Rep. 2. r. 3850.

Jens Jepsen, sognepræst i Endeslev, pantsætter en gård i Køge til herr Hans Olsen, kalenteprior i Køge, på St. Karen's alters vegne i St. Nikolaj kirke for en gæld på

... 30 lødige mk. danskæ hvide penge, som nu i landet gænge er, for hvilken sum jeg dem pantsætter al min rettighed i min gaard, som jeg købte af Mattes Jensß ... liggende i Køghæ ... Thi tilbinder jeg mig at give fornævnte kalentebrødre hvert aar 6 skill. grot til rente af fornævnte sum penge. ...

856. 1476, 11. juli. Rep. 2. r. 3877.

Steffan Krestensen til Linderumgaard, sognepræst i Ugilt, pantsætter de 2 gårde Havreholm og Høgstedgaard i Vrejlev, Børglum h., til herr Jon Viffertsen for en gæld på

... 400 rins gylden, som gode er baade i Tysdlandh og i Danmark, ...

857. 1476. Script. R. D. IV, s. 398.

Af gavebogen i St. Peders kloster (Skovkloster) ved Næstved.

Closter fik til mageskifte aff Jep Pariis een gard i Kalkerop, giuer III pund byg, I skill. gr. eet feedt swyn, I lam, I gaas, II høns. Item een gard ibid. giuer I pund byg, VI grot, oc han fik igen aff oss mynttre garden i Nestuet. MCDLXXVI.

858. C. 1476. Ribe Oldemoder, udg. O. Nielsen, 1869, s. 94.

Fortegnelse over det gods, der ligger til Thomas Langes alter i Ribe domkirke.
... item viginti floreni rinenses, cum quibus empti [sic] sunt duo volumina pantheologie.

859. [1477, c. 25. juli.] Hanserecesse III, I, 55; III, I, 56; Chron. Lüb. udg. Grautoff 1830, II, s. 400.

Hansestæderne klager over bl.a. øltolden til kong Christiern I (a); kongen klager over, at Hansestæderne betaler for lidt i told og i dårlig (dansk) mønt (b); omtale af forhandlinger i København om toldnedsættelse (c).

a. § 1. Int erste van onwontliken tollen op dat beer gesat, ock dat men onwontliken tolen nympet bynnen landes uppe Schone twiischen Valsterbode, Schonore unde den Elboghen unde anderen enden, dat nu eer gewest unde teghen der stede privilegia issz. Bidden de stede demodigen, dat sulkent affgestellet werde unde de stede by eren privilegien blyven moghen. Item den bertollen hefft de her koning den steden to willen affgestalt, men dat men gud beer bruwe unde sole de tunnen to 18 ß geben.

§ 12. Item so is de slotvoget to Valsterbode plichtich, des kopmans boden, de toslotene sint, dat jar over to bewarende, dat dar nichtes uthgenomen werde; darvor schal eme de kopman van jeweliker sloten boden geven des jares ene mark Densch unde syneme schriver 1 ß; ...

b. § 1. Int erste, dat de Dudesche kopman up Schone ime hervest markede nicht mehr dan de helffte eres rechten tollen uthgeven, also dat se 10 ½ geven, dar se 20 scholden geven, unde 5, dar se 10 scholden geven van der last unde tunne, unde deszgeliiken, unde dat mit guter munte to betalende, dar se nu men Densche

⁸⁵⁹ Jvf. nr. 851 og 861.

munte geven. — Item jo siin gnade beter gelt sleyt, yo he beter entfangen mach.
 § 8. Item was tovoren to Valsterbode eyn foget van der Lubeschen wegene, de gantz beschedelich unde fredesam was, geheten Gripeshorn, de alle dingh mit deme besten twischen unses gnedigen heren fogeden und tolneren vorfogede, so dat sodaner clage in synen tiden ny behoff was; unde gaff synen tollen unde betalede mit Lubescher munte edder 20 ȝ vor de last.

c. Item in desseme sulven iare zegelden de sendeboden der van lubeke, der van deme sunde unde der van der wismer enen dach to holdende bynnen kopenhaven mit konynk kersten, wente de konynk hadde nyen swaren tolne lecht up alle vromde bere, so dat en islik last scholde geven to tolne en loth sulvers. Na langen degedingen settede de konynk den tolne af. ...

860. 1477, 7. aug. Dipl. Christiern I, 331.

Kong Christiern I's pantebrev til fru Merite, enke efter herr Aage Axelsen, og hendes medarvinger på Årsted og Halmstad herreder.

... wii bekennes oss aff rett witherlighe gieldh skyldughe at were frw Meritæ her Aghe Axelssens effthirleffuerske oc hennes metarwinghe hwndrethe løduge marck i hwidhe Nestwedhe engelske, ...

861. 1477, 27. aug. Kjøbenhavns Dipl. I, 163.

Kong Christiern I's forordning for Københavns borgere om handelen med de tyske købmænd.

... at the ingen tydskøll her effter skulde dyre selge eller kiøbe en xvij danske skillinge, ...

862. 1477, 30. okt. Urk.samml. d. Sch.-Holst.-Lauenb. Gesellsch. IV, Reg. Chr. I., 429, s. 503.

Sander Hobodes kvittering til kong Christiern I for et pantebrev lydende på ... xvi^m marck Denscher munte ...

863. 1477, udat. Rep. 2. r. 4151.

Tonne Korfitzen i Svenstorp, Vemmenhögs h., pantsætter sin gård i Lilla Bedinge til Jep Tulsen i Skurup, Vemmenhögs h., for ... 6 lib. Mk. og 20 i landganss Penge, som gænge er i Skanæ, ...

864. 1478, 21. maj. Rep. 2. r. 4216.

Kong Christiern I udskriver landehjælp i anledning af tronfolgeren Hans' bryllup med hertugen af Sachsens datter.

... en hjælp her i landet ... saa at hver 4 mænd skal give os 5 mark, de 3 i varer, som er i øksne, smør og honning, hver tønde smør for 6 mk. og tønde honning for 8 mk. og hver fed okse for 3 mk., inden Olaui dag og de andre 2 mk. i rede penge inden Michels dag ...

865. 1478, 9. okt. Rep. 2. r. 4295.

Balthasar Grensing, ridder, til Helfenberg modtager af kong Christiern I efter lang og tro tjeneste

... uff der muntze czu deme Elbogen 200 dennische mr. geldis czu mynne lebetagen alle jar von dem muntzemeister doselbist czu mynen gebruchunge haben solde ...

866. 1478, 28. okt. Rep. 2. r. 4304.

Johan Oxe, ridder, erklærer, at han rettelig har fået noget gods i Højby, Ods h., af sin svigermoder fru Cecilie, der havde arvet det efter sin broder herr Anders Nielsen, der havde pantet det for

... 100 sware ængelskæ nobler ved deres fulde vægt ...

867. 1478, 12. dec. Matzen, Panteret, Kbhv. 1869, s. 495.

Per Mortensen, Fynbo landstingshører, med flere bevidner, at der er kommet løsen på Bent Billes gård i Hemmerslev, der

... giffuer i øre korn oc viij ß, oc guldh penninge bodhet ther vpp vppo thet samme gardh. ...

868. 1479, 10. feb. Rep. 2. r. 4397.

Predbjørn Podebusk til Nørre-Vosborg, Ulfsborg h., erkender sin gæld til herr Niels Eriksen (Gyldenstjerne), ridder, til Tiim.

... 10 rinske gylden gode af guld. ...

869. 1479, 21. april. Rep. 2. r. 4438.

Et tingsvidne af Langelands landsting vidner om, at Bent Bille skal løse Pusse-løkkegaard for

... 30 lødige mk. stæderpenge og 45 stæderskilling i hver lødige mk. ...

870. 1479, 9. el. 16. juli. Rep. 2. r. 4473.

Nis Kath og Eline Koxtzdatter i Århus pantsætter deres gård dersteds til herr Eiler, ærkedegn i samme by, for en gæld på

... 18 mk. i hele danske hvide penge sølvmønt, ...

871. 1480, 5. juni. Rep. 2. r. 4632.

Robert Due og Gørik Thomsen, borgmestre i Ålborg, pantsætter til Mikkel Thuresen på Ålborg bys vegne den byjord, som han har i værge, for en gæld på ... 10 lubesk mk. danske penge, som nu i Nørjudland gænge er, ...

872. 1480, 21. sept. Kjøbenhavns Dipl. IV, 145.

Vikaren ved Trefoldigheds alter i Vor Frue kirke pantsætter en gård i Skoverlund for en gæld på ... xxx gode rinske gyllene, som j Danmark geffue oc genge ære oc en køpman kan en annen fullest meth gøre ...

873. 1480. Urk.sammel. d. Sch.-Holst.-Lauenb.-Gesellsch. IV, Reg. Chr. I., 177, s. 250.

Boye Tetenssen krehc enen breff uppe VI^c marck, der he V^c marck int erste mynem gnedigen heren rede dede; item vor I brun perd XL marck; item Peter van Alevelde L marck vor eyn perd; unde XL Rhinsche gulden ock rede mynem gnedigen heren gedan. ... datum Gottorpe ...

874. 1481, 21. marts. Rep. 2. r. 4834.

Gyrithe Andersdatter sælger sin gård i Okome sogn, Favrås h., Halland, til Karl Bentsen (af Vinstorpa), væbner, for ... 30 mk. swenska ...

875. 1481, 5. maj. Dipl. Civ. Malmog. I, XVIII s. 40—41.

Kong Christiern I stadfæster Malmøs borgmestres og råds ejendomsret til en kronen tilhørende grund og dam og søen vest for byen. Underskriften lyder:
Dominus rex per se presente Henrico Dringenberg monetario Malmøgensi.

Kilder til Danmarks møntvæsen i middelalderen IV (1481–1500)

876. 1481, 7.–13. jan. Rep. 2. r. 4793.

Hans van Ahlefeldt Benediktsen til Tørring, Gram herred, Haderslev amt giver kvittering til Enevold Sovenbroder, domprovst i Slesvig kirke for tilbagebetaling at et lån på

... 1800 lub. mr. in gudeme grauen munthe... •

877. 1481, 7. juli. Rep. 2. r. 4890.

Anders Jacobsen, ridder i Stenholt sälger og skøder sin gård i Barrithule, Bjerge herred, Vejle amt til Niels Mandrup, ridder i Barritskov for

... 80 gode rinsche gylden, som en købmand kan en anden fuldt med gøre.

878. 1481, 2. nov. Rep. 2. r. 4925.

Rentekøb: Borgmestre og råd i Burg på Fehmern gör vitterligt, at Degener Kerkmeyr har oprettet et pant i sin ejendom til Mathæus Kotze

... 2 mr. lubescher penninge jarlike rente... vor 25 mr. lubescher penninge...

Pantet kan siden indløses for

... 25 mr. lubescher penninge also bynnen Lubeke genge zin mit der plichtigen rente en guden gulden unde grouen suluerpenningen...

⁸⁷⁸ De såkaldte rentekøb optræder i Skandinavien fra midten af 14. årh., som regel i form af lån i fast ejendom med en årlig eller halvårlig afgift. Cf. *Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder XIV*, s. 589.

879. 1481, 15. dec. Rep. 2. r. 4936.

Peter Svalbach, præceptor i Wissel, stiftet Mainz, og receptor i Almania for Jerusalemriddernes orden erkender at have modtaget en kollekt af Jep Mortensen, prior i Antvorskov

... in prompto pecunia 356 florenos Renenses, 2 florenos Renenses in valore, 71 florenos postulatos, inter quos. ... erant floreni Hundekengulden vulgariter nuncupati mixtim, 9 florenos Daniticos, 2 nobiliones, 25 florenos mixtim lubicenses, vngaros et ducatos inter quos... erant 6 non valentes, 13 florenos leves, 2 florenos Bavarienses, 1 florenum Reynoldi...

880. 1482, 7.–13. jan. Rep. 2. r. 4977

Dronning Dorothea erkender at skyde Schack Rantzau, væbner

... 3000 mr. houetsstols, 210 mr. rente, als bynnen Lubecke und Hamborch genge sint, unde dar ein islich gudtman denne anderen vull mede don mach im lande to Holsten anc hale penninge...

881. 1482, 12 maj. Rep. 2. r. 5016.

Anders Jepsen i Langå, Gudme herred, Svendborg amt pantsætter sin jord ved Glorup til Axel Walkendorp for en gæld på

... 22 rinske gylden og 3 lub. gylden...

882. 1482, 27. maj. Rep. 2. r. 5029.

Ivar Skytte, sandemand og kongens bonde i Hillerslev, Thisted amt pantsætter en mark, Haldager, til Henrik Olsen, provst i Nors for
... 10 mk. danskæ penge...

883. 1482, 15. juni. Rep. 2. r. 5040.

Per Nielsen af Lindet giver prædikebrødreordenen i Ribe
... hundrede stædermark...

⁸⁷⁹ "Hundeken gulden" en ringholdig gylden, her regnet for en postulatsgylden. Den har ikke kunnet identificeres. Den ligger i værdi mellem en Rudolphs og en Arnoldsgylden (v.d. Chijs VII, 362 og IV 192), der forbydes 1490 i Utrecht på grund af sin underlødighed (v.d. Chijs VII, 309). Fra den pågældende tid findes der hunde på borgreverne af Nürnbergsgylden (*Münzstudien I*, s. 129–135), men disse er ikke postulatsgylden og ligger nær de rhinske gylden i værdi. "Floreni Danitici" skal være floreni Dauitici, altså Davidsgylden slået af biskop David af Utrecht. (1454–94). Dauiticus, sml. Jesse, *Quellenbuch* 383, s. 266.

884. 1482, 2. juli. Rep. 2. r. 5048.

*Mette Pedersen i Højelse, Ramsø herred, Kbhs amt, enke efter Per Oxe, oplader
Ture Degen et pantebrev til løsning for*

... 5 lødige mk. danske penge, som nu i landet gænge er, og 20 grote...

885. 1482, 9. juli. Rep. 2. r. 5050.

*Gustav Karlson, ridder på Egholm, Voldborg herred, Kbhs amt, erkender, at
han gennem Bent Bille i Søholm har pantsat Tranekær og Langeland til Kong
Hans for*

... 800 rinska gylden...

886. 1482, 24. aug. Rep. 2. r. 5068.

*Borgmester og råd i Nykøbing på Falster gör vitterligt, at Jep Jensen, rådmund,
skal sende Niels Skåning i Malmö*

... en hest så god som 12 eller 13 mark... for en betaling af... 1 "skiffpunkt"
humle og 2 lispond overvægt...

887. 1482, 4. sept. Rep. 2. r. 5073.

*Johan Pors, væbner, i Helstrup, Houlbjerg herred, Viborg amt, erkender at
skyde Eiler Madsen, electo og biskop i Århus*

... 60 lub. mk. danske penge, som gænge ere i Nørjylland, sølvmønt...

888. 1482, 30. sept. Rep. 2. r. 5088.

*Rentekab: Jacob Petersen, borger i Flensborg, opretter et pant i sit hus til Peter
Parzouw, kannik i Haderslev og præst i Flensborg,*

... 100⁺) mr. lub. ... an gudeme golde unde schyllingeren also to Lubeke
unde to Hamborch genge is... 8 mr. lub. jarlike rente... ^{+) Marginalnote...}
seuen unde sostich vollenkommen unbeschneden rynsche ghulden...

889. 1482, 30. okt. Rep. 2. r. 5103.

*Sven Thorbjørnson af Traneholm, væbner, erkender at skyde biskop Eiler Mad-
sen i Århus*

... 16 gode gamle gænge og gæve af guld rinske gylden og 28 mk. i gode
danske hvide penge, som nu i Nørrejylland gænge er, sølvmønt, saa gode,
at hver 12 skill. lub. gör en god rinske gylden...

⁸⁸⁴ Oplader: Overdrager på særlige betingelser. Cf. *Håndbog for danske lokalhistorikere*, 1965, s.
381.

890. 1482, 27. nov. Rep. 2. r. 5117.

Rentekøb: *Hans Dornebusch i Husum opretter et pant i sit hus til Didrik Vasmer og Ditlev Hansen, forstandere for Husum Hellige Legems gilde:*
... ene mr. penninge jarlike renthe an mynem huse unde hoffte vor 15 mr. houctstols... in guder munthe...

891. 1483, 7.–13. jan. Rep. 2. r. 5158.

Kong Hans erkender sin egen og sin broder, hertug Frederiks gæld til Sivert Brockentorp, væbner,
... 4500 lubesche mr. penninge also to Lubeke unde Hamborg ghenge synt unde dar eyn islick gud mān denne anderen vulle mede dōn mach ime lande to Holsten ane hale penninge...

892. 1483, 1. feb. Medd. fra Geh. arch. II s. 50. Samling af danske kongers håndfæstninger, Kbh. 1856–58 genoptr. 1974 s. 50–51.

Kong Hans' håndfæstning:
Jtem wele wii oc tillade effther mene raadz raad i Norge atmyntes skall oc penninge slaes i Trondheim effther Nidros domkyrkes preuilegier oc thes-liges i Bergen oc Oslo effther rigens leylighet, i alle thesse tre stæder iaſſngod mynt wid Danske penninge...

893. 1483, 23. april. Rep. 2. r. 5208.

Gese, datter af afdøde hr. Ditlev Rewentlow, ridder, og enke efter Peter van Ahlefeldt, erkender sin gæld til dronning Dorothea:
... 1700 lubesche mr. penninge also to Lubeke und Hamborch ghenge sint...

894. 1483, 9. maj. Rep. 2. r. 5219.

Biskop Helric i Slesvig erkender, at Ludolph Veerecker, kannik sammested i overensstemmelse med kannik Gregorius Hargens testamente har overdraget Slesvig kapitel en sum penge til oprettelsen af et evigt vikariat.
... 35 marcarum Lubicensium perpetuos redditus cum summa 500 marcarum ejusdem monete Lubicensis...

895. 1483, 30. maj. Rep. 2. r. 5246.

Erik Bille i Sande, Lynge-Kronborg herred, pantsætter to gårde til Erik Hansen for en gæld på
... 300 mk. lyb. danskæ penge...

896. 1483, 10. el. 17. juni. Rep. 2. r. 5264.

Svend Torbjørnsen af Traneholm, væbner, erkender at skynde biskop Eiler af Århus.

... 64 lub. mk. danske penge, som nu i Nørrejylland gænge er, sølvmønt, og 10 rinske gylden hver så god som 2 mk. lub. danske penge...

897. 1483, 3. juli. Paus samlinger af gamle norske love III s. 275.

Af kong Hans' forordninger og privilegier for Norge.

... Item mynten herudi riget skal være lige god med mynten udi Danmark, og skal den gå herudi riget for fyldest udi alle kiøb ligesom i Danmark. Og skal dansk mynt ydes og udgives og være giengs for lige værd her i riget ligesom Norges riges myndt, og desligeste Norges riges myndt skal ydes og giengs være i Danmark som dansk myndt. Findes nogen brøst på mynten, da ville vi lade rette over myntmesteren som det sig bør.

898. 1483, 21. juli. Rep. 2. r. 5269.

Af Næstved bytings retshandler:

... Item skødede de (Alexander Pedersen af Fåborg og Hans Tydbjørnsen i Villumstrup, Vindinge herred, Bornholms amt) Jørgen Rudh (høvedsmand på Solte, Ø.-Flakkebjerg herred) et pantebrev, som lyder på en gaard, som N.B. (Niels Brun) pantsatte Clement Brwn, sin broder for 40 mk., de 20 i hele lybske skill. og de 20 i saadan mønt, som i Fywn er gænge...

899. 1483, 5 aug. Rep. 2. r. 5273.

Johan, hertug af Saksen erkender, at han af hr. Albrecht, biskop af Lybæk har modtaget

... 1000 lubesche mk. houetstols unnde darup 3 jar schaden alsse 240 mr.

900. 1483, 18. sept. Rep. 2. r. 5293.

Herman og Arnold Tas pantsætter deres hus til Laurentius Leve for

... duabus marcis auri...

901. 1483, 26. sept. Rep. 2. r. 5296.

Sven Thorbjørnsen af Traneholm, væbner, erkender at skynde biskop Eiler Madsen i Århus

... 20 gode gamle gænge og gæve af guld rinske gylden.

902. 1483, 8. okt. Rep. 2. r. 5310.

Rentekøb: *Ingvar Knutsen i Mildsted, Husum Sønder herred, har solgt og skødet forstanderne for den Hellige Trefoldigheds Almisser, Rotgert van dem Woerde og Hans Brixius,*

... 12 schillinghe tuffthure jarlikes ...vor... an ghuder munthe 12 lub. mr...

903. 1483, 13 nov. Rep. 2. r. 5323.

Borgmester og rådmænd i Roskilde har på Olaf Jepsens vegne modtaget

... 20 løding mk. og en sølvskaal paa 12 lod af Niels Jensss... af de 60 løding mk. som Niels Jensss husfrau skulle give...

904. 1483, 25 nov. Huitfeld, fol. 979.

Kong Hans opkræver plovskat i hertugdømmerne og ekstraordinær skat i Danmark til at indfri sin fars gæld med.

... af huer plough to gylden/... denne skat beløb sig til to hundrede tusinde gylden udi førstendømmerne allene.

... I Danmark/... tre mark aff huer bonde oc af jordegne en rhinsk gylden/

905. 1483, 8. dec. Rep. 2. r. 5330.

Per Asgut, borger i Roskilde, pantsætter en del af sin fædrenegård til Anne Henriksdatter, enke efter Jep Ingvorsen for en gæld på

... 12 "løding" mk. saadan mønt, som her i Syælland gænge er og hver dannemand kan den anden fuldt med gøre... Og ganger der 2 libiske mk. til rente hvert aar.

906. 1483, 13. dec. Rep. 2. r. 5333

I overensstemmelse med sine forældres testamente giver Henneke Mertens st. Gertruds alter i Vor Frue kirke i Husum

... 12 schillinghe jarlike tuffthure an dessene erue... Vortmere hebben desse vorstendere noch 8 schillinghe jarlike renthe an desseme erue
... also dat de summe der renthe belopt 20 lub. schillinghe...

907. 1483, u.d. Rep. 2. r. 5378.

Claus Eriksen, væbner, oplader 4 gårde i Nørå, Åsum herred, til Hans Urne, domprovst i Odense for

... 150 stædermark i lybeske penninge...

908. 1484, 20. jan. Rep. 2. r. 5387.

Niels Brahe af Vittskøle, ridder, pantsætter 2 gårde i Oxie og Vemmenhøgs herred, Skåne, til fru Barbara Brahesdatter, enke efter Stig Olafsen for en gæld på

... 30 lub. mk. i danske penge, som nu gænge er i Skane regnende "femsy-nom tyffwe" mk. i hvert "hundert" mk. ...

909. 1484, 26. jan. Rep. 2. r. 5389.

Kong Hans erkender, at han og hans broder hertug Frederik skylder biskop Albrecht af Lybæk

... 5291½ unde 650 mr. ... als to Hamborch unde Lubeke genge sint, unde dar eyn gudt man deme anderen ful mede don mach im lande to Holsten...

910. 1484, 1. feb. Rep. 2. r. 5394.

Dronning Dorothea erklærer at ville tilbagebetale Schack Ratzaus Clausens arvinger næste år ved Kieler omslaget,

... 3000 mr. houetstols unde de renthe darup vor eyn islick dusent 60 mr. ...

911. 1484, 2. feb. Rep. 2. r. 5395.

Biskop Albrecht af Lybæk erklærer, at han af kong Hans og hertug Frederik har modtaget et brev om en gæld på

... 5941½ mr. lubesch... in welckeren summen wy medegherekent hebben 1000 mr. houetstols 240 mr. renthe... (som Christiern I skyldte hertug Johan af Saksen).

912. 1484, 16. feb. Rep. 2. r. 5408.

Svend Thorbjørnsen af Tranholm, væbner, erkender at skyerde biskop Eiler af Århus

... 30 lub. mk. danske penge, som gænge er i Nørjutland, sølvmønt...

913. 1484, 25. feb. Rep. 2. r. 5412.

Ville Friis, provst i Thy erkender at skyerde fru Christine Nielsdatter af Irup, Hassing herred, enke efter Peter Friis

... 80 ryns gylden, som gænge er...

914. 1484, 16. marts. Rep. 2. r. 5419.

Jacob Andersen, hofsinde hos kongen, erkender at skyerde hr. Bjørn Johansen, ridder

... 20 rynske gylden, gode af guld...

915. 1484, 17. marts. Rep. 2. r. 5324.

Kong Hans giver kvittering for foged og toldindtægter:

... Henrich Dringenberg, vor møntmester i Malmøge har nu gjort os regnskab af vor fogedi og Told i Malmøge... siden kong Christian vor fader død blev, og til denne dag, så at os derom vel at nøjes kvitterer...

916. 1484. 9. maj. Rep. 2. r. 5463.

Hans Kortzen, rådmand i Roskilde, forpligter sig til at betale Johan Oxe, ridder ... 100 lub. mk. i rede penge, som i Sielandh er gænge, eller sølv og guld, som fuldt skal gøre 100 mk...

917. 1484. 24. maj. Rep. 2. r. 5473.

Niels Palnesen af Knolle, Vennebjerg herred, Hjørring amt, væbner, pantsætter en gård til Ø kloster for en gæld på

... 40 riins gylden, som gode er, og 66 lub. mk. danske penge, som nu er gænge i Danmark...

918. 1484. 29. sept. Rep. 2. r. 5543.

Rentekøb: Thomas Smed i Husum opretter et pant i sit hus til Didrik Hardenberg, evig vikar ved St. Annae alteret i Vor Frue Kirke,

... ene halve mr. lub. jarlike renthe... vor $7\frac{1}{2}$ mr. lub. houetstoles... in ghuder munthe, also to Lubcke unde Hamborch ghenghe is...

919. 1484. 29. sept. Rep. 2. r. 5544.

Af et skifteforlig mellem Arvid Trolle og Aksel Olsen, væbnere.

... span korn for 8 hvide, pund smør for 16 hvide og pund "mathw" for 16 hvide...

920. 1484, 18. nov. Rep. 2. r. 5563.

Bent Bille, hovedsmand på Næsbyhoved, ridder, sælger og skøder 2 gårde i Torup, Åsum herred, Odense amt, til Hans Urne, provst i Odense for

... 80 gode rynske gylden og 40 mk. danske penge...

921. 1484, 24. nov. Rep. 2. r. 5564.

Didrik van Huddensen, rådmand i Stralsund, erklaerer, at Kong Hans har betalt ham

... 1200 lubesche mr. in affkortinge alsodaner 2180 stogholmesche mr...

⁹¹⁹ Spand: 1/8 tønde
Mahtw=malt?

922. 1484, uvis dag. Rep. 2. r. 5575.

*Fru Gjertrud, enke efter hr. Niels Christensen i Kjølby, Slet herred, pantsætter 3
gårde til biskop Niels Glob i Viborg for*

... 100 rindske gylden i guld og 4 mark lybsk i gode danske penge...

923. 1484, uvis dag. Huitfeld, fol. 986.

... Samme Åar.. var en passelig god Tid/ en Lest Rug galt til Lybke nj. Marck/ er
sex Rinske Gylden...

924. 1485, 21. jan. Rep. 2. r. 5625.

*Rentekøb: Olaf Schutte, borger i Slesvig, opretter et pant i sit hus til hr. Johan
Smock, præst og vikar ved Slesvig domkirke, for*

... 3 mr. geldes jarliker renthe... vor 50 mr. lub. penninge... in goder grauen
munthe, alssø to Lubke unde Hamborch genge synd...

925. 1485, 21. jan. Rep. 2. r. 5626.

*Olaf Grubbe i Sandby, væbner, pantsætter en gård i Helsingør, Løve herred,
Holbæk amt til hr. Bjørn Johansen i Valby, ridder, for en gæld på*

... 100 rindske gylden, som nu i Sjælland gænge er, og som en købmand en
anden kan fuldt med gøre...

926. 1485, 14. marts. Rep. 2. r. 5643.

Svend Thorbjørnsen af Tranholm erkender at skynde biskop Eiler af Århus

... 28. lub. mk. danske penge, som gænge er i Nørjutland, sølvmønt, og 6
rindske gylden...

927. 1485, 18. april. Rep. 2. r. 5660.

*Kong Hans kundgør, at han har ladet Henrik Dringenberg, møntmester i Mal-
mø gøre*

... Regnskab af alt, det han på vore vegne har oppebåret og udgivet af vor
told, byfogedi og mønt i Malmøge siden Vor Frue dag assumpt og til
Mortens dag ..(1484)... Thi lade vi ham kvit for alt ydermere krav for
forskrevne told, byfogedi og mønt efter hans regnskabsbogs udvidelse...

928. 1485, 4. maj. Rep. 2. r. 5672.

*Svend Thorbjørnsen af Tranholm, væbner, erkender at skynde biskop Eiler af
Århus*

... 40 lub. mk. gode danske penge, som gænge er i Nørjutland, sølvmønt...

929. 1485, 2. maj. Kbhvns Dipl. IV 192.

Tingsvidne om skøde på en grund nord for Læderstræde,

... Peder Karlsen... skøtte oc vplood ersame Henric Dringenberg, myntemester i Malmø... een jord og grund liggendes norden Lederstredet sønden weth forscreffne myntemesters gard... oc westen nest then jord, som forscreffne Henric Dringenberg køpt hauer aff Køpmanhauen by...

930. 1485, 13. juni. Rep. 2. r. 5696.

Hans Schonmor i Husum pantsætter sit hus til Albert van Halteren og Claus Clocken, forstandere for St. Justs vikariat for en gæld på

... 45 lubb mr. guder munthe... also dat ik... vorrenthen schal 3 lubb mr...

931. 1485, 25 juli. Rep. 2. r. 5717.

Malte Pedersen i Gesing, Skast herred, Ribe amt, giver kvittering til Kerstin, enke efter Per Høg for

... 15 lødige mk. i guld og penge... for en "gaartz ey" på Biltöffth mark, som min "oldeffadher" Gwnnae Lawsss havde i pant af hr. Boo Høgh, r., for forskrevne 15 lødige mk.

932. 1485, 1. aug. Rep. 2. r. 5722.

Kirkevægerne for Nikolaj kirke i Bogense forpligter sig til at lade afholde messer til gengæld for en gave fra Jep Mortensen, prior i Antvorskov og hans broder Jens Mortensen,

... en tavle til "howæ alteræ" som stod i 42 mk., og et alterklæde til "howæ alteræ" med "listh oc antepediis", som stod 8 mk., en hagel for 50 mk. og messesærk, "stoen och hofwethlien, halslien", som stod 4 mk. 20 rinskæ gylden til et kors...

933. 1485, 9. aug. Rep. 2. r. 5728.

Svend Thorbjørnsen af Traneholm, væbner, erkender at skynde biskop Eiler i Århus

... 25 mk. lub. i gode hele danske hvide penge, som nu i Nørrejutland gænge er, sølvmønt, så gode, at hver 12 og 20 skill. lub. gør 1 god rinske gylden, 7 gode gamle gænge og gæve af guld rinske gylden og 2 gode gamle gænge og gæve af guld "postlatus" gylden...

⁹³² Antependium: alterbordsforhæng

934. 1485, 16. aug. Rep. 2. r. 5733.

Rentekøb: Poul Bullenkule, Husum, opretter et pant i sit hus til forstandere og oldermænd for St. Annæ og St. Jørgens altre i Vor Frue kirke (2 navne)

... 2 mr. penninghe jarlike renthe... vor 30 lub. mr. penninge guder munthe...

935. 1485, 24 sept. Rep. 2. r. 5749.

Oluf Grubbe, væbner, pantsætter en jord i Helsinge, Holbo herred, Frederiksborg amt, til hr. Bjørn Johansen, ridder, for en gæld på

... 60 lod sølv og 16 lod sølv gjort og "wlødith"...

936. 1485, 16. nov. Rep. 2. r. 5768.

Borgmestre og råd i Roskilde gør vitterligt:

... paa Roskildhe byting lod en ung klerk, som hedder Olaff Jeipsss, beskeden mand Niels Jenss, borger i Roskildhe kvit for 60 lødige mk. og for en sølvskaal så god som 12 mk...

937. 1486, 14. feb. Rep. 2. r. 5830.

Per Laursen, borger i Ribe, pantsætter 15 læs enge i Billum sogn, V. Horne herred til hr. Thomas Lange, degn i Ribe, for en gæld på

... 15. lub. mk. saadanne penge, som nu i Ribe gangende er...

938. 1486, 2. marts. Rep. 2. r. 5838.

Axel Jepsen af Støvringgård, væbner, erkender at skynde biskop Eiler af Århus

... 100 mk. lub. i gode, hele danske hvide penge, som nu i Nørrejutland gænge er, sølvmónt, så gode, at hver 12 og 20 skill. lub. gør 1 god rinske gylden.

939. 1486, 3. april. Rep. 2. r. 5849.

Rentekøb: Peter Becker, rådmand i Slesvig, opretter et pant i sit hus til hr. Johannes Smock, præst og vikar i Slesvig domkirke,

... 3 mr. geldes jarlike renthe... in munthe to Lubeck unde Hamborg genghe... vor 40 mr. lub. penninge... in goder grauen munthe, alss to Lubke unde Hamborch genghe synd...

940. 1486, 1. juni Rep. 2. r. 5887.

Lene Limboks datter, enke efter Jon Bille, giver kvittering til Bent Bille i Søholm, ridder for

... 16 rinske gylden og 50 mk. danske penge og 4 "postulatus gyllen"...

941. 1486, 11 juni. Rep. 2. r. 5889.

*Hans Roedt, bager og borger i Slagelse, pantsæter sin gård til Jens Ulrichsen
for en gæld på*

... 5 lødige mk. danske penge, som en købmand kan en anden fuldt med gøre i Siællandh... med saadant skel, at jeg skal give ham aarlig til leje af gaarden ½ lødig mk.

942. 1486, 9 aug. Rep. 2. r. 5919.

*Et arveskifte mellem Didrik Friis, ridder til Ramløse, og fru Elisabeth, enke
efter Erik Hansen Myndel,*

... 300 libske mk. rede penge, som i Sicland er gænge og en købmand kan en anden fuldt med gøre...

943. 1486, 18. aug. Rep. 2. r. 5926.

Kong Hans overdrager Niels Høgh, hofsinde, Ribe slot,

... Og dertil skal han give os aarlig 100 rinske gylden af slottet og lenet og gøre os regnskab af sagefald; hvis over 15 mk. er, deraf skal vi have den tredie part og han de to dele, og hvis 15 mk. og derforne den er, skal han beholde uden regnskab...

944. 1486, 20. sept. Rep. 2. r. 5937.

*Sven Thorbjørnson af Traneholm, væbner, erkender at skynde biskop Eiler Mad-
sen af Århus,*

... "eldw" gode gamle gæve af guld rinske gylden, 1 god ungersk gylden, 1 god lybsk gylden, 2 postulatus gylden, der fuldt gør 37 mk. lub. i gode hele danske hvide penge, som nu i Nørrejylland gænge er, sølvmønt, så gode, at hver 12 og 20 skill. lub. gør en god rinske gylden og 10 stæderskilling, som i Lubec og Hamborg gænge er...

945. 1486, 29 sept. Rep. 2. r. 5943.

Erik Vesteni, væbner, erkender at skynde Svend Niels Munk

... 60 mk. danske penge, som gæve er i Nørrejylland...

946. 1486, 10 okt. Rep. 2. r. 5951.

*En trætte om noget gods mellem Claus Brøyske til Løgismose, Båg herred, Odense
amt, og Oluf Brockenhuz til Voldenslev (et medtaget brev),*

... Da læstes først Oleffs pantebrev lydende, at Hamund Lille hav(de) pantsat 3 gaarde i Horschaffue for 200 stæ(der) mark...

⁹⁴³ Sagefald: Bøder og forbrudt gods, der tilfaldt kongen.

947. 1486, 5 nov. Rep. 2. r. 5957.

Mette Ottesdatter, Næstved, enke efter Jesper Bryske, pantsætter sit guldkors og sin guldkæde til hr. Henrik Meienstorp, ridder for ... 100 lub. mk. danskæ penge, som en købmand kan en anden fuldt med gøre...

948. 1486, 11 nov. Rep. 2. r. 5959.

Per Bille i Svanholm, Horns herred, Frederiksborg amt, giver sin kusine Ingegerd Eriksdatter i Vollerup, V.-Flakkebjerg herred, Sorø amt, fuldmagt til at løse en gaard, som han har pantsat for ... ”trødhøæ” (30) rynskæ gylden eller for (60) ”triwstiæ” mark danskæ penge, om jeg ej de ”trødhøæ” rinskæ gylden afsted kunne komme...

949. 1486, 20. dec. Rep. 2. r. 5975.

Biskop Hartwig i Ribe bevidner, at han har overdraget visse rettigheder fra kirken i Møgeltønder til kirken i Janderup V.-Horne herred, Ribe amt ... nichil juris nobis in ipsa ecclesia reservantes, hoc excepto quod 24 sol. monete currentis nobis ratione procurationis idem capellanus... exsolvare teneatur...

950. 1486, 20. dec. Rep. 2. r. 5977.

Christiern Jessen, Skardebøl, Kjær herred, Sønderjylland, sælger og skøder 4 ejendomme til Enevold Souenbroder og Slesvig kapitel, ... de twe... 200 mr. unde 8 mr. unde renthen alle jare 9 mr. lub... eyn gud... 100 mr. unde rentet alle jare 4 mr... eyn gud... 80 mr. lub. unde gheuet alle jar 4 mr. to renthe...

951. 1486, uvis dag. Rep. 2. r. 5985.

Chresten Kaas sælger og skøder 2 gårde i Borup, Fjends herred, Viborg amt. til Lars Rostrup for ... ottesindetiisse marck uti pendinge og mønt...

952. 1486, uvis dag. Rep. 2. r. 5991.

”Curd von Feldheim schadelosbrieff auff 2500 reinische gulden pro hertzog Friederich 1486”.

953. 1487, 17. jan. Rep. 2. r. 6019.

Sven Thorbjørnsen af Traneholm, væbner, sælger og skøder en gård i Dolmer, Nørre herred, Dys, til Anders Munk af Brusgård, på betingelse af at han selv indløser den af biskop Eiler Madsen af Århus.

... for 400 mk. i guld og danske penge og for 1 libisk gylden og 1 ongers gylden og 2 postelans gylden...

954. 1487, 14 feb. Rep. 2. r. 6027.

Strange Galen pantsætter 2 gårde i Øja, Herrestads herred, Skåne, til sin fætter Anders Galen

... for 100 lub. mk. danske penninge, som nu gænge er i Danmark... han skal beholde for et frit køb lødig marks rente af fornævnte gods for 100 mk. værd og penge, som en købmand kan gøre en anden fuldt med... "theye" og tilhøring for 20 lødige mk. værd og penge...

955. 1487, 4 april. Rep. 2. r. 6060.

Sven Thorbjørnsen af Traneholm, væbner, pantsætter 5 "gardess eye" på Bønnerup mark, Nørre herred, Dyrs, og 1 gård i Hemmed by sammesteds til Anders Munk af Brusgård for

... 50 gode rinske gylden af guld...

956. 1487, 24. april. Rep. 2. r. 6066.

Gerluf Mortensen, prior i Ø kloster, oplader Mourids Nielsen af Ågård en gård i Skallerup sogn, Vennebjerg herred, Hjørring amt for

... 40 riins gylden og 66 lub mk. danske mk. penge...

957. 1487, 20. maj. Rep. 2. r. 6082.

Jeppe Dannckelesens arvinger (navngivne) sælger og skøder deres gård i Nordgøs herred,

... 30 mr. lub. ... an gudeme grauen gelde...

958. 1487, 10. aug. die Erici regis et mart. Danske Magazin 4. r. I, s. 76.

Kong Hans og dronning Christines regnskabsbøger.

... Item xj^c xx marck ij β annammede jeg af myntemesteren i Malmøe the vij^c xx marck ii β han skulle betale myn herre fore søllff, han feck af hans naade oc iiij^c marck lenthe han myn herres nade på Købend...

959. 1487. 1. sept. Rep. 2. r. 6124.

Anders Hack på Hækkebjerg sælger og skøder 7 gårde i Utterslev sogn Nørre herred på Lolland til Johan Oxen for

... 500 mk. guld og penge, som gænge er i Danmark og 8 alen skarlagen...

⁹⁵⁴ "theye" = fortæring

960. 1478, 19 sept. Rep. 2. r. 6136.

*Joachim Bjørnsøn, væbner, erkender at skynde Jørgen Marsvin
... 60 lybske mk. danske penge, som i Phyn gænge er...*

961. 1487, 4 nov. Rep. 2. r. 6150.

*Kong Hans stadfæster en række breve: Niels Lausen af Nielsby, Malt herred,
Ribe amt, pantsætter alt sit gods i Malt og Gørding herred til Anders Jensen
Skeel for
... 100 lødige mark... som i Lubke og Hamborgh gænge er...*

962. 1487, 12.–18. nov. Rep. 2. r. 6154.

*Eggert van der Herberge Eggersen, ridder, sælger og skøder sin ejendom Ryges-
gård, Brarup, Kjær herred, Sønderjylland, til Paulus Winther, mester og ”bede-
gher” ved st. Antonius’ hus i Mårkjær for
... 210 mr. penninghe lub. also bynnen Lubeke unde Hamboch genge
synt...*

963. 1487, 11. dec. Rep. 2. r. 6167.

*Tor Madsen i Grenå, væbner, erkender sin gæld til Anders Munk af Brusgård,
... 20 lib. mk. i danske penge, som nu gænge er i Nørrejylland...*

964. 1488, 21 marts. Rep. 2. r. 6236.

*Kong Hans bekendtgør en bestemmelse i Køge.
... ej heller heste yngre end 5 aar og ej bedre end 15 mk. og ej heller føl skal
udføres her af riget...*

965. 1488, 6. marts. Danske middelald. Regnskaber, I, 1, s. 278.

*Af Henrik Bakes regnskab til hertug Frederik
... Hans munther mynes g.h. ghuldene keden touorlengene gedaen 6 lub
(esche gulden unde) 1 r.g. is 13½ marc...*

966. 1488, 9. april. Rep. 2. r. 6249.

*Poul Laxmand, ridder i Vallen Høks herred, Halland, giver kvittering til Arvid
Trolle for noget gods til en værdi af over
... femb thussind marck dansche...*

967. 1488, 22 april. Rep. 2. r. 6253.

Jens Christiernsen, præst og broder i st. Hans kloster i Odense, giver kvittering til Mads Gardiner, Bent Billes svend på Søholm, for
 ... 18 mk. danskæ penge for en hest, som Mates Lauentzfader... gav s. Hans' brødre...

968. 1488, 5. maj. Rep. 2. r. 6298.

Niels Krabbe af Østerbol, Skodborg herred, Ringkøbing amt, sælger og skøder 3 gårde til Oluf Pedersen af Villumgård for
 ... 24 ryndes gylden, 4 postolanss gylden og 7 og "syw synde tywe" mk. (147) danske penge, som gode er i Nørjøldland...

969. 1488, 7 juli. Rep. 2. r. 6301.

En sag om en mand, Mads Tagesøn, der gennem 6 år har undladt at betale landgilde til sin jorddrot, fru Christine Madsdatter.
 ... at jeg solgte ham disse 5 gårde for 200 mk. saadan mønt, at 2 skill. er i øren og 8 øre i hver mk. ...

970. 1488, 7. sept. Rep. 2. r. 6335.

Ludke Holst i Husum opretter et pant i sit hus til oldermand og forstandere for Husum Hellige Legems gilde (4 navngivne).
 ... 8 lub. schillinghe jarlicher renthe... vor 7½ lub. mr. houctstols...

971. 1488, 4 okt. Rep. 2. r. 6345.

Ludde Nielsen i Lindholm, Bøking herred, Sønderjylland, pantsætter sammen med 3 andre navngivne personer et gods til Ivar Sørensen for
 ... 81 mr. unde 100 mr. lub. guder munte...

972. 1488, uvist dag. Rep. 2. r. 6418.

Hans Nielsen pantsætter sin gård i Skalbjerg Odense herred og amt, for 10 år til Lars Jensens børn for
 ... 18 løde mark og 10 lübsche mark danske penge...

973. 1489, 7.–13. jan. Rep. 2. r. 6425.

Kong Hans stadfæster Helsingør købstads privilegier,
 ... Item hvo, som overløber fogeden, borgemestere eller raadmænd med vred hu og "u-bequemmelige" ord bøde den han overløber 40 mk., kongen 40 mk. og staden 40 mk...

974. 1489, 2. juli. Rep. 2. r. 6535.

Birgitte Andersdatter, enke efter Jeppe Låle pantsætter sin gård i Grandløse sogn, Merløse herred, Holbæk amt, til Peder Reberg, kannik i Roskilde, for en gæld på

... ”førætywæ” 40 rinske gylden gæve af guld og fulde af vægt og 20 lub. mk. danskæ penge, som en købmand kan en anden fuldt med gøre...

975. 1489, 24 juli. Rep. 2. r. 6555.

Jørgen Rud i Vedby, Løve herred, Holbæk amt, giver kvittering til Arvid Trolle i Bergkvara, Småland for

... 60 ”noffuell” (nobel) og 6 ”noffuell” at give deraf til renta aarlig...

976. 1490, 8. jan. Rep. 2. r. 6657.

Margrethe Smalsted, priorinde og hele konventet i st. Johannes klosteret i Slesvig sælger og skøder til provsten og konventet i Slesvig domkirke

... 3 mr. lubsk jarliker renthe... vor 50 mr. lub... in godeme rynsker golde...

977. 1490, 24. jan. Rep. 2. r. 6673.

Wulf, Henning, Hans og Claus Pogwisch giver kvittering til kong Hans og hertug Frederik for

... 25800 mr. lubesch... an gudeme roden golde unde grauen pagimente...

978. 1490, 25. jan. Rep. 2. r. 6674.

Hartvig Breude giver kvittering til kong Hans og hertug Frederik for 1000 lubesche mr. an gudeme gelde...

979. 1490, 25. feb. Rep. 2. r. 6690.

Et tingsvidne af Skam herredsting; Jens Juel skøder en gård i Vellinge, Skam herred, Odense amt, til Jeppe Rå og erkender at have fået fuldt værd,

... 8 løde mk. og 24 skill. for de laase, som sad for dør...

980. 1490, 8. marts. Kbhvns Dipl. I 223–24.

Kong Hans' forordning for guldsmedene:

... *hver veyen march sylff shall han gøre i gerning swa god, at hvn holder xiiii lod oc eth quinttiin pwrt sylff. Efindes oc nogen guldsmede gerning, som veyen march sylff holder forneden xiiii lod vdi, thet skal regnes fore falskst gotz...*

981. 1490, 12. april. Rep. 2. r. 6708.

Rentekøb: Per Gunnesen, Santtebøl, Kær herred, Sønderjylland, opretter et pant i sin ejendom i Haderslev til Peter Partzouwen, domherre i Haderslev og præst i Flensborg m.fl.

... 2 ½ mr. lub ewige renthe... vor 40 mr. lub... in gudem claren golde unde lubesschen schillingen...

982. 1490, 19. april. Rep. 2. r. 6712.

Per Stygge i Legeved, Villands herred, Skåne, sælger en gård til Per Lang for ... 42 lub. mk. danske penge, 10 lod gjort sølv, 3 rinske gylden og 2 "sware" nobeler...

983. 1490, 17. maj. Rep. 2. r. 6726.

Bent Pedersen i Ugerslev, Skam herred, Odense amt, erkender at skynde Bent Bille, ridder, på Søholm

... 70 mk. danske penge...

984. 1490, 29. juli. Rep. 2. r. 6760.

Af en købekontrakt mellem Mourids Nielsen Gyldenstjerne til Ågård, Vester-Han herred, Hjørring amt, og Niels Høg m.fl., Mourids Nielsen frasiger sig krav på et gods for

... 200 mk. danske penge og 15 rinske gylden...

985. 1490, 11. aug. Rep. 2. r. 6769.

Rentekøb: Ludeke Holste, Husum,

... 20 rinsche gulden... in gudem, grauem pauimente, vor welkere ik... jarlykes... vorrenthen schullen vor 2 lub. mr. pennyngh...

986. 1490, 7. nov. Rep. 2. r. 6794.

Wulf Sture, væbner, giver kvittering til Niels Eriksen for

... 24 rinscher gulden in betalinge der rente... van... 600 mr...

987. 1490, 15. nov. Rep. 2. r. 6796.

Mikkel Andersen i Ellinge, Merløse herred, Holbæk amt, pantsætter 2 bol for en gæld på

... 40 lub. mk. danske penge i saadan mønt, som en købmand kan anden fuldt med gøre i Danmarck.

⁹⁸⁷ bol: mindre, afgiftspligtig landbrug af noget vekslende størrelse (*Kulturhistorisk Leksikon for nordisk middelalder* 1, s. 55).

988. 1490, 10. dec. Kbhvns Dipl. IV 209, s. 214.

Dekanen Erik Nielsen og kapitlet i København giver guldsmed Hans Pedersen lejebrev på en Vor Frue kirke tilhørende gård ved Stranden, øst for Møntmesters gård.

... curiam, ecclesie Beate Marie virginis Haffnis pertinentem, circa marc a latere orientali curie monetarii et occidentali curie... Johannis Petri...

989. 1491, 7.–13. jan. Rep. 2. r. 6869.

Henrik Blome erkender at skyde Wulf Pogewisch Henningsen

... 1800 mr. houetstols... unde 100 mr. unde 8 mr. rente...

990. 1491, 9. marts. Rep. 2. r. 6899.

Kong Hans træffer bestemmelse om sølvets lødighed i guldsmedenes arbejde i Malmø:

... at hver guldsmed i eders by skal sætte byens og sit eget mærke på hver den gerning han gør, og hver ”weyen” mark sølv skal han gøre i gerning så god, at hun holder 14 lod og et kvintin purt sølv; findes nogen guldsmedegerning, som ”veyen” mark sølv holder forneden 14 lod udi, det skal regnes for falskt gods...

991. 1491, 17. maj, Rep. 2. r. 6932.

Peter Harrinck i Husum sælger og skøder 6 ejendomme i Rødemis kog, Husum S. herred til hr. Henrik Skriver, præst i Husum og vikar i Slesvig for

... 30 mr. lub. an guder mundte, also tho Lubeck unde Hamborch genge iss... Men han forbeholder sig ret til at benytte dem fortsat ... jahrlikes vor 2 mr. lubsch...

992. 1491, 30 april. Rep. 2. r. 6972.

Per Stygge af Legeved, Villands herred, Skåne, pantsætter en gård i Køge til Poul Laxmand, ridder på Vallen, for en gæld på

... 10 mk. ”mynne” end 100 lib. mk. danske penge, som gænge er i Danmark...

993. 1491, 30. sept. Rep. 2. r. 6982.

Kong Hans giver kvittering til Johan Dringenberg, møntmester i Malmø,

... in curia nostra monetaria Malmogensi... 200 riinske gylden for det sølv, som han fik af os og de 50 riinske gylden af mønten for i aar...

994. 1491, 23 nov. Rep. 2. r. 7008.

Borgmestre og rådmænd i Lybæk bevidner, at kong Hans har indløst slottet Glambeck med landet Fehmern

... den houetsummen... 18000 mr. lubesch myt etlikenh anderen summen... siick uppe 6610 mr. myn 4 penninge lubesch belopende in guden golde unde grouen pagimente, alsse to Lubeke genge is...

995. 1492, 17. jan. Rep. 2. r. 7058.

Hertug Frederik erkender at skynde hertug Claus von der Wisch til Hütten.

... 4000 mr. pennynge houetstoles unde 200 mr. renthe, also to Lubeke und Hamborg genge synt, unde dar cyn isslick gudt man deme anderen vul mede doen mach in deme lande to Holsten ane hale pennynge...

996. Ville Friis, provst i Tyholm herred, Thisted amt, og Lambert Cortsen, kannik i Ribe, udlejer en eng til Niels Jepsen. Engen giver
... til aarlig skyld 9 skill. stæderpenge... i Ripe "mercken"...**997. 1492, 28. feb. Rep. 2. r. 7087.**

Adlitze Pedersdotter, enke efter Blix Daa, overlader arvegods til sin svoger Niels Olsen i Smålarp, N.-Åsbo herred

... 4500 lyb. mk. danske penge, af hvilken sum... min husbond eller jeg aldrig har oppebåret mere end 1100 mk. og 100 renske gylden og en guldkæde for 20 gylden og en gaard i Skellskør for 100 mk...

998. 1492, 25. april. Rep. 2. r. 7117.

Niels Svenstrup, borger i Landskrona udlejer en gård til Simon Bødker i 6 år for ... 5 skill. "mynne" end 5 mk. lub. "gengze" her i Skaane ud at give tvende tider om året...

999. 1492, 26. april. Rep. 2. r. 7118.

Kapitlet i Ribe gør lovhævd på nogle gårde i Malt og Gjørding herred, som Niels Lavesen af Nielsby havde pantsat Anders Skeel, degn i Ribe for ... 100 lødige mk. stæderpenge...

1000. 1492, 3. juni. Rep. 2. r. 7150.

Axel Olsen erkender at skyde Bent Bille, ridder på Søholm ... 50 mk. danskæ penge, som gænge er i Danmark...

1001. 1492, 22 aug. Rep. 2. r. 7202.

*Jens Eriksen, væbner, til Sonetorp, Bråbo herred, Østergøiland, skøder gods til
Sten Sture, Sverrigs rigsforstander
... for 500 mk. svenska rede penge...*

1002. 1492, 4 sept. Rep. 2. r. 7209.

*Hertug Frederik kundgør, at indehaverne af ejendomme i Kær herred, Ålborg
amt, til hver Mikkelsdag skal yde
... in gudem gelde 80 mr. lubesch...*

1003. 1492, 6. dec. Rep. 2. r. 7264.

*Cecilie Ovesdatter i Egede, Faxe herred, Præstø amt, sælger sin gård i Stevns
herred til sin søn Sten Bille, således at hun kan genkøbe den for
... 200 lib. mk. danzkæ penge, som gænge er i Danmark og en købmand
kan en anden fuldt med gøre...*

1004. 1492, 9. dec. Rep. 2. r. 7267.

*Kong Hans pantsætter til biskop Niels Glob i Viborg Sønder og Nørre herred
på Mors for
... 3100 mk. i saadant mønt og penge, som i Danmark gænge er og 1600
rinske gyldene gode af guld...*

1005. 1493, 19. jan. Rep. 2. r. 7348.

*Af et medtaget brev
... de rinsche gulden van golde to guder nuge upgeboret hebbé... hundert
r(insche gul) den haluen qwyth vor alle tosprake... påskrift: i quitancia paa
XV^c rinske gyldene, som kong Hans betalede hertug Henrick aff Brunswig
paa kong Christierns vegne...*

1006. 1493, 25. feb. Rep. 2. r. 7366.

*Volquart Jensen, Skobøl, Husum Nørre herred, pantsætter en demat land i
Hatsted marsk til Poul Ottosen, vikar i Husum, for
... 15 lub. mr... vor welkere... ik... vorrenten schol vor ene lub. mr. pen-
nynghe...*

¹⁰⁰⁶ demat: landmål, opr. fra marskegnene. Ca. 49,26 ar i Tønder amt.

1007. 1493, 13. marts. Rep. 2. r. 7374.

*Knud Barfod, Sædding, Vester Horne herred, Ribe amt, erkender at have fæstet
en eng i Bolkær af kapitlet i Ribe*

... give... hvert aar deraf 4 skill. danske penninge...

1008. 1493, 24. marts. Rep. 2. r. 7381.

*Hertug Heinrich d.ø. til Brunsvig og Lyneborg erkender at skynde kong Hans
... 3000 rinsche gulden... in gudem reden golde...*

1009. 1493, 30. april. Rep. 2. r. 7404.

En trætte om gods for kongens rettering.

*Henrik Nielsen, væbner, pantsætter en gård i Egens, Fleskum herred på Fyen til
Predbjørn Podebusk, ridder, for*

... 100 lub. mk. i stæderpengे eller guld...

Jesper Henriksen pansætter en gård til junker Claus Podebusk for en gæld på

... 50 lub. mk., som i Fyn gænge er...

1010. 1493, 20. juli. Rep. 2. r. 7446.

*Eskild Gøye i Krenkerup, Musse herred, Maribo amt, ridder, pantsætter to
gårde til Johan Venstermand, landsdommer på Lolland for*

... 200 mk. danske penge, som i Laalandt gænge er...

1011. 1493, 22. juli. Rep. 2. r. 7468.

*Biskop Hartwig i Ribe fraskøder sig en gård i Frøs herred, Haderslev amt til
Vor Frues alter i Ribe domkirke, som skal oppebære skylden af gården.*

... 3 lub. mk. penge danske mønt...

1012. 1493, 30. juli. Rep. 2. r. 7472.

*Henrik Kremer, Husum, pantsætter sit hus til oldermændene for st. Jacobs og
st. Antonius' altre i Vor Frue kirke for*

... 15 lub. mr. houetstoles... welker ik schol alle jar... to renthe geuen enen
mr. lub...

1013. 1493, 1. sept. Rep. 2. r. 7479.

*Oluf Stigsen på Bollerup, Ingelstads herred, Skåne, pantsætter 3 gårde til Jens
Holgersen på Glimminge for*

... 400 mk. danske penge, som nu er gænge i Skonne, 16 skill. i hver mark
regnende...

- 1014.** 1494, 2. jan. Fr. Wigger, *Geschichte d. Fam. v. Blücher I, Schwerin 1878*, s. 447–448. (Reg. 8269).

Reimar von Blücher opretter et pant til domkapitlet i Schwerin for en årlig rente af 9 mark; i tilfælde af genløsning skal der betales

... hundert rinsche wulwichtige ghuedene gudes, unstrafliken gholdes offte guden harden grauen lubeschen unde ander guder, wanlike munke, szo in deme lande tho Mekelenborch genge unde gheue is, seender h(o)l geld unde ane densche drelinghe unde ander unwanlike munke...

- 1015.** 1494, 9. jan. Rep. 2. r. 7562.

Hertug Frederik pantsætter en gård, Runtosle, Kappel herred, Sønderjylland, til Joachim Rewentlow for en gæld på

... 10000 mr. pennynge, alssø to Lubeke unde Hamborgh genge synt, dar en islich gudtman deme anderenn vull mede dohn mach in deme lande to Holsten ane alle hale pennynge...

- 1016.** 1494, 25. feb. Rep. 2. r. 7598.

Jeppe Lang, foged på Kalundborg slot, oplader Satzer Petersen en gård som han selv har i pant for 80 mk. danske penge

... for hvilken summa penge 80 lb. (sic!) mark, jeg kendes mig fuldt værd... op at have baaret...

- 1017.** 1494, 13. marts. Rep. 2. r. 7611.

Oluff Oxe, ridder, hovedsmand på Søborg slot, Holbo herred, Frederiksborg amt, pantsætter noget gods til Eskild Gøye, ridder i Gisselsfeld for en gæld på

... 800 liibsk mk. danske penge, som gænge er i Danmark, som en købmand en anden kan fuldt med gøre...

- 1018.** 1494, 21. marts. Rep. 2. r. 7617.

Laurens Jensen, foged på Vallø slot, køber en gård af Per Jepsen, "murer" i Køge for

... 60 løde mk. rede penge...

- 1019.** 1494, 17. maj. Rep. 2. r. 7664.

Mourids Nielsen på Ågård, V.-Han herred, Thisted amt, erkender sin gæld til biskop Niels Stygge af Børglum

... 200 lubis mk. danskæ hvide penge...

1020. 1494, 12. aug. Rep. 2. r. 7687.

Jacob Bjørnsen af Lekkende, Bårse herred, Præstø amt, erkender sin gæld til Niels Høgh, ridder,

... 405 rynske gylden, som gode er af guld og hver som fuldt kan gøre for 2 mk. danske penge...

1021. 1494, 19. aug. Rep. 2. r. 7714.

Kong Hans pantsætter sit slot Jungshoved, Bårse herred, Præstø amt til sin hofsinde Ebbe Mogensen for en gæld på

... 3000 mk. danske penge og 106 rinske gylden...

1022. 1494, 8. sept. Rep. 2. r. 7727.

Oluf Oxe, ridder og høvedsmand på Søborg slot, Holbo herred, Frederiksborg amt, pantsætter nogle gårde til Eskild Gøye på Gisselfeld for en gæld på

... 1000 rinske gylden 40 rinske gylden godt guld og siwsinstiwge mk. i danske penge...

1023. 1494, 21 sept. Rep. 2. r. 7730.

... Hans konge. Os elskelige Henrick Dringenberg har nu været vor herre faders og vor mørntmester i Malmø, saa at vi takker ham, og har nu gjort os regnskab for alt, hvis han os give skulle af mørnten sstds.

1024. 1494, 29. sept. Rep. 2. r. 7736.

Johan Hughe, borgmester i Hamborg erkender, at han af hertug Frederiks skriver har modtaget

... 225 mr. 4 schilling 8 penningh lubesch vor etlike laken... geschigke, so dat my noch umbetalet bliuen 38 mr. lubesch... hebbe ich entfangen... 360 mr. lubecsh...

1025. 1494, c. 9. okt. Rep. 2. r. 7742.

Peder Griis, byskriver i Køge, erkender at have solgt Jes Ølrichsen, borgmester i Slagelse nogle jorde for

... 200 lub. mk. danske gænge, penge i Danmark...

1026. 1494, 23 okt. ? Rep. 2. r. 7747.

Peder... vikar i Roskilde erkender, at han af hr. Peder... i Roskilde har modtaget

... "sexinnethywe" (120) libske mk. danske penge... til s. Katherine alter...

1027. 1494, 2. nov. Rep. 2. r. 7755.

Hans Pors i Olstrup, Fuglse hered, Maribo amt, pantsætter nogle gårde på Lolland til Eskild Gøye i Krenkerup for en gæld på ... 10 mk. og 200 mk. danske penge...

1028. 1494, 30 nov. Dipl. Dioc. Lund. V, 287.

Ærkebisop Jens Brostrup sælger og skøder en gård i Hindby, Oxie Herred, Skåne til Henrik Dringenberg, tidligere møntmester i Malmø ... ærligh mand Henrick Dringenbergh i Malmø, som vor kære nadighe herres myntemester var...

1029. 1494, 1 dec. Rep. 2. r. 7771.

Niels Svensen, bymand i Torrløse, Onsjø herred, Skåne, erkender for rådet i Landskrona, at han har tilskødet Simon Hansen sammesteds halvdelen af sin ejendom for ... 10 og 20 danske mk...

1030. 1494, u.d. Scriptores rer. Danic. VIII, 106.

Lægumkloster sælger en gård i Randrup, Lø herred, Tønder amt, for ... 122 rhinske gylden y godt guld...

1031. 1495, 7.–13. jan. Rep. 2. r. 7818.

Hertug Frederik bortforpagter nogle landgildeindlægter til brødrene Otte og Hans Rantzau, ... 200 lub. mr. penninge uth unsseme blecke Husum unde uth unssen landen Eyderstede, Eursschupp unde Vthholm 100 lub. mr. penninge lantgelt jarlicher renthe ... vor 5000 lubesch mr. penninge houetstoles... in gudeme golde unde pagimente so to Lubeke unde Hamborg genge is...

1032. 1495, 12. marts. Rep. 2. r. 7854.

Urne Jepsen, væbner, til Åskov, Vindinge herred, Svendborg amt, sælger sit gods til Anders Ebbesen, forstander i Dalum kloster, ... 36 rinske gylden og 200 stædermark...

1033. 1495, 21. marts. Rep. 2. r. 7859.

Hans Jepsen Glentze i København lejer en bolig af st. Petri kirke og skal give kirkeværgerne hvert aar 1 lødig mk. penge gænge i Køpmannahsn...

1034. 1495, 25. marts. Rep. 2. r. 7861.

Joachim Daa, høvedsmand på Saltø, Ø.-Flakkebjerg herred, Sorø amt, giver kvittering til Peder Pedersen, prior i Antvortskov for
... 60 mk. danske penge for en gaard, som jeg i pant har...

1035. 1495?, 6. april. Rep. 2. r. 7871.

Henrik van Santen erkender at skynde hertug Frederik
... 200 gulden in denssen gelde, den drilingh to 3 Ø ...

1036. 1495, 21. april. Rep. 2. r. 7881.

Henrik Skeel, sognepræst i Sønderholm kirke, Hornum herred, Vejle amt, pantsætter et porthus og to boder til Henrik Skeel, borger i Ålborg, for en gæld på
... 26 mk. rede danske penge som i Nørrejylland gæve er...

1037. 1495, 21 april. Rep. 2. r. 7883.

Cecilie Ovesdatter i Egede, Fakse herred, Præstø amt, enke efter Torben Bille,
tillader at hendes datter Ingegerd Billesdatter indløser 2 gårde
... for hvilke 100 rinske gylden og 40 lib. mk. skal min datter nyde fornævnte 2 gårde...

1038. 1495, 10. maj. Rep. 2. r. 7895.

Kong Hans giver kvittering til borgmester og råd og menighed i Kerteminde
... 10 lødige mk. penge for... paaskeskat...

1039. 1495, 31 maj. Rep. 2. r. 7907.

Kong Hans pantsætter sine godser i Favrholm, Egespur og Rønne, Lynge-Frederiksborg herred til "hustru" Mette Knudsdaetter for
... 100 stædermark penge og 300 danske mk. penge i saadan mønt, som i Danmarch gænge er...

1040. 1495, 10 juni. Rep. 2. r. 7913.

I et dokument i geheimearkivet: Herman von Nassau, møntmester, optræder som vitterlighedsvidne på et pergamentbrev udstedt i rigshofmester Poul Laxmands hus i København,
... Gescheen... in bywesen der ersamen Hermen van Nassou, muntemeister unnde Hanss Meysenheyem boergere to Cupenhauen to getuge darto geeshet...

¹⁰³⁵ drilingh eller dreling er det samme som hvid = 4 danske penninge, 3 lybske penninge (cf. *Danske middelalder. regnskaber I*, 1 s. 831).

1041. 1495, 21. juni. Rep. 2. r. 7927.

Hertug Frederik bevidner at have indgået en overenskomst med kong Hans og deres moder dronning Dorothea,

... over alle ”pant, slott, land” stæder og len som hendes naade i værge har af vor herre fader og ellers indløst, og løber den sum sig 57940 rinske gylden og deraf skal vi have halvdelen, som er 28970 rinske gylden...

1042. 1495, 7. juli. Rep. 2. r. 7936.

Per Severinsen, borgers i Viborg, erkender at skyde Niels Clementsen

... 21. mk. danske penge og 2 rinske gylden...

1043. 1495, 29. juli. Rep. 2. r. 7943.

Af en trætte om noget gods mellem Laurids Knop og Johan Oxe

... 6 skill. grot og 2 alb. i Vemyndeløff og Gylebo... 9 skill. grot penninge ”mynne”... da tilfaldt Laurens Knop at fri og indløse hr. Johan Oxe og Oluff Oxe i Torsø pant 428 lub. mk...

1044. 1495, 28. aug. Rep. 2. r. 7957.

Kong Hans pantsætter 17 gårde i Kalø len til Jørgen Rud i Holbæk for en gæld på

... 108 rinske gylden og 148 mk. danske penge...

1045. 1495, 3. okt. Rep. 2. r. 7982.

Hille Henriksdatter, enke efter David Hack, sælger en gård i Fjerdingsløv Oxie herred, Skåne til Henrik Dringenberg til genkøb for

... 200 rinske gylden gode af guld og ved deres fulde vægt som en købmand kan gøre ene anden fulldt med... som han havde mine ”clenodia” i pant for...

1046. 1495, 5. dec. Rep. 2. r. 8013.

Søster Kirstine Jensdatter, priorinde i st. Agnes klosteret i Roskilde, og de menige søstre sammestede giver kvittering til Henrik Meyenstorp, landsdommer i Sjælland for

... 4 lødige mk... 12 skill. grot... 20 lib. mk. ...

1047. 1495, u.d. Rep. 2. r. 8063.

Niels Krabbe m. fl. bemyndiger Oluf Pedersen af Vellumgård, Rødding herred, Viborg amt, til at genkøbe en gård i Salling af hr. Niels Eriksen af Thium, som hans fader Morten Krabbe havde solgt denne for et genkøb for

... 20 rinsk gylden og 20 mk. danske penge...

1048. 1495. u.d. Huitfeld fol... 1011.

... Dette Aar bleff Danske Huide affset til Leventzouw/ tilforn galt fire en Skilling Lybsk...

1049. 1496, 10. jan. Rep. 2. r. 8071.

Kong Hans erkender at skynde hertug Frederik hans del i arven efter deres moder dronning Dorothea.

... alssø is 28970 rinsche gulden welkere... wy scollenn... betalen, de ersten helfftthe in gudeme rinschen golde unde denschen gelde likehalff... so dat de erste summe des goldes is 7242½ rinsche gulden alssø in Lubeke unde Hamborgh genge syn, unde 7242½ rinsche gulden in gudeme denschen gelde...

1050. 1496, 22. jan. Rep. 2. r. 8077.

Lasse Ågesen ved Maas, Husum Sønder herred, bortforpanter noget land til forstanderen for st. Jakobs og st. Antonii altre ved Vor Frue kirke i Husum for ... 9 mr. lubb. pennynge... welkere... ick schol jarlikes vorrenthen... 9 shilling lubb...

1051. 1496, 23. feb. Rep. 2. r. 8092.

Hartvig Breide Joachimsen giver kvittering til hertug Frederik for ... 500 mr. pennynge "etc."... dar hartogen Frederiche furder mehr nycht mede to manende uthgenamen 2 breue uppe 2200 mr. pennynge...

1052. 1496, 4. marts. Rep. 2. r. 8111.

Oluff Oxe, ridder og hovedsmand på Søborg slot, Holbo herred, Frederiksborg amt, pantsætter nogle gårde til hr. Eskild, ridder på Gisselfeld for en gæld på ... 250 mk. 25 mk. danske penge, som i Danmark gænge er...

1053. 1496, 28. maj. Rep. 2. r. 8150.

Henning Brostrup, væbner, Skabersjø gård, Bara herred, Skåne, sælger en gård til Axel Thelefsen, hovedsmand på Falsterbohus for ... 60 rinske gylden og 40 lubb. mk. danske penge...

1054. 1496, 29. maj. Rep. 2. r. 8151.

Hertug Frederik erkender at skynde Wulf Rixtorp ... 1750 lubessche mr. gudes grauen geldes unde pagimentes, also to Lubeke unde Hamborgh genge is, unde darmede in deme lande to Holsten eyn gut man deme anderen vull dohen mach ane hale penninge...

1055. 1496, 2. juni. De la Gardie. Archiv ed. Wieselgren III, 145–46.

*Skødebrev fra Arvid Knutson i Torpa, Fjære herred, væbner og hovedsmand i Elvsborg len. Brevet gælder 2 gårde, som Svante Nielson havde solgt til førstnævnte under betingelse af genkøb for 150 rhinske gylden og 300 mark
... godhe danske hwite, som här nu gefue og gengse är...*

1056. 1496, 2. juli. Rep. 2. r. 8169.

*Kong Hans pantsætter sin gård i Favrholm med møllen og Egespur by, Lynge-Frederiksborg herred, Frederiksborg amt til Jep Nielsen for en gæld på
... 300 danske mk. og 100 stædermark...*

1057. 1496, 9. juli. Rep. 2. r. 8174.

*Gyde Kjelsdatter og Axel Gødkisen i Kvidinge, S.-Åsbo herred, Skåne, sælger et gods til Per Lang i Valløsa. I tilfælde af genkøb inden 3 år skal prisen være
... 500 lb. mk. i guld og penge...*

1058. 1496, 25. juli. Rep. 2. r. 8181.

*Las Bratze væbner, giver biskop Niels Glob i Ålborg fuldmagt til at indløse noget gods i Års og Gisle herred, Ålborg amt af Jes Marthensen, som har det i pant for
... 42 lødige mk. 20 skill. ...*

1059. 1496, 18. okt. Rep. 2. r. 8237.

*Anders Ebbesen, væbner, og Helvig Hartvigsdatter sælger og skøder 8 gårde i Slogs .herred, Haderslev amt til Hans Rantzau Henriksen, hovedsmand på Haderslevhus for
... 800 stædermark penge...*

1060. 1496, 28. okt. Rep. 2. r. 8245.

*Ermegård Eggarsdatter samt Hans og Thorbjørn Bille giver Knud Skriver fuldmagt til at kræve Axel Olsens arvinger for
... 50 lib. mk. danske penge...*

1061. 1496, 27. nov. Rep. 2. r. 8258.

*Hertug Frederik ”opgiver” et brev fra kong Hans, ifølge hvilket denne skulle betale
... 7242½ (rinsche gulden in re)nischen golde unde dar... 7342½ (sic!) (rin)sche gulden in denischem gelde (dat) maket verteyndusent veerhun (dert viif u)nde achtich rinssche gulden...*

1062. 1496, 20. dec. Rep. 2. r. 8269.

Katrine Madsdatter, enke efter Poul Abildgård, sælger sit "stenhus" i Ribe til Niels Ebbesen og hans hustru Birgitte. De skal selv indløse det for ... 100 dansk. mk... og dertil give mig 100 danske mk. i penge og gode varer... af forskrevne 100 mk. har jeg oppebaaret... 5 danske mk. rede penge... 1 tønde sild for 3 mk. og 4 stæderskilling...

1063. 1496, u. d. Rep. 2. r. 8280.

Bent Pedersen sælger og skøder 5 gårde i Sønderød, Løve herred, Holbæk amt, til Jep Lang for ... ij^c rinske gyllen oc iii^c marck danscke...

1064. 1496, dag? Rep. 2. r. 8284.

Et pantebrev lydende, at Per Bryske af Kalundborg gård har pantsat Ebbe Andersen af Kogsbølle 2 gårde i Revsvindinge, Vindinge herred, Svendborg amt, for ... hundrith march danske pendinge, som y Fynn genge och geffue vare...

1065. 1497, 3 jan. Rep. 2. r. 8318.

Hans Rantzau Henriksen giver kvittering til Erik Hardenberg for modtagelsen af ... 6 goldt rinsche gulden rente van wegen des duchtigen Gherd Bruschen.

1066. 1497, 7 feb. Rep. 2. r. 8343.

Hans konge. Vore borgmestre, raad og menighed i Aarss (Aarhus) har nu gjort os regnskab for hvis sise i deres by falden er siden sidst de gjorde os derom regnskab, og har nu fornøjet os deraf 19 og 20 mk. og 2 skill...

1067. 1497, 1. marts. Rep. 2. r. 8352.

Henrik van Alefeld Benediktsen giver kvittering til kong Hans for ... 1000 lubesche mr., de my sync konninglike gnade schuldich is...

1068. 1497, 28. marts. Rep. 2. r. 8366.

Eggert Friis, væbner, i Svendborg, sælger og skøder en gård til Jørgen Marsvin. Denne skal selv indløse gården for ... 14 rinske gylden og "firetiwge" rinsk gylden, 1 dansk mk. penge mindre og fuldt værd for gaarden...

1069. 1497, 4. maj. Rep. 2. r. 8388.

Henrik Dringenberg, forhenværende møntmester i Malmø har udlejet en gård i København til guldsmed Hans Pedersen og hans hustru.

... en gaard, som jeg nu agter at lade mure et hus på ud til gaden og anden nyttig bygning, som på fornævnte jord behov gøres, liggende vesten næst op til min søn mester Johan Dringenbergs som fordum Hans Ffriimandt på boede... hvert aar 12 mk. lub. danske penge gænge i Køffnehaffn...

1070. Ca. 1497, 3. juni. Rep. 2. r. 8406.

Hans Kok, borger i Ålborg, pantsætter en bod til sognepræst Peder Pedersen, Hjørring, for en gæld på

... 80 mk., som nu i Nørjudland gænge er...

Boden er lejet ud til Hans Piber for

... 9 mk. ...Medb. af... Hans Mitzener, møntmester i Alborg...

1071. 1497, 23. juni. Rep. 2. r. 8414.

Joachim Bjørnsen, væbner, pantsætter Taderød mølle, Merløse herred, Holbæk amt til biskop Niels Skave af Roskilde for en gæld på

... 300 lub. mk. penge, som i Danmarck gænge er...

1072. 1497, 29. juni. Danske middelald. Regnskaber, I, 1, s. 534.

Heldmold Alverdings regnskab over hertug Frederiks ueststående fordringer.

... Hans Missner entricht in densschen drelingen 50 r. g., dede myn g. here eme lenede...

1073. 1497, 11. aug. Rep. 2. r. 8449.

Oluf Stigsen af Bollerup, Ingelstads herred, Skåne, pantsætter 10 gårde til Niels Clausen, biskop i Århus på domkirkenes vegne for en gæld på

... 500 rinske gylden, som fuldt gør i "guldtall"...

1074. 1497, 1. sept. Rep. 2. r. 8459.

Oluf Stigsen af Bollerup, Ingelstads herred, Skåne, pantsætter 7 gårde i Ljunits herred til Jens Holgersen af Glimminge for en gæld på

... 1000 mk. danske penge, som i Danmarck gænge er og en købmand den anden fuldt med kan gøre...

1075. 1497, 5. dec. Rep. 2. r. 8492.

*Jens Laurentsen, kongens kapellan og skriver i København, giver på kongens vegne kvittering til Jep Jude i Århus for
... 18 og 20 mk. og 8 hvide sise af Aars...*

1076. 1497, u. d. Rep. 2. r. 8520.

*Otte Skinkel af Egeskovgård, Sunds herred, Svendborg amt, pantsætter en gård till Marqvard Rønnou, Hvidkilde for
... 40 mk. og 5 mk. danske penge, som i Fyen "gense" er...
Gården skal indløses af Ebbe Andersen for
... 20 rinske gylden gode af guld og 60 mk. danske penge...
således at gården er pantsat for ialt
... 20 rinske gylden 100 mk. og 5 mk...*

1077. 1498, 24. feb. Rep. 2. r. 8540.

*Peder Eriksen, væbner, i Vejstrup, Gudme herred, Svendborg amt, sælger og skøder en gård til Jørgen Marsvin. For tiden er den pantsat til Vor frue alter i Bogense for
... 74 mk. danske penge...*

1078. 1498, 3. april. Rep. 2. r. 8562.

*Rentekøb. Knud Topsen, Husum, opretter et pant i sit hus til de 10000 "ryd-dere" ved Vor Frue kirke i Husum for
... 10 lub. mr. houetstols... vor welkere ick... vorrenten schullen vor 10 lub. schillynghe...*

1079. 1498, 16 april. Rep. 2. r. 8571.

*Jep Jørgensen, evig vikar i København og prior for vikarerne, udlejer en af kapitlets grunde til Albrecht van Goech for
... 4 (skill) grot aarlig til vort Kapitel til jordskyld, som er 2 skill grot. ...
Skill. grot. til Michels dag i god... kan en anden... fuldt med gøre...*

1080. 1498, 18. april. Rep. 2. r. 8573.

*Claus Ågesen på Hjulebjerg, Årstad herred, Halland, sælger en gård på Sjælland til hr. Lave Brock. Som landgilde skal bl. a. betales
... 14 "ængelskæ"...*

¹⁰⁷⁵ Sise = accise, afgift på udskænkning af øl og vin (cf. *Håndbog for danske lokalhistorikere*, 1965, s. 125).

1081. 1498, 6. aug. Rep. 2. r. 8626.

Per Bille af Svanholm bevidner, at Marqvard Teyn har pantsat en molle og en gård i Tyrstrup herred, Haderslev amt til Hans Rantzau, høvedsmand på Haderslevhus for en sum, som han har lånt videre til Per Bille.

... 400 stædermark og... stædermark aarlig rente... Da sætter jeg ham nu til forvaring disse 6 mine tjenere i M... (de yder hver 10 skilling grot i landgilde).

1082. 1498, 11. okt. Rep. 2. r. 8658.

*Oluf Stigsen, ridder, på Bollerup, Ingelstads herred, Skåne, pantsætter en gård i Malmø til Hans Harcke, borger sammesteds for en gæld på
... 400 lub. mk. g(a)enge penge i Skåne...*

1083. 1498, 24. okt. Rep. 2. r. 8666.

*Oluf Stigsen, ridder, på Bollerup, Ingelstads herred, Skåne, erkender at skylder
fru Anne Turedatter, enke efter Gøtz Olsen
... 400 lub. mk. gode penge i Skone...*

1084. 1498, 1. nov. Rep. 2. r. 8672.

*Kong Hans gør vitterligt for sine undersåtter, borgmestre, rådmænd m. fl. på
Fehmern, at amtmanden Hans Pogwisch skal inddrive skat.*

... Gebehden darumme ernstlich juw allen, dat gy uss sodahnen schatt de sick ungefehrlich belopen schölen up 861 mr. lubesch i gudenn grauen pegemein...

1085. 1498, 26. nov. Rep. 2. r. 8684.

*Kong Hans pantsætter noget gods i Præstø amt til Erik Hardenberg i Korsør
for en gæld på*

... 800 stædermark penge i swodanne mønt, som i Lubeck og Hamborg gænge er...

1086. 1498, u. d. Rep. 2. r. 8701.

*Dronning Kristina giver kvittering til Jørgen Rud, foged på Holbæk slot for
... "sindztiwge" mk. for 20 ungerske gylden... Thi lader (vi Jørg)hen Rwdh kvit... om forskrevne 60 mk. ... (ungher)ske gylden...*

1087. 1498, u. d. Rep. 8710.

*Frende Hemmingsen og hans Hustru Gitte har lejet en gård af broder Keld
forstander ved Helligejsthuse i Malmø. De skal årligt give til landgilde.*

... 15 mk. danske penge, som i Skone gænge er...

1088. 1498, u. d. Rep. 2. r. 8727.

Marquard Teynhus af Tvedsgård, væbner, pantsætter en mølle og en gård til Hans Rantzau, hovedsmand på Haderslevhus for en gæld på ... 400 mk. stæderpenge. som i Lubich... gænge er... med saadan ”underskeninge” at jeg skal give Hans Rantzau 24 mk. stæderpenge aarlig...

1089. 1499, 17. feb. Rep. 2. r. 8756.

Helvig, enke efter Jørgen Lund i Gottorp, giver hertug Frederik fuldmagt over et gods, ... darfore wil sinen gnade my unde mynen kinderen vor jewelke 7 mr. rente 100 mr. houetstols to uornogende vorplichtet sin...

1090. 1499, 4. april. Rep. 2. r. 8784.

Hans Kok, borger i Ålborg, pantsætter en bod til Lydike Vormeyer for en gæld på ... 120 mk. rede danske penge, i Nørrejylland gænge er...

1091. 1499, 19. april Rep. 2. r. 8792.

Eiler Bryske, væbner, på Dallund, giver kvittering til Claus Skinkel, byfoged i Kerteminde på kongens vegne for ... 20 lødige mk. for deres byskat...

1092. 1499, 23. april. Rep. 2. r. 8793.

Hans Pedersen i Hejsager, Haderslev herred og amt, pantsætter en loft til hr. Otte Henriksen, vikar i Vor Frue kirke i Haderslev for ... 10 stædermark... og skal jeg give hr. Otte 12 skill. som gænge er i forskrevne hertugdom, aarlig rente tvende siden om aaret...

1093. 1499, 31. maj. Rep. 2. r. 8816.

Laurits Albrechtsen, ridder på Clausholm, pantsætter to gårde på Sjælland til Henrik Krummedige, ridder, for ... 130 rinsk gylden, som i Danmark (er) gænge...

1094. 1499, 4. juli. Rep. 2. r. 8843.

Per Smed, borgmester i Lemvig, og Las Olufsen sammesteds lover på kong Hans' vegne Niels Clementsen I stykke grønt ”leysk”.. og ... 20 mk. danske penge for vold Clements Tygiss overgik i Lembwigh og worttaæ derfor fredløs...

1095. 1499, 4 juli. Rep. 2. r. 8844.

Christiern Steen i Vejlinggård, Vandfuld herred, Vejle amt, og Jes Jensen i Skovgård, Brusk herred, Ringkøbing amt, lover at betale Niels Clementsen på kongens vegne 100 mk. for det fredløsmål, som overgik Clement Tygesen i Lemvig.

(trykt: Nielsen, Harsyssels Dipl. s. 93. (læs:... marc penningæ... Oc skal hwer wii staa for syn mantall i fornæ hundrit marc penningæ))

1096. 1499, 22. sept. Rep. 2. r. 8892.

Otto Rantzau, ridder, giver kvittering til hertug Frederik for modtagelsen af ... 2000 mk. houetstols unnde 120 mk. rente...

1097. 1499, 26. nov. Rep. 2. r. 8949.

Anne Hansdatter, enke efter Isak grydestøber, København, pantsætter al sin rettighed i en gård i Vesteregade til Henrik Ågesen i Hageløse, Skyttes herred, Skåne, for en gæld på

... 100 lub. mk. danske penge, som gænge er i Danmarch, som en købmand kan en anden fuldt med gøre...

1098. 1499, 4. dec. Rep. 2. r. 8955.

Kong Hans pantsætter slottet Hindsgavl og købstaden Middelfart til Gjord Nielsen, hertug Frederiks hofsinde for en gæld på

... 2000 rinske gylden gode af guld og som i Lubecke og Hamborge gænge er... og... skal han årligen give os deraf 200 danske mk. penge... (undtagen) de 100 mk. som vi årligen plejer at fange af forskrevne købstad..

1099. 1499, u. d. Rep. 2. r. 8999.

Rentekøb: Mester Bertel alterforstander i Husum, opretter et pant i sit hus til Wenemar Krawinkel, vikar for Hellig Kors alteret i Husum,

... vor 30 mr. lub. de hee my in gudeme gelde betalet hefft davor ick ... alle jare... 2.m. lub. tho hure betalen...

1100. 1499, u. d. Rep. 2. r. 9000

Mads Andersen, Kokær, Malt herred, Ribe amt, pantsætter en otting jord på Skanderup mark, Anst herred, til Skanderup kirke for en gæld på

... 8 rinske gylden, som gænge er i Tyskland og Danemarck...

1101. 1500, 2. maj. Rep. 2. r. 9093.

Barbara Mikkelsdatter, enke efter Hans Kok i Ålborg, pantsætter en bod med hus og jord till Kort Pothoff for en gæld på

... 40 mk. rede danske penge i Nørrejylland gænge er...

1102. 1500, 27. juli. Rep. 2. r. 9112.

Rentekøb. Mads teglslager, Haderslev, opretter et pant i sit hus til de 4 marianer vikarer ved Alefelder kapellet i Vor Frue kirke i Haderslev

... 10 lub. mr. also to Lubeck unde to Hamborg genge synt, desse my an ghudem pagamente in eneme summe vornoget hebben... ik schal jarlikes gheuen... 8 lub. schillingh...

1103. 1500, 30 juli. Rep. 2. r. 9136.

Borgmester og råd i Malmø gør et mageskifte med kong Hans,

... Først skal kong Hans have en Malmøe bys gaard... norden bag den gamle møntmesters gaard ved stranden dog bys stræde imellem og med et bys tårn muret af grund, som stander på samme gaard vesten næst op til færgeporten, hvilken gaard og taarn den gamle møntmester af Malmøges by tillforn i leje havde... og hvis Seye mølle er bedre end forskrevne taarngaard har vi fornøjet kong Hans 300 rinske gylden i guld...

1104. 1500, 3. aug. Rep. 2. r. 9139.

En trette mellem Jørgen Då og Mogens Gøje, ridder, på Clausholm m. fl. om noget arvegods. En del pengebeløb er nævnt,

... 400 mk. penge... 12000 gylden... 1100 mk. ... 50 mk. penge for ridebrev faldsmål... 20 rinske gylden... 100 rinske gylden... 500 mk. danske penge...

1105. 1500, 21. aug. Rep. 2. r. 9151.

Tingalmuen på bispetinget i Åle, Slet herred, Ålborg amt, udtaler sig bl. a. om sandemænd.

... Saa bør den, som vold over sværges, først at bøde skaden og hovedsagen og siden faldsmaalet, som er 40 "sage marc" bonden og 40 kongen, det er "thoswer" 15 danske mark til hobe...

¹¹⁰⁴ Faldsmål: bøde, navnlig ved udeblivelse fra retten efter indstævning som vidne.

Ridebrev: besked til de såkalde ridemænd om at assistere fogeden ved indførsel i en domfældts ejendom (cf. *Håndbog for danske lokalhistorikere*, 1965, p. 411).

1106. 1500, 4. okt. Rep. 2. r. 9172.

*Kirstina Madsdatter af Alnarp, Bara herred, Skåne, enke efter Per Nielsen
sælger og skøder et antal gårde til Oluf Jepsen, ridder, af Skurup for
... 300 løb. mk. danske penge, som nu "gengnæ" er i Danmark...*

1107. 1500, 23. okt. Rep. 2. r. 9183.

*Oluf Oxe, ridder, på Emindrop pantsætter 3 gårde i Slimminge, Vemmeshøjs
herred, Skåne, til Eskild Gøje på Tunbyholm marsk for en gæld på
... 200 mk. danske penge, som nu gænge er i Danmarck, som en købmand
kan en anden fuldt med gøre...*

1108. 1500, 18. dec. Rep. 2. r. 9221.

*Johan Jepsen, udvalgt biskop af Roskilde, giver kvittering til Joachim Då for
... 50 rinske gylden gænge, som en købmand kan en anden fuldt med gøre
og 300 lüb. mk. danske penge...*

1109. 1500, u. d. Rep. 2. r. 9273.

*Rentekøb: Katrine Cordes i Husum, opretter et pant i sit hus til vikarerne i Vor
Frue kirke i Husum,
... 15 lub. mr. houetstols en eneme summen in golde unde pagimente, so
tho Lubeke unnd Hamborch genghe ys unnde is dat erste gelt ne den 3
mr., de tovoren in dem huse sin. Vor welkeren summe schal ick alle jare
vorrenten... myt 16 schilling lub...*

1110. 1500. Rep. 2. r. 9274.

*Rentekøb: Henrik Hammer, Husum, opretter et pant i sit hus til Meineke
Graueleie
... 5 mr. lüb. jarlike rente... vor 100 lub. mr. houetstolss, so tho Lubecke
und Hamborch gange isth...*

Rettelser og tilføjelse

497.

Skal være før 1385.

554.

§ 67. Item schal unse koninglyke munthe hir gan gelyk der veerleye munte.

659.

Som anført af Kai Hørby i *Middelalderstudier tilegnede Aksel E. Christensen*, Kbvhv. 1966, s. 253 note 34 er der en fejl i dette kildested. Den rette ordlyd af § 13 er:

§ 13. Item van deme anderen gude, also dar screven steyd, vore to tollende Schonesche penninge, also dat gescreven steyd: wo hoge dat lopt der cronen to bestandicheyd unde to nete, dat heft man ok wol to beken-nende, unde sundergen mit wat redelicheyd dat wesen mach, also dar screven steyd, dat men twe Schonesche penninge mit cynem Lubeschem penninge vorlosen mach, de Lubesche penning sii, wo arch he sii, unde de Schonesche penning sii, wo gud he sii. Scholde dat artikel stede bliven, so is de koning dar allewege to drungen, dat he bii nod yo arge penninge slan mot; unde dat is den inwonren des riikes vorderfflik schade...

776.

På en lille seddel trykt bagest i særtrykket af *NNÅ* 1961 loves den svenske originaltekst i denne rettelsesliste. Der kan nu henvises til Jan Liedgrens fuldstændige diplomatariske udgave i *NNÅ* 1967, s. 13–16.

Efterskrift

Ved afslutningen af denne kildesamling, der nu har været små 30 år undervejs, kan det være rimeligt at oplyse, at initiativet til dens fremkomst udgik fra Den kgl. Mønt- og Medaillesamlings daværende overinspektør Georg Galster. Kildeudvalg og afgrænsning skyldes utvivlsomt også i væsentlig grad ham. Selve excerpteringen af kildestederne indledtes af dr.phil. Haakon Bennike Madsen som ung cand.mag. i 1954 for en særbevilling.

Marts 1984.

*Litteraturforkortelser og litteraturfortegnelse til
"Kilder til Danmarks møntvæsen i middelalderen"
I—IV.*

Acta Pontificum Danica = *Pavelige Aktstykker vedr. Danmark 1316—1536 I—VII* (København 1904—43).

Acta processus litium = *Acta processus litium inter regem Danorum et archiepiscopum Lundensem* ed. A. Krarup & W. Norvin (København 1932).

Aktstykker vedr. Erik af Pommerns Afsættelse som Konge af Danmark, udg. Anna Hude (København 1897), genoptr. 1971.

Annales Danici = *Annales Danici medii ævi*, udg. Ellen Jørgensen, (København 1920).

Barner, K., *Familien Rosenkrantz's Historie* I, (København 1874) [II, af A. Heise, 1882].

Brenner, Thes. Numm. Sveo-goth. = E. Brenner, *Thesaurus nummorum Sveo-Gothicorum*, 2. udg. (Stockholm 1731), genudg. af Nils Ludvig Rasmussen & E. Nathorst-Böös, Stockholm 1972.

Bunge, Liv-Esth u. Curl. Urk.buch. = *Liv-Esth- und Curländisches Urkundenbuch herausgegeben von F.G. v. Bunge und anderen*, I: 1—12, II: 1—3, (Reval, Riga, Moskau 1853—1914).

Cen. Publ. Amer. Num. = *Centennial Publication of the American Numismatic Society*, red. H. Ingholt (New York 1958).

Chron. novella d. Herm. Korner, ed. J. Schwalm = J. Schwalm, *Die Chronica novella des Hermann Korner* (Göttingen 1895).

D. Chroniken d. deutsch. Städte, Bd. 26, Lübeck 2 = K. Koppmann, *Die Chroniken der deutschen Städte von 14. bis ins 16. Jahrh. XXVI, Lübeck II* (Leipzig 1899), genoptr. Stuttgart 1967.

Chron. Lüb. edit. Grautoff. 1830 = *Die lübeckischen Chroniken in niederdeutsche Sprache, Teil I—II, Chronik des Franziscaner Lesemeisters Detmar nach der Urschrift und mit Ergänzungen Grautoff, Teil I—II (Hamburg 1829—30).*

Danmarks gamle Købstadslovgivning. I—V, udg. af Erik Kroman, for de plat-tyske teksters vedkommende sammen med Peter Jørgensen (udg. af Det danske sprog- og litteraturselskab) (København 1951—61).

Danmarks gamle landslove = *Danmarks gamle landskabslove med kirkelovene*, udg. under ledelse af Johs. Brøndum-Nielsen i forb. med Poul Johs. Jørgensen, I—VIII (København 1933—61).

Danske Magazin, grundlagt 1745.

Danske Magazin, 4 r. I. Kong Hans og dronning Christines regnskabsbøger
 = *Kong Hans's og dronning Christines Regnskabsbøger, Danske Magazin 4. rk., I* (1864), s. 65–90, 172–83.

Danske middelald. Regnsk. = *Danske middelalderlige Regnskaber 1. rk., 1. bd. Hof og Centralstyre*, udg. Georg Galster (København 1944–53), 3. rk., 1. bd. *Roskildebispens jordebøger og regnsk.* udg. af C.A. Christensen (1956).

Dipl. AM = *Arnamagnæanske Diplomsamling. Diplomatarium Arnamagnæanum I–II* ed. G.I. Thorkelin (København 1786).

Dipl. Christiern I = *Diplomatarium Christierni I.*, udg. H. Knudsen & C.F. Wegener (København 1856).

Dipl. Civ. Malmogiensis = *Diplomatarium civitatis Malmogiensis. Malmö stads urkundsbk*, utg. Laur. Weibull (Malmö 1901–17).

Dipl. Dan. = *Diplomatarium Danicum*, I: 1–6, 789–1237 (1957–79); II: 1–12, 1250–1339 (1938–60); III: 1–8, 1340–70 (1958–80). (NB. ved redigeringen af kildeskrifterne var kun en del af disse bind trykt).

Dipl. Dioc. Lund = *Diplomatarium dioecesis Lundensis, Lunds ärkestifts urkundsbok* utg. L. Weibull, III–VI (Lund 1900–39).

Dipl. Isl. = *Diplomatarium islandicum I–XIII* (København og Reykjavik 1857–1939).

Dipl. Langeb. = *Diplomatarium Langebekianum, afskriftssamling i Rigsarkivet af J. Langebek* (1710–75).

Erslev, Testam. = *Testamenter fra Danmarks Middelalder indtil 1450* udg. Kr. Erslev (København 1901).

Geh. Aarsb. = *Aarsberetninger fra det Kgl. Geheimearchiv* bd. 1–7 (1852–1883).

F.H. Grautoff, *Historische Schriften aus seinem Nachlasse herausgegeben von J. Cossel, L. Heller und E. Deecke*, I–III, erster Theil (mit Grautoffs Biografie von L. Heller) Lübeck 1836.

Hadorph: Bilagor til Rimkrön. = J. Hadorph, *Två gambla svenska rijmkrönikor.... Item... förljänningar, föreninger* (1674–76).

Hallands Fornminnes-Förenings Årsskrift I (Halmstad 1868–72).

D. Handlungsb. v. H. u. J. Wittenborg (Mollwo 1901) = *Das Handlungsbuch von Hermann und Johann Wittenborg*, ed. C. Mollwo (Leipzig 1901).

D. Handlungsb. Vichos v. Geldersen = *Das Handlungsbuch Vichos v. Geldersen*, udg. H. Nirrnheim (Hamburg–Leipzig 1895).

Hans. Gesch.quellen IV. Buch d. lüb. Vogts = Dietrich Schäfer, *Das Buch des lübeckischen Vogts auf Schonen*, 2. udg., *Hansische Geschichtsquellen IV* (Lübeck 1927).

Hanserecesse = *Hanserecesse I. Abt. 1256–1430, II. Abt. 1431–1476, III, Abt. 1477–1530*, i alt 24 bd. (Udg. 1870–1913).

Hans. Urk. b. = *Hansisches Urkundenbuch*, bearb. von K. Höhlbaum u.a. 1876–1939.

Hist. Remarques IV = *Der Historischen Remarques über die Neuesten Sachen in Europa IV* (Hamburg 1702).

Historiske Samlinger af Studier vedr. danske Forhold og Personligheder især i det 17. Aarh., udg. H. Rørdam, I–IV (København 1891–1902).

Hist. Tidsskr. = (Dansk) *Historisk Tidsskrift*, grundlagt 1840.

Huitfeldt III = Arild Huitfeldt, *Den Tredje Part Chronologiae ... 1370–1448, etc.* (København 1603), genoptr. København 1977.

Huitfeldt fol. = Arild Huitfeldt, *Danmarkis Rigit Krønicke* (2. udg., i folio), København 1652.

Håndfæstningsbogen = *Samling af Danske Kongers Haandfæstninger, Aarsberetninger fra Geheimearchivet II* (1856), s. 3–150; genudg. København 1974.

Jesse: Quellenbuch = W. Jesse, *Quellenbuch zur Münz- und Geldgeschichte des Mittelalters*, (Halle 1924), genudg. Aalen 1968.

Kbhvn. Dipl. = *Kjøbenhavns Diplomatarium. Samling af Dokumenter, Breve og andre Kilder til Oplysning om Kjøbenhavns ældre Forhold før 1728 I–VIII*, udg. O. Nielsen (København 1872–87).

Kolderup–Rosenvinge, J.L.A., 'Bemærkninger om Pant i ældre tid', *Jurid. Tidsskr. XXV* (1835) s. 309–35.

Kong Valdemars Jordebog = *Kong Valdemars Jordebog*, udg. Svend Aakjær, I–II (København 1926–43), genudg. I–III, 1980.

Liber dat. Lund. vet. (Weeke) Libri memoriales capituli Lundensis = *Lunde Domkapitels Gavebøger og Nekrologium*, udg. C. Weeke (København 1884–89), genoptr. 1973.

Londorp, Actorum... = Casp. Mich. Londorp, *Actorum Publicorum Tome IV von Kriegs und Friedenshandlingen der Kaysern Mathiae I, Fernandi II und Fernandi III von 1617–1641* (Frankfurt 1640–41), 3 vol.

Lüb. Urk. IV = *Urkundenbuch der Stadt Lübeck*, 11 bd. (1843–1932).

Luxdorph Add. 91,4° Exc. ad rem mon, II, 135 (K.B.) = Bolle Luxdorph, *Excerpta ad rem monetariam Danicam*, II. Additamenta 91,4° (Kgl. Bibl.)

Luxdorph, Myntens Udregning = B.W. Luxdorph, *Anledning og Veiviisning til Myntens Udregning her i landene i det Fjortende Aarhundrede etc.* (København 1765).

Matzen, Panteret = Henning Matzen, *Den danske Panterets Historie* (København 1869).

Mecklenburgisches Urkundenbuch, Bd. 1–25 (Schwerin 1863–1936).

Miss. fra Chr. I's og Hans' tid = *Missiver fra Kongerne Christiern I's og Hans' Tid*, udg. W. Christensen, I–II (København 1912–14).

Molbeck og Petersen, Dipl. = *Udvalg af hidtil utrykte Danske Diplomer og Breve fra det 14., 15. og 16. Aarh.*, udg. C. Molbeck og N.M. Petersen (København 1858).

Nielsen: Harsyssels Dipl. = O. Nielsen, *Harsyssels Diplomatarium* (København 1893).

Nordalbingische Studien = *Nordalbingische Studien. Neues Archiv der Schleswig-Holstein-Lauenburgischen Gesellschaft f. vaterländische Geschichte I-VI* (Kiel 1844-54).

Nye Danske Magazin I-VI (1794-1836), udg. som 2. rk. af *Danske Magazin*.

Nyrop, Gilde- og Lavsskråer = *Danmarks Gilde- og Lavsskraer I-II*, udg. C. Nyrop (1895-1904).

Paludan-Müller: Oldenb. = C. Paludan-Müller, *De første Konger af den Oldenborgske Slægt* (København 1874).

Paus, Hans, Gamle Kongelige Forordninger og Privilegier udgivne for kongeriget Norge (København 1751).

Reg. = *Regesta diplomatica historiæ Danicæ*. I: 1-2 (København 1847-70); II: 1-2 (1889-1907).

Rep. I & II = *Repertorium diplomaticum regni Danie mediævalis. Fortegnelse over Danmarks Breve fra Middelalderen med Udtog af de hidtil utrykte*, I: 1-4 (til 1450), udg. Kr. Erslev, W. Christensen og Anna Hude (København 1894-1912); II: 1-9 (1451-1513), udg. W. Christensen (1928-39).

Ribe Oldemoder = *Samling af Adkomster... for Ribe Domkapitel og Bispestol... 1290-1518, kaldet "Oldemoder"* (*Avia Ripensis*), udg. O. Nielsen (København 1869).

Rostgaard 21, 4¹⁰, Nogle merkelige Stykker af den danske haandskr. Slegtebog Jomfru Anne Gøjes. fol. 241, s. 191-265, nr. 5.

Saxo (Olrik-Ræder) = *Saxonis Gesta Danorum... recogn. & ed. J. Olrik & H. Ræder*, I-II (København 1931-57).

Sejdelin, Dipl. Flensborg = *Diplomatarium Flenborgense. Samling af Aktstykker til Staden Flensborgs Historie indtil 1559* af H.C.P. Sejdelin, I-II (København 1865-73).

Silfverstolpe, Svenskt. Dipl. = C. Silfverstolpe, *Svenskt diplomatarium 1401-1420*, I-IV (1875 ff.).

SRS = *Scriptores rerum Svecicarum medii ævi I-III* (1818-76).

SRD = *Scriptores rerum Danicarum medii ævi I-VIII* (København 1772-1834), IX. Indices (1878).

Styffe, Bidr. t. Skand. Hist. = *Bidrag till Skandinaviens historia (1314-1520) ur utländska arkiver saml. och utg. af C.G. Styffe*, I-V (Stockholm 1859-84).

Terpager: Rip. Cimbr. Descr. = P. Terpager, *Ripæ Cimbricæ... descriptio* (Flensborg 1736).

Ugnade, Amoenitates = *Amoenitates diplomatico-historico-juridicae oder allerhand die Mecklenburgische Landesgeschichte Verfassung und Rechte erleuchtende Urkunden und Schriften herausgegeben von Joch. Ephr. Ugnade 1–12 Stück (Wismar 1749–52), 1 vol.*

Urk. Samml. d. Schl.–Holst.–Lauenb. Gesellsch. = *Urkundensammlung der Schleswig–Holstein–Lauenburgischen Gesellschaft für vaterländische Geschichte 1–4 (Kiel 1839–80).*

Ældste Archivregistr. = *De ældste danske Archivregistraturer udg. T.A. Becher m.fl. I–V (København 1854–1910).*

Ælnoth (Gertz) = *Ælnoth, Gesta Swenomagni regis et filiorum et passio gloriosissimi Canuti regis et martyris, udg. M.C. Gertzi, Vitæ sanctorum Danorum (1908–12).*

Sagregister til ”Kilder til Danmarks Møntvæsen”

Registeret omfatter Kilder til Danmarks Møntvæsen i middelalderen I (1085–1340) *NNÅ 1955* (n:ris 1–344), II (1340–1412) *NNÅ 1960* (n:ris 345–618), III (1413–1481) *NNÅ 1961* (n:ris 619–875) og IV (1481–1500), n:ris (876–1110). Obs. n = note.

Registeret er udarbejdet af Anne Kromann efter forarbejde af stud.mag. Preben From.

Agnus auri (guldaignel), 311.

Alba moneta, 509, 514, 515, 522, 534, 535, 547.

– **moneta legalis**, syalendia et dativa, 567.

Albus, 535, 560, 600, 610, 625, 651, 658, 693, 823, 824.

– **danicus**, 776.

– **sundensis**, 486, 658, se endv. hvid.

Anglicus, se engelsk

Anklam, se geld, penning.

Argenteus lubricensis (argentus lubricensis), 365, 687.

Argentum, 10, 34, 96, 250, 254, 311, 318, 376, 443, 447, 452, se endv. sølv.

– **examinatum**, 31.

– **purum**, 77, 250, 443.

Arnhem, se florin, gylden.

Artig (artich), se ørtug.

Aurum, se guld.

Auri lubricenses, se gylden, lybske.

Blaffert (plaphart), 710, 744.

Boemis, se prager groschen.

Bremen, se dukat.

Cambium, 123.

Cambius (veksellerer), 318.

Coppergelth, se kobberpeng.

Creditum (forskrivning), 201.

Cupreum, se kobberpeng.

Custos cunei (stempelskærer), 25.

– **monetae (møntmester)**, 5, 25.

Danicus anglicus, 776.

Dansk, se geld, mark, penge, penning, skilling.

Denarius, passim, se endv. penning.

– **albus**, 517, 534, 543, 544, 547, 548, 568.

– **antiquus**, 119.

– **aratralis**, se plovpenning.

- **auri de massa (masse d'or – 5/3 florin)**, 311.
- **beati Petri**, se Peterspengc.
- **bonus**, 529.
- **cupreus**, 75, 96, 219, 225, 246, 261, 263, 286, 370, 461, 474, 479.
- **cupreus usualis monete (usualium – bonorum et dativorum)**, 132, 219, 249, 474.
- **cupreus danensis**, 670.
- **deauratus**, 120.
- **domini pape**, se Peterspenge.
- **falsus**, 80.
- **iutensis monete**, 164.
- **kylensium (Kiel)**, 488.
- **legalis monete (legalium)**, 117, 139.
- **lubicensis**, 35, 76, 151, 178, 272, 294, 302, 350, 358, 365, 371, 374, 385, 389, 399, 409, 426, 433, 443, 456, 472, 478, 495, 512, 516, 533, 547, 553.
- **novus (novæ monete)**, 106, 130, 183, 209, 210, 224, 413, 415, 454.
- **qui dicitur valere plusquam alii**, 96.
- **ripensis**, 74.
- **roskildensis monete usualis**, 213
- **scanensium (scaniensis, scanensis monete, scaniensium) (novorum)**, 167, 179, 181, 204, 229, 236, 239, 245, 259, 260, 262, 265, 276, 284, 297, 309, 311, 322, 341, 343, 344, 346, 352, 357, 359, 362, 367, 368, 376, 382, 383, 388, 390, 392, 394, 397, 398, 401, 402, 407, 408, 412, 415, 416, 422, 427, 429, 434, 439, 441, 443, 452, 458, 464, 469, 471, 475, 476, 484, 492, 500, 508, 637.
- **scanensium in bona moneta**, 259.
- **in terra nostra Scania currentis**, 425.
- **scaniensis novus**, 420.
- **scaniensis usualis**, 292.
- **scaniensis wordingburga**, 250.
- **selandensium (selandiae, sialandensium, siælandensium, syalandensium, syelandis monete)**, 95, 111, 112, 119, 123, 130, 159, 170, 179, 230, 232, 248, 252, 262, 266, 270, 273, 278, 280, 307, 325.
- **selandensium legalium monete usualis**, 129.
- **selandensium usualium et bonorum**, 199.
- **selandensium usualium monete**, 235, 278.
- **slavicalium**, 198.
- **sterlingorum**, 311, 409.
- **sundensium**, 513.
- **svecius (svevorum, sweuorum)**, 431, 442, 776.
- **usualium (usualis monete (bonorum et legalium))**, 39, 56, 78, 81, 84, 124, 127–28, 136, 166, 177, 190, 223, 234–35, 249, 268, 271, 275, 334, 490.
- **usualis monete minoris**, 203.
- **vetus (veteris monete)**, 60, 115, 314.

Ducatus non valens, 879.

Dukat (ducatus), 105.

- **fra Bremen**, 554.
- **ungarsk**, 554.

Engelsk, (engelsch, ængelsk, anglicus), 489, 503 n., 585, 641, 644, 662, 721, 776, 821, 1080, se endv. hvid, mark, nobel, penning, skilling, solidus.

- **kronet**, 648.
- **fra Næstved**, 785, 805, 860.
- **vetustus**, 776.

Fabrica monetaria slesvecenses, 15.

Falskmøntneri, 42, 44, 73, 80, 126, 135, 800.

Falsk sølv (fals silf), 42.

Fireleydemønt, se stædermønt.

Firestædermønt, se stædermønt.

Flandern, se moneta, solidus grossorum.

Flensborg, se moneta, møntsteder, penning, solidus.

Florin (florenus, flor.), 331, 447, 477, 500, 553, 592.

- **bavariensis**, 879.
- **arnensis**, 697, 700.
- **auri**, 140, 154, 155, 160, 182.
- **de Florentia (Florencia)**, 155, 267.
- **boni et puri auri legalis ponderis et conii florentini**, 329.
- **daviticus (daniticus)**, 879.
- **hundeken**, 879.
- **levis**, 790, 879.
- **lubicensis**, 592, 652, 703, 724, 879.
- **magnus**, 240.
- **parvus**, 311.
- **postulatus**, 879.
- **puri auri**, 254.
- **renensis (rinensis)**, 592, 652, 680, 700, 703, 724, 790, 840, 858, 879.
- **reynoldus**, 760, 879.
- **ungarius (ungarilis)**, 600, 879.
- **in valore**, 879.

Frank (vranck), 554.

Geld (gheld, gelt), 582, 591.

- **anklemes**, 612.
- **densch**, 584, 606, 607, 612, 1035, 1049, 1061.
- **grypeswoldes**, 612.
- **rostker**, 612.
- **sundesch**, 612.

Gheldorf, se gylden.

Gothland, gothnisk, se mark, nummulus, penning.

Gripswold, se geld, penning, witte.

Grossus (grot, groth, grote, grotta), 254, 289, 318, 362, 378, 386, 414, 454, 467, 472, 489, 491, 500, 512, 519, 539, 541, 552, 584, 624, 626, 644, 659, 683, 711, 716, 740, 765, 776, 819, 823, 833, 840, 841, 854, se også Turnensis, Turnos.

- **antiquus**, 421, 551.

Grote, olde, 468, 503 n.

Guds penning, 571.

Guld (aurum, gold, mit gholde, gholt), 376, 452, 468, 503, 606, 994, 1008–9, 1014, 1030–31, 1057.

- **lybsk**, 811.
- **rhinsk (rhins, rynsk)**, 717, 729, 733, 754, 758, 768, 782, 811, 885, 976.
- **ungersk (ungerst)**, 811.

Guldh peninge, 867.

Gylden (gulden), 698, 701, 734, 782, 804, 849, 997.

- **appel**, 800 n.
- **arnhems- (arnammes golt, arnisch gylden, arnss gulden, arnumsk gylden)**, 669, 725, 794.
- **arnolds-**, 669, 699, 738, 800.
- **biscoppes-**, 669, 732, 749, 800.
- **ghelresch**, 554.
- **hollantsch**, 554.
- **hundeken**, 879.
- **klein**, 749.
- **af de 4 kurfyrsters slags**, 707, 714, 726, 755, 785, 789, 809.
- **let (læt gullene)**, 736, 749, 772, 777, 804.
- **lybsk (libsk, lubeks, lubsch, auri lubricenses)**, 410, 705, 717, 729, 733, 737, 750, 800, 811, 815, 881, 944, 965, 977, 1014.
- **postulats (postolatest guld, postulatus, postelans)**, 749, 768, 781, 791, 795, 800, 806, 811, 826, 835, 839, 933, 940, 944, 958.
- **reynolds**, 719, 749, 785, 789, 800, 805.
- **rhinsk (rhinsch, rynsch)**, 577, 622, 624, 666, 669, 701, 705, 707, 713, 714, 720, 726, 738, 749, 754–55, 771, 775, 779, 781, 785, 787–89, 791, 795–96, 798, 800–01, 803, 805–06, 809, 813–15, 826, 835, 838–39, 844–45, 847, 849–50, 856, 868, 872–73, 877, 881, 885, 888–89, 896, 901, 904, 913–14, 917, 920, 922–23, 925–26, 932–33, 938, 940, 943–44, 948, 952, 955–56, 968, 974, 982, 984–86, 993, 997, 1004–05, 1008, 1014, 1020–22, 1032, 1037, 1041–42, 1044–45, 1047, 1049, 1053, 1055, 1061, 1065, 1072–73, 1076, 1093, 1098, 1100, 1103–04, 1108.
- **ungersk (ongers, unghersch)**, 815, 944, 953, 1086.
- **valkenberger**, 749.

Guldsmedeforordninger, 980, 990.

Hale penninge, se moneta concava.

Halland, se moneta.

Heller (hæller), 518 n.

Hellinge, Gude ghuldene, guet van golde ende recht van gewechte, 523.

Holland, hollandsk, se gylden.

Hulpenning, se moneta concava.

Hvid (hwid, hwita), 518, 579, 648, 789, 855, 938, 944, 1019, 1055, 1075.
se endv. albus og witte.

- **dansk**, 870, 919, 933, 938, 944, 1019, 1055.
- **engelsk**, 549, 672, 693, 815.
- **sundesch**, 486.
- **thyzk**, 613.

Hvide penge, 609, 855, 889, 938.

- **penge som nu i Swerike gaa**, 559.
- **penge ubermundische**, 665.

Hwith, som man kalder Gudz penning, 571.

Itzehoe, se møntsteder.

Kobberpenge (copperghelt, koppergelt, moneta cuprea), 34, 461, 463,
656, 675, 708, 711, 751, se endv. mark kobber.

- **nye**, dat men op Sconen sleit, 510.

Krone (krona, kronerd, krunæ), 637.

- **albertsch**, 554.
- **hollantsch**, 554.
- **let**, 669.
- **tung**, 669.
- **vrankesch**, 554.

Køln, kølnisk, se mark, møntsteder, pondus.

Langans penge (=gængse), 836, 863.

Lebardus, lubricensis, 776.

Libra, 31, 79, 96, 100, 103, 114, 130, 182, 409, 454.

Lod (lot), 30, 582, 607.

Lund, se moneta og møntsteder.

Lybsk (lubes, lubesch, lubricensis, lubycensis), 96, 180, 372, 378, 424,
463, 489, 491, 518, 544, 584, se endv. denarius, florenus, gylden,
lebardus, mark, moneta, penning, skilling, solidus.
– **coronatus**, 521.

Lyneborg, se moneta og penning.

Mark (marca, marcha, marck, mk., mr.), passim.

- **(marca) argenti (puri, puri et examinati)**, 11, 12, 16, 24, 33, 35,
36, 46, 55, 59–60, 73, 109, 134–35, 148, 162, 242, 250, 256, 263,
279, 283, 298, 350, 355, 359, 371, 372, 385, 403, 406, 420, 441, 447,
456, 469, 472, 488, 512, 528, 561, 573, 594, 600, se endv. mark
sølv.
- **(marca) argenti in (en) boemis**, 311.
- **(marca) argenti in prompto**, 250.
- **(marca) argenti in prompto argento**, 298.
- **(marca) cupreorum (cupri, cupria)**, 156, 172, 293, 418, 435.
- **cølnisk**, 237.
- **dansk (danske mark, mark danske penge)** 404, 411, 542,
663–64, 723, 732, 739, 748, 811, 830, 855, 859, 862, 865, 882, 884,
887, 940, 945, 953, 954, 959, 966–68, 982–84, 987, 992, 997, 1000,

- 1003–04, 1010, 1013, 1016–17, 1019–20, 1022, 1025–27, 1029, 1034, 1036, 1039, 1042, 1044, 1047, 1056, 1062–64, 1071, 1074, 1076–77, 1087, 1090, 1094, 1097–98, 1101, 1105–08
- **(marca) auri**, 9, 12, 17, 26, 35, 55, 99, 110, 124, 166, 214, 353, 355, 418, 900.
  - **(marca) denariorum**, *passim*.
  - **engelsk**, 623.
  - **mønt gænge i Fyn**, 623.
  - **gotnisk**, 641.
  - **kobber (marca cupreorum, cupri, cuprea)**, 156, 172, 293, 418, 435.
  - **lybsk (libsk, lubsk, lubesch, lub., lubricensis, lybicensis)**, 141, 188, 217, 365, 418, 428, 506, 516, 546, 553, 561, 578–79, 582, 592, 600, 609–10, 617–18, 621–23, 628, 633, 636–37, 639, 641–42, 645, 652, 658, 662–63, 669, 673, 679–80, 691, 699, 700, 702, 704–05, 709, 724, 728, 730, 733–34, 737, 739, 741, 747, 752, 758, 767, 770–71, 775, 778, 784–85, 787–89, 795–96, 798, 800, 812–13, 815, 823, 825–27, 830–31, 833, 835–36, 838–40, 844, 846, 848, 850, 863, 871, 888, 891, 893–96, 899, 902, 905, 908, 911–12, 916–18, 920, 922, 926, 928, 930, 933–34, 937, 942, 944, 947, 950, 954, 956–57, 960, 963, 971–72, 974, 976–78, 981–82, 985, 987, 991–92, 994, 997–98, 1006, 1009, 1011–12, 1016–17, 1019, 1024–26, 1031, 1037, 1046, 1050, 1053–54, 1057, 1060, 1069, 1071, 1078, 1082–84, 1097, 1099, 1102, 1106, 1108.
  - **lybsk i griipp oc stral**, 576.
  - **lybsk in Synderjucia concurrente**, 520.
  - **lødige (lødemark, lodeghe mark, lohdige mark)**, 449, 450, 507, 538, 540, 552, 559, 562, 585, 598, 603, 605, 619, 622, 626, 628, 641, 650, 661, 669, 674, 682, 689, 691–92, 695, 706, 708, 716, 722, 725, 736, 772, 779, 781, 805, 835, 837, 845, 860, 869, 903, 905, 931, 941, 954, 961, 979, 999, 1018, 1033, 1038, 1091.
  - **lødige skånsk mynt**, 550.
  - **(marca) nova**, 530.
  - **rozstoccensium**, 363.
  - **sølv (marc silfs)**, 23, 29.
  - **(marca) scanensis (scaniensium, skaniensis)**, 256, 308, 363, 379, 383, 414, 541, 790.
  - **(marca) scanensis de lundensibus civibus**, 530.
  - **(marca) monete scaniensis**, 148, 311.
  - **(marca) (nova) monete scaniensium (novorum)**, 197, 401.
  - **skånsk (schonesch, sconisk, sconiskæ penninge, skanisk, skåniske mark)**, 150, 176, 185, 187, 197, 237, 301, 379, 401, 449, 450, 486, 489, 626, 637, 817, 841, 852, 854.
  - **skånske gangbare penge**, 195.
  - **(marca) syalandensis (syalendensium)**, 187, 193, 197.
  - **slaviske**, 186.
  - **stogholmesche**, 921.

- **(marca) sundensis (mark sundish)**, 403, 600, 622, 664–65.
- **svenst (swedische mark)**, 449, 676, 685, 874, 1001.
- **sølv (march sølff, sylff)**, 23, 26 n, 295, 303, 339, 347, 449, 980, 990.
- **purrt sølff colenske wegt**, 304.
- **sølff wdi goede lybesche grosser**, 417.
- **(marca) usualis**, 104, 168, 200, 291.

Moneta, 10, 342, 369, 463.

- **alba**, se alba moneta.
- **argentea**, 528.
- **concava**, 509, 517, 554, 642, 658, 669, 673, 752, 767, 806–07, 832, 880, 891, 995, 1015, se endv. pecunia concava.
- **cuprea**, se kobberpenge.
- **flensborgensium (vlensborgensium)**, 511.
- **flandrensis**, 485.
- **hafniensis**, 763.
- **hallandensis**, 83.
- **hamburgensis**, 610.
- **iutensis**, 164.
- **lundensis (nova)**, 145, 245, 291, 318, 757.
- **nova (nye Munte)**, 10, 462, 486.
- **ottonie**, 589.
- **ripensis**, 74.
- **revaliensis**, 73.
- **scaniensis (terre scanie)**, 22, 50, 311, 637.
- **selandica (selendensis)**, 111, 216, 491, 532.
- **siallandensis usualis**, 95.
- **slesvicensis**, 105.
- **stockholmiensis**, 776.
- **sundensis**, 515.
- **tunc instantis anni**, 165.
- **usualis**, 20, 51, 72, 94, 129.
- **vetus**, 115.
- **wismariensis**, 610.

Munte (munthe, munze, myndæ), passim.

- **dudesche**, 591, 595.
- **des gelyk**, 596.
- **gudeme, grauen**, 827, 876, 924, 939.
- **des koninghes**, 468.
- **des rikes von Denemarken**, 459.
- **sundesch**, 497, 538, 610.
- **uff Schone**, 611.
- **uff Schone bose**, 599.
- **vinckenogen**, 497.

Mønt, skånsk, 550.

Møntens slethed, 552, 572, 574–75, 581, 584, 591, 595, 601–02, 611.

Møntforbund, 671, 573.

Møntfornyelse, 99, 224, 348, 660.

Møntforordning, 73, 99, 630, 669, 776.

Møntforringelse, 105, 134, 317, 436, 675, 711.

Møntkonvention, 430, 432.

Møntmesterboliger, 14.

Lund, 580, 681.

Malmø, 786, 797, 808, 1103.

Næstved, 783, 857.

Odense, 643, 684, 753.

Roskilde, 629.

Møntmesterfruer,

Ave, 82

Cecilie, 440,

Grete, 512 n.

Katarina, 566.

Marine, 780.

Møntmestre (monetarii, custodes monetae), 5, 10, 25, 62, 105, 256, 301,

392, 612, 743, 780, 810, 818, 843, 865, 915, 927, 929, 1069.

Anketillus, 5.

Erik i Lund, 566.

Erik Mynter, 681.

"Foltekin" (Odense), 445.

Gerd, 14.

Gerd (Gerith) Comhaer, Lund, 622.

Gerd (Gherd) Comhaer, Næstved, 588.

Ghossen Comhaer, Lund, 622.

Hans Mizener, Ålborg, 1070, 1072.

Hans Myndel, Malmø, 731, 734, 741, 743, 756, 773.

Haquinus, Lund, 21.

Henrik, Ribe, 82.

Henrik Dringenberg (Malmø), 786, 792, 797, 803, 820, 829, 853, 875, 915, 927, 929.

Henrik Hermanson, 580.

Henrik Sømær, Odense, 101.

Herman Hagmoth, 194.

Herman von Nassau, 1040.

Jakob Mynter, 654.

Johannes, Roskilde, 60, 71.

Johannes Eskildsen, Roskilde, 455, 482.

Johannes Franz, Roskilde, 158, 232.

Nikolaus de Sancto Albano, 25.

Papæ, Ribe, 380.

Peter Henriksen, 419.

Peter Huck, 581.

Somarius, Roskilde, 123, 191.

Strange Jensen, Lund, 290, 323.

Møntrprivilegier, 799, 897.

Møntprægning, 892.

Møntreces, 660.

Møntrettigheder, 2, 15, 27, 32, 38, 53, 82, 91, 102, 123, 145, 176, 257, 264, 281, 288, 301, 345, 353, 366, 392, 505.

Møntsteder,

- **Bergen**, 892.
- **Elbogen**, 865. Se også Malmö.
- **Flensborg**, 481, 483.
- **Greifswald**, 671, 673.
- **Hamborg**, 620, 660, 669, 842.
- **Horsens**, 35.
- **Itzehoe (Ydzechoo, Idzeho)**, 483, 488.
- **København**, 1040.
- **Kiel (moneta Kylensis)**, 481, 483.
- **Lund**, 2, 35–36, 145, 237, 245, 257, 260, 281, 301, 309, 392, 463, 505, 622, 757, 793.
- **Lybæk**, 620, 659–60, 669, 673.
- **Lyneborg**, 620, 660, 669.
- **Malmø**, 731, 741, 756, 786, 792, 797, 875, 915, 927, 929, 993, 1103.
Se også Elbogen.
- **Næstved**, 588, 687.
- **Odense**, 643.
- **Oslo**, 892.
- **Randers**, 279.
- **Ribe**, 35, 53, 74, 82, 91, 264, 345, 380.
- **Roskilde**, 35–36, 60, 123, 455.
- **Rostock**, 673.
- **Skanør**, 237.
- **Slagelse**, 123.
- **Slesvig**, 10, 15, 35, 105.
- **Stockholm**, 685.
- **Stralsund**, 673.
- **Trondhjem**, 892.
- **Viborg**, 35.
- **Vismar**, 620, 660, 669, 673.
- **Vordingborg**, 250.
- **Ålborg**, 1070.

Mønttyper, 576, 669, 679, 800.

Nobel (nobilio, noffuel, nobil, nobal), 493, 506, 554, 556, 558, 592, 600, 634, 637, 652, 680, 709, 717, 746, 747, 804, 879, 975.

- **engelsk (ængelsk, anglicanus)**, 563, 578, 609, 639, 640, 645, 647, 657, 669, 678, 690, 691, 694, 715, 735, 747, 779, 805.
- **Edwards-**, 766.
- **Henriks-**, 849.
- **god (engelsk)**, 578, 609, 759.
- **af guld (auri, nobyske gwll)**, 636.
- **gænge i Sjælland og Skanør**, 632.

- **let**, 800, 848.
- **svær (engelsk)**, 715, 718, 749, 766, 785, 800, 847, 866, 982.

Numisma, 2, 13, 126.

Nummulus, 776.

- **civitatum**, 776.
- **gothlandicus**, 776.

Nummus, 10, 19.

Næstvedmønter, se engelsk og sterling.

Obulus (skærv), 247, 466, 525.

Ora, se Øre.

Pagiment (pagmentum, pagemente, pagimente, paymente), 311, 554,

- 570, 584, 586, 628, 800, 816, 1031, 1084.
- **in Denemarken**, 569, 586.
- **grauen**, 858, 977, 985, 994.
- **up Scone**, 596.

Pecunia (memorata, numerata, ponderata, prompta), 1, 13, 47, 113,

- 127, 192, 201, 254, 272, 321, 358, 385, 396, 431, 433, 488, 564, 578, 610, 879.

- **argentea**, 478, 506, 536.
- **concava**, 651, 658.
- **cuprea per Sielandiam usuali**, 447.

Penge (pengæ), passim.

- **danske**, 664, 775, 878, 895–96, 912, 917, 922, 928, 933, 938, 940–41, 944–45, 947–48, 953–54, 956, 960, 963, 967, 972, 974, 982–83, 987, 997, 1000, 1010–11, 1013, 1016–17, 1020–22, 1025–27, 1034, 1036, 1039, 1042, 1044, 1047, 1049, 1052–53, 1060–63, 1068, 1071, 1074, 1076–77, 1087, 1090, 1094, 1097–98, 1101, 1104, 1106–08.
- **iudske**, 202.
- **swenske**, 1001.

Penning (penningh, pending, pening, penninch, pennyngh, pennyngh, pæning), passim, se endv. denar.

- **abosch** (fra Åbo), 669.
- **van Anclem**, 554.
- **clenen penningen**, 710.
- **dansk**, 577, 673, 748, 814, 848, 1007.
- **engelsk**, 468, 489, 571, 585, 597, 613, 631, 635, 648.
- **van der Flensburg**, 446, 585.
- **gotensch (gotnisk)**, 613, 669.
- **gripeswoldesch**, 503, 554.
- **Gudz**, 571.
- **guldh**, 867.
- **Hamborgher (van Hamborch)**, 503, 554.
- **kobber (copperpennyngh)**, 460, 653, 659.
- **lybsk (lubesche)**, 467, 468, 489, 503, 531, 554, 571, 579, 588, 605, 659, 660, 673, 878, 907, 994, 1024.
- **som i Lybeck er gænge**, 590, 674.

- **lyneborgher**, 503, 554.
- **der nyen Münte**, 462.
- **rostokch**, 503, 554.
- **sjællansk (sielansk, säländzk)**, 220, 613.
- **som i Sjælland (Sielande) er gænge**, 507, 603.
- **skånsk (schonesch) (ny)**, 269, 457, 467, 486, 489, 562, 626, 659.
- **som i Skåne er gænge**, 549, 850.
- **skonske, som gode og geffue ære på Bornholm**, 457.
- **som i Sleswich genge sint**, 712.
- **soltwedelsch**, 503.
- **stetinesch**, 503.
- **sundensk, sundesch, von Strahlensund**, 503, 554, 679.
- **swart (niger = underlødig)**, 446, 656.
- **van Trepidow**, 554.
- **thyzk**, 613.
- **van der Wismar (wismarsch)**, 446, 503, 554.

Peterpenge, 60, 311.

Pieterे, 554.

Plaphart, se blaffert.

Plovpenning (plovskat, denarius aratalis, denarius de aratro), 36, 38, 52–53, 207.

Pondus, 94.

- **colonicense**, 87, 95, 107, 141, 149, 152–53, 218, 221–22, 227, 251, 253–55, 262, 266, 271, 273, 287, 298, 304–06, 311, 313, 347, 353, 368, 442–43, 449, 478, 528, 666, 678, 703, 763, 784.
- **danicum (dacum, datie)**, 96, 204.
- **legale**, 329.
- **lubicense**, 33, 142, 763.
- **lundense**, 138, 157.
- **majus**, 66, 227.
- **plenum**, 709.
- **romanum**, 163.
- **roskildense**, 95, 136, 180, 311.
- **sialandense**, 41.
- **suetie**, 96.
- **trecense**, 57, 64, 96.

Prager-grosschen (Boemis), 311.

Priser, 4, 23, 48, 62, 65, 67–68, 81, 108, 130, 132, 165, 179, 198–99, 207, 258, 287, 292–93, 308, 344, 363, 381, 384, 403, 470, 489, 494, 518, 559, 583, 621, 624, 631, 633, 652, 698, 738, 759, 769, 813, 816, 821, 823, 839, 841, 851, 861, 864, 873–74, 886, 923, 932, 967–69, 979, 982, 997, 1057, 1059, 1062–63.

Punt grossorum, 363.

Purum argentum, se sølv, rent.

Quassarius (af cassarius = pecuniarum exactor = pengeopkræver – eller afledning af quassare = en til møntprægning knyttet embedsmand), 171.

Quentyn, 607, 673.

Rente, 878, 890, 905–06, 910, 918, 924, 930, 934, 950, 970, 975–76, 986, 995, 1006, 1089, 1096, 1102, 1109–10.

Rentekøb, 902, 918, 924, 934, 939, 981, 985, 1070, 1099, 1109–10.

Rhinsk, se florenus rhenensis, guld og gylden.

Ribe, se denar og moneta.

Rostock, se geld, mark og penning.

”**Sage mark**”, 1105.

Samfelte penge, 812.

Schilde (écu d'or, scutum auri), 533, 546, 800.

- **berchsche**, 554.
- **(scutum) francorum**, 592.
- **mechelske**, 554.
- **wilhelmsche**, 554.

Schonesche, 489.

Scutum auri, se schilde.

Sechsling, se søsling.

Selandia, se albus, denar, mark, moneta, penge, penning.

Skilling (schilling, schillinch), passim, se endv. solidus.

- **kong Christoffers**, 796, 815, 846.
- **dansk (danske penninge)**, 518, 776, 810, 818, 861.
- **engelsk (engelsh)**, 627, 774.
- **gænge i Falster og Selandhe**, 619.
- **i Jylland gænge**, 782.
- **grot (grote)**, 339, 467, 486, 489, 527, 619, 626, 631, 649, 659, 692, 706, 725, 736, 747, 765, 803, 821, 823, 855, 857, 1043, 1046, 1079, 1081.
- **grote efte ghude suluerpennynge, also in Lubecke ghinge sint**, 501
- **hamburgensium**, 610.
- **i Lubeck unde to Hamborch genge is**, 888.
- **lybsk (lubes, lubesches)**, 518 n, 538, 540, 571, 582, 609–10, 620, 622, 691, 705, 721, 725, 754, 762, 800, 816, 898, 933, 938, 938, 944, 981, 1048, 1050, 1102, 1109.
- **lyneborgensium**, 610.
- **sterling**, 228.
- **stæderpenge**, 996.
- **sundisch**, 664–65.
- **wismariensium**, 610.

Skåne (scania), se denar, kobberpenge, mark penning, solidus.

Skånsk mønt, 404.

Slavicalis, se denar.

Slesvig, se moneta.

Solidus (sol), 3, 68, 79, 97, 104, 120, 165, 173, 189–90, 477, 492, 583, 824, se endv. skilling.

- **argentus ponderis coloniensis**, 311.
- **cupri**, 10.

- **danicus**, 776.
- **denariorum**, 93, 96, 319.
- **denariorum cupreorum**, 225.
- **denariorum lubricensium (libicensium, lybicensium)**, 358, 439, 485.
- **denariorum scaniensium novorum**, 226.
- **denariorum scaniensium veterum**, 226.
- **engelsk (engels)**, 652, 778.
- **engelsk stæderpenge**, 778.
- **grossorum (sol. gros)**, 156, 188, 306, 311, 336, 339, 358, 393, 405–06, 414, 423, 438, 445, 456, 472, 491, 494, 512, 514, 519, 536–37, 539, 541, 548, 561, 573, 600, 625, 637, 655, 700, 724, 778, 840.
- **grossorum flandrense**, 485.
- **grossorum flensburgensis (vlensborgensis)**, 516.
- **grossorum monete Lundis**, 757.
- **grossorum monete usualis**, 546, 592.
- **grossorum turonensium (toronensium)**, 161, 169, 298, 311, 354, 383, 405, 427.
- **grossorum turonensium antiquorum bonorum et legalium**, 289, 315, 391, 398.
- **grossorum turonensium in antiquis grossis et coronatis ster- lingis**, 465.
- **lubicensis (lybsk, monete lub.)**, 421, 491, 512, 516, 573, 625, 655, 724, 763, 778, 854.
- **lubicensis de qualibet marca taxationes**, 203.
- **monete scanienses (scaniensium)**, 311, 360.
- **sterlingorum (bonorum (et legalium))**, 49–50, 69, 93, 120, 128, 144, 156, 161, 169, 179, 184, 188, 205, 214–15, 231, 293, 311, 335–36, 340, 355–56, 358, 387, 419, 421, 476, 546, 592, 709, 724, 728.
- **turonensium (grossorum)**, 96, 311.

Sterling (sterlingus), 70, 75, 79, 93, 96, 116, 120, 130, 165, 184, 215, 228, 233, 238, 306, 311, 313, 317–18, 324, 326–28, 335, 338, 358, 362, 377–78, 385, 396, 400, 424, 443, 451, 456, 466, 472, 491, 509, 512, 519, 525, 546, 573, 578, 582 n, 610, 655, 658, 667.

- **albus (hvid sterling)**, 608, 658.
- **albus de anglia**, 225.
- **albus de anglia vetus**, 155.
- **in antiquis**, 254.
- **de auro in pondere datie**, 96.
- **bonus (et dativus)**, 50, 395–96.
- **coronatus**, 298, 306, 310, 365, 529, 546.
- **cupri moderni**, 658.
- **legalis in pondere**, 94.
- **legalis et vetus**, 439.
- **nestwedensium**, 687.

- **novus**, 69, 130, 233, 238, 254.
- **turonensis**, 250.
- **vetus**, 155.

Stettin, se mark.

Stockholm, se mark, moneta.

Stralsund (sundisk), se albus, geld, mark, moneta, munte, penning, skilling.

Stæderblaffert (stetern plaphart), 744.

Stædermark, 791, 847, 883, 907, 946, 1039, 1056, 1059, 1081, 1092.

Stædermønt (moneta civitatis, fireleydemønt, firestædermønt) 610, 682, 730, 833.

Stæderpenge, 778, 806, 831, 996, 999, 1009, 1088.

Stæderpenninge (stæderpfenig), 590, 593, 620, 691, 695, 701, 737, 744, 767, 831.

Stæderskilling, 869, 944, 1062.

- **hele**, gammel, 831.

Svensk (svecius), se denar og mark.

Sølv (argentum, sülver, sulver, zulver), 10, 34, 96, 250, 254, 311, 318, 376, 443, 447, 452, 468, 607, se endv. mark sølv.

- **fint**, 614.

- **lodeges (lødughes)**, 450, 612, 678.

- **sunder broeke (brudsølv)**, 468.

Sølvmønt (silvermønt, sulvermunte), 554, 896, 912, 938, 944.

Sølpenge (zulvergheld), 606, 612.

Søsling (sechsling, sosling, sosie), 669, 673, 744.

Talentum sterlingorum, 275.

Told (theoloneum), 54, 97, 224–26, 228, 264, 274, 300, 319, 345, 360, 415, 453–54, 467, 479, 486, 489, 659, 662, 830, 849, 851, 859.

Trapezita, 5.

Trepidow, se penning.

Turnos (turonensis), 96, 145, 313, 329, 335–36, 358, 372, 373, 385, 400, 424.

Turonensisk mønt, godt, 289.

Tysk (duedesch, thysk), se hvid og penning.

Übermunde, se hvide penge.

Ungarn, se ducat, florin, guld, gylden.

Uncia argenti in pondere datie, 96.

Vekselsted (Slagelse), 123.

Vekslingsforhold og vægtstandard, 3, 8 n, 10, 23–24, 26, 29–31, 33, 40, 43, 68–69, 73–74, 79, 135, 168–69, 180, 202, 218, 226–27, 238, 242, 273, 286, 298, 311, 329, 333, 358, 414, 418, 421, 425, 439, 441, 449, 472, 491, 501, 516–18, 525, 538, 540, 544, 547–48, 554–55, 562, 579, 582, 609, 615, 619, 622, 628, 660–61, 669, 673–74, 677, 687–88, 690, 692, 701, 706, 711, 716, 722, 725, 729, 736, 740, 742, 746, 749–50, 754, 763–65, 772, 777, 787, 800, 806, 819 n, 821, 828, 836–37, 845, 852, 869, 889, 908, 933, 938, 969, 1013, se endv. libra og pondus.

Vilitas moneta, (bose penningh), 165, 656.

Vinckenogen, se munte.

Wismar, se moneta og penning.

Witte, 660, 664, 669, 710, 762, 764.

- **densch**, 638.
- **grypswoldesch**, 638.
- **pennincgh**, 497.
- **rostzeker**, 638.
- **sundesch**, 486, 638, 658, se desuden hvid.

Øre (ora), 23, 29, 43, 51–52, 58, 63, 67, 73, 85, 97, 118, 122, 156, 165, 311, 486–87, 491, 502, 524, 641, 662, 776, 833–34.

- **denariorum**, 50, 52, 355, 381, 397, 418–19, 484, 496, 502, 524.
- **denariorum cupreorum**, 225.
- **denariorum skånsk (scaniensium, schoniensium, schanien-sium, skaniensium, scanensis monete)**, 208, 277, 311, 339, 360, 415, 502.
- **penge**, 103, 169, 238.
- **penninge**, 467, 834.
- **skanensium novorum**, 414.
- **sølv (ora argenti)**, 29, 48.

Ørtug (artig, ortug, ørtoha, ortuga), 23, 122, 414, 467, 486–87, 662, 776, 803.

- **danicum**, 776.
- **silf**, 43.
- **suecicum**, 776.
- **torghörtug**, 225.

Åbo, se penning.

TILLÆG

samlet af *Bjørn Poulsen*

- 1111.** Efter 1131. Miracula S. Kanuti Dvcis, Vitae Sanctorum Danorum, udg. M. Cl. Gertz, Kbhn. 1908–12, s. 245.

Om møntbrug på landet i Halland

... 22. Fratri de Rincstad nauiganti in Scaniam tempore piscationis narravit quidam de Hallandia se ad remouendam mortalitatem pecorum una cum XVI uicinis sortem dedisse inter sanctum Olaum et S: Kanutum Ducem. Sors autem assignata S. Kanuto prior uenit, cui facto uoto ab omnibus mortalitas cessauit. Et ait fratri: »Ecce tot nummi, quot sumus uicini.« Quos frater in testimonium miraculi nobis uidentibus abbati tradidit. ....

Cf. Bjørn Poulsen: Møntbrug i Danmark 1100-1300, Fortid og Nutid, bd. 28, 1979, s. 285.

- 1112.** Efter 1203. Sancti Willelmi Abbatis Vita et Miracula, s. 322; dansk oversættelse i Danske Helgeneres Levned v. Hans Olrik, Kbhn. 1893-94, s. 217-218.

I abbed Wilhelms levnedsbeskrivelse berettes, at Absalon giver ham og hans munke 5 pund penge til køb af levnedsmidler

... episcopus cepit confortare animos fratrum et ipsius abbatis, ne propter defectum rerum temporalium in desperatione caderent, iussitque dari eis .V.libras denario- rum ad necessaria uictualium comparanda, promittens eis in posterum sufficientis expense subsidia.

Cf. note som ovenfor. – Beretningen er skrevet adskilligt senere end hændelsen.

- 1113.** 1413 Kong Eriks klageskrift mod holstenerne, Danske Magazin 5 r., 2, s. 101.

Klage over tabel hos en bonde, vistnok i Vis herred, sydlige Slesvig.

Item Boo Byørnsson vorloos ii ossen, ii køye, all siner husfruwen cledere, xiii β engelsche an penningen, ii nyge scoo, syn gordel, sin metz, j perd van iiiii lub.marken, item garn so god alse x β engels, beddecledere alze gut alze iij lub mark vnde iij lynenlakene.

Kilden har flere oplysninger til mønthistorien.

- 1114.** 1456, 23. juli. V. Lütken: Bidrag til Langelands Historie, 1909, s. 548.
(Rep. 2.r. 628)

Christiern I pantsætter Langeland til Philip Axelsen Thott for

... ellefue hundrethe rinske gyldene, gode aff guld och aff the fire køreførste samslagh, otthe hundrethe sware engelske nobele, hundrethe lødige marck i gode Nestwitz Engelske eller halffstredia: hundrethe gode rinske gyldene for forscreffne hundrethe lødige march Nestwitz engelske, om the engelske icke finnes kunne; item thuhundrethe Regnoldi gyldene och thryhundrethe lubiske marck, som nu i Siælland give och genge æræ ...

- 1115.** 1462, 23. juli Hamburger Bursprake, bearb. v. J. Bolland, Hamburg 1960, s. 106 f.

Det refereres, at Christiern I overvejede med ridderskabet og stænderne i Slesvig og Holsten.

... wat achterdels vnde schaden sinen gnaden vnde siner gnaden vndersaten in dessen lande schen vnde bikomen is van vromdes vnde boses pagimentes weghen, dat in desse siner gnade lande voret, bracht vnde uthghegheuen werd ...

Derfor er man blevet enige om, at enhver

... de sodane vromet suluergheld, dat in dessen ver steden vorscreuen nicht ghemuntet vnde maket is, vndir sik heft, sick sodans ghelde vor sunte Bartolomeus daghe schal quit maken ... buten sinder gnaden lande ...

Kun Lübecks, Lüneburgs, Wismars og Hamburgs mønter skal være gyldige i Slesvig og Holsten.

Bursprake er retsregler oplæst på borgermøde

- 1116.** 1467, 28. okt. Lübecker Stadtbucheintragung (regest ved E. Dösseler:
Der Niederrhein und der deutsche Ostseeraum zur Hansezeit. Neue Quellenbeiträge zur Geschichte der niederrheinischen Auswanderung, Düsseldorf 1940, s. 73, nr. 115.)

Omtale af betydelige beløb regnet i dansk mønt i Lübeck mv.

Bernd Rodingk von Wesel schuldet an Gretiken, Witwe des Hinrik van der Alre, Bürger in Lübeck, 686 m. lüb., 8 B. lub. und 80 m. »densch«, ferner ihre »wedderlegginge«; er schlichtet sich mit seiner Gläubigerin dahin, daß er sobald seine Forderung von 1110 m. »densch« an den Bischof Ketell zu Linköping (Schweden) erfüllt würde, er seine Schuld bezahlen werden.

- 1117.** 1476, 21. december. Hamburger Bursprake, s. 139.

Bursprake om forbud mod brug af danske hvide i Hamborg.

.... Dergeliken schal men vortmer nene Densche drelinge in betalinge nemen edder

vthgeuen, bij sodaneme broke, also id eer is afgekundiget. Dat wil desse rad so ernstliken geholden hebben vnde laten varen.

Jfr. Bjørn Poulsen, Danske hvide til Nordtyskland, Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad, 1986, s. 82-86.

1118. 1485, 3. august. Hamburgische Bursprake, s. 173.

Gentager forbud mod brug af danske hvide i Hamburg.

Also desse ræd vakene vnde to meertiden geboden vnde afgekundiget laten heft van wegene der Denschen drelinge, men de nicht in betalinge vpboeren noch vthgeuen scholde .... (*man skal derimod være disse mønter kvit*) ... so but dessesulue rad auerst ernstliken, dat nemand sodane drelinge nu meer vpnemen edder vthgeuen schal bij vorlust sodanes ghedes; de krogerschen, sullik drelinge vpnemende vnde vthgeuende, scholen nicht meer tappen.

1119. 1488, 13. april eller 16. sept. C. F. Wegener, Aarsberetninger fra ... Geheimearchivet, bd. 5, 1871-1875, s. 76. (Reg. II, 1, 4867)

Udtog af kong Hans' forordning om handel med begrænsning af udførelsen af dansk mønt.

.... När någon färdas här af riket, skal han ej uthöra med sig Danska penningar flera än 6 mark i Dansk mynt.

Skrivelsen kendtes af Wegener kun i svensk oversættelse.

1120. 1489, 22. febr. Hamburgische Bursprake, s. 191

Forbud mod brug af danske drejlinge (hvide) gentages og skærpes, idetrådet bestemmer at straffen er

vorlust des geldes vnde by pene von X ß den. sunder gnade. We dat meldet, schal hebben de helfste van den X ß.

1121. 1494, 26.-28. oktober. Hansisches Urkundenbuch, bd. 11, 1966, nr. 780.

De livlandske byer forbyder brug af bl.a. danske hvide.

(21) Furder is endrachtliken belevet und berecesset van deme butenlandesschen pagimente alsze Prusessche schillinghe unde Denssche witte, dat en ider stad de eren dar wete vor to warschuende, sodane fromde gelt nicht entfangen undse sick vor schaden wachten ....

1122. 1495, 22. febr. og 1. marts. Hamburgische Bursprake s. 203 f.

Rådet i Hamborg gentager forbud og straf mod anvendelse af danske drejlinge

1. .... vnde andre drylinge (na dersuluen wyse geslagen) ....

Indførsel i byen af danske og andre ovennævnte drejinge straffes med konfiskation og

.... Darembauen wil de rad dat noch ernstliker straffen .....

1123. 1498, 7. nov. W. Ebel (udg.): Lübecker Ratsurteile, I, 1955 nr. 862.

Møntmesteren i Aalborg nævnes, idet rådet i Lübeck drøfter en strid mellem Enwolde Vresen og Bernd Basedouw, hvor Bernd skal have lovet Enwold restitution af pantet

wanner Enwolt eme 200 gulden by denn muntemester to Alborch averwisede ....

Rettelse

(meddelt af Herluf Nielsen)

517. Navnet skal være *Johannes Quatz, borger i København.*